

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

5

αντι

Περίοδος Β'
Τεύχος 412
Παρασκευή
11 Αυγούστου 1989
Δρχ. 150

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΝΑΒΥΣΣΟ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ: «Ο πρόεδρος είναι στα καλά του»
«Το ΠΑΣΟΚ ασθενεί»
«Το Συνέδριο προσεχώς»

κυκλοφόρησε*

η Ζάλη των Τάξεων

ΤΟΥ

ΤΖΙΜΗ ΠΑΝΟΥΣΗ

με 40 ιστορίες ραδιοφωνικής φαντασίας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΕΙΣ»
Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 22, 106 79 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 36.19.138 - 36.27.153

(*) Σ' όλα τα «κακά» βιβλιοπωλεία.

Μην το κοιτάτε.
Διαβάστε το!

Ο Ανδρέας Πετρούλακης, γνωστός από την καθημερινή του παρουσία στην «Αυγή», στο πρώτο του λεύκωμα, καταγράφει τα καθέκαστα της πολιτικής μας ζωής με καυστικό χιούμορ και μοναδική διεισδυτικότητα.

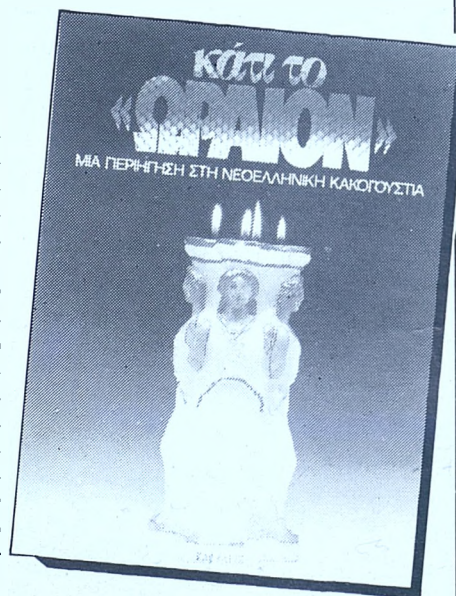
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
Δεινοκράτους 131 Αθήνα 115 21 τηλ.: 7249300

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥ
ΤΥΠΟ

Ο κόσμος του κιτς, η κακογουστιά χωρίς μέτρο, όπως εντοπίζεται στο περιβάλλον μας, σήμερα. Αυτή είναι η περιήγηση, που πραγματοποιείται με αυτό το βιβλίο: περιήγηση στο νεοελληνικό χώρο, τις διανθρωπίνες σχέσεις, τις νοοτροπίες, τη γλώσσα και ουσιαστικά το ύφος και το ήθος της ζωής μας.

Μέσα από χίλια και πλέον φωτογραφικά παραδείγματα, το κιτς καταγγέλλεται όσο και διακωμωδείται. Με άρθρα, που καλύπτουν ένα μεγάλο αριθμό υποθεμάτων, με υλικό καταταγμένο σε ενότητες, έτσι που να συγκροτείται μια σφαιρική θεώρηση του φαινομένου.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
Δεινοκράτους 131 Αθήνα 115 21 τηλ.: 7249300

Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΜΕ να ισχυριστούμε ότι παρακολούθησαμε με κομμένη την ανάσα την «παρά θιν' αλόε» σύνοδο της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ. Είναι τόσο μακριά η ιστορία της αφερεγγυότητας του προέδρου του Κινήματος, είναι τόσο γνωστά τα τερτίπια του όταν «στριμώνχεται» και αποδεδειγμένη η ευλιγισία της μέσης των περί αυτών στελεχών, ώστε και ο πιο αδιόρθωτος αιθεροβάμων δεν μπορούσε να περιμένει το «θαύμα» στο άνετο ξενοδοχείο της Αναβύσσου. ΚΑΙ ΟΜΩΣ και παρ' όλα αυτά κάποιες φωνές ακούστηκαν. Και οι τόνοι της κριτικής ανεβασμένοι ήταν και ολοκληρωμένες εισηγήσεις απαγγέλθηκαν. Δεν είναι πρόθεσή μας να υιοθετήσουμε την άποψη ότι οι τολμηρές διαμαρτυρίες είχαν προσυμφωνηθεί με τον κ. Παπανδρέου ή ότι ειπώθηκαν επειδή είχε προεξοφληθεί η στήριξη από εξωκομματικά κέντρα. Εμείς πιστεύουμε πως είναι «ώριμα τέκνα της οργής» τα στελέχη που άρθρωσαν λόγο στην πρόσφατη ΚΕ του ΠΑΣΟΚ. Άλλες είναι οι σκέψεις που μας γέννησε η διαδικασία και το αποτέλεσμα της Συνόδου. ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ της Συνόδου είναι που προδιαγράφει τελικά την πορεία του Κινήματος: Άλλος ένας συμβιβασμός και μάλιστα σε οριακή στιγμή. Η ΚΕ αναγνώρισε ότι αποφασίζει ερήμην του κόμματος αλλά με την έγκριση ενός ηγήτορα που μόνο αρνητικά και διαλυτικά φαινόμενα μπορεί να παράγει στο εξής. Η ΚΕ αυτοευνουχίστηκε άλλη μια φορά. Αλλά αυτή η συγκυρία δεν είναι η οποιαδήποτε. ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ τόσο η εκλογική ήττα που μετρά αυτή την

στιγμή ούτε και η επόμενη ήττα που θα συρρικνώσει ακόμα περισσότερο την επιρροή του πάλαι ποτέ κραταιού και αλαζονικού ΠΑΣΟΚ. Το αποφασιστικό γεγονός είναι ότι επελέγη μια αδιέξοδη — όπως η πείρα διδάξει — πορεία: «Η Αναγέννηση» θα συντελεστεί παρόντος και προεξάρχοντα του Ανδρέα και θα ολοκληρωθεί με τη δική του συναίνεση. ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ δική μας δουλειά να σταθμίσουμε την τήλμη και τη φαντασία των στελεχών του ΠΑΣΟΚ ούτε και τη «διορατικότητα» εκείνων που περιμένουν στο σκαλοπάτι για το νεύμα του Αρχηγού που θα δηλώνει «προχωράτε, ελάτε λοιπόν». Ο καθένας από αυτούς είναι ελεύθερα βουλευόμενο άτομο και αποφασίζει για τον εαυτό του.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ των προς τα έξω πολιτικών επιλογών είναι που αφορά τον υπόλοιπο πολιτικό κόσμο και προσμετρά για τους Έλληνες πολίτες — συμπεριλαμβανομένων και των οπαδών του ΠΑΣΟΚ. Ενδιαφέρει λοιπόν όλους ο ρόλος ενός πολιτικού σχηματισμού που επέλεξε πορεία προς την ανωμαλία. Γιατί επιλογή προς την ανωμαλία είναι η πρόσδεση στη μοίρα ενός υπόλογου και υπόδικου αρχηγού, η πρόσμιξη της ιδεολογίας του νεοφασισμού και η αναμενόμενη αναγόρευση της μεθόδου Τσίμα για την πολιτική.

ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ του ΠΑΣΟΚ που επηρεάζουν στην διαμόρφωση της πολιτικής του κόμματός τους επωμίζονται ευθύνες που κάποια στιγμή θα τους μηδενίσουν και όχι μόνο πολιτικά. Ο συνδυασμός Ανδρέα, Αυριανής και Τσίμα είναι η λογική κατάληξη των επιλογών τους. Και αυτός ο συνδυασμός αφορά όλους μας.

αντί

ΠΕΡΙ
ΕΧΟ
ΜΕΝΑ

- Περίοδος Β'
- Χρόνος 16ος
- Τεύχος 412

Παρασκευή 11 Αυγούστου 1989
δρχ. 150

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300

ΒΑΣΙΛΗΣ ΖΗΣΗΣ	
Η συζήτηση στη Βουλή για τις προμήθειες και οι απλές αλήθειες	10
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ	
Το αντικείμενο των εργασιών της εξεταστικής	12
Μ. ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΣ	
Κ.Ε. ΠΑΣΟΚ: Κλείσαμε σαν Κ.Ε.	14
Ρ.Α.	
Τώρα που πάγωσε το γέλιο	16
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Ιστορία μιας κατάθεσης	17
ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ	
Με ανοιχτά μάτια για την απλή αναλογική	18
ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ	
Να εκπλήσσετε	19
ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	
Όλα του γάμου δύσκολα	20
ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ	
Το οργανωτικό ζήτημα του Συνασπισμού	22

ΣΠΥΡΟΣ ΔΑΜΤΣΑΣ	
Αρχηγικό σύνδρομο και κοινοβουλευτικά παιχνίδια	24
Μ. ΧΑΙΡΕΤΑΚΗΣ	
Ιούνιος 1989: Οι εκλογές της αφίσας	26
ΜΠΟΣΤ	
Άπιστευτα και όμως αληθινά	30
Α. ΜΠΙΣΤΗΣ	
Συνέντευξη με τον Ε. Στοφορόπουλο	32
Α. ΞΥΔΗΣ	
Η Κύπρος σε κρίσιμη καμπή	34
ΝΙΚΟΣ ΧΕΙΛΑΣ	
Ελλάς - Αυστρία - Λαθρεμπορία	38
ΔΗΜ. ΤΗΛΕΘΕΑΤΗΣ	
Ιδιωτική τηλεόραση ή ολιγοπωλιακός πλουραλισμός	40
Γ. ΕΡΤΖΙΑΝΟΣ	
Η ελεύθερη πτώση του «Αθήνα 9.84»	42
ΠΕΡΣΑ ΖΕΡΗ	
Η δύσκολη ελευθερία της δημοτικής ραδιοφωνίας	42
ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΛΤΙΝΟΣ	
Στην ΕΡΤ-2 κυριαρχεί ένα πνεύμα και μια πρακτική σιγουριά	50
ΔΙΗΓΗΜΑ	
Μια Παρασκευή απόγευμα λίγο πριν από εκλογές	52
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Ο έσχατος διασυρμός	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	37
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	44
ΒΙΒΛΙΟ	54
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	56

ΠΟΛΙΤΙΚΟ 15ήμερο

Ο έσχατος διασυρμός

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ είχε απασχολήσει — πριν από την περασμένη Κυριακή — αρκετούς πολιτικούς σχολιαστές: Θα είναι και η νέα σύνοδος της κεντρικής επιτροπής του ΠΑΣΟΚ «μια από τα ίδια»; Η απάντηση είναι μάλλον αρνητική. Παραμένει γεγονός, βέβαια, ότι ο άλλοτε «χαρισματικός αρχηγός» επέπλευσε και πάλι. Και ότι το τελικό κείμενο που εγκρίθηκε, ως «πολιτική απόφαση», όπως και το «μήνυμα προς τον ελληνικό λαό», είναι κείμενα με έντονο τον παπανδρείκο χρωματισμό, όπου η ρητορεία, τα ευχολόγια και οι ύβρεις κατά του Συνασπισμού της Αριστεράς αντικατέστησαν την αυτογνωσία, την αίσθηση της πραγματικότητας, την αυτοκριτική.

ΑΠΟ ΤΗΝ άλλη, όμως, κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί ότι η σύνοδος αυτή διέφερε από τις άλλες. Για πρώτη φορά, ίσως, στην ιστορία των συνόδων της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ, ο «ισόβιος αρχηγός» αμφισβητήθηκε και επικρίθηκε τόσο έντονα, για πρώτη φορά μέλη της ΚΕ όρθωσαν το ανάστημά τους για να του καταλογίσουν την πρώτη ευθύνη, όχι μόνο για την πρόσφατη εκλογική ήττα, αλλά και για τις γενικότερες επιλογές του, τον «αυταρχισμό» του, τον «πατερναλισμό» του, τον «αυριανισμό» του, για το παρακράτος που ο ίδιος οικοδόμησε, για έναν κόσμο φθοράς, απάτης και σκανδάλων που ταυτίζεται με το άμεσο, στενό του περιβάλλον: «Τι δουλειά έχει ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ να κάνει παρέα με απατεώνες όπως ο Λούβαρης;» ρώτησε μέλος της κεντρικής επιτροπής. «Αυτή η εισήγηση που μας παρουσίασε ο πρόεδρος είναι εκτός τόπου και χρόνου» — παρατήρησε άλλο μέλος της ΚΕ. Και πάλι στις επισημάνσεις αυτές, η καταλυτική ομιλία του Κώστα Σημίτη: Χάσαμε περίπου το 15% των ψήφων μας και μεις θριαμβολογούμε για το 39,1... Και δεν χάσαμε μόνο στις εκλογές. Χάσαμε και στις διαπραγματεύσεις για τον σχηματισμό μετεκλογικής κυβέρνησης... Σήμερα προσπαθούμε να συγκαλύψουμε τις δυο αυτές ήττες με τη θεωρία της προδοσίας της Αριστε-

ράς. Στην πράξη, όμως, είναι οι δικές μας αδυναμίες που έδωσαν στον Συνασπισμό την ηθική δικαίωση της συνεργασίας με τη Δεξιά...

Ο «αυριανισμός» αντεπιτίθεται

Η ΠΡΩΤΗ μέρα της συνόδου ήταν εξαιρετικά οδυνηρή για τον αμφισβητούμενο αρχηγό... Βέβαια, κατά την πάγιά του τακτική, είχε αποχωρήσει έγκαιρα (μετά την ανάγνωση της εισήγησής του...), αυτό, όμως, δεν τον εμπόδισε να πληροφορηθεί τα διαδραματισθέντα: «Είναι αγάριστοι, είναι ξεκομμένοι από τον λαό» — πρόλαβε να ψελλίσει, όταν ενημερώθηκε για τις απόψεις των «συντρόφων» του. Και ανέθεσε την απάντηση στην βορβορώδη «Αυριανή»: Είσαθε όλοι σας κουλτουριάρηδες, αφού βάζετε στο βρωμόστομά σας την «Αυριανή»... Είσαθε αιθεροβάμονες, αφού δεν αντιλαμβάνεστε ότι όλοι μαζί δεν κάνετε ούτε μισό Ανδρέα... Είσαθε εξυπνάκηδες, αφού την αράξατε στα ψηλά, στις καρέκλες που σας μοίρασε ο Ανδρέας... Καθήστε φρόνιμα, γιατί αν αρχίσουμε να βγάζουμε στη φόρα τα άπλυτά σας, δεν θα μείνει τίποτε όρθιο, κλπ.

ΥΣΤΕΡΑ από την προλείανση αυτή εδάφους, ο Α. Παπανδρέου σκέφθηκε πως έπρεπε, με τη δευτερολογία του, να δώσει κάποιες «διευκρινίσεις» και να διαλύσει κάποιες «παρεξηγήσεις»... Είμαι κι εγώ — είπε — υπέρ της κριτικής και αυτοκριτικής, φτάνει να μη δίνει τροφή στα εξάσθηλα ή οκτάσθηλα των εφημερίδων. (Καλύτερος ο αληθινός μνήμη Αντρέι Αλεξάντροβιτς Ζντάνωφ, ήθελε την κριτική προς την ηγεσία σαν ένα τελετουργικό στοιχείο που κινείται σε σαφώς προκαθορισμένα επίπεδα...). Σκέφθηκε, ακόμα, πως έπρεπε να δώσει κάποια απάντηση σε όλα όσα του καταμαρτυρούν περί «αυριανοτομπρισμού». Πώς διαφορίζεται από μια «ιδεολογία» που είναι δική σου, όταν έχεις εγκαινιάσει, συ ο ίδιος, το «Ράδιο Λάσπη», όταν έδωσες μάχη για να συμπεριληφθεί ο Τόμπρας στους συνδυασμούς του «κινήματος»; Ο Α. Παπανδρέου δεν δυσκολεύθηκε να βρει τη φόρμουλα: Βεβαίως — είπε — είμαστε όλοι ενάντια στον λαϊκισμό... Βεβαίως δεν είμαστε περονιστές... Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι «δεν είμαστε λαϊκό κίνημα». Και εφόσον είμαστε «λαϊκό κίνημα», έπεται ότι δεν μπορούμε να αποκηρύσσουμε «ανθρώπους του λαού», όπως είναι οι αυριανιστές. (Στην πραγματικότητα, ο «αρχηγός» συντάχθηκε με τον Θ. Τσούρα που, χωρίς ντροπή, δήλωσε ότι ο αυριανοτομπρισμός είναι ένα «ριζοσπαστικό κίνημα» που έχει και παραέχει θέση στο... «σοσιαλιστικό κίνημα». Η σύνοδος τιμώρησε, βέβαια, τον προπέτη, Τσούρα δεν είχε το θάρρος, όμως, να τιμωρήσει και τον Α. Παπανδρέου).

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, ο «αρχηγός» αφιέρωσε ένα μεγάλο μέρος και της δευτερολο-

γίας του όχι για να απαντήσει στα πολύ συγκεκριμένα σημεία κριτικής που του έγιναν (κυρίως απέφυγε κάθε αναφορά στα όσα επεσήμανε ο Κ. Σημίτης), αλλά για να επιτεθεί και πάλι κατά του Συνασπισμού. «Είμαστε πρώτα ξαδέλφια, αν όχι αδελφία» — είπε. Και ότ' όνομα της... συγγένειας αυτής, εξήγησε το πώς «εξαπατήθηκαν» οι οπαδοί της Αριστεράς που, ενώ ψήφισαν Φλωράκη και Κύρκο, τελικά ανακάλυψαν ότι ψήφισαν... Μητσotάκη! (Ο Κ. Σημίτης, στην παρέμβασή του, σημείωσε πως όσο το ΠΑΣΟΚ αντιμετώπιζει φαινόμενα παράλυσης, τόσο ο Α. Παπανδρέου θα αυξάνει την επιθετικότητά του απέναντι στις άλλες πολιτικές δυνάμεις).

Η κατάληξη μιας συνόδου

ΤΕΛΙΚΑ η σύνοδος έληξε με την έγκριση όχι της εισήγησης Παπανδρέου, αλλά με ένα συμβιβαστικό κείμενο που απεκλήθη «πολιτική απόφαση» και με την εκλογή ενός νέου εκτελεστικού γραφείου. Όσο για το «μήνυμα» προς τον ελληνικό λαό, περιλαμβάνει τα γνωστά «ηχηρά» («χάσαμε μια μάχη, δεν χάσαμε τον πόλεμο» — πού είσαι Τσώρτσιλ;) και διαβεβαιώνει πως «η πολιτική παρουσία και οι πρωτοβουλίες του προέδρου του κινήματος, Ανδρέα Παπανδρέου», θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στην επικείμενη... νίκη! Οι διατυπώσεις αυτές ώθησαν ορισμένους αναλυτές να υποστηρίξουν ότι, ύστερα από ένα διήμερο έντονης κριτικής προς τον υπ. αρ. 1 υπεύθυνο των σημερινών διεξόδων του ΠΑΣΟΚ, τελικά ο Α. Παπανδρέου «τους έφερε καπάκι».

ΑΠΟ ΤΗΝ άλλη, φαίνεται ότι η τιμητική θέση που κατέλαβε ο Κ. Λαλιώτης, στο νέο εκτελεστικό γραφείο του ΠΑΣΟΚ (όπως είναι γνωστό, ήλθε πρώτος, σε αριθμό ψήφων) ενόχλησε τους αυριανιστές που απεφάνθησαν ότι το στέλεχος αυτό μπορεί να έχει... παρελθόν, αλλά «το μέλλον είναι άσφατο»! «Κάποτε — έγραψαν — ο Κ. Λαλιώτης έγινε και υπουργός... Κάποτε έλαμψε και με την παρουσία του... Και αν δεν μπήκε στη Βουλή, είναι γιατί δεν το θέλησε και όχι από αντιλαϊκισμό»...

ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ με τον Κ. Λαλιώτη, που συγκέντρωσε 92 ψήφους, ο Γ. Γεννηματάς — ο δημοφιλέστερος, υποτίθεται, «δεξιός» — ήλθε έβδομος στη σειρά, με μόλις 59 ψήφους. Να εκφράζει η πτώση αυτή του Γ. Γεννηματά τη «γραμμή του αρχηγού», ο οποίος δεν συγχωρεί κανέναν που θα διανοούνταν ποτέ να καταλάβει τη θέση του — είτε έλθει, είτε δεν έλθει το πλήρωμα του χρόνου;

{«Ο καημένος ο Γ. Γεννηματάς»... — είπε ένας από τους άσπονδους «συντρόφους» του στο Εκτελεστικό Γραφείο. «Σαράντα οκτώ ώρες πριν από την έναρξη των εργασιών της συνόδου, διαβεβαίωνε ότι ο Α. Παπανδρέου είναι το "πιο σημαντικό ενοποιητικό στοιχείο

του ΠΑΣΟΚ" και ότι, με τη δυναμική παρουσία του αρχηγού, το ΠΑΣΟΚ μπορεί να μετεξελιχθεί σε κόμμα αρχών... Έκα-νε, όμως, το μοιραίο σφάλμα να αναφερ-θεί στο "πλήρωμα του χρόνου" το ο-ποίο, όταν επέλθει —είπε— τότε "μπο-ρούμε να περάσουμε στις συλλογικές η-γεσίες"... Λέγονται οι κουβέντες αυτές ατιμωρητί».

Από την πλευρά του ο «Ριζοσπάστης» σημειώνει ότι η διαφορά ψήφων μεταξύ Κ. Λαλιώτη και Γ. Γεννηματά, εξηγεί για-τί ο πρώτος επέμενε, με θέρμη, να εκλε-γεί από αυτή τη σύνοδο το νέο εκτελε-στικό γραφείο και γιατί ο δεύτερος, το αρνιόταν, μέχρι τέλους. Ο καυγιάς λέει ο «Ρ» δεν ήταν για τα οργανωτικά της «α-ναγέννησης», αλλά για το, πάπλωμα).

Το «σκάνδαλο του αιώνα»

Η ΚΑΘΑΡΣΗ, παρ' όλα τα σκαμπανεβά-σματα στις σχέσεις Συνασπισμού και Νέ-ας Δημοκρατίας, προχωρεί. Μέσα στο πλαίσιο αυτό, η Βουλή ενέκρινε —ομό-φωνα τη φορά αυτή— τη σύσταση ειδι-κής εξεταστικής επιτροπής, η οποία θα διερευνήσει όλες τις τυχόν ευθύνες —πολιτικές, αλλά και ποινικές— που ή-θελαν προκύψει από τη διαβόητη «αγορά του αιώνα», ακριβέστερα από το «σκάν-δαλο του αιώνα».

ΤΟ «ΑΝΤΙ», πάνω στο θέμα αυτό, έχει

πάρει συγκεκριμένη θέση. Πιστεύει ότι ό-ταν τα πράγματα γύρω βοούν, όταν, κατά κοινή παραδοχή, η ζημιά του δημοσίου υ-περβαίνει τα 260 δισεκατομμύρια δραχ-μές και «συνεργάτες» του Α. Παπανδρέ-ου, στην αγορά αυτή, εμφανίζονται άν-δρες επιφανείς όπως ο Λούβαρης και ο αρχιλαθρέμπορος όπλων Κασόγκι, το θέ-μα έπρεπε να παραπεμφθεί σε ανακριτι-κή επιτροπή.

ΚΑΙ ΤΗ θέση αυτή του «ΑΝΤΙ» δικαίωσαν οι παρεμβάσεις των ομιλητών του Συνα-σπισμού και της Νέας Δημοκρατίας, την περασμένη Τρίτη, οι οποίοι, με συγκεκρι-μένα στοιχεία, απέδειξαν την προσωπική ευθύνη του πρώην πρωθυπουργού στην υπόθεση αυτή. Η ευθύνη αυτή προκύπτει τόσο από την αχλύ αδιαφανείας που πε-ριέβαλε τη διαβόητη αυτή αγορά, όσο και από το γεγονός ότι ο Α. Παπανδρέου ακολουθούσε κατεύθυνση αντίθετη προς τις εισηγήσεις της στρατιωτικής ηγε-σίας. Αποτέλεσμα: Η τιμή ενός F-16 να προσδιορίζεται, στον προϋπολογισμό των ΗΠΑ, έτους 1988-89, σε 15,3 εκατομ-μύρια δολάρια κι εμείς να το αγοράζουμε προς 23,2 εκατομμύρια δολάρια! Όσο για τα «Μιράζ 2000», οι μεν Ελβετοί εμ-φανίζονται να απορρίπτουν προσφι-λά της Ντασσώ προς 100,8 εκατομμύρια γαλλικά φράγκα, ενώ εμείς —λες και μας κυβερνά ο Μποκάσα της Κεντροαφρικα-νικής Δημοκρατίας...— πληρώσαμε 192,9

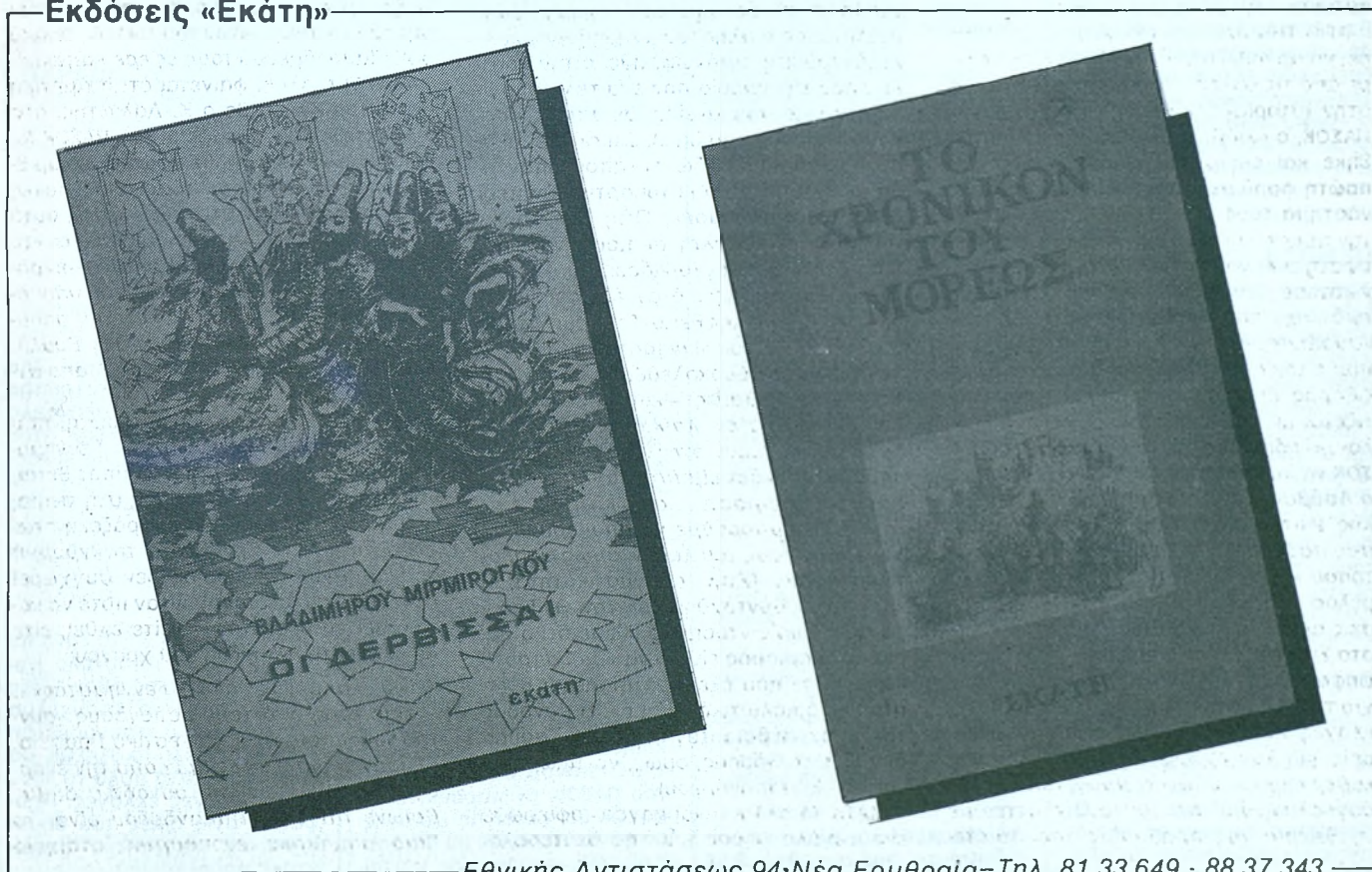
εκατομμύρια γαλλικά φράγκα! Ποιος, ε-πιτέλους, κυβερνούσε αυτό τον τόπο; Ο «διερμηνέας» (traducteur) Γ. Λούβαρης, η General Dynamics, η Dassault, η υπεύ-θυνη ελληνική κυβέρνηση ή ο «προσωπι-κός φίλος» του Γ. Λούβαρη, Ανδρέας Πα-πανδρέου;

ΠΛΑΙ ΣΤΟ σκάνδαλο της «αγοράς του αιώνα», είναι και όλα τα άλλα: Το σκάνδα-λο του αραβοσίτου, το σκάνδαλο Κοσκω-τά, το σκάνδαλο των υποκλοπών. Και δεν χρειαζόταν, βέβαια, η κατάθεση του νέ-ου προϊστάμενου της ΥΕΤΕΠΑ Γ. Βολω-νιστάκη για να πληροφορηθεί η κοινή γνώμη ότι το τηλεφωνικό κέντρο Άρεως ήταν το «μεγάλο αυτί» του Θ. Τόμπρα, ό-τι στο κέντρο αυτό κατέληγαν οι ευθείες γραμμές που είχε «παραχωρήσει» ο Τόμ-πρας στην ΚΥΠ, για τις παρακολούθησεις των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, και ότι, πέρα από το δίκτυο της ΚΥΠ, υπήρχε και το δίκτυο του Τόμπρα.

ΠΟΥ ΑΡΧΙΖΕΙ και πού τελειώνει αυτός ο έσχατος διασυρμός των ιδεωδών του σο-σιαλισμού από ένα τέως πρωθυπουργό που ταύτισε την παραμονή του στην ε-ξουσία με τον «αυριανισμό», τον έρποντα φασισμό, και που σήμερα εμφανίζεται έ-τοιμος να διαλύσει ακόμα και το ΠΑΣΟΚ, αν πρόκειται να τον αποπέμψουν μια μέ-ρα;

ΑΝΤΗΝΩΡ

Εκδόσεις «Εκάτη»

Εθνικής Αντιστάσεως 94·Νέα Ερυθραία·Τηλ. 81.33.649 - 88.37.343

ημεροδρακτης

ΤΕΤΑΡΤΗ 26-7-89 — ΤΡΙΤΗ 8.8.89

Η αντικατάσταση του ΗΜΕΡΟΔΡΑΚΤΗ συνεχίζεται και σ' αυτό το τεύχος καθώς αυτός συνεχίζει αμέριμνος τα μπάνια του.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 26.7.89

Βραχιόλι - ραντάρ θα έβαζε ο Σαουδάραβας έμπορος όπλων **Αντάν Κασόγκι**, που θα έδινε τη δυνατότητα στις αμερικανικές αρχές να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή τις κινήσεις του, σύμφωνα με πρωτόδικη απόφαση που τον άφηνε ελεύθερο με εγγύηση 10 εκατομμυρίων δολαρίων. Η απόφαση αυτή ανατράπηκε βέβαια από το Εφετείο, αλλά η ιδέα είναι έξοχη. Εάν είχαμε κι εμείς εδώ τέτοια προηγμένη τεχνολογία δε θα μας έφευγε ο «δρ» **Κοσκωτάς** τόσο κρυφίως. Τέτοιες εισαγωγές υψηλής τεχνολογίας θα ωφελούσαν τα μέγιστα την εθνική μας οικονομία.

ΠΕΜΠΤΗ, 27.7.89

Αυτό το ψήφισαν «κατά συνείδηση», για τους βουλευτές μ' έχει ελαφρώς μπερδέψει. Από τη μια θεωρείται ως άριστον σύμπτωμα ανεξαρτησίας κι από την άλλη έγκλημα καθοσίωσης διότι επέρχονται ρήγματα στην κομματική πειθαρχία. Εν πάση περιπτώσει πάλι 4 βουλευτές του ΠΑΣΟΚ με άρρωστη συνείδηση δεν στήριξαν τον αρχηγό τους που παραπέμπεται για δεύτερη φορά σε ειδική Ανακριτική Επιτροπή για τους «κριούς».

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 28.7.89

Ο πρώην υπουργός Εξωτερικών κ. **Κ. Παπούλιας** χειρίστηκε το θέμα του γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού ως προς την ΕΟΚ, όπως δήλωσε ο κ. **Θ. Πάγκαλος**. Κι εκείνος δεν απήντησε. Αλλά ποιος θα πλη-

ρώσει τώρα τα 600 εκ. δρχ. που μας ζητά η Κοινότητα;

ΣΑΒΒΑΤΟ, 29.7.89

Αντιγράφω από τον «Ριζοσπάστη»: πωλούνται οικόπεδα, που τα όριά τους φθάνουν στις κολόνες του ναού του Ποσειδώνα, στο Σούνιο! Κακώς. Θα έπρεπε ο ναός να ενσωματωθεί σε πολυώροφη μοντέρνα πολυκατοικία ώστε να επέλθει επιτέλους η πολυπόθητη αρμονία δύο πολιτισμών, δύο εποχών, του αυτού έθνους.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 30.7.89

Διάφορες μικροειδήσεις μου προκάλεσαν μεγάλη ανησυχία.

Η μία αναφέρει ότι σχεδιάζονται σοβαρές αλλαγές στα ψηφοδέλτια τόσο της ΝΔ όσο και του ΠΑΣΟΚ για τις επόμενες εκλογές. Και σκέφτομαι τους πτωχούς υποψηφίους που έχουν οικονομικά ξετιναχτεί. Σκεφτείτε να 'χουμε κι άλλες εκλογές το Μάρτιο. Μα γιατί επιμένουν να κάνουν μία τόσο κακή επένδυση, οι επιδοξοί βουλευτές; Πολύ με βασανίζει το ερώτημα αυτό.

Η άλλη είδηση αφορά τον κ. **Σημίτη**. Λέγεται ότι ο αρχηγός του είναι εξοργισμένος από τη σιωπή του. Κι εγώ διερωτώμαι τι θα πει αν ανοίξει το στόμα του. Νομίζω ότι η σιωπή δεν είναι πλέον χρυσός. Δεν βλέπει ότι ανεβαίνουν οι μετοχές τους στην Εκάλη των λαλίστατων και υβρεολόγων όπως του κ. **Πάγκαλου** και του κ. **Γιαννόπουλου**;

Όσοι αναζητούν στέγη μέσω των στεγαστικών δανείων της ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ θα πρέπει να περιμένουν μέχρι τον επόμενο αιώνα. Αυτό προέκυψε από μια απλή πράξη αριθμητικής εφόσον ο αριθμός των οικογενειών - νοικοκυριών, χωρίς ιδιόκτητη στέγη, είναι 200.000 και ο ρυθμός χορήγησης το χρόνο είναι 20.000. Χρειάζεται αιώνια υπομονή.

Με λουκέτα και φίμωτρα εισήγαγαν το ραδιοσταθμό **9.84**

και εκδίωξαν το γενικό του διευθυντή κ. **Γιάννη Τζαννετάκο**. Ευδοκίμουν στην Ελλάδα οι κλειδαράδες, οι καρεκλάδες και η συμπαθής τάξη των καιροσκόπων.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 31.7.89

Οκτώ φορές εις θάνατον καταδικάστηκε ο αρχηγός της «εταιρείας δολοφόνων» **Χρ. Παπαδόπουλος** στην πολύκροτη 3μηνη δίκη. Και σχολίασε την ποινή του λέγοντας ότι *δεν έχει αίσθημα ενοχής κι ότι η Δικαιοσύνη είναι ταξική*. Η πάλη των τάξεων στην υπηρεσία των δολοφόνων.

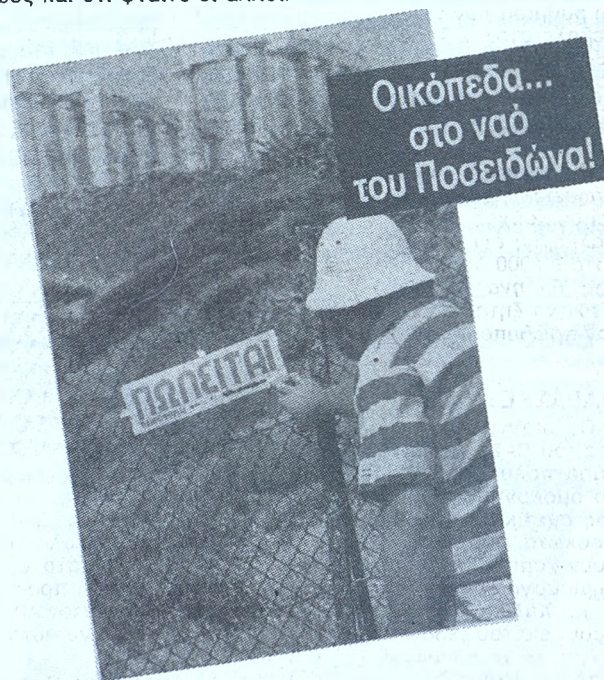
Αυτό που δήλωσε ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ στο Δ' πρόγραμμα ότι επί των ημερών του υπάρχει «αντικειμενική ευθύνη» με εξέπληξε. Μέχρι τώρα ήξερα ότι ο ίδιος είναι αθώος και ότι φταίνε οι άλλοι.

σω ρέμα. Τώρα καταλαβαίνω το δίλημμα του Αρχηγού.

Ζάλη προκαλούν τα δισεκατομμύρια που ζημίωσε το ελληνικό δημόσιο από τις πράξεις και παραλείψεις της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ στο θέμα της «αγοράς του αιώνα», όπως προκύπτει από την πρόταση της ΝΔ για τη σύσταση ειδικής Εξεταστικής Επιτροπής που κατατέθηκε στη Βουλή και που υποστηρίζει ο Συνασπισμός. Γι' αυτό και ο νέος δίσκος που κυκλοφορεί με τίτλο «*Η απάτη είναι ζάλη*» σπάει όλα τα ρεκόρ πωλήσεως.

ΤΕΤΑΡΤΗ 2.8.89

Με απογοήτευσε η δωρη κατάθεση του εκδότη του αντιπαλου περιοδικού «**ΑΝΤΙ**» **Χρ.**

Τώρα στο εδώλιο τίθενται τα «αντικείμενα» ώστε «τα υποκείμενα» να φαίνονται αθώα. Απορώ τι θα δικάσει το Ειδικό Δικαστήριο: «υποκείμενα» ή «αντικείμενα»;

ΤΡΙΤΗ, 1.8.89

Ευφύεστατο το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η γνωστή αμερικανική εταιρεία «**Φροστ και Σάλλιβαν**», που ειδικεύεται στις πολιτικές προβλέψεις για τις εκλογικές επιπτώσεις της παραμονής του Παπανδρέου στην ηγεσία του ΠΑΣΟΚ: αν παραμείνει το ΠΑΣΟΚ θα χάσει τις εκλογές: αν φύγει το κόμμα θα διασπαστεί. Μπρος γκρεμός και πι-

Παπουτσάκη ενώπιον της Προανακριτικής Επιτροπής της Βουλής για το σκάνδαλο Κοσκωτά. Ουδέν νέον στοιχείο προσκόμισε ενώ επεδόθη σε ασκήσεις λογικής γυμναστικής ακριβείας που θα ζήλευε και ο Βινγκεστάιν. Και σκέφτομαι: πόσο άγονη είναι ακόμα η ελληνική γη για ρασιοναλιστικούς συλλογισμούς.

Λυπάμαι που θα τα ξαναβάλω με τον κ. **Απόστολο Κακλαμώνη** ο οποίος φθονώντας αποκάλυπτα το επάγγελμα του εκλογικού σφυγμομέτρου προβλέπει ότι το ΠΑΣΟΚ θα ξεπεράσει κατά πολύ το 40% στις επόμενες εκλογές. Προφανώς στις δικές του δημοσκοπικές ικανότητες στηρίχτηκε προεκλογικά και ο αρ-

χηγός του όταν υποστήριξε ότι το κόμμα του θα έπαιρνε μεταξύ 48% και 50%.

ΠΕΜΠΤΗ 3.8.89

Όλοι οι μεγάλοεκδότες ικανοποιούνται με την παροχή αδειών για τα δυο — προς τό παρόν — ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια. Όλοι, εκτός του συγκροτήματος του Ταύρου που αφρίζει. Τώρα για πολιτικές συμμαχίες και τα παρόμοια μεταξύ των ομαδοποιημένων βάρων του Τύπου μην τα ψάχνετε και πολύ. Άκρη δε θα βρείτε. Business is business.

Κατά «σύμπτωση» παρέχωρσε τη βίλα που είχε νοικιάσει ο επιχειρηματίας **Καλκάνης** στον τέως πρωθυπουργό τον Αύγουστο του 1987, όπως είπε στην προανακριτική επιτροπή της Βουλής. Και κατά «σύμπτωση» την αίτηση για τη ρύθμιση των χρεών του υπέβαλε στον κ. **Τσοβόλα** στις 18-10-87. Και κατά μια άλλη «σύμπτωση» ο μηχανισμός εκινήθη ταχύτατα για να δώσει θετική απάντηση στις 22-10-87.

Με τέτοιες ευτυχίες «συμπώσεις» γίνεται κανείς εκατομμυριούχος, μολονότι ο κ. Καλκάνης έγινε φτωχότερος κατά 80.000 δρχ. διότι «*κανένας Έλληνας δεν θα διεννοείτο*» να ζητήσει ενοίκιο από τον πρωθυπουργό.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4.8.89

Οι διαγνωστικές ικανότητες του ΠΑΣΟΚ βρίσκονται σε πάρα πολύ χαμηλό επίπεδο. Το ομολόγησε ο κ. **Γεννημάτας** σχετικά με το σκάνδαλο Κοσκωτά. Άρρησαν να το πάρουν χαμπάρι ενώ οι ίδιοι το δημιούργησαν. Κι ως φώναζε ο κ. **Χαλικιάς** από το Φεβρουάριο του 1988. Φωνεί βωδώντος εν τη ερήμω. Καλά το είπε ο κ. Παπανδρέου, το ΠΑΣΟΚ είναι άρρωστο. Ούτε ο Γιακούμπ δεν το σώζει.

Με τις αυξήσεις που ανακοινώθηκαν θα πούμε το *ψωμί ψωμάκι*. Εμένα πάντως δεν με ενδιαφέρει. Από καιρό το έχω κόψει για λόγους διαίτης. Η απορία που έχω αν οι κοιλιές των ευτραφών Αθηναίων προέρχονται από την υπέρμετρη κατανάλωση του χωριάτικου ή κάτι άλλο. Μπορεί να μου λύσει την απορία ο κ. **Έμπερτ** που είναι και ο υπεύθυνος για την υγεία μας Υπουργός.

ΣΑΒΒΑΤΟ 5.8.89

Αυτή η κατάσταση χαλάρωσης που επικρατεί στην ΕΥΠ με ανησυχία βαθύτατα. Η τάξη που επικρατούσε επί επο-

χής **Τσίμα** και η άριστη συνεργασία του με τον κ. **Τόμπρα** μου δημιουργούσε ένα απεριόριστο αίσθημα ασφαλείας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 6.8.89

Βιάστηκε να αναφερθώ στον κ. Σημίτη για τη σιγή που τήρησε μέχρι τώρα. Φαίνεται πως ο άνθρωπος εξεμάνη από τα «αλληλουπέυθυνα» και τα άλλα ωραία τα οποία εκστόμισε ο Ηγεμών του ΠΑΣΟΚ κατά την 29η Σύνοδο της ΚΕ. Και τα είπε με τον τρόπο του ωμά και απροκάλυπτα τολμώντας να χαρακτηρίσει ως *ηθική δικαίωση* τη συνεργασία του Συνασπισμού με τη ΝΔ. Είπε ακόμα ότι ο λαϊκισμός απλώς

Ο Κασούκι θα μείνει στις φυλακές, ενώ ο Ανδρέας...

νεται στο Κίνημα. Δεν τον βλέπω καθόλου καλά τον κ. Σημίτη όταν μάλιστα ο Ταύρος οριεται και προστάζει «*τυφή υπακοή*» στον ΑΡΧΗΓΟ και να γίνεται μόνο αυτό που ΔΙΑΤΑΖΕΙ.

Οι εξελίξεις στην Ουγγαρία με εμβάλλουν σε πολλές ανησυχίες. Όλες τις επαναληπτικές εκλογές τις κερδίζει η αντιπολίτευση. Δεν γνωρίζω τι εκλογικό σύστημα θα υιοθετηθεί τελικά για τις πρώτες ελεύθερες, μεταπολεμικές εκλογές που αναμένεται να γίνουν τον επόμενο χρόνο. Θα συνιστούσα στο ΚΚ Ουγγαρίας να υιοθετήσει την απλή αναλογική εγκαίρως για να μην οδύρεται εκ των υστέρων, όπως ο κ. Λαλιώτης που κατόπιν εορτής θεωρεί ότι το κόμμα του θα έπρεπε να είχε ψηφίσει την απλή αναλογική μετά το 1985. Με την απλή αναλογική λοιπόν το ΚΚ Ουγγαρίας μπορεί να ελπίζει ότι συμμετέχοντας σε κυβερνήσεις συνασπισμού μπορεί να

συμβάλει ουσιαστικά στον εκδημοκρατισμό του πολιτικού συστήματος της χώρας. Ετοιμαστήτε για μια άλλη «ανιερη συμμαχία» στην Ουγγαρία.

ΔΕΥΤΕΡΑ 7.8.89

Έχω πειστεί πλέον... Αυτή η Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ είναι σχιζοφρενική. Αφού την πρώτη μέρα της συνόδου άκουσε άναυδη τον αρχηγό της να μιλάει για όλα εκτός απ' τις αιτίες της εκλογικής ήττας του ΠΑΣΟΚ, αφού επέβαλε τη συγκρότηση επιτροπής για να «*συνθέσει*» τις αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις που εκφράστηκαν κατέληξε ν' αποδεχθεί τον ίδιο Αρχηγό με την

φέρουσα στατιστική. Να μετρήσουν από το 1981 και μετά πόσος χρόνος έχει διατεθεί στα κόμματα της αντιπολίτευσης υπό οιαδήποτε μορφή, εκτός φυσικά των προεκλογικών περιόδων, αφού τελικά μ' αυτό και μόνο το κριτήριο σταθμίζουν όλοι την «αντικειμενικότητα» στη μικρή οθόνη. Το άθροισμα που θα προκύψει προτείνω κατόπιν να διαιρεθεί δια του αριθμού των μηνών της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ ώστε να έχουμε το μέσο όρο του μήνα. Αν αποδειχθεί ότι ο μέσος αυτός όρος είναι κατώτερος του χρόνου που έχει διαθέσει η νέα διεύθυνση των καναλιών στο ΠΑΣΟΚ κατά το διάστημα του μηνός που κάθεται στην «ηλεκτρική καρέκλα» τότε είμαι πρόθυμος να παραδεχθώ τις οργίλες ανακοινώσεις των υπευθύνων Τύπου του ΠΑΣΟΚ ότι φιμώνεται ο πολιτικός λόγος (sic) του Ανδρέα Παπανδρέου προς το λαό. Προτείνω αυτή τη στατιστική λύση ως έσχατο μέσο για να πατάω σε στερεό έδαφος, γιατί η σχιζοφρένεια του ΠΑΣΟΚ κοντεύει να με επηρεάσει.

Για λόγους αισθητικής διαφωνεί ο κ. Λαλιώτης με την «*Αυριανή*», αναγνωρίζοντας ωστόσο ότι η εφημερίδα αυτή εκφράζει ένα ρεύμα. Δεν μας εξηγεί όμως γιατί ο Ηγεμών πήγε στα εγκαίνια του ραδιοσταθμού της εφημερίδας και γιατί το ρεύμα αυτό που εκφράζεται μέσω του συγκροτήματος του Ταύρου τάσσεται ψυχή τε και σώματι υπέρ του ΠΑΣΟΚ. Μήπως χρειάζεται να ρωτήσουμε τον κ. Τσούρα για να τον διαφωτίσει;

ΤΡΙΤΗ 8.8.89

Οι απορίες μου αυξάνονται όσο αυξάνεται και η ένταση των συζητήσεων στη Βουλή για τα σκάνδαλα. Όποια πέτρα κι αν σηκώσεις βρίσκεις τον κ. Λούβαρη. Δαιμόνιος αυτός ο άνθρωπος. Έξοχος επιχειρηματίας ο στενός φίλος του τέως πρωθυπουργός. Κατάφερε να πλασσοάρει πάντα στο κατάλληλο τηλετύπημα την κατάλληλη στιγμή. Ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση. Το μόνο για το οποίο δε θα μπορούσε να κατηγορήσει κανείς το ΠΑΣΟΚ είναι η έλλειψη αξιοκρατίας.

Αυξάνεται η εισαγωγή νεκρών ψαριών από τη Βουλγαρία στον ποταμό Έβρο. Στην επόμενη διαβαλκανική διάσκεψη προβλέπεται και ψάρεμα στον Έβρο.

**O ANTIKATAΣΤΑΤΗΣ
HΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ**

αντι δεσεις

Η τραγωδία της Σάμου

Η τραγωδία του «SD3-30» φαίνεται ότι θα έχει την γνωστή τύχη. Αφού για μερικές μέρες ήταν πρώτο θέμα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπαίνει στα συρτάρια των αρμοδίων με τις γνωστές γραφειοκρατικές διαδικασίες και με τη γνωστή κατάληξη σε ό,τι αφορά τη λειτουργία της «Ολυμπιακής», την ασφάλεια των πτήσεων και την ασφάλεια των αεροδρομίων μας.

Ο θρήνος για τους 34 νεκρούς εξαντλήθηκε στα ρεπορτάζ των εφημερίδων, η επισήμανση των προβλημάτων και οι λύσεις που απαιτούνται περιορίστηκαν σε διαπιστώσεις χωρίς συνέχεια, οι ελλείψεις έμειναν για να γίνουν αργότερα επικίνδυνες αφού μπορεί να προκαλέσουν νέο κακό.

Πρώτα απ' όλα ο εκσυγχρονισμός της «Ολυμπιακής», απαραίτητος να είχε αρχίσει εδώ και χρόνια, αντιμετωπίστηκε με προχειρότητα, χωρίς σχεδιασμό, χωρίς πρόγραμμα και με τη γνωστή τακτική από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ τα προηγούμενα χρόνια, με αποτέλεσμα τώρα να χρειάζονται όχι μόνο «επιδιορθώσεις», αλλά ριζικά μέτρα, τα οποία φυσικά έχουν και τεράστιο κόστος.

Τα μέτρα αυτά δεν μπορεί πλέον να περιορισθούν μόνον στην ανανέωση του «στόλου» ή στην ορθολογική διαχείριση της «Ολυμπιακής» αλλά να προχωρήσουν στην ουσιαστική αναδιάρθρωση της εταιρείας.

Αυτό όμως απαιτεί άμεση παρέμβαση σε όλους τους τομείς. Από το προσωπικό και την αντιμετώπιση του προβλήματος ανταγωνισμού της ΟΑ με τις ξένες εταιρείες μέχρι την οργάνωση και την κατασκευή των αεροδρομίων από τα οποία μερικά θεωρούνται από τους ειδικούς ακατάλληλα έως επικίνδυνα.

Εάν το κακό δεν χτυπηθεί στη ρίζα του, εάν δεν σταματήσει η προχειρότη-

τα, εάν δεν υπάρξουν προληπτικά μέτρα περιορισμού και εξαφάνισης των κινδύνων τέτοιες τραγωδίες όπως αυτή της Σάμου δεν αποκλείεται να ξαναυπάρξουν.

Όταν όμως οι ελλείψεις αφήνονται να διορθωθούν στην τύχη, όταν οι αρμόδιοι κάνουν τις ίδιες διαπιστώσεις κάθε φορά που μας πλήττει μια συμφορά, όταν μένουν άλυτα προβλήματα τότε πολλαπλασιάζονται οι κίνδυνοι και φυσικά και τα «ανθρώπινα λάθη» — όταν γίνονται — είναι δύσκολο να διορθωθούν και να προβλεφθούν, έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις τους.

Η τραγωδία της Σάμου χτυπά προς πολλές κατευθύνσεις. Και επιτέλους πρέπει, έστω και αργά, να «ξυπνήσουν» οι μηχανισμοί εκείνοι που μένουν αγκυλωμένοι στην προχειρότητα και τη μακαριότητα του «από μηχανής Θεού».

Οι Εκτελεστικοί... συσχετισμοί

«Νίκη» της ομάδας Κ. Λαλιώτη θεωρείται η σύνθεση του 13μελούς νέου Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ (10 τακτικοί - 3 αναπληρωματικοί) και «ήττα» του Γ. Γεννηματά. Και αυτό γιατί οι Γ. Σουλαδάκης, Π. Οικονόμου και Γ. Νικολάου θεωρούνται ότι εκφράζουν «απόψεις» Λαλιώτη, ενώ η εκλογή Σημίτη θεωρείται επίσης ότι πρέπει να καταγραφεί υπέρ Λαλιώτη, αφού αυτός βοήθησε με «γραμμή» να εκλεγεί.

Από την άλλη θεωρείται και ως επικράτηση των «κομματικών» του ΠΑΣΟΚ, αφού οι Α. Τσοχατζόπουλος, Β. Μαλέσιος (αναπληρωματικός), Φ. Χατζημιχάλης (αναπληρωματικός) συγκαταλέγονται στους «κομματικούς». Σε αυτή την κατηγορία «κωδικοποιούνται» και ο Γ. Γεννηματάς (αλλά σε άλλη ομάδα) και ο Κ. Σκανδαλίδης, ενώ οι Θ. Πάγκαλος, Π. Αυγερινός και Μ. Μερκούρη δεν «μπαίνουν» από τα μέχρι τώρα δημοσιεύματα σε κάποια από τις παραπάνω «κατηγορίες».

Βέβαια, αυτές δεν είναι οι μόνες ομάδες στο ΠΑΣΟΚ (από το νέο Ε.Γ. απουσιάζει π.χ. ο εκπρόσωπος των κοινοβουλευτικών — ο Γ. Αλευράς δεν έβαλε υποψηφιότητα ενώ ο Α. Κακλαμάνης δεν εκλέχθηκε), ούτε οι Γεννηματάς, Σημίτης, Λαλιώτης είναι οι μόνοι δελφίνοι.

Η ερμηνεία των συσχετισμών όμως με αυτόν τον τρόπο αφήνει έξω ένα βασικό παράγοντα. Τον παράγοντα του προέδρου ο οποίος, αν δούμε όλες τις συνθέσεις του Ε.Γ. από το '74 και μετά φαίνεται πως χρησιμοποιεί τις ομάδες, ή τάσεις, που φυσικά ποτέ δεν έχουν αυτόνομη οντότητα (πλην της περιόδου 74-75) και γι' αυτό άλλωστε απεπέμφθησαν από τον Α. Παπανδρέου) για να κυριαρχεί ο ίδιος. Άλλοτε π.χ. «ανεβάζει» τους «κομματικούς» και άλλοτε τους «κατεβάζει». Το ίδιο συμβαίνει με τα πρόσωπα. Τον Κ. Λα-

λιώτη, τον Γ. Γεννηματά, τον Κ. Σημίτη κλπ. Το ίδιο με τις εκάστοτε ομάδες ή «ομαδούλες».

Από αυτή την άποψη δεν υπάρχουν «νίκες» Λαλιώτη ή «ήττες» Γεννηματά παρά μόνο σε ένα επίπεδο «περί τον αρχηγό βαστάζων» που ενδιαφέρονται να βρίσκονται πάση θυσία στην επιφάνεια για τη μετέπειτα «κληρονομιά». Δεν πρόκειται δηλαδή περί τάσεων ή απόψεων που μπορούν να συγκροτήσουν ένα πολιτικό λόγο ικανό να οδηγήσει το ΠΑΣΟΚ από αρχηγικό-λαϊκιστικό κόμμα σε κόμμα με σοσιαλιστικές-σοσιαλδημοκρατικές αρχές, ούτε να δημιουργήσουν «νέο» ΠΑΣΟΚ.

Μια ματιά π.χ. στις αγορεύσεις των «αστέρων» του ΠΑΣΟΚ στο Κοινοβούλιο αποκαλύπτει όχι μόνο την ρητορική γύμνια (πόσο πιάνουν δηλαδή οι «ατάκες» στον κοσμάκη ή στα καφενεία) αλλά και την πολιτική ενός στελεχικού δυναμικού, που όχι μόνο αδυνατούν να πείσουν ότι είναι πολιτικοί εκπρόσωποι ενός σοσιαλιστικού κόμματος, αλλά ούτε καν επαγγελματίες πολιτικοί που θα μπορούσαν να σταθούν σε ένα μη σοσιαλιστικό-κεντροδεξιό κόμμα.

Όσο για τους συσχετισμούς αυτούς που κυριαρχεί δεν είναι άλλος από τον Ανδρέα — και σε αυτή τη φάση. Μια επόμενη ίσως δείξει αν οι θεωρούμενοι ως «δελφίνοι» μπορούν να εκφράσουν τις υπαρκτές τάσεις στο χώρο του ΠΑΣΟΚ. Κάτι τέτοιο όμως προϋποθέτει ότι το ΠΑΣΟΚ θα πάψει να ορίζεται ως το Κίνημα του Ανδρέα. Μέχρι τότε οι συσχετισμοί δεν είναι τίποτε παραπάνω από το γνωστό παιχνίδι του Α. Παπανδρέου, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι κληρονόμοι δεν εργάζονται για το μεταανδρείο ΠΑΣΟΚ. Η τοποθέτηση επομένως Σημίτη, από αυτή την άποψη, καταγράφεται ως μια υποθήκη η οποία επιτρέπει και μια συζήτηση με άλλους όρους για μια τέτοια άποψη στο βαθμό που προχωρήσει...

«Τους τα είπε...»

«Τους τα είπε» σχολιάζει η «Αυριανή» (8/8) για τη δευτερολογία του Α. Παπανδρέου στην ΚΕ του ΠΑΣΟΚ, «σε όλους έξω από τα δόντια χρησιμοποιώντας γλώσσα σκληρή... αυριανική!».

Έδωσε συνεχίζει, «το στίγμα και την ταυτότητα του κινήματος ο Α. Παπανδρέου, και για όποιον είχε αμφιβολία για το «στίγμα και την ταυτότητα» έβαλε τίτλο «Τους τα είπε χύμα ο Ανδρέας. Τους ζήτησε, ενωμένοι να βγουν και να δουλέψουν και ν' αφήσουν τις εξυπνάδες περί λαϊκισμού!» Κάνοντας σαφές ότι ο «αυριανισμός» δεν είναι παρά η προέκταση του «Ανδρείσμου» και ότι το Κίνημα δεν μπορεί να υπάρξει αν δεν είναι συνδεδεμένο με την αυριανική γλώσσα.

Δυστυχώς αυτή είναι η πραγματικότητα

τα. Ο ομφάλιος λώρος ΠΑΣΟΚ - «αυριανισμού» δεν είναι άλλος από τον Α. Παπανδρέου.

Τα όσα ακούστηκαν στην ΚΕ του ΠΑΣΟΚ περί «λαϊκισμού» στο βαθμό που μένουν σε μια γενική και ουδέτερη αναφορά, για κάτι που υπάρχει εν γένει, δείχνουν ότι το ΠΑΣΟΚ παραμένει δέσμιος μιας ιδεολογίας και μιας νοοτροπίας από την οποία δεν μπορεί να απαλλαγεί όσο συνεκτικός κρίκος για τη «μετάβαση από το παλιό στο νέο» που λέει και ο Κ. Λαλιώτης, είναι ο Α. Παπανδρέου.

Γιατί ο Α. Παπανδρέου είναι αυτός που συντηρεί τον «αυριανισμό» υπάρχει και αναπαράγεται μέσα από αυτόν και μόνο διαμέσου του λαϊκισμού μπορεί να συνεχίσει να υπάρχει.

Η κριτική που ακούστηκε για λαϊκισμό στην ΚΕ είχε σαν συνέχεια την ομοφωνία. Αυτό και μόνο δείχνει ότι τα «όρια» δεν παραβιάζονται και το πλαίσιο που κινείται το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να μετατοπισθεί από το σημείο που το έχει ορίσει ο ίδιος ο Α. Παπανδρέου.

Γιατί η συνέχεια, έστω και κατ' ελάχιστο της κριτικής του λαϊκισμού, οφείλει να θίξει, τουλάχιστον στοιχειωδώς, θέματα συγκρότησης και λειτουργίας ενός κόμματος σοσιαλιστικού. Μια τέτοια όμως κριτική — με εξαίρεση την τοποθέτηση Σημίτη — έμεινε στο επίπεδο της καταγγελίας. Μιας καταγγελίας όμως ουδέτερης και γι' αυτό ακίνδυνης για τις σημερινές ισορροπίες στο ΠΑΣΟΚ που στηρίζονται στον Α. Παπανδρέου ο οποίος δεν δίνει αλλά είναι «το στίγμα και η ταυτότητα του Κινήματος».

Για την Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ

Οι κώδικες της Αριστεράς αποτέλεσαν πάντα στη μέχρι τώρα ιστορία της τα θαμπωμένα γυαλιά της μέσα από τα οποία πάσχιζε να διαβάσει τον κόσμο κώδικες εσωστρεφείς, ομφαλοσκοπικοί, φετιχιστικοί έως παραλογισμού, πάνω από και σε σύγκρουση με το πραγματικό. Η κατ' επιταγήν «σύγκρουση» εκεί όπου υπήρχε ύφεση, η ιδεοληπτική επιθυμία της διατήρησης των «μετώπων» ανοιχτών εκεί όπου υπήρχε το συνθλιπτικό πεδίο της ήττας, η αυτοεπιβεβαίωση του υπηλού ηθικού του «ταξικού αγώνα» εκεί όπου οι τάξεις έμοιαζαν με αδιαφανείς και συμφυρόμενες αμοιβάδες: όλα αυτά κατ' εθισμόν και ανάγκη του μηχανισμού να αναπαράγεται καθήδρος πάνω στο μόνο σταθερό του όχημα — την στρεβλωμένη αντίληψη περί θεωρίας και ιδεολογίας σε συνθήκες στέρωσης της πολιτικής παραγωγής από την Αριστερά.

Επίλεκτο σημείο στους κώδικες αυτούς ήταν οι περιφημες «διαιρετικές τομές» (κατά πασοκικών «μεθερμήνευση»,

διαχωριστικές γραμμές: βλέπετε οι άνθρωποι εκφράζονται με όρους... χαρακωμάτων). Μέσα σε αυτές ξεχώριζε πάντα ο προνομιακός: πρόοδος - συντήρηση - κληρονομιά του εξελικτικισμού.

Τώρα, γιατί όλες αυτές οι υπομνήσεις; Δεν μπορεί να αρνηθεί κανείς την ύπαρξη διαιρετικών τομών, βέβαια: ούτε την κανονική σύγκρουση, επίσης. Αλλά, αν δεν υπάρχει λάθος στο συλλογισμό, τώρα η Αριστερά συγκυβερνά μετά της «συντηρήσεως», για «μειζονες εθνικούς λόγους», έστω. Και διαβάζουμε στην ανακοίνωση της τελευταίας Ολομέλειας της Κ.Ε. του ΚΚΕ κάτι για «*ανασύνταξη και συνεργασία του ευρύτερου προοδευτικού χώρου*».

Σύντροφοι θα πρέπει οι διαιρετικές τομές να οριστούν με ακρίβεια — όπως κάνατε με το «*όχι στη Δεξιά και στη δεξιά πολιτική*», ας πούμε. Και για να οριστούν δεν αρκούν οι «πρακτικές έννοιες» του είδους «προοδευτικές δυνάμεις». Χρειάζεται κοινωνικά ανοιχτή θεωρητική παραγωγή επί του και για το πολιτικό. Όχι τίποτε άλλο, αλλά 15 χρόνια τώρα αυτός ο «ευρύτερος προοδευτικός χώρος» γέννησε ακριβώς το λαϊκιστικό οπισθοδρομικό και αρκούντως αποκρουστικό «Κίνημα» του ΠΑΣΟΚ. Κι εσεις μέχρι πριν δυόμισι χρόνια — αλλά και μετά τον Οκτώβριο του 1986 — συνεχίζατε να αλλοιωνίζετε προς αυτό το «Κίνημα», μέσα σε μια τεράστια θεωρητική α-πορία. Λίγη προσπάθεια, λοιπόν για να μην παρανοήσετε πάλι μέσα στα κάτοπτρα των απολιθωμένων σας κωδικών.

Εκτός κι αν υπάρχει η ιδέα ότι η επιθυμία να «ματαιωθούν δεξιάς αυταρχικές λύσεις *κάθε μορφής*...», αρκεί για να παραγάγει το απαραίτητο θεωρητικό σας έργο. Όμως, με κάτι τέτοια συμπληρήματα φθάσαμε εν έτει 1989 να απασχολεί την κοινή γνώμη η «περίπτωση Κοτζιά - Μπατίκα».

Απάθεια

Ευτυχώς που η πυρκαγιά στον Ασπρόπυργο δεν επεκτάθηκε στις εγκαταστάσεις των διυλιστηρίων που βρίσκονται σε απόσταση αναπνοής από τον τόπο της φωτιάς. Ευτυχώς, γιατί η καταστροφή θα ήταν βιβλική.

Και άλλες φορές έχουν επισημανθεί οι κίνδυνοι που υπάρχουν σε αυτή την περιοχή. Τα μέτρα της πυρασφάλειας είναι ανεπαρκή και η προστασία των ανθρώπων που ζουν και εργάζονται εκεί είναι υποτυπώδης. Δεν μπορεί όμως να αφήνεται στις «ευτυχίες» συμπτώσεις η αποφυγή της καταστροφής. Είναι έγκλημα που δεν υπάρχει σχεδιασμός, δεν υπάρχουν προληπτικά μέτρα και κυριαρχεί η προχειρότητα. Είναι απαράδεκτη η αδιαφορία με την οποία αντιμετωπίζεται το αίτη-

μα για τη σταδιακή απομάκρυνση «πηγών» κινδύνου από την ευρύτερη περιοχή του κόλπου της Ελευσίνας.

Οι επιπτώσεις της απάθειας μπορεί τώρα να μην φαίνονται σε όλες τις διαστάσεις. Όμως αν συμβεί κάτι θα είναι καταστροφή με ανυπολόγιστες συνέπειες. Τότε όμως θα είναι πολύ αργά. Γι' αυτό χρειάζεται από τώρα να παρθούν μέτρα και να ακουστούν επιτέλους οι κάτοικοι της περιοχής.

«Συγκρητισμός»

Πριν λίγες ημέρες, ο αρχηγός της ΝΔ κ. Κ. Μησοτάκης — και δεν είναι πρώτη φορά — σε ραδιοφωνική συνέντευξη του ανέφερε ότι δεν προτίθεται η ΝΔ να κάμει προγραφές στελεχών αλλά να διατηρήσει «αξιοκρατικά» ακόμα και στελέχη του ΠΑΣΟΚ.

Αναφέρεται ότι ένα από τα «διατηρητέα» του ΠΑΣΟΚ είναι και το μέλος της ΚΕ του Κινήματος, πρόεδρος της ΔΕΠ (Δημόσια Επιχείρηση Πετρελαίου) κ. Μανώλης Δασκαλάκης. Το μυστικό αυτής της «αξιοκρατικής» επιλογής είναι άλλο:

Ο Θόδωρος Βαρδινιογιάννης — κάποια σχέση έχει με πετρέλαια — είπε μια μέρα, όπως λέγεται στον κ. Κ. Μησοτάκη: «*Καλό κοπέλι ο Μανωλιός. Κράτησέ τον*».

Ε! πώς να αγνοήσει ένας Κρητικός, τις καλές συστάσεις άλλου Κρητικού για τρίτον Κρητικό! Άλλωστε και στην ΚΕ του ΠΑΣΟΚ με αξιοκρατικά κριτήρια θα επελέγει κάποτε ο Μανωλιός.

Γιατί;

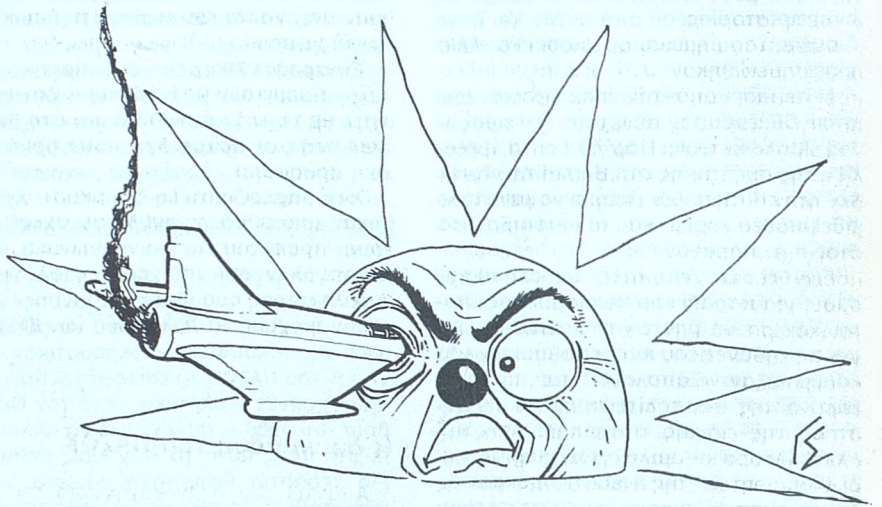
Την περασμένη Κυριακή άγνωστος οδηγός κρις-κραφτ χτύπησε κάποιον, τον εγκατέλειψε στη θάλασσα με αποτέλεσμα να πεθάνει. Πριν μερικές μέρες βρέθηκε στο δάσος του Σκαραμαγκά πτώμα άγνωστης γυναίκας που σύμφωνα με την εκδοχή της αστυνομίας είχε πέσει θύμα τροχαίου την οποία ο άγνωστος — πάλι — οδηγός άφησε να πεθάνει.

Δύο μόνο περιπτώσεις από τις πολλές που υπάρχουν — και δυστυχώς όχι σπάνια — που δείχνουν απανθρωπιά, βαθύτατη περιφρόνηση στη ζωή, και ασυνειδησία. Δύο περιπτώσεις που προκαλούν φρίκη και «βασανίζουν» ό,τι έχει επομεινεί ως συνείδηση στην κοινωνία.

Με ποιες άραγε διαδικασίες θα σταματήσουν να υπάρχουν;

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΓΙ

Η συμβιβαστική — από πλευράς Συνασπισμού— λύση για τη σύσταση «ειδικής» Εξεταστικής Επιτροπής που θα διερευνήσει σε σύντομο χρονικό διάστημα την «αγορά του αιώνα» και των πυραύλων «Ματζίκ» αποτελεί αναμφίβολα μια θετική εξέλιξη στον τομέα της κάθαρσης, στο δεκαπενθήμερο που πέρασε. Πώς όμως μπορεί να προχωρήσει η κάθαρση στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων και η αποκάλυψη όλης της αλήθειας για την «αγορά του αιώνα»;

ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΛΕΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ

Τελικά, κάτω από την πίεση των συντριπτικών στοιχείων σε βάρος του Ανδρέα Παπανδρέου για την «αγορά του αιώνα», αλλά και το φόβο ότι αν επέμενε μέχρι τέλους να μην διερευνηθεί χωριστά από την Βουλή το μεγαλύτερο σκάνδαλο θα αντιμετώπιζε την κατηγορία όχι μόνο της «πολιτικής δειλίας», αλλά και της συγκάλυψης, ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου συμφώνησε με τη συμβιβαστική φόρμουλα της σύστασης «ειδικής εξεταστικής επιτροπής». Η σύσταση της επιτροπής αποφασίστηκε «ομόφωνα» από τη Βουλή την Τρίτη, και οφείλει να ολοκληρώσει το έργο της σε διάστημα τριών εβδομάδων. Όπως ελπίζει ο αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας θα δώσει τη θέση της σε μια Ανακριτική Επιτροπή η οποία με τη σειρά της θα παραπέμψει τον Ανδρέα Παπανδρέου και τους συνυπεύθυνους υπουργούς και για το σκάνδαλο αυτό.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες του ANTI η αλλαγή πορείας του Συνασπισμού στο θέμα της «αγοράς του αιώνα» οφείλεται όχι μόνο στους λόγους που προαναφέρθηκαν, καθώς και στην επίμονη πίεση των συγκατοίκων του στην κυβέρνηση,

αλλά και στη σταθερή υπέρ της παραπομπής του Ανδρέα Παπανδρέου άποψη στελεχών του Συνασπισμού, όπως οι υπουργοί κ. **Νίκος Κωνσταντόπουλος** και **Φώτης Κουβέλης**. Τα εν λόγω στελέχη έπεισαν την υπόλοιπη Πολιτική Επιτροπή του Συνασπισμού και κυρίως τον πρόεδρό της **Χαρίλαο Φλωράκη** ότι το «κατηγορώ» για την «αγορά του αιώνα» είναι θεμελιωμένο «νόμω και ουσία» και ότι η περαιτέρω άρνηση της αριστεράς για τη διερεύνησή της θα απέβαινε τελικά σε βάρος της, αφού «*οι εντυπώσεις έχουν δημιουργηθεί ούτως ή άλλως στο εκλογικό σώμα*».

Η συζήτηση της περασμένης Τρίτης στη Βουλή απέδειξε πόσο άδικο είχε ο Συνασπισμός με την προηγούμενη τοποθέτησή του. Αν και αρκετοί από τους ομιλητές της συμπολίτευσης δεν ήταν αρκούντως «δυναμικοί» και «χάθηκαν» σε απεραντολογίες για τις τιμές αγορές και τα «αντισταθμιστικά οφέλη», η συζήτηση περιέφερε σε δεινή θέση το ΠΑΣΟΚ, οι αγορητές του οποίου αναγκάστηκαν να καταφύγουν σε έωλα επιχειρήματα, που μόνο για το αντίθετο έπειθαν. Δεν είναι εξάλλου καθόλου τυχαίο ότι ο πρώην υ-

πουργός Άμυνας κ. **Γ. Χαραλαμπίδης** και ο κ. **Τάσος Σεχιώτης** δεν ανέφεραν ούτε μια φορά το όνομα του **Ανδρέα Παπανδρέου** και περιορίστηκαν, όπως και οι άλλοι ειδικοί αγορητές του ΠΑΣΟΚ που «πέρασαν» από το υπουργείο Άμυνας, στην υπεράσπιση του εαυτού τους.

Η τελευταία παρατήρηση μπορεί να αποβεί τεράστιας σημασίας για την ολοκλήρωση του έργου της εξεταστικής επιτροπής, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τα μέχρι στιγμής στοιχεία, οι κ. **Χαραλαμπίδης**, **Δροσογιάννης**, **Ζακολίκος**, **Σεχιώτης** και **Μωραΐτης** χρησιμοποιήθηκαν μόνον ως κομπάρσοι από το μεγάλο μιζαδόρο. Δεν είναι τυχαίο, για παράδειγμα, ότι οι υπουργοί αναπληρωτές και οι υφυπουργοί Άμυνας του ΠΑΣΟΚ άλλαξαν με ρυθμό ένας το χρόνο και ότι οι περιόδοι θητείας του καθενός συμπίπτουν χρονικά με διάφορες φάσεις της «αγοράς του αιώνα». Ο κάθε ένας από αυτούς έπρεπε να γνωρίζει μόνο ένα «κομμάτι» του συνολικού «έργου» για να μην υπάρχουν «αυτόπτες μαρτυρες». Η ολοκλήρωση του έργου της εξεταστικής επιτροπής και η επιτυχής συναρμολόγηση ολόκληρου του «παζλ» θα πείσει ασφαλώς και

Α ΤΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

του Βασίλη Ζήση

τους «έντιμους» του ΠΑΣΟΚ ότι χρησιμοποιήθηκαν αδιάστακτα από τον αρχηγό τους στη μεγαλύτερη απάτη της νεοελληνικής ιστορίας.

Μέχρι του σημείου αυτού οι εξελίξεις που σημειώθηκαν στο δεκαπενθήμερο που πέρασε από την κυκλοφορία του προηγούμενου τεύχους του ΑΝΤΙ είναι αναμφίβολα θετικές. Παρ' όλα αυτά, η εξέλιξη της συζήτησης στη Βουλή την Τρίτη δεν ήταν αυτή που θα περίμενε κανείς σε μια υπόθεση που και αδιαμφισβήτητα στοιχεία υπάρχουν και οι ένοχοι έχουν υποδειχθεί. Οι αγορητές του Συνασπισμού, για παράδειγμα ήταν αρκετά υποτονικοί, σα να μην είχαν πειστεί ακόμα για τις ευθύνες του Ανδρέα Παπανδρέου και έμοιαζαν να απολογούνταν, προς τα έδρανα της αντιπολίτευσης, για τη σύσταση της ειδικής επιτροπής. Από την άλλη πλευρά οι ομιλίες των περισσότερων αγορητών της Νέας Δημοκρατίας δημιούργησαν την εντύπωση ότι εκείνοι που ασχολούνται με το θέμα δεν το γνωρίζουν ακόμα —κατά την επεικέστερη κρίση— επαρκώς. Γεγονός που δεν οφείλεται απαραίτητα σε άλλους λόγους από την πολυπλοκότητα του θέματος και την «αριστοτεχνική» μεθόδευση της απάτης από τον **Ανδρέα Παπανδρέου** και τους συναυτουργούς **Γιώργο Λούβαρη, Γιάννη Παπανικολάου, Γιάννη Μαρινάκη, Νίκο Κουρή, Κ. Φράγκο, Περικλή Κοντοδιό** κλπ.

Η ουσία του εγκλήματος

Δεδομένης λοιπόν της δυσκολίας του εγχειρήματος που ανέλαβε η ειδική εξεταστική επιτροπή για το σκάνδαλο της αγοράς του αιώνα και των πυραύλων Ματζίκ, το ΑΝΤΙ κρίνει σκόπιμο να συνοψίσει εκ νέου την «ουσία» του αδικήματος.

Καταρχήν η «ουσία» του αδικήματος έγκειται στην υπερκοστολογημένη πέραν κάθε αποδεκτού ορίου αγορά των Mirage 2000 και των F-16, καθώς και των πυραύλων Magic II. Ευθύνες προκύπτουν επίσης από την μη τήρηση μέχρι σήμερα των —αποικιακών κατά τα άλλα— συμβάσεων. Δηλαδή, ο Ανδρέας Παπανδρέου κατηγορείται για εγκληματική κατασπατάληση πόρων του ελληνικού δημοσίου και για συστηματική μη εφαρμογή συμβατικών όρων της «αγοράς του αιώνα».

Τα γαλλικά Mirage υπερκοστολογήθηκαν κατά 100%, επειδή αγοράστηκαν αντί 192 εκ. γαλ. φράγκων σε τιμές 1983, ενώ οι προσφορές του 1981 και του 1982

ήταν γύρω στα 98 εκ. γαλ. φράγκα. Σημειώθηκε δηλαδή το πρωτοφανές στα παγκόσμια χρονικά γεγονός να ...αυξηθούν αντί να μειωθούν κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων οι τιμές των γαλλικών αεροσκαφών.

Τα αμερικανικά F-16 αγοράστηκαν στην τιμή των 23,5 εκ. δολαρίων σε τιμές 1984 αντί των 15,5 εκ. δολ. που ήταν η αρχική προσφορά.

Οι πύραυλοι «ματζίκ» υπερκοστολογήθηκαν από 300 έως 500% σε σχέση με τους προσφερθέντες ανταγωνιστικούς «σαϊντγιουίντερ» (η υπερκοστολόγηση ποικίλλει ανάλογα με το αν συνυπολογισθούν ή όχι οι εκτοξευτήρες των βλημάτων).

Η δεινή θέση του ΠΑΣΟΚ

Απαντώντας στην κατηγορία της εγκληματικής υπερκοστολόγησης οι αγορητές του ΠΑΣΟΚ στη Βουλή επικαλέστηκαν το επιχείρημα ότι οι διαφορές τιμής οφείλονται στις διαφορές εξοπλισμού των αεροσκαφών που προσεφέροντο κάθε φορά.

Αν και ο υπουργός αναπληρωτής Άμυνας κ. **Βασιλειάδης** απέδειξε στη Βουλή ότι τα αεροσκάφη που αγοράστηκαν τελικά ήταν ίδια με αυτά που προσεφέρθησαν αρχικά, πρέπει να σημειώσουμε ότι σύμφωνα με διαθέσιμες μελέτες και συγκριτικά στοιχεία οι διαφορές στον εξοπλισμό διαφοροποιούν το κόστος των αεροσκαφών μόνο κατά 5-10%. Επιπλέον όπως έχει ήδη αποδειχθεί στη συγκεκριμένη περίπτωση σημειώθηκε μείωση και όχι ενίσχυση του εξοπλισμού.

Το άλλο επιχείρημα του ΠΑΣΟΚ είναι ότι η τεράστια υπερκοστολόγηση προέκυψε λόγω της «ανάγκης διαφοροποίησης των πηγών εξοπλισμού» και ότι ο «θόρυβος προκαλείται από το γεγονός ότι αγοράσαμε ευρωπαϊκά αντί αμερικανικά». Και το επιχείρημα αυτό μπορεί να καταρριφθεί εύκολα. **Πρώτον** επειδή όπως αναφέρουμε στις στήλες αυτές ο κ. Παπανδρέου μπορούσε να αγοράσει άλλα και πολύ φτηνότερα αεροσκάφη, όπως τα σουηδικά Viggen, τα οποία μας προσεφέροντο τότε. **Δεύτερον** επειδή αγοράσαμε και τα αμερικανικά ακριβότερα κατά 50%. **Τρίτον** επειδή κατά τον πόλεμο του Περσικού Κόλπου αποδείχθηκε ότι είναι πολύ πιο δύσκολη η τεχνική υποστήριξη ενός μαχητικού που παράγεται σε περιορισμένα αντίτυπα, όπως το

«Μιράζ», από την υποστήριξη ενός μαχητικού που «κυκλοφορεί» σε χιλιάδες αντίτυπα, όπως το F-16. Και **τέταρτον**, όπως έχουμε αποδείξει στο παρελθόν, οι Γάλλοι είναι περισσότερο «αφερέγγυοι» από τους Αμερικανούς στο θέμα της ροής ανταλλακτικών και οπλισμού για τα αεροσκάφη τους σε περιόδους κρίσης προς τις εμπόλεμες χώρες.

Ερχόμαστε στα **αντισταθμιστικά**. Στο προσύμφωνο της αγοράς των F-16 υπάρχει ο όρος της υλοποίησης αντισταθμιστικών από τις κατασκευάστριες εταιρείες ύψους 100% της συνολικής αξίας των αεροσκαφών. Στην τελική συμφωνία ο όρος αυτός **παράληφθηκε**, με την προσθήκη ενός άλλου για την ίδρυση μιας κοινής ελληνοαμερικανικής εταιρείας που θα ανελάμβανε να εκτελέσει αντισταθμιστικά ίσα μόλις με το ...5-10% της αξίας των αεροσκαφών. Σημειώτεον ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου επέλεξε να αγοράσει τα F-16 απευθείας από τις κατασκευάστριες εταιρείες και όχι με την εγγύηση του αμερικανικού δημοσίου, πληρώνοντας ένα επιπλέον «καπέλο», επικαλούμενος το όφελος των αντισταθμιστικών. Φυσικά αν αγόραζε με την εγγύηση της αμερικανικής κυβέρνησης οι μίζες δεν θα ήταν και τόσο εύκολες.

Άρθρο ειδικού συνεργάτη του «ΑΝΤΙ» που δημοσιεύεται σε διπλάνες στήλες υποδεικνύει με ποιον τρόπο μπορεί να διαπιστωθεί το αδικημένο της υπερκοστολόγησης. Αλλά δεν αρκεί μόνον αυτό. Η ειδική εξεταστική επιτροπή πρέπει να εξακριβώσει ότι όλα αυτά δεν οφείλονται στις κατασκευάστριες εταιρείες που «επιβάλλουν όποιες τιμές θέλουν», όπως είπε ο κ. Χαραλαμπίδης, αλλά αποκλειστικά στις μεθοδεύσεις του Ανδρέα Παπανδρέου που επεδίωκε να εισπράξει όποια μίζα ήθελε.

Η μεθόδευση αποκαλύπτει την ουσία.

Το 1982 το ΓΕΑ προέβαλε την άποψη ότι η αγορά των F-16 με τον εμπορικό τρόπο (δηλαδή απευθείας από τις κατασκευάστριες εταιρείες) ήταν προτιμότερος της διακρατικής αγοράς (με την εγγύηση δηλαδή της αμερικανικής κυβέρνησης). Έτσι, άρχισε να διαμορφώνεται σιγά-σιγά το υπόβαθρο για την τελική προτίμηση της εμπορικής αγοράς, η οποία δεν εξασφάλιζε όπως είδαμε κανέναν έλεγχο στις τιμές.

Το 1983 η «επιτροπή αγοράς» των κ.

Μαρινάκη και Κοντοδιού πρόβαλε την άποψη ότι η επιλογή ενός τύπου μαχητικού δεν αποτελεί επιτακτική ανάγκη —λόγω της κατάστασης του εξοπλισμού της αεροπορίας και του οικονομικού κόστους της διπλής επιλογής— αλλά απλώς και μόνον «προτίμηση» (sic). Έτσι, στρώθηκε ο δρόμος για να γίνει αυτή η «προτίμηση» προσωπική πολιτική επιλογή του Ανδρέα Παπανδρέου και του κ. Λούβαρη.

Οι επανειλημμένες δηλώσεις τόσο του πρωθυπουργού, όσο και άλλων αρμοδίων καθώς και τα σχετικά δημοσιεύματα του τότε φιλοκυβερνητικού Τύπου για την «ανάγκη διαφοροποίησης των πηγών εξοπλισμού της Ελλάδας» και ο εξ αρχής της αγοράς περιορισμός αυτών των «διαφοροποιημένων πηγών», εξουδετέρωσαν κάθε ανταγωνιστικό περιβάλλον και οι ξένες εταιρείες που ήξεραν από την αρχή ποια αεροσκάφη θα αγοράζονταν πρόσφεραν πράγματι όποιες τιμές ήθελαν.

Περί μη αξιομάχου των MIRAGE, F-1 και περί απορρήτων που αναγκάζονται να τα ομολογήσουν...

Ο γνωστός για το ύφος του κ. Αντ. Δροσογιάννης, αλλά και ο κ. Π. Ζακολίκος στην προχθεσινή τους εμφάνιση διετύπωσαν το παρακάτω συγκλονιστικό μυστικό.

Κύριοι επιχειρήσαμε στο παρελθόν, σε γαλλικά αεροπλάνα (τα παλιά F-1) να τοποθετήσουμε βλήματα αμερικανικά, (τα AIM-9L) και το αποτέλεσμα ήταν αρνητικό. Σήμερα τα F-1 είναι όπλα ουσιαστικά.

Το πείραμα του 1975 απέτυχε, για αυτό και μεις προχωρήσαμε λεβέντικα στην αγορά των MAGIC-II σε λίγο μεγαλύτερο κόστος είναι αλήθεια, αλλά αποφύγαμε τους πειραματισμούς για πράγματα που πουθενά δεν έγιναν. Ποιος θα μας εξασφάλιζε αλλιώς;

Θα συνιστούσαμε στους τ έως υφυπουργούς «πάσο»... Ποιος βέβαια θα τους εξασφάλιζε άλλος από τον Γ. Λούβαρη, ότι μόνο έτσι διατηρείται το αξιόμαχο των MIRAGE; Με την ίδια λογική γιατί δεν παίρνουμε γαλλικές βόμβες της MATRA, αφού τα αεροπλάνα μας είναι γαλλικά, ώστε να συμπληρωθεί ο οπλισμός τους.

Και όμως τα λιβυκά MIRAGE F-1 «φορούν» ρώσικα βλήματα, αντίστοιχα των AIM-9 και MAGIC, όπως μπορούσαν να φέρουν και Νοτιοαφρικάνικα, και Εβραϊ-

Με άλλα λόγια ο διεθνής μειοδοτικός διαγωνισμός για την «αγορά του αιώνα» ήταν παρωδία. Τονίζοντας ο κ. Α. Παπανδρέου από την αρχή ότι πρέπει να διαφοροποιηθούν οι προμήθειες των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων και παράλληλα διοχετεύοντας η κυβέρνησή του στον Τύπο, κατάλληλα, την προτίμηση στη Γαλλία, η «Ντασώ» ήταν από την αρχή σίγουρη, βοηθώντας και του κ. Λούβαρη ότι θα πάρει αυτή την αγορά. Γιατί λοιπόν να κάνει τις εκπώσεις που έκανε στην Ελβετία και την Ιορδανία;

Όσον αφορά τα αμερικανικά αεροσκάφη εφόσον στη short list —δηλαδή στην τελική λίστα επιλογών— μπήκαν μόνο τα F-16 και τα F-18 ήταν σαφές ότι θα αγοράζαμε τα πρώτα επειδή ήταν πολύ φτηνότερα. Για ποιο *αδιάβλητο διαγωνισμό* μιλάει λοιπόν το ΠΑΣΟΚ και ποια *διαφάνεια* επικαλείται; Το παιχνίδι ήταν στημένο από την αρχή. Δεν απομένει παρά η καταγραφή των αληθινών γεγονότων από την ειδική εξεταστική επιτροπή.

κά και Σουηδέζικα. Και η χουντική σύμβαση για τα MIRAGE F1, προέβλεπε να δινόταν η «πιστοποίηση» για τα αμερικανικά AIM-9. Το ίδιο υπήρχε στο προσύμφωνο των MIRAGE 2000, το οποίο τελικά αφηρέθη στην τελική σύμβαση επί των ημερών του κ. Δροσογιάννη. Αλλά παρά την σκόπιμη αυτή αφαίρεση, η πιστοποίηση και γίνεται και στις εθνικές δυνατότητες είναι.

Όσον αφορά τώρα στο πρόβλημα των δικών μας F-1. Τα αεροπλάνα αυτά έχουν πραγματοποιήσει χιλιάδες ωρών πτήσεις με AIM-9, και έχουν πυροδοτήσει αρκετά. Πριν από 6 χρόνια εντοπίστηκε κάποιο πρόβλημα στην ελληνική σχεδίαση ενός κυκλώματος πυροδότησης, που είχε γίνει κυριολεκτικά στο πόδι, λόγω βιασύνης. Αντί όμως το πρόβλημα αυτό να θεραπευθεί αμέσως από τους κ. Μαρινάκη και Κοντοδιό, αντίθετα διακρίθηκε για να χρησιμοποιηθεί σαν επιχείρημα για την αγορά των MAGIC II. Κάπου βέβαια στη μοιρασιά χάλασε η δουλειά με το Λούβαρη, που, χωρίς να «δουλέψει» τα έπιανε. Η θεραπεία του μικροπροβλήματος επομένως που μπορούσε να γίνει άμεσα (από τα στοιχεία που διαθέτουμε) διακρίθηκε εσκεμμένα φαίνεται. Και αυτό είναι ένα άλλο πρόβλημα της Εξεταστικής για παράβαση καθήκοντος των τότε αρμοδίων.

ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Ο νόμος που καθορίζει τον τρόπο διενέργειας προμηθειών είναι το Π.Δ. 785/78, ο οποίος παρεκάμφθη ολοκληρωτικά. Συνεπώς οι τρεις προμήθειες (F-16 Μιράζ και Ματζίκ) είναι παράνομες και την κύρια ευθύνη την έχει εκείνος που τελικά προσυπογράφει (δηλαδή ο πρώην πρωθυπουργός, στην περίπτωση τουλάχιστον των Ματζίκ). Αν κάποιος ισχυρισθεί ότι οι προμήθειες υπάγονται στις εξαιρέσεις που προβλέπει το Π.Δ. 785/78 στα άρθρα του 71, 72, 73 κλπ. ψεύδεται. Γιατί ούτε καμιά αιτιολόγηση υπάρχει, ούτε χωρεί παρόμοιου είδους μεθόδευση. (Ο κ. Μαρινάκης ίσως ισχυρισθεί ότι τέτοιου είδους μεθόδευση έκανε ο ίδιος στην αγορά αεροσκαφών επί χούφτας. Τότε όμως δεν υπήρχε «ουσία» του εγκλήματος ούτε βέβαια νομιμοποίηση της παρανομίας).

Ενδεικτικό της προχειρότητας και της σπουδής της παράνομης προμήθειας είναι τα αναγραφόμενα στις πρώτες σελίδες του «κυλιόμενου 5ετούς προγράμματος της Αεροπορίας», έτους 1984.

«Ενεκρίθη από την ολομέλεια του ΑΑΣ (Ανώτατο Αεροπορικό Συμβούλιο) την 20.12.1983 η αγορά των Νέων Αεροσκαφών. Τονίζεται ότι στο μέλλον δεν θα αγοράστούν ξανά τέτοια αεροσκάφη, αλλά άλλα μικροτέρου κόστους και χαμηλότερων σχετικά επιδόσεων τα οποία θα συμπαράγουμε».

Υπογραφή Πτέραρχος Κουρής

Επομένως η απόφαση αγοράς των αεροσκαφών σύμφωνα με την ομολογία του ΑΑΣ, ήταν λανθασμένη και έγινε για εξυπηρέτηση άλλου σκοπού. (Της διανομής μίζων, δηλαδή).

Τα αδικήματα αφορούν σε παράβαση καθήκοντος κατά συρροή αναφορικά με εφαρμογή του Π.Δ. 785/78 και συγκεκριμένα ως προς:

- Την αποδοχή υπερκοστολογημένων προσφορών
- την κατάφωρη παραβίαση των διαδικασιών του Π.Δ. 785/78
- τη συστηματική καταστρατήγηση δικαιωμάτων του Δημοσίου που απορρέουν από την εκμετάλλευση αντισταθμιστικών (offsets).

Η αναζήτηση ιεραρχικά ευθυνών για τις παραπάνω παραβάσεις πρέπει να αναζητηθεί κατά σειρά ιεραρχίας:

- Στις επιτροπές εμπειρογνομώνων Γ.Ε.Α.
- Την Επιτροπή Νέων Μαχητικών Αεροσκαφών (Μαρινάκης - Κοντοδιός).
- Το Ανώτατο Αεροπορικό Συμβούλιο

Ο ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

(Πτέραρχος Κουρή κ.ά.).

- Το ΚΥΣΕΑ.

Πιο συγκεκριμένα:

Για την στοιχειοθέτηση της αποδοχής υπερκοστολογημένων προσφορών η Εξεταστική Επιτροπή οφείλει:

α) Να αναζητήσει τις προσφορές 1981, 1982 και 1983 των ξένων εταιρειών, όπου εμφανίζονται διαφορές μέχρι και 100%. Παράλληλα μαζί με κάθε προσφορά θα ζητήσει τη λεπτομερή περιγραφή (configuration) του προσφερομένου κάθε φορά αεροσκάφους. Οι διαφορές εξοπλισμού, όπου διαπιστώνονται, μπορούν να εκτιμώνται σε κόστος από τις λίστες ανταλλακτικών ή εξοπλισμού.

β) Να αναζητήσει τις εισηγμένες αγορές του 1983 ιεραρχικά από τις επιτροπές προς το ΚΥΣΕΑ, για να βρεθεί ποιος και γιατί δεν ενημέρωσε, ως οφείλει, για την τεράστια υπερκοστολόγηση.

Στοιχεία υπάρχουν στο ΓΕΑ / Διεύθυνση Οικονομικού / Τμήμα Προμηθειών και ΓΕΑ / Γραφείο Ν.Μ.Α. / Γ' Κλάδος.

γ) Για τη στοιχειοθέτηση της παραβίασεως διαδικασιών του Π.Δ. 785/78:

- Να αναζητηθεί η εντολή προμήθειας, η έκδοση σχετικής προδιαγραφής και το είδος του διαγωνισμού (Διεθνής — κατ' εξαίρεση ανάθεση κτλ.).

- Να αναζητηθεί η ύπαρξη εντολής για κατ' εξαίρεση των νομοθετημένων διαδικασιών προμήθειας (Ποιος έδωσε την εντολή για σχηματισμό short-list που είναι μη προβλεπόμενη παράνομη διαδικασία).

- Να αναζητηθεί βάσει ποιας διαδικασίας ζητήσαν νέες προσφορές το 1982, 1983 και με ποια νέα προδιαγραφή. (Εδώ έχουμε τη διεθνή ιδιαιτερότητα να δοθούν αντιπροσφορές ουσιαστικά σε διπλάσιο κόστος).

Στοιχεία για αυτά θα αναζητηθούν στο ΓΕΑ / (Γ' Κλάδος), (Γραφείο Ν.Μ.Α.) / ΓΕΑ / Α' Κλάδο / Γραφείο απαιτήσεων.

Για τη στοιχειοθέτηση της καταστράτηγησης των αντισταθμιστικών:

- Να αναζητηθεί βάσει ποιας εντολής αφηρέθη από το προσύμφωνο αγοράς F-16 όρος περί ύψους αντισταθμιστικών στο 100% του συμβολαίου. Αντ' αυτού περιελήφθη στη σύμβαση όρος για κατασκευή ελάχιστου τμήματος στην ΕΑΒ και ιδρύσεως εταιρείας που μετά βίας καλύπτει το 10-12% του συμβολαίου. Στην προκειμένη περίπτωση έχουμε εγκλημα υπεξαίρεσεως σε βάρος του Δημοσίου.

- Να ελεγχθεί γιατί δεν επεβλήθη ποινική

ρήτρα στους Γάλλους για μη συμβατική υλοποίηση offsets πρώτης πενταετίας.

- Να ελεγχθεί αν πραγματοποιούνται πλασματικές εγγραφές offsets. (Λανθασμένες κοστολογήσεις, ανύπαρκτα offsets, χρέωση σαν offsets κατασκευών που ούτως ή άλλως γίνονται στη χώρα μας, ή άρχισαν πριν το 1985 κτλ.).

Στοιχεία στον Α.Ν.Υ.Ε.Θ.Α. / Γραφείο Αντισταθμιστικών.

Τέλος, απαιτείται να ληφθούν καταθέσεις για όλα τα παραπάνω από τους αντιπέραρχους Κουρή - Αποστολάκη - Μαρινάκη, Υποπτέραρχο Κοντοδιό, Σμηνάρχους Γούλιο, Κάντα, οι περισσότεροι από τους οποίους έχουν άμεση εμπλοκή και ευθύνη στα υπό διερεύνηση εγκλήματα.

Για τη στοιχειοθέτηση της παράνομης αγοράς των MAGIC II

- Να αναζητηθεί η εντολή βάσει της οποίας πραγματοποιήθηκε η προμήθεια.

- Να αναζητηθεί η έκθεση πραγματογνωμόνων που αποφαίνεται ότι απορριπτονται οι εναλλακτικές λύσεις οπλισμού των MIRAGE με βλήματα αέρος - αέρος, και σαν μοναδική λύση είναι αυτή των MAGIC II.

- Να αναζητηθεί η διαταγή κατ' εξαίρεση των διατάξεων ΠΔ/785 (εκτέλεση προμήθειας, κατ' ευθείαν από τη MATRA).

- Να ληφθούν καταθέσεις από όλα τα μέλη του τότε ΑΑΣ για δικαιολόγηση του ανορθόδοξου τρόπου προμήθειας και σχετικής εισήγησης στο ΚΥΣΕΑ. Να ληφθεί επίσης κατάθεση από τον Γ. Λούβαρη για τις υπηρεσίες του γενικά.

- Να ερευνηθεί ποια αντισταθμιστικά περιλήφθηκαν στη σύμβαση, τι έχει υλοποιηθεί μέχρι σήμερα, και ποια ποινική ρήτρα ετέθη.

- Να ερευνηθεί γιατί οι εκτοξευτήρες των MAGIC II (που είναι απαραίτητοι για τη φόρτωσή τους στα αεροπλάνα) προσφέρθηκαν σε 10πλάσια τιμή από τους αντίστοιχους των αμερικανικών βλημάτων και γιατί δεν κατασκευάσθηκαν στη χώρα μας αφού υπάρχει πλήρης δυνατότητα γι' αυτό. (Ήδη από μια δεκαετία τώρα κατασκευάζονται πολυπλοκότεροι).

Υστέρηση ανάπτυξης

Πέρα από τις απαράδεκτες αυτές μεθοδεύσεις του Εκσυγχρονισμού των Ενόπλων Δυνάμεων που οδήγησαν στα σημερινά εκφυλιστικά φαινόμενα ένα άλλο ίσως καθήκον της εξεταστικής επιτροπής, είναι να τονίσει την υστέρηση ε-

θνικής ανάπτυξης και αυτοδυναμίας, που καλλιεργήθηκε τα τελευταία χρόνια.

Έτσι αντί να στηριχθούμε σε εθνικής κλίμακας ανάπτυξη στραφήκαμε στην εύκολη - ανεξέλεγκτη αγορά, κάθε είδους υπερκοστολογημένων στρατιωτικών ειδών, με αποτέλεσμα να εξελιχθούμε σε μια από τις καλύτερες αγορές Στρατιωτικού υλικού διεθνώς.

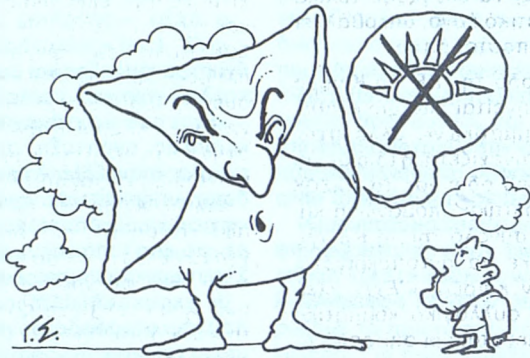
Η εκρηκτική αυτή αύξηση δαπανών, που αυτοτροφοδοτούνται από το 1972 μέχρι σήμερα, θα οδηγήσει πολύ σύντομα σε αδυναμία περαιτέρω υποστήριξης των.

Αντίθετα άξια μνείας, είναι η προσπάθεια που καταβάλλουν οι Τούρκοι. Έτσι σύμφωνα με έκθεση της Τουρκικής ΥΠΟΒΙ που ήρθε στη δημοσιότητα αρχές Μαΐου, βλέπουμε μια τεράστια προσπάθεια εθνικής ανάπτυξης που καλύπτει με λεπτομέρεια ολόκληρο το φάσμα αμυντικών αναγκών της. Θα προκαλούσαμε τη δική μας ΥΠΟΒΙ να απαριθμήσει το υπάρχον έως αρνητικό έργο της τα τελευταία χρόνια, που σύμφωνα με εκτιμήσεις δεν φθάνει ούτε το 5% αυτού των γειτόνων μας. Θα σταθούμε μόνο στο κομμάτι που αφορά στην αγορά του αιώνα. Από τα 26 F-16 που διαθέτει σήμερα η Τουρκία τα 18 έχουν κατασκευασθεί στη χώρα τους, στα πλαίσια των αντισταθμιστικών οφελών. Όσον αφορά στο σύστημα αυτοπροστασίας τους, θα παραχθεί επίσης στην Τουρκία με συμπαραγωγή τουρκικής και αμερικανικής Εταιρείας.

Όσο για τα δικά μας OFFSETS για την ανάπτυξη των οποίων καθυστέρησε επί 3 1/2 χρόνια η υπογραφή σύμβασης, σύμφωνα με δηλώσεις του πρώην πρωθυπουργού δεν έχουμε παραγάγει τίποτα αναφορικά με F-16. Πιθανώς αργότερα να παράγουμε ένα κομμάτι της ουράς τους. Το ίδιο ισχύει και για τα συστήματα αυτοπροστασίας που έχει προταθεί να τα αγοράσουμε, υπερκοστολογημένα βέβαια, κατ' ευθείαν από το εξωτερικό ενώ σημαντικό τμήμα τους θα ήταν δυνατό να παραχθεί εγχώρια. Η λύση είναι απλή, να μετατραπούμε από χώρα μιζαδόρων, σε αναπτυξιακή χώρα, όπως οι γείτονες εξ ανατολών. Και είναι απαραίτητο να περάσουν με υπουργική απόφαση όλες οι προτάσεις που ευνοούν μια τέτοια ανάπτυξη, προτάσεις που επί 8 χρόνια συστηματικά υποβαθμίστηκαν, πράγμα για το οποίο υπάρχει τεράστια πολιτική ευθύνη των προϊσταμένων του υπουργείου Άμυνας.

Ειδικός συνεργάτης

Κ.Ε. ΠΑΣΟΚ: ΚΛΕΙΣΑΜΕ ΩΣ Κ.Ε.

Πράγματι, για πρώτη φορά ασκήθηκε «τόσο έντονη» κριτική, με αιχμές αμφισβήτησης κατά του κ. Α. Παπανδρέου σε συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ, όπως εκείνη του διήμερου 6-7 Αυγούστου. Πράγματι, για πρώτη φορά ο άλλοτε ανεξέλεγκτος κ. Α. Παπανδρέου αναγκάστηκε να αποσύρει τις οργανωτικές του προτάσεις και δεν «τόλμησε», ούτε θέλησε να εισηγηθεί κάποιες άλλες.

ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ εξαγόμενο της συνόδου στο Λαγονήσι —πέρα από τις εντυπώσεις της πρώτης ημέρας— είναι ότι επρόκειτο για μια συνεδρίαση «οριακή», η οποία αμφισβήτησε τις νέες υπερεξουσίες του κ. Α. Παπανδρέου. Ποιες υπερεξουσίες ακριβώς;

ΕΚΕΙΝΕΣ οι οποίες σε ορισμένα οργανωτικά θέματα, προκάλεσαν το αίσθημα αυτοσυντήρησης της ίδιας της ΚΕ, καθώς η εφαρμογή τους θα σήμαινε την αυτοκατάργησή της. Γιατί στα λεγόμενα ιδεολογικά θέματα υπήρξε απόλυτη η ηγεμονία —και πάλι— του κ. Α. Παπανδρέου. Από την υπεράσπιση του «αυριανισμού» με βάση περίτεχνες διατυπώσεις για το μαζικό, λαϊκό χαρακτήρα του

«Κινήματος» (που δεν εννοεί να γίνει σύγχρονο οργανωμένο κόμμα, με στοιχειώδεις κανόνες λειτουργίας) έως τις γελοίες αντιλήψεις ότι τα αποτελέσματα των εκλογών του Ιουνίου «δεν συνιστούν ήττα». Χωρίς βεβαιώς κανείς από τα μέλη της ΚΕ να αντικρούσει τη «λογική» και την αποπληκτική της διαστροφή πως δεν συνιστά ήττα η απώλεια της κυβερνητικής εξουσίας από ένα κόμμα και η μετατροπή του από πρώτο σε δεύτερο κόμμα.

ΕΤΣΙ, λοιπόν χρειάζεται να δει κανείς με σύνθετο τρόπο τις όποιες κριτικές και αμφισβητήσεις, που ακούστηκαν το διήμερο της Συνόδου αυτής, εφόσον:

- όλα τα μέλη της ΚΕ αγωνίσθηκαν να αποκρούσουν —και το επέτυχαν— το χειρότερο οργανωτικό κακό και όχι να διεκδικήσουν τα έως τώρα δικαιώματά τους και την καταστατική λειτουργία των «συλλογικών» οργάνων του Κινήματος

- ουδέποτε ο κ. Α. Παπανδρέου βρέθηκε σε τόσο δυσχερή θέση όσο τους τελευταίους μήνες και ουδέποτε υπήρξε ο αρνητικός παράγοντας —και προεκλογικά και μετεκλογικά— που οδήγησε το ΠΑΣΟΚ στην εκλογική ήττα και την πολιτική του απομόνωση. Έτσι, μάλλον επιτυχία μπορεί να θεωρηθεί και στο σημείο αυτό η τελική απόφαση και στάση των μελών της ΚΕ, εφόσον ο κ. Α. Παπανδρέου δεν πείστηκε να δώσει εξηγήσεις για τις προσωπικές του ευθύνες στην εκλογική ήττα, στην αποτυχία της συνεργασίας με το «Συνασπισμό», στην οποία προσωπική του εμπλοκή με τα σκάνδαλα

- σε καμία νέα πορεία αυτογνωσίας δεν οδηγήθηκε το ΠΑΣΟΚ, το διήμερο των συνεδριάσεων της ΚΕ και κατά συνέπεια οι όποιες αλλαγές προσώπων και οι «προβληματισμοί» δεν πρόκειται να οδηγήσουν σε συγκεκριμένη νέα πολιτική το ΠΑΣΟΚ. Συνολικά επρόκειτο για μια συνεδρίαση μάλλον «εκτόνωσης» για τα μεγάλα προβλήματα και τρωτά του ΠΑΣΟΚ και του κ. Α. Παπανδρέου και μια συνεδρία-

ση «δημιουργίας άλλοθι» για ορισμένους επιγόνους και επίδοξους «δελφίνους».

ΜΕ ΒΑΣΗ τα δεδομένα αυτά, η εσωστρεφής Σύνοδος της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ έχει μόνο αξία και σπουδαιότητα εσωκομματική, και τίποτα περισσότερο. Σε όλα τα άλλα θέματα δεν πρόκειται να φέρει τίποτα καινούργιο το νέο Εκτελεστικό Γραφείο (όπου εξασφάλισε ευνοϊκό συνασπισμό υπέρ του ο κ. Κώστας Λαλιώτης) γιατί καμιά νέα ιδέα και πολιτική δεν έδειξε ότι θέλει να υπηρετήσει. Και είναι αυτονόητο ότι η οργανωτική κρίση του ΠΑΣΟΚ δεν είναι πρωτογενές φαινόμενο και ότι ανασυγκροτήσεις και «πολιτική ανοικτών θυρών» (από τις οποίες κανένας δεν εισέρχεται) δεν αποδίδουν ήδη από το παρελθόν. Αποτελούν θλιβερές επαναλήψεις του ΠΑΣΟΚ, μιας κομματικής «εργασιοθεραπείας», όπως τα επιδόματα ανεργίας του ΟΑΕΔ.

Μεταανδρείσμος με Ανδρέα

ΠΡΑΓΜΑΤΙ «κάτι έδειξε να κινείται» στο διήμερο της συνεδρίασης της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ, αλλά τελικά δεν ήταν παρά ένας ακόμη ρόγχος του άλλοτε κραταιού Κινήματος: οι εσωτερικές ανακατατάξεις και αντιπαλότητες. Πλέον ου. Άλλωστε το «μήνυμα», που συντάχθηκε από ομάδα «αιρετικών» και «αμφισβητιών» τονίζει σαφώς από την απαρχή του ότι «τα αδιέξοδα που έχουν δημιουργηθεί στην πολιτική ζωή του τόπου (σ.σ. και όχι στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ, βέβαια) θα ξεπεραστούν με τον αγώνα των λαϊκών δυνάμεων. Ο συνδυασμός αυτός του αγώνα με τη συντεταγμένη και οργανωμένη πορεία του Κινήματός μας, θα φέρει τη νίκη του ΠΑΣΟΚ. Σ' αυτή την πορεία καθοριστικό ρόλο θα παίξουν η πολιτική παρουσία και οι πρωτοβουλίες του προέδρου του Κινήματος Ανδρέα Παπανδρέου».

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΤΑΙ δηλαδή σαφώς και απεριφράστως ο θεσμικός και μαζί αθεσμοποίητος πολιτικός ρόλος του κ. Α. Παπανδρέου. Στο βάθος αυτής της πολιτικής «λογικής» και συμπεριφοράς υπάρχει η συνείδηση ότι «δεν μπορούμε να πάμε σε μια μεταανδρείκη εποχή χωρίς τον Ανδρέα ως μοχλό και συναινετικό κρίκο, όσο και αν αυτό αποτελεί μεγάλο βάρος για το Κίνημα σήμερα και για το μέλλον». Από την άποψη αυτή, λοιπόν, η τελευταία Σύνοδος της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ αποτελεί οπισθοδρόμηση από τις αναγκαίες διαδικασίες πολιτικού παροπλισμού του Α. Παπανδρέου.

ΜΕ ΕΝΑ λόγο, ο κ. Α. Παπανδρέου είδε να μειώνονται τα κάποια αυθαίρετα και ανεξέλεγκτα αρχηγικά του περιθώρια αλλά εξαιρετικά ικανοποιημένος διαπίστωσε ότι τα μέλη της ΚΕ, και όσοι ρυθολογούν τις ομάδες, δεν έχουν καμία πρόθεση να μειώσουν την έως τώρα ηγεμονική παρουσία και ρόλο του.

ΕΙΝΑΙ λοιπόν αυτονόητο ότι το νέο Εκτελεστικό Γραφείο (στο οποίο κυριαρχεί η ομάδα Λαλιώτη από τους κ. Νικολάου, Μαλέσιο, Χατζημιχάλη, Σκανδαλίδη και Οικονόμου) δεν θα μπορέσει —όχι μόνο λόγω των εσωτερικών του αντιθέσεων— να συνθέσει ένα νέο πολιτικό λόγο και ρόλο του ΠΑΣΟΚ, αλλά ότι θα εκφυλισθεί σε «οργανωτικές επιλογές». Ικανοποιημένη η «λαλιωτική» πλειοψηφία του νέου ΕΓ από την ήττα της ομάδας Γεννηματά (ο Αθ. Τσούρας δεν εκλέχτη-

κε καν μέλος) από τον εξοβελισμό του Ι. Αλευρά και του Στ. Τζουμάκα και από την αποτυχία των διάφορων «κοινοβουλευτικών» (Κακλαμώνης, Ποττάκης, Γιαννόπουλος, Τσοβόλας) να ελέγξουν τελικά το ανώτατο κομματικό έργο, υπερβάλλει στη νίκη και την αποστολή της.

ΜΕ ΤΗ ΝΕΑ Σύνοδο της ΚΕ, το Κίνημα φέρεται να καθοδηγείται από μια «καθαρόαιμη ομάδα κομματικών», αλλά στην πραγματικότητα συνεχίζεται η ίδια αρνητική παράδοση, που οδήγησε το ΠΑΣΟΚ στην ήττα, την πολιτική απομόνωση και ανυποληψία. Στο σύνολό της, η ΚΕ του ΠΑΣΟΚ δεν φάνηκε να ανταποκρίνεται στα αιτήματα των καιρών. «Έχει κλείσει» ως ανώτατο συλλογικό κομματικό όργανο, που βουλευέται και αποφασίζει.

ΠΟΛΥ λιγότερο το νέο ΕΓ —και ο και-

ρός θα το δείξει— δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται —λόγω της προϊστορίας των προσώπων του και των ιδεών που αναπτύχθηκαν το διήμερο— στα αιτήματα όχι μόνο της ελληνικής κοινωνίας αλλά και της ίδιας της λαϊκής βάσης του ΠΑΣΟΚ. Πολύ περισσότερο εάν αληθεύουν πληροφορίες ότι δεν αιφνιδίασαν ορισμένες περιπτώσεις κριτικής όπως εκείνη του κ. Κ. Σημίτη του οποίου η εκλογή στην τρίτη θέση έγινε μετά από έντονη υποστήριξη της ομάδας Λαλιώτη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ οι αλλαγές προσώπων και ρόλων, που σηματοδότησαν το νέο Εκτελεστικό Γραφείο δεν προϋποθέτουν «ντε φάκτο» τις αλλαγές εκείνες, που έχει ανάγκη το Κίνημα το ίδιο, πριν τη νέα πολιτική του ήττα στις ερχόμενες εκλογές.

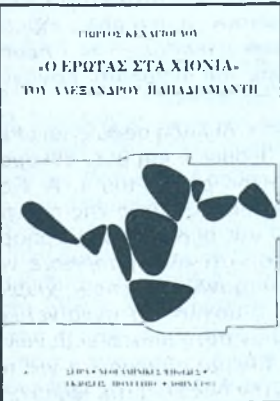
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ: **Μεροληπτική κατάθεση**
Μία προσωπική κατάθεση, που συγχρόνως είναι και μαρτυρία της γενιάς της δικτατορίας και της μεταπολίτευσης.

ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ: **Λεπτομέρειες**
Λεπτομέρειες του καθημερινού βίου, που κάνουν όμως τη ζωή μας... δύσκολη πολλές φορές ανυπόφορη.
Μικρά χρονογραφήματα δημοσιευμένα στο περιοδικό ANTI.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ**

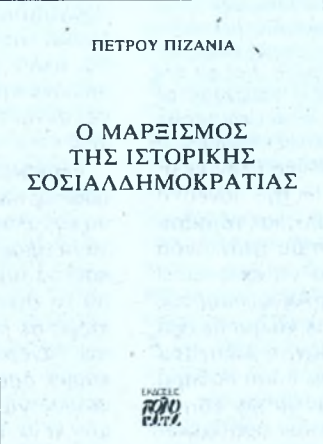
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ
«Ο ΕΡΩΤΑΣ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ» ΤΟΥ
ΑΛ. ΠΑΠΑΝΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΠΟΛΥΤΥΠΟ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Δεινοκράτους 131 Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

ΠΕΤΡΟΥ ΠΙΖΑΝΙΑ

Ο ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ**

Έκδόσεις Στιγμή
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 91-93, ΑΘΗΝΑ 114 73
τηλ. 36.44.064

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ

Νίκου Καχίτση

Ο ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΓΑΝΔΗΣ

μυθιστόρημα
(2η έκδοση)

Ο ΕΞΩΣΤΗΣ

νουβέλα
(3η έκδοση)

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΕΝΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

αφήγημα
(2η έκδοση)

ΠΟΙΟΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ

Η ΟΜΟΡΦΑΣΧΗΜΗ ~ ΤΟ ΕΝΥΠΝΙΟ

διηγήματα
(3η έκδοση)

ΤΩΡΑ, ΠΟΥ ΠΑΓΩΣΕ ΤΟ ΓΕΛΙΟ

Δεν πέρασαν δυο μήνες από την 18η Ιουνίου και το ΠΑΣΟΚ εξακολουθεί να διακηρύσσει ότι στηρίζει την κάθαρση, ότι ενδιαφέρεται και αυτό για την διαφάνεια και μάλιστα υπερθεματίζει αναζητώντας ευθύνες για μεν το σκάνδαλο Κοσκωτά από την περίοδο πριν το 1981 και για τις προμήθειες στις Ένοπλες Δυνάμεις από το 1974 έως σήμερα. Το υποκριτικό στοιχείο στο λόγο του ΠΑΣΟΚ —συγκεκριμένα των φερέφωνων του προέδρου του Κινήματος— επισημάνθηκε πανηγυρικά από τις ομιλίες ορισμένων στελεχών (και ειδικά του Κ. Σημίτη) στη σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής στο Λαγονήσι. Είχε όμως ήδη επισημανθεί από την κοινή γνώμη την εποχή που ξέσπασε το σκάνδαλο —τότε που όλοι παρίσταναν τον ανήξερο και πάντως υπερασπιζονταν μετά πάθους τόσο τον Ανδρέα όσο και τον Μένιο. Και πάλι, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου παρουσιάστηκαν τα φαινόμενα διαφοροποίησης από τον Κουτσόγιωργα και τον Πέτσο αλλά για την ουσία του σκανδάλου και τις ευθύνες άλλων στελεχών και κυρίως του ίδιου του Ανδρέα δεν έγινε καμία αναφορά.

Ακόμα και όταν ο Α. Παπανδρέου ανακάλυψε επιτέλους ότι όντως πρόκειται για σκάνδαλο και άρχισαν οι συζητήσεις στη Βουλή, νέα δημοσιεύματα του Τύπου και οι εργασίες των εξεταστικών επιτροπών, παρακολουθήσαμε την πεισματική εμμονή του ΠΑΣΟΚ να υποστηρίζει ότι όλα αυτά είναι «λάσπη των πολιτικών αντιπάλων προκειμένου να μειωθεί το κύρος του Προέδρου και να πληγεί με τον τρόπο αυτό το Κίνημα». Η ποινικοποίηση της υπόθεσης και η ένταση που θα προκληθεί από τις περαιτέρω αποκαλύψεις —«λάσπη», υποστηρίζουν τα στελέχη του «Πανελληνίου Κινήματος», θα οδηγήσει μαθηματικά στην «πόλωση και σε ένα νέο εθνικό διχασμό».

Το πιθανότερο όμως είναι ότι η «πόλωση» και ο «διχασμός», θα συμβούν στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ. Τα πρώτα σημάδια έχουν φανεί στον ορίζοντα. Και όταν αυτό θα συμβεί θα πρέπει να πάρουν θέση «με αναδρομική ισχύ», πολλά επώνυμα και ανώνυμα στελέχη του Κινήματος. Ως τότε πολλοί θα μείνουν καθηλωμένοι στη δογματική υπεράσπιση του Ηγεμόνα. Αυτή η δογματική υπεράσπιση του Ανδρέα Παπανδρέου οδηγεί «μαθηματικά» στο νεοφασισμό του αυριανισμού.

Περιττεύει η υπενθύμιση των επιμέρους περιστατικών που στοιχειοθετούν την ευθύνη και την ανάμιξη του Ανδρέα Παπανδρέου στα τόσα σκάνδαλα της οκταετίας. Αυτή η ευθύνη και η ανάμιξη του έχει υπομνησθεί μετ' επιτάσεως από την αρχή του περασμένου καλοκαιριού. Η περιπέτεια της υγείας του και η παρεμ-

βολή της ερωτικής σκανδαλολογίας απόλυταν τους τόνους ή εξέτρεψαν τη συζήτηση από τα ουσιώδη: την ανάμιξη του τώως πρωθυπουργού σε τεράστια πολιτικοοικονομικά σκάνδαλα όπως εκείνα των προμηθειών από τους εξοπλισμούς των Ενόπλων Δυνάμεων και την υπόθεση του «δρος» Γ. Κοσκωτά. Φυσικά νύξεις για την ενοχή και την ανάμιξη του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ είχαν γίνει και από παλιότερα —το ΑΝΤΙ συμπεριλαμβάνεται σε εκείνους που από πολύ ενωρίς κατόνομασαν τον Ανδρέα Παπανδρέου ως ενεχόμενο σε πολιτικοοικονομικά σκάνδαλα.

Και πώς αντέδρασε ο Ανδρέας Παπανδρέου; Πώς αντέδρασε το ΠΑΣΟΚ ως συντεταγμένο κόμμα;

Είχε τονισθεί ότι η μόνη διέξοδος από την κρίση που ανέδειξε η δυσοσμία των σκανδάλων, ήταν η άμεση παραίτηση της κυβέρνησης και διεξαγωγή εκλογών με υπηρεσιακή. Το ΑΝΤΙ, στις 4/11/88 (ΤΧ. 386) έγραφε:

«Κατά τις επόμενες ημέρες, θέλει ή δεν θέλει η κυβέρνηση και ο Κοσκωτάς και όλοι οι παρατρεχάμενοι που ταύτισαν την τύχη του τόπου με τον πλουτισμό και το βόλεμά τους, οι συνέπειες των ανομιών θα συμπαράσφουρον όλους αυτούς στην πτώση και την κατασχύνη.

Ακόμα και αν η κυβέρνηση αυτή δεν εμφανιστεί οικειοθελώς στην εθνική αντιπροσωπεία υπό παραίτηση, αυτό πρέπει να γίνει και είναι υποχρέωση κάθε πολίτη να το απαιτήσει υπερασπίζοντας το δικαίωμά του να κυβερνάται από άτομα που προστατεύουν την έννομη τάξη».

Και καταλήγαμε:

«Δεν καταλαβαίνει κανείς επιτέλους ότι η κύρωση της απομάκρυνσης του ΠΑΣΟΚ από την εξουσία είναι ο μονόδρομος για την κάθαρση και η μόνη ελπίδα να διασωθούν όσοι έντιμοι και σοβρανοί φιλοξενοούνται ακόμα στις γραμμές του;

Η παραμονή του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, με τους όρους που ο Ανδρέας Παπανδρέου θέτει, θα μετατρέψει τη φαρσοκιμωδία σε ταινία φρίκης. Το γέλιο και τον καγχασμό θα διαδεχθεί ο κλαυθμός και ο οδυρμός. Και αν δεν μπορούν να κοιταχτούν στον καθρέφτη ασδουν στον Κοσκωτά την εικόνα τους και την κατάληξή τους. Ας κάνουν κάτι που επιτέλους, εκτός από τους ίδιους, θα ωφελήσει και τον τόπο τους».

Σε λίγες μέρες, τα πολιτικά κόμματα ζητούσαν αυτό ακριβώς που ήταν και η λογικότερη ενέργεια για να εκτονωθεί το βαρύ πολιτικό κλίμα. Αν ο Ανδρέας Παπανδρέου έστεργε τότε να αποδεχθεί αυτό που όλοι απαιτούσαν, η λύση του προβλήματος θα ήταν μια λύση καθαρά πολιτική. Αντ' αυτού, προτίμησε να καμώνεται τον ανήξερο και τον άσπιλο και να οδηγεί τα πράγματα εκεί που έφτασαν. Αντί να διευκολύνει την διέξοδο προς μια πολιτική λύση, με την εμμονή του να γαντζωθεί στην εξουσία (σε μια α-

πέλπιδα προσπάθεια να αποφύγει τη Νέμεση) εξώθησε τα πράγματα εκεί που ήταν αναπόφευκτο και για το οποίο τώρα διαμαρτύρεται: την ποινικοποίηση των ευθυνών του και ό,τι αυτό συνεπάγεται. Όμως η παραπομπή στα ποινικά δικαστήρια του πρωθυπουργού και επιλέκτων στελεχών του, υποβαθμίζει το κείμεριο στοιχείο που πρέπει να κυριαρχεί στην πολιτική ζωή: την κυριαρχία της πολιτικής ευαισθησίας στις ενέργειες των πολιτικών ανδρών.

Δεν είναι πιστευτοί, αλλά ο Ανδρέας και οι συν αυτό διαμαρτύρονται και φωνασκούν σήμερα ότι υφίστανται διώξεις και διασύρονται. Προσπαθούν να ψελλίσουν ότι «όλα αυτά είναι πολιτικά πράγματα, κάθε υπουργός ενεργεί έτσι κι αλλιώς προκειμένου να ασκήσει διοίκηση κλπ., κλπ.». Τώρα αίφνης θυμήθηκαν την πολιτική. Αλλά τα πράγματα και οι εξελίξεις από μια στιγμή και έπειτα μονοδρομήθηκαν: από τότε που αποφάσισαν ότι πρέπει να γαντζωθούν στις καρέκλες ακόμα και στο πείσμα της κραυγαλέας πραγματικότητας, επέλεξαν αυτό για το οποίο σήμερα διαμαρτύρονται.

Από κάθε άποψη η παραπομπή ενός πρωθυπουργού και κορυφαίων κυβερνητικών στελεχών σε ποινικά δικαστήρια, αποτελεί ανωμαλία. Αλλά εάν σήμερα ματαιωθεί η κάθαρση και δεν ολοκληρωθούν οι διαδικασίες για την ποινική τιμωρία των ενεχομένων ««όσο υψηλά και αν ευρίσκονται»— τότε θα έχωμε οδηγηθεί σε μια ακόμα μεγαλύτερη ανωμαλία. Όχι μόνον γιατί έτσι θα μονιμοποιηθεί η ατιμωρησία. Αλλά και γιατί θα επιβραβευθεί ο πολιτικός εκβιασμός που ασκούν από τα μέσα του 1988 ο Ανδρέας και οι παρατρεχάμενοί του. «Αν μας ενοχοποιήσετε, οδηγούμαστε στο χάος». Τα δείγματα γραφής μερικών από τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ δείχνουν πως έχουν κατανοήσει την πραγματικότητα. Το τελικό όμως αποτέλεσμα της συνόδου στο Λαγονήσι και όσα άλλα εκφωνούν ο Ανδρέας και η πλειονότητα των στελεχών του ΠΑΣΟΚ σε συνεντεύξεις και δημόσιες εμφανίσεις είναι απογοητευτικά.

Εξακολουθούν να πιστεύουν ακόμη σε μύθους και σε θαύματα και δεν εννοούν να καταλάβουν πόσο τραυματική για τον τόπο είναι η εμπειρία της διακυβέρνησης και του τρόπου άσκησης της πολιτικής από το «Κίνημα». Ο όποιος διχασμός επιχειρηθεί θα τους βαραίνει τους ίδιους και θα είναι η απόσπασή τους από τον κορμό της πολιτικής ζωής και η προσκόλλησή τους σε ό,τι απέμεινε «σταθερό» γι' αυτούς: το λαϊκισμό, τις αυριανοτομπρικές αθλιότητες και τις τρομολαγνικές δραστηριότητες του Τσίμα. Δικές τους οι επιλογές έως σήμερα, δικές τους και οι ευθύνες από δω και στο εξής.

P. A.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

«Μήπως όλες οι ατασθαλίες περι τον Κοσκωτά άρχισαν και τελείωσαν το καλοκαίρι του 1988 και ο μόνος υπεύθυνος είναι ο Αγαμέμνων Κουτσόγιωργας; Αυτό αναρωτήθηκα όταν αποχώρησα από την Ανακριτική Επιτροπή που ερευνά το σκάνδαλο Κοσκωτά». Με τα λόγια αυτά σχολίασε ο εκδότης του περιοδικού ANTI Χρήστος Παπουτσάκης τις εντυπώσεις του μετά την κατάθεσή του στην Ειδική Επιτροπή της Βουλής όπου κατέθεσε την περασμένη Τετάρτη.

ΟΣΟ ΚΑΙ ΑΝ από τους παριστάμενους βουλευτές διέρρευσαν κατ' αρχήν ορισμένα στοιχεία της κατάθεσης, ο ίδιος μετά από τη διαρροή αυτή δεν θεώρησε σκόπιμο τη στιγμή αυτή, να αναφερθεί σε λεπτομέρειες της κατάθεσης εκείνης.

ΑΞΙΖΕΙ όμως τον κόπο να σημειώσουμε και μερικές σημεία αφού έτσι κι αλλιώς τα ρεπορτάζ και οι έρευνες του περιοδικού γύρω από την υπόθεση Κοσκωτά ήταν μια συλλογική δουλειά της σύνταξης.

ΑΣ ΕΠΑΝΕΛΘΟΥΜΕ λοιπόν στην αρχή αυτού του σημειώματος και το σχόλιο που περιέχει. Η άποψη του εκδότη του ANTI αλλά και πολλών άλλων που ασχολήθηκαν με την υπόθεση αυτή είναι ότι το σκάνδαλο Κοσκωτά έχει τις ρίζες του πολύ παλιότερα, η ανάμιξη του Ανδρέα είναι άμεση και ότι η ιστορία αυτή θα τραβήξει ακόμα μακριά.

ΕΙΝΑΙ τέτοια η φύση της υπόθεσης αυτής και έχει τόσους ανοιχτούς λογαριασμούς αφήσει, ώστε να παρακολουθήσουμε κι άλλα ακόμη επεισόδια από το «θρίλερ». Οι εμπλεκόμενοι με τον Κοσκωτά είναι πολλοί και τώρα έχουν αποδυθεί σε αγωνιώδη προσπάθεια να σβήσουν τα ίχνη αυτής της σχέσης και της συνάφειας.

ΠΟΙΟΙ είναι εκείνοι λ.χ. που μετά τη σύλληψη του Κοσκωτά προσπάθησαν να ξεπλύνουν τα βρώμικα χρήματά του και να καρπωθούν κι αυτοί μέρος από τα κλοπιμαία του πανίσχυρου πάλαι ποτέ «δρα»; Ποιοι είναι εκείνοι που ενδιαφέρονται να εξαφανίσουν τα ίχνη της σχέσης του Κοσκωτά με τον πάλαι ποτέ κραταίο πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ; Δεν είναι αυτά συνέχεια της υπόθεσης, δεν είναι αυτά νέες ενόχες και δεν διαφωτίζουν και άλλες πλευρές της υπόθεσης; Τι γύρευε λ.χ. στις φυλακές του Σάλεμ ο περιώνυμος νεοφασίστας, φίλος της Τζαμαχουρία της Λιβύης, τώως αρχηγός της 4ης Αυγούστου και δικηγόρος κατ' επάγγελμα αξιότιμος κ. Κώστας Πλεύρης;

ΓΙΑΤΙ το ενδιαφέρον της ανάκρισης περιστρέφεται κυρίως —ή σχεδόν

του Γιάννη Φλώρου

αποκλειστικά— στην περίοδο από Ιούνιο έως Δεκέμβριο του 1988; Όπως έγινε γνωστό, ο εκδότης του ANTI επέμενε πολύ στα γεγονότα από Σεπτέμβριο του 1986 ως τον Οκτώβριο του 1987. Είναι η εποχή που δέθηκε η σχέση οικογένειας Παπανδρέου με τον Κοσκωτά. Την περίοδο αυτή η ανάμιξη του Γιώργου Παπανδρέου είναι αποφασιστική. Ο γιός του τώως πρωθυπουργού δεν παραπέμπεται βέβαια. Είναι άγνωστο πως ο Γιώργος Παπανδρέου «παράληφθηκε» από την ανάκριση και τον καταλογισμό ευθυνών. Λέγεται ότι πολυπράγμων δήμαρχος της ΝΔ άσκησε την επιρροή του για την παράληψη αυτήν. Άλλωστε, ο Γιώργος Παπανδρέου χρησιμοποιείται από την παρούσα κυβέρνηση για την «επιχείρηση Ολυμπιακοί Αγώνες» που πολλοί νεοδημοκράτες —και ιδίως οι τώως δήμαρχοι— ενδιαφέρονταν ζωηρά για δικούς τους λόγους. Στο κάτω κάτω ο Γιώργος Παπανδρέου είναι εύκολος ως μελλοντικός αντίπαλος. Ευκολότερος από τον Κώστα Λαλιώτη ή τον Γιώργο Γεννηματά: ο καλός παίχτης επιλέγει τον ασθενέστερο αντίπαλο.

ΑΠΟ ΤΗΝ κατάθεση του εκδότη του ANTI δύο στοιχεία τονίστηκαν από τον Τύπο. Φυσικά ο τρόπος που προεβλήθησαν δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σαν πιστή αναπαράσταση των λόγων του. Έχουν πάντα καταγραφεί και τα πρακτικά και κάποινα ημέρα, όχι πολύ μακρινή, θα μπορεί ο καθένας να πληροφορηθεί τι είπε ακριβώς και αυτός και οι άλλοι μάρτυρες και οι ερωτώντες βουλευτές. Ως τότε το περιοδικό οφείλει και από τη θέση αυτή να περιγράψει αυτά τα στοιχεία:

- Για τον Διονύση Λιβανό ως επισκέπτη του Σάλεμ, ο Χρ. Παπουτσάκης ανέφερε σαν μια ανεπιβεβαίωτη δημοσιογραφική πληροφορία, η οποία και «εξεμαιεύθη» μετά από επιμονή των ερωτώντων βουλευτών. Το ANTI, ελπίζουμε ότι σύντομα θα είναι σε θέση να αναφερθεί αναλυτικά και με διασταυρωμένα στοιχεία για τις πολλαπλές επαφές του προφυλακισμένου «δρα».

- Για τις δοσοληψίες του Γιώργου Κοσκωτά με τον άλλο «Γιώργο», τον εκδότη της «Αυριανής» Κουρή κατέθεσε την πληροφορία που ο ιδιοκτήτης του Ιατρικού Κέντρου και επίδοξος εκδότης της «Αθηναϊκής» —λέγεται ότι η εκδόσή της επικείται— Γιώργος Αποστολόπουλος του είχε αναφέρει ανάμεσα σε άλλα πολλά: Ότι δηλαδή ο Κοσκωτάς είχε δώσει

Νατος λοιπόν που βγήκε ζανά στην πάσα ο ανεκδήγητος Παπουτσάκης. Εκδότης ενός ισχυρού κηλοφοριακά, λαθροβίτη με άλλη τη σημασία λέξης, εντύπου που βρωμάει τον ελληνικό Τύπο. Άνθρωπος αδιότατος και παρανοικός. Μία εποχή λένε κριβόταν γιατί άχι λένε, πληροφορείται ότι το ΠΑΣΟΚ θα εκανε... στατιστικό πρακτικώμα και θα το... συλλοβίσει. Περίπτωση που χρεΐζει φεχιοτρική αντιμετώπισης και ίσως και άλλων διερευνησιών.

Αυτέ λοιπόν, το θλιβερό, περιθωριακό ανθρωπακαιοσυνεΐαζον στα χαλκία τους. Κι αυτός, με το θρακαί εξίμετο μέρια, όσα. Χωρίς στοιχεία, χωρίς ανάλυτα. Άνοιξε το στόμα του και έλεγε ο, τι του κατίβαινε κι ο, τι του είχαν απαγορευτεί. Κι εδώ είναι το ασέλος. Η παρουσία και μόνο αυτού του ανθρωπισκού στην επιτροπή είναι σκανδαλό και βρωμή για τη Βουλή. Ποιος είναι υπεύθυνος ο κερίας ποιος; Τι ποιος δίνει ασφόρα κι από ποιος παρνεϊ χώρος που βγαΐει τους Παπουτσάκηδες από τους βήθους τους και τους βΐνει το έγκωσωμα να αποσποΐν τον ήρω χάρου του Κοινοβούλιου.

Από τον «Δημοκρατικό Λόγο» της 4ης Αυγούστου.
Όλα είναι δικά τους... Ψευδή, ύβρεις, λάθη.

κατά καιρούς χρήματα στον Κουρή για να μην φωνάζει πολύ από τα έντυπά του εναντίον του «δρα». Σε επιρρωση αυτής της πληροφορίας ανέφερε ότι ο Κουρής δεν αποστασιοποιήθηκε από τους άλλους εκδότες μόνο κατά το 1988 αλλά και σε προηγούμενες φάσεις (1987 καλοκαίρι και φθινόπωρο). Χαρακτηριστικές εκτιμμάται ότι είναι και οι παλινοδιες στην αρθρογραφία των εφημερίδων του Συγκροτήματος Κουρή όπου ο έγκλειστος στις φυλακές του Σάλεμ τυγχάνει άλλοτε ευπρεπούς μεταχειρίσις, άλλοτε φιλικής συμβουλευτικής και άλλοτε ουδέτερης.

Η ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ αυτής της πληροφορίας προκάλεσε —όπως φυσικά αναμενόταν— τη ρυπαρογραφία των εντύπων του Ταύρου. Ο Κουρής έκαμε και το επόμενο βήμα: εμήνυσε τον εκδότη του ANTI για «συκοφαντική δυσφήμιση και ψευδή κατάθεση». Με ενδιαφέρον αναμενούμε τη δίκη αυτή γιατί όλο και νέα στοιχεία προκύπτουν. Ο Γ. Αποστολόπουλος —γνωστός για τις σχέσεις του με Κοσκωτά - Λούβαρη - Κουρή, αρνεϊται τώρα ότι είπαι αυτή την πληροφορία στον εκδότη του ANTI. Αλλά αυτά θα αποσαφηνιστούν στη δίκη. Στο μεταξύ από την άγνοση των καταθέσεων των σωματοφυλάκων του Κοσκωτά Γρυλλάκη και Σηφικάκη, προκύπτει ότι συνόδεψαν το καλοκαίρι του 1988 στο σπίτι του Κουρή τους Βακάλη - Κοσκωτά. Ας μην βιάζεται λοιπόν ο λιβελογράφος που υπηρετεί το «Κίνημα». «Πίσω έχει η αχλάδα την ουρά».

ΑΝ ΚΑΙ το είδος της ρυπαρογραφίας του Ταύρου δεν είναι άγνωστο από τις κατά καιρούς αναδημοσιεύσεις παραθέτουμε εδώ ένα μικρό δείγμα της σχετικής ρυπαρογραφίας και ψευδολογίας που δημοσιεύτηκε στο «Δημοκρατικό Λόγο» —τη «σοβαρή» του συγκροτήματος— την... 4η Αυγούστου 1989. Περιστό να σημειώσουμε ότι στην ίδια εφημερίδα αλλά και το «πρότυπο ελευθεροτυπίας» —η ρήση ανήκει στον Ανδρέα Παπανδρέου— την «Αυριανή» οι αναφορές στην κατάθεση Παπουτσάκη βρίθουν αλωιώσεων και παραποιήσεων.

ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΑ ΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ

του Γιάννη Φλώρου

Η δέσμευση του υπουργού Εσωτερικών κ. Νίκου Κωνσταντόπουλου, στη συνεδρίαση της διαρκούς Κοινοβουλευτικής Επιτροπής η οποία συζητά την κατάργηση του «συν ένα» στον εκλογικό νόμο, ότι ο Συνασπισμός της Αριστεράς θα ψηφίσει την κατάργηση με τις δικές του τροπολογίες είναι γνωστό ότι δεν αρκεί για να ψηφισθεί η απλή αναλογική.

Από την πλευρά της ΝΔ η τακτική που θα ακολουθηθεί είναι πανομοιότυπη με αυτή του ΠΑΣΟΚ όταν γινόταν η σχετική συζήτηση της πρότασης της Αριστεράς στην προηγούμενη Βουλή.

Επιμένοντας στην ενισχυμένη αναλογική η ΝΔ και δηλώνοντας ότι θα κάνει ό,τι μπορεί για να μην καταργηθεί το «συν ένα» θα ακολουθήσει μια τακτική κωλυσιεργίας, αλλά και εκβιασμού του Συνασπισμού για να αποφύγει την τελική ψηφοφορία στην ολομέλεια της Βουλής. Φυσικά αυτή η τακτική δεν προκύπτει παρά σαν άμεση συνέπεια των θέσεων της ΝΔ η οποία κάθε άλλο παρά βλέπει μια δημοκρατική μεταρρύθμιση του πολιτικού συστήματος που να περιλαμβάνει και την απλή αναλογική ως μια σταθερή συνιστώσα της.

Το ΠΑΣΟΚ κάνοντας την πρόταση (αφού περίμενε πρώτα να καταθέσει τρία σχέδια νόμου, η ΝΔ) έδειξε και την πολιτική του ασυνέπεια και τη μικροκομματική σκοπιμότητα με την οποία χειρίστηκε το θέμα του εκλογικού νόμου ως κυβέρνηση, αλλά και ως αντιπολίτευση μετά την ήττα του στις εκλογές της 18ης Ιουνίου. Πριν τις εκλογές κατακεραυνώνω ως αντισυνταγματική την απλή αναλογική, ενώ τώρα ούτε λίγο ούτε πολύ θεωρεί συνταγματική παραβίαση τη διατήρηση του «συν ένα». Πρόκειται για μια τακτική εκμετάλλευσης των δεδομένων που προέκυψαν μετά τις εκλογές, μια στενότερη πολιτική αντίληψη για τη δημοκρατική μεταρρύθμιση του πολιτικού συστήματος η οποία κάνει περισσότερο αφερέγγυο το ΠΑΣΟΚ αντί να του δώσει κύρος όπως πίστευαν οι εμπνευστές της πρότασης.

Αυτή η τακτική του ΠΑΣΟΚ, το οποίο ασημειωθεί δεν δεσμεύεται στο σχετικό κείμενο της «εισηγητικής έκθεσης» της πρότασης νόμου που κατέθεσε ότι η πρότασή του είναι οριστική θέση (από μια άποψη αδυνατίζει και το μέτωπο υπέρ της απλής αναλογικής), αποκαλύπτει τη δι-

πλή πολιτική ασυνέπεια του ΠΑΣΟΚ σε ένα θέμα μείζονος σημασίας για το πολιτικό μας σύστημα.

Επειδή όμως η αποκάλυψη και η καταγγελία των επιλογών και της τακτικής της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να είναι το μόνο μέλημα όσων με συνέπεια υποστηρίζουν την απλή αναλογική χρειάζεται να αναφερθούμε και στην ανάγκη επιπλέον πρωτοβουλιών για την κατάργηση του «συν ένα».

Κατ' αρχήν έστω και κάτω από αυτές τις συνθήκες, στις οποίες το ΠΑΣΟΚ στα λόγια προς το παρόν υπερασπίζεται την απλή αναλογική γιατί στην τελική ψηφοφορία (αν γίνει) δεν είναι βέβαιο πόσοι π.χ. βουλευτές του μπορεί να απουσιάσουν, είναι θετικό που και άλλες πολιτικές δυνάμεις αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα της απλής αναλογικής ως σταθερού εκλογικού συστήματος.

Η σημερινή κυβέρνηση συνεργασίας του κ. Τζαννετάκη είναι ένα θετικό πρόκριμα και αφαιρεί όλα εκείνα τα παιδικά περι ακυβερνησίας επιχειρήματα. Αντίθετα προσθέτει επιχειρήματα στις απόψεις όσων υποστηρίζουν την απλή αναλογική και τις κυβερνήσεις συνεργασίας.

Δεύτερον η απλή αναλογική είναι μια αναγκαία θεσμική μεταβολή για τον εκσυγχρονισμό του πολιτικού συστήματος και τη δημοκρατική του ανάπλαση. Αν αυτό δεν γίνει κατανοητό από τις πολιτικές δυνάμεις που υποστηρίζουν τώρα την απλή αναλογική και αναφερόμαστε στο ΠΑΣΟΚ τότε οι δυνάμεις του μονοκομματισμού όπως είναι η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ και οι τάσεις εκείνες που επιδιώκουν τη διατήρηση του πολιτικού συστήματος στη σημερινή του μορφή θα ενισχυθούν ακόμη περισσότερο και σε μια επόμενη φάση φυσικά τον πρώτο που θα πλήξουν θα είναι πάλι η Αριστερά.

Η δημοκρατική μεταρρύθμιση του πολιτικού συστήματος προϋπόθεση της οποίας είναι η απλή αναλογική επιτρέπει να γίνει το πολιτικό παιχνίδι με άλλους, ανοικτούς όρους, δίνει τις δυνατότητες μεγαλύτερης παρέμβασης των κοινωνικών δυνάμεων και των πολιτών, δημιουργεί τις προϋποθέσεις σταδιακών αλλά κρίσιμων, αλλαγών στο εσωτερικό των κομμάτων και κυρίως ανατρέπει στοιχεία ενός συστήματος που κρατούν φιωμένες εκφράσεις της κοινωνίας και κοινωνικοπολιτικούς χώρους που μπορεί να δώ-

σουν πολλά ανεξάρτητα από την «κατάταξη» που γίνεται σήμερα αν δηλαδή είναι «δεξιοί» ή «προοδευτικοί».

Φυσικά τέτοιες αλλαγές δεν καθορίζονται μόνον από το εκλογικό σύστημα και την απλή αναλογική. Αλλά είναι από τη τεραστίων διαστάσεων οι υποσχέσεις π.χ. της ΝΔ περί εκσυγχρονισμού, 2.000 κλπ. όπως ήταν και του ΠΑΣΟΚ όταν ταυτόχρονα μένουν ίδιες οι βασικές συνταγμένες που καθορίζουν το πολιτικό σύστημα και τη δραστηριότητα των κομμάτων, των κοινωνικών οργανώσεων και των πολιτών.

Δεν είναι λοιπόν τώρα η «ευκαιρία» να περάσει η απλή αναλογική. Χρειάζεται για να έχει η «ευκαιρία» και πρακτικό αποτέλεσμα, ουσιαστικό, να γίνει νόμος και για να γίνει αυτό πρέπει οι πρωτοβουλίες της Αριστεράς να πολλαπλασιασθούν, να ενισχυθούν και να πάρουν κι άλλες μορφές.

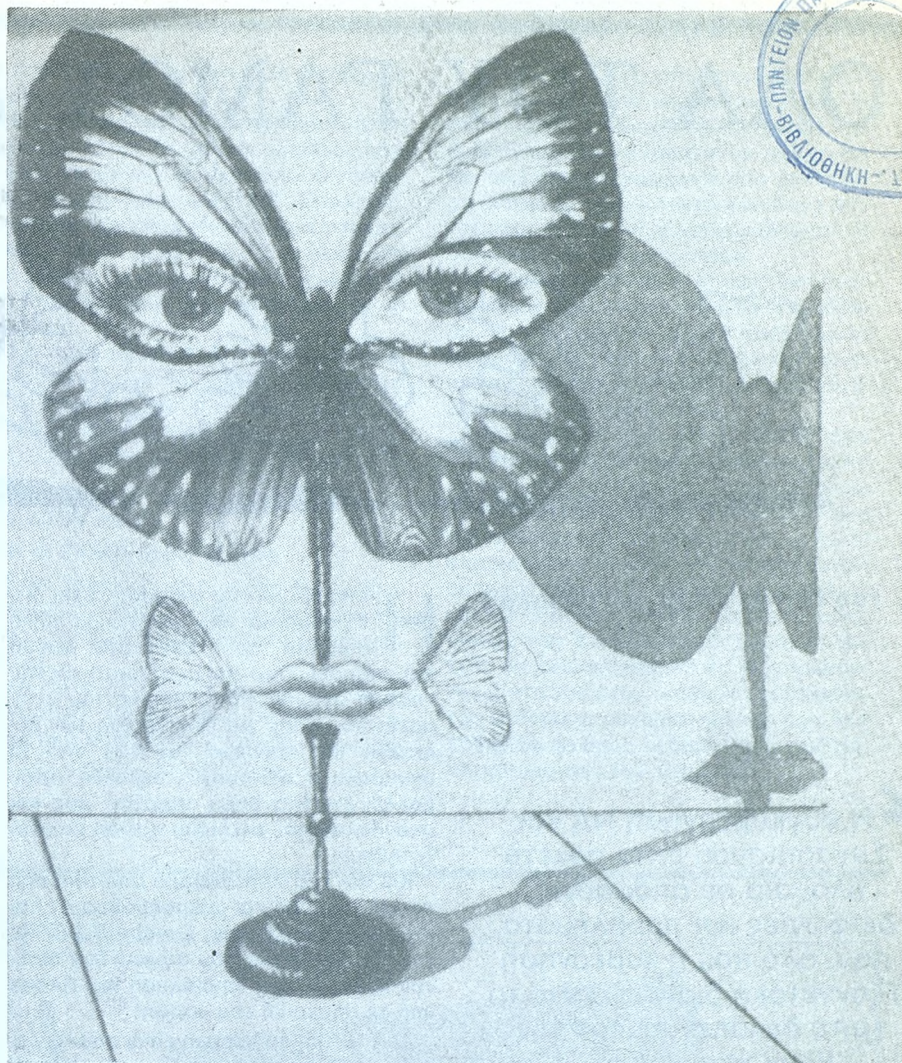
Η ψήφιση εξαρτάται βέβαια από τη Βουλή. Και αυτό το επιχείρημα δεν μπορεί παρά να ληφθεί υπόψη γιατί και ρεαλιστικό είναι και την πραγματικότητα εκφράζει. Μένοντας όμως εκεί περιορίζονται ή και υπονομεύονται άλλες πρωτοβουλίες.

«Ευκαιρίες» χάθηκαν πολλές μέχρι τώρα για τη δημοκρατική μεταρρύθμιση, με πλέον κραυγαλέες αυτή του 1974 με τη μεταπολίτευση και εκείνη του 1981 με την «αλλαγή». Ίσως η καθιέρωση ως μόνιμου εκλογικού συστήματος της απλής αναλογικής να θυμίζει τώρα σε κάποιους «ψιλά γράμματα». Όμως είναι το πλέον ουσιαστικό αυτής της περιόδου και η Αριστερά οφείλει να δώσει το «μεγάλο παρών». Οφείλει να κάνει προς όλες τις κατευθύνσεις πειστική την αναγκαιότητα της απλής αναλογικής και της μεταρρύθμισης του πολιτικού συστήματος.

Μέχρι τη διάλυση της σημερινής Βουλής ο χρόνος είναι αρκετός. Και σε αυτό το διάστημα θα φανούν και οι πραγματικές προθέσεις της ΝΔ αλλά και του ΠΑΣΟΚ σε ό,τι αφορά ένα θέμα που σχετίζεται με την πορεία της δημοκρατίας, αλλά και με το πλαίσιο πάνω στο οποίο θα στηριχθούν οι πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις για να αντιμετωπίσουν σε τρία χρόνια άλλες προκλήσεις για τις οποίες τόσο πολύ emίλησαν οι δυο την τελευταία διετία...

Η Αριστερά, στην Ελλάδα, στη σκευή που της αξίωσε η ιστορία των εβδομήντα χρόνων της — μέσα σ' αυτόν τον τόπο και, περισσότερο, έξω από αυτόν— ποτέ δεν είχε εξοικειώσει τους άλλους και δεν είχε εξοικειωθεί η ίδια, με ό,τι επιθυμείτε να σημαίνει η λέξη: «έκπληξη». Από τη Δευτέρα 19 Ιουνίου, και αδρότερα από εκείνη την Παρασκευή της 30ής Ιουνίου, η Αριστερά (ή, ό,τι ονοματίστηκε «Συνασπισμός κτλ...») εκπλήσσει και, επιτέλους, εκπλήσσεται: μια έκπληξη όμοια με το βλέμμα που ανακαλύπτει πάλι τους τροπισμούς των χρωμάτων μετά από ένα βαθύ, επώδυνο λήθαργο. Από την έκπληξη του ανοίκειου στη χαρά της αποκάλυψης και της ανακάλυψης, είναι ένας χρόνος, ένα πολυσημικό διάνυσμα, ένα καλειδοσκόπιο, όπου παίζονται, και χάνονται ή κερδίζονται τα πάντα. Και για να ζήσεις τούτη την ανακάλυψη το μόνο που χρειάζεται είναι να αντέξεις αυτό που ξετιλίγεται, όπως αυτό θέλει, έχοντας σιγά σιγά απεκδυθεί παντός δεδουλευμένου σου, ως περιττού.

Όλα, βέβαια, ξεκινάνε από μια επιλογή, μια απόφαση, ας πούμε την απόφαση να συνυπάρξουν «συνασπισμένοι» οι κληρονόμοι — και επί εικοσαετία μυστήριοι εχθροί— του αριστερού κινήματος. Από την απόφαση αυτή μέχρι τη συμμετοχή, ομού μετά του «ταξικού εχθρού»,

ΝΑ ΕΚΠΛΗΣΣΕΣΘΕ!...

στην κυβέρνηση, είναι μια απόσταση διανυμένη μέσα από αδιάλλειπτες, αφάνταστες, αστραπηβόλες ανατροπές, πρώτα απ' όλα της ίδιας της Αριστεράς. Και το «παράξενο» δεν είναι ότι η Αριστερά όλα αυτά τα εικοσιτετράωρα των «εντολών», λειτούργησε ως «κέντρο» (βλ. σχετικά Iνώ Αφεντούλη στην «Καθημερινή» και Γ. Αλ. Μαγκάκη στο «Βήμα»); εκείνη που ανακαλύπτει, ή καλύτερα ψηλαφεί, πτυχές από το σώμα, το νου και την ψυχή της ανειδίωτες μέχρι τώρα, δεν χωράει στο όποιο συνεχές αριστεράς - κέντρου - δεξιάς. Απλώς έχει τα μάτια ανοιχτά στη γη και τα πόδια της αιωρημένα στο στερέωμα, με μία και μόνη επιθυμία: να δει και να ζήσει όπως δεν έκανε μέχρι τώρα. Αυτή ήταν η Αριστερά (σύμφωνοι, ο «Συνασπισμός κτλ...») όλο τούτο το διάστημα — άρρητος και ιδιότροπος νοσταλγός

μιας έστω και λιπόσαρκης αίρεσής της στην ιστορία, της συμφωνίας Σοφούλη - Σκλάβαινα.

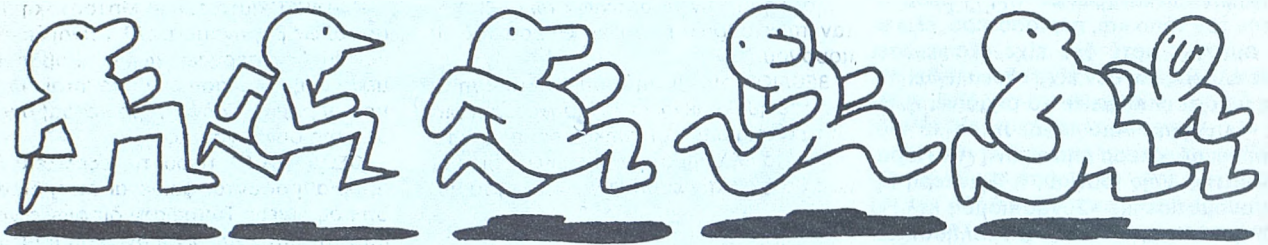
Μεσα στην πάνδημη ασχήμια η Αριστερά λάμπει όπως δεν έκανε τόσες δεκάδες χρόνων— καταχωνιασμένη σε σχήματα και φόρμες οδύνης και καταστροφής. Ίσως είναι η στιγμή να εγκαταλείψει τη σαπισμένη τραγιάσκα του Γιώργη Σιάντου για να δείξει πως την αγαπάει, χωρίς να τη βάλει στο μέχρι τώρα κακόμορφο μουσείο της (ή μήπως δεν υπάρχουν μουσεία, εκεί όπου υπάρχει ιστορία); Ίσως είναι η στιγμή να γελάσει και να απορήσει για τα μικρά και ωραία που μπορεί να φκιάσει. Ίσως ήρθε η στιγμή που θα ήταν καλό να σκεφτεί ότι πολιτική μπορεί και να σημαίνει μια ελλειπτική τροχιά διάκρισης του ωραίου και του άσχημου· μια τροχιά που δειλά -

δειλά (σαν κορμί που ανασκώνεται τυφλό στο σκοτάδι) αρχίζει να διαγράφει, περίφροντις, για πρώτη φορά, να κανακέψει το ιδιωτικό μας, εξακοντίζοντας το δημόσιο πέρα από την κοινοτοπία, τη χυδαιότητα και την ασύγγνωση αναπηρία του.

Το στοιχείο για την Αριστερά είναι να μάθει να περπατάει σ' εκείνες τις σάλες που ξετιλίγονται στην οθόνη από το «... Μαρριενμπαντ» (τα αποσιωπητικά είναι για να συμπληρωθούν κατά το δοκούν εκάστου τυχόντος θεατού της ταινίας).

Το στοιχείο για την Αριστερά είναι να πάψει να κάνει λοφίο της το μηχανισμό και ευαγγέλιο το «Τι να κάνουμε», γιατί μηχανισμός υπήρχε πάντα, γινόταν μηχανή, άλλαξε σε «Λεβιάθαν» που δεν αγαπούσε τον Σπινόζα κι έτσι ήταν πάντα στέρφα.

ΟΛΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΔΥΣΚΟΛΑ

του Πάνου Παναγιωτόπουλου

Η συγκυβέρνηση ΝΔ και Συνασπισμού είναι αρκετά πλούσια σε αποφάσεις, διαφωνίες και προβλήματα, παρ' όλο που η κυβέρνηση Τζαννετάκη διανύει μόλις το τρίτο δεκαπενθήμερό της.

Είναι γεγονός ότι η κυβερνητική συστέγαση των δυο ιστορικά αντιπάλων πολιτικών παρατάξεων κάθε άλλο παρά εύκολη υπήρξε. Και τούτο γιατί η κοινή τους πορεία στο περιορισμένης διάρκειας κυβερνητικό σχήμα αποτελεί, εξ ορισμού, ισορροπία σε τεντωμένο σχοινί. Τόσο ο Συνασπισμός όσο και η ΝΔ επιθυμούν «διακαώς» να ολοκληρωθεί η αποστολή της παρούσας κυβέρνησης που συνίσταται στη «διασφάλιση της διαδικασίας της κάθαρσης» κατά τις επίσημες εξαγγελίες των ηγετικών παραγόντων και των δυο κομμάτων.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ της κάθαρσης έχει διττή σημασία: Μια αυτόχρημα ηθική σημασία, που συναρτάται άμεσα και απορρέει από την αυτονότη και επιτακτική ανάγκη ικανοποίησης του αιτήματος του λαού για εκκαθάριση των πολιτικών και ποινικών ευθυνών από τα σκάνδαλα. Γιατί ουδείς, βεβαίως, αμφισβάζει ότι σκάνδαλα υπήρξαν, άρα και σκανδαλοποιί, οι οποίοι πρέπει να αναζητηθούν.

ΚΑΙ ΜΙΑ δεύτερη, καθαρά πολιτική που αφορά τις μεσο και μακροπρόθεσμες τακτικές επιλογές του Συνασπισμού και της ΝΔ. Επιλογές που συγκλίνουν σε έναν κοινό στόχο: Τη διάλυση του ΠΑΣΟΚ υπό τη σημερινή του μορφή.

ΜΙΑ ΤΕΤΟΙΑ προοπτική είναι σαφώς γιατί είναι ευκαία για τα δύο κόμματα: Ο Συνασπισμός γνωρίζει ότι αργά ή γρήγορα πρέπει να αναζητήσει πολιτικούς συμμάχους στον περισσότερο συγγενή πολιτικό του χώρο που είναι ο χώρος του ΠΑΣΟΚ.

ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ όμως να αναδειχθεί ο ίδιος σε δύναμη ηγεμονική που θα επιβάλει τους δικούς της όρους στα σχήματα που θα προκύψουν από έναν πιθανό για την Αριστερά κατακερματισμό του Κινήματος του κ. Α. Παπανδρέου.

Η ΝΔ από την πλευρά της έχει ευδιάκριτους λόγους για να εύχεται τη διάσπαση του ΠΑΣΟΚ. Προσβλέποντας, εκτός των άλλων και στη δημιουργία σχήματος κεντροαριστερού, με καθαρά σοσιαλδημοκρατικό χαρακτήρα, που θα μπορεί στο μέλλον να συμπράττει σε νεοδημοκρατικές κυβερνήσεις.

ΕΝΩ, ΛΟΙΠΟΝ, και οι δυο κυβερνητικοί εταίροι κάνουν ό,τι μπορούν για να προχωρήσει η κυβέρνηση καταβάλλουν, εκ παραλλήλου, κάθε δυνατή προσπάθεια για να διαφοροποιηθούν ο ένας από τον άλλο, κοιτώντας προς τις επόμενες εκλογές που δεν θα αργήσουν. Στο μικρό διάστημα ζωής της κυβέρνησης Τζαννετάκη οι εσωτερικές τριβές και τα προβλήματα

που παρουσιάστηκαν μπορούν να συνοψισθούν στα ακόλουθα σημεία:

- Διορισμοί διοικήσεων σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

ΤΕΛΙΚΩΣ τα προβλήματα αυτά διευθετήθηκαν, με εξαίρεση υπουργεία όπως το Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Υπηρεσιών κ. Μ. Έβερτ τα οποία —κατά τον Συνασπισμό— εξακολουθούν να αποτελούν επίκεντρο «τριβών» και διαφωνιών.

- Οι πολύ «ευαίσθητες» ανακατατάξεις και αλλαγές στους νευραλγικούς μηχανισμούς των «αρμών» της εξουσίας, όπως στις Ένοπλες Δυνάμεις και την Αστυνομία...

ΕΙΝΑΙ κοινό μυστικό ότι τις πρώτες εβδομάδες οι αρμόδιοι υπουργοί κ. Γ. Βαρβιτσιώτης και Γ. Κεφαλογιάννης βρέθηκαν στο «μάτι του κυκλώνα»...

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ είναι ότι και (περιορισμένες) αλλαγές έγιναν και κάποιες μεταθέσεις και διορισμοί, κατά παράβαση των συμπεφωνημένων με το Συνασπισμό.

ΩΣΤΟΣΟ οι «πρωτοβουλίες» αυτές των υπουργών της ΝΔ δεν στάθηκαν ικανές για να κλονίσουν την κυβέρνηση. Και άλλες μεν ανεστάλησαν άλλες δε έγιναν αποδεκτές ως «τελεσμένα γεγονότα» από την Αριστερά.

- Το περιβόητο θέμα του ψωμιού. Αποτελέσει ίσως το κατ' εξοχήν μη πολιτικό ζήτημα, που αναδείχθηκε τελικά σε μείζον και προσέλαβε δυσανάλογες με τη σημασία του πολιτικές διαστάσεις. Τα όσα συνέβησαν στο παρασκήνιο είναι αρκετά περίπλοκα και σχοινοτενή. Μπορούν δε να συνοψισθούν στα εξής:

ΥΠΗΡΞΕ κατ' αρχήν συμφωνία να κρατηθεί σταθερή η τιμή του ψωμιού τύπου 70, ενώ να μπει στη διατίμηση η τιμή του χωριάτικου.

ΣΤΗ ΦΑΣΗ εκείνη κρίθηκε ότι το ψωμί τύπου 70 καταναλώνεται από τις λαϊκές τάξεις. Αλλά στην περαιτέρω «διαδρο-

μή» οι ιθύνοντες της κυβέρνησης ανακάλυψαν ότι οι εργαζόμενοι τρώνε περισσότερο... χωριάτικο ψωμί! Το οποίο ξαφνικά ανέβαινε από τις 100 στις 140 δρχ.

ΕΤΣΙ ο Συνασπισμός υπαναχώρησε και ζήτησε να κρατηθεί χαμηλά και η τιμή του χωριάτικου. Οπότε στα υπουργικά γραφεία και τους διαδρόμους της Βουλής εκτυλίχθηκαν σκηνές «απειρού κάλλους».

ΜΕ ΤΟΝ υπουργό Εμπορίου κ. **Ανδρέα Ανδριανόπουλο** να περιδιαβαίνει και να φωνάζει αγανακτισμένος ότι «εγώ δεν μπορώ να επιδοτώ τον Συμεώνογλου και ολόκληρη την αλευροβιομηχανία για να εμφανίζονται ορισμένοι σαν γνήσια λαϊκιστές».

ΑΠΟ ΤΗΝ πλευρά του ο Συνασπισμός αντέτεινε ότι η αύξηση των 40 δρχ. ήταν παράλογη και έξω από τη συμφωνία που έγινε.

ΤΕΛΙΚΑ η Επιτροπή τιμών έκρινε ότι το χωριάτικο δεν πρέπει να ξεπεράσει τις 120 δρχ., προς μεγάλη δυσφορία των αρτοποιών που ζητούν κι αυτοί τώρα επιδότηση! Είναι σαφές ότι το ψωμί αποτελεί ένα εύκολο άλλοθι για να εμφανισθεί η Αριστερά διαφοροποιούμενη από τη ΝΔ,

σε ένα θέμα που έχει καθαρά συμβολικό χαρακτήρα.

● Η υπόθεση της αύξησης των τιμολογίων των ΔΕΚΟ. Τη «νύφη» πλήρωσε εδώ —κατά το κοινώς λεγόμενον— ο υπουργός εθνικής Οικονομίας κ. **Γ. Σουφλιάς**, τον οποίο άφησε ακάλυπτο ο κ. Μητσοτάκης, υποστηρίζοντας ότι η πρόταση για αύξηση των τιμολογίων των ΔΕΚΟ ήταν πρωτοβουλία του εκ Θεσσαλίας υπουργού.

ΒΕΒΑΙΩΣ, σύσσωμη η συμπολίτευση αγνόησε ηθελημένα τα 40 δισεκατομμύρια με τα οποία επιβαρύνθηκαν επί πλέον τα τεράστια ελλείμματα των ΔΕΚΟ. Ποιος όμως θα έχει την ευθύνη για τα λεφτά αυτά;

Το «συν ένα» και ο εκλογικός νόμος

ΕΙΝΑΙ βέβαιο ότι ένα μέρος των τριβών προκαλείται από την προσπάθεια που καταβάλλεται να συμβιβασθούν τα ασυμβίβαστα.

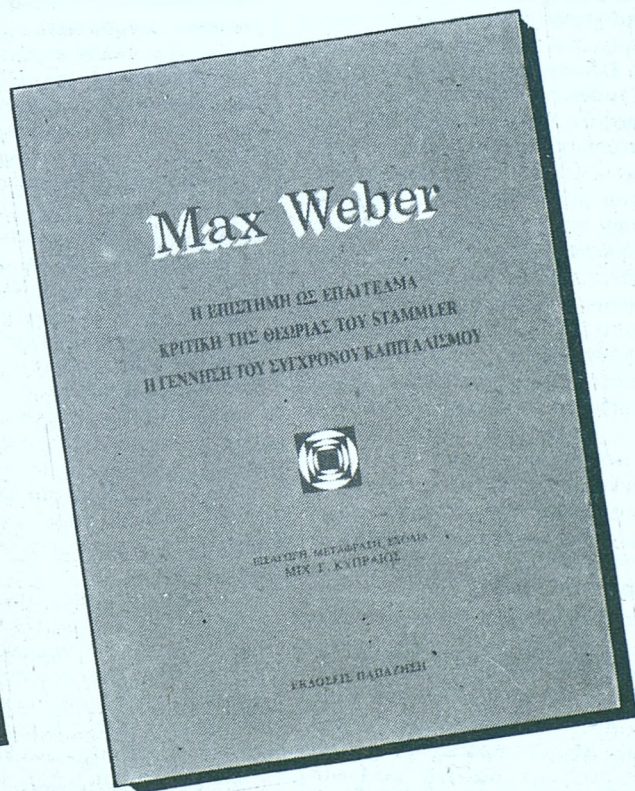
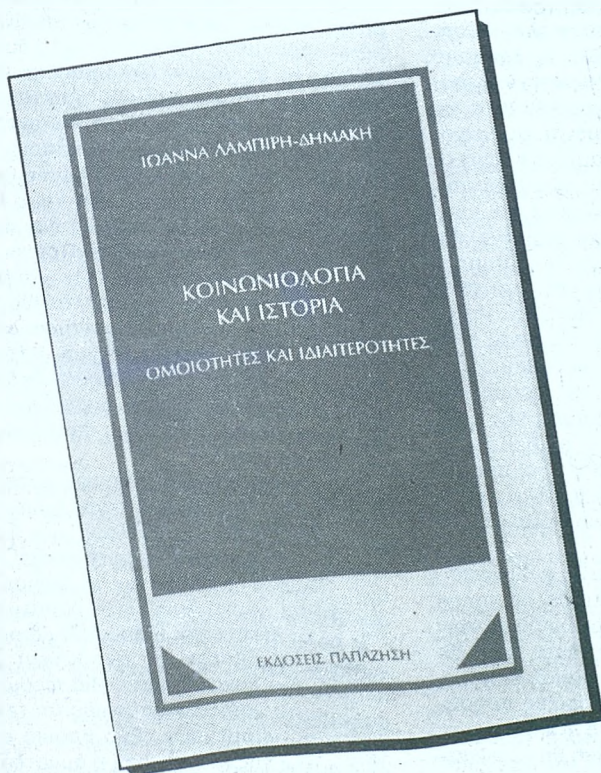
ΚΑΙ ΝΑ συνυπάρξουν, συνεργαζόμενοι, δογματικοί και των δυο πλευρών, σε εξαιρετικά ευαίσθητους τομείς, όπως αυτός του υπουργείου Εμπορίου.

ΟΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ που υπάρχουν, όμως, πείθουν ότι ένα άλλο μέρος των τριβών οφείλεται σε «πρωτοβουλίες» μελών της κυβέρνησης που προέρχονται από τη ΝΔ και δείχνουν ότι ορμώνται από γενικότερη διαφωνία με την τακτική επιλογή Μητσοτάκη για την ολιγόμηνη κυβερνητική συμβίωση με το Συνασπισμό.

Η ΚΙΝΗΣΗ αυτή του κ. Μητσοτάκη ήταν ασφαλώς βαρύνουσα, αλλά είναι ξεκάθαρο ότι δεν περνάει χωρίς προβλήματα μέσα στη ΝΔ, όπου είναι αρκετοί εκείνοι που περιμένουν ένα γερό «στραβοπάτημα» της συνεργασίας.

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ τώρα τις εξελίξεις που προδιαγράφονται φαίνεται ότι η διάσταση που δίνει ο Τύπος στη διαφωνία γύρω από το «συν ένα» είναι άνευ ουσιαστικού αντικρύσματος. Και αυτό γιατί ο Συνασπισμός, με δεδομένη την τακτική κωλοσιεργίας που θα ακολουθήσει η ΝΔ, εκμεταλλεούμενη τα «τερτίπια» του κανονισμού της Βουλής που θέσπισε το ΠΑΣΟΚ, θα εξακολουθήσει να διακηρύσσει την πίστη του στην «απλή και άδολη» όντας ενδόμυχα ευχαριστημένος που δεν πρόκειται το θέμα να έρθει προς συζήτηση και ψήφιση στην ολομέλεια.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΠΑΠΑΖΗΣΗ

Νικηταρά 2 - Αθήνα - Τηλ. 36.22.496 - 36.09.150

ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥ

Βασικό ερώτημα αποτελεί ο τρόπος ουσιαστικής ένταξης όλου αυτού του κόσμου ή και άλλου που παρακολουθεί χωρίς να έχει ενεργό συμμετοχή στην πολιτική διαδικασία. Η ένταξη αυτή δεν μπορεί παρά να παρέχει ισότητα, πλήρη δικαιώματα και υποχρεώσεις όπως αυτά των μελών των κομμάτων που συναρπάζουν τον Συνασπισμό. Ίσως η σημερινή συγκυρία με νέες εκλογές ενόψει δεν είναι η καταλληλότερη για την επίλυση ενός τέτοιου ζητήματος παρόλο που είναι γνωστή η λειψή ενεργοποίηση ή και η μη ενεργοποίηση αρκετών πολιτικοποιημένων ψηφοφόρων του Συνασπισμού που θεωρούν βασικό προαπαιτούμενο της ενεργοποίησής τους την αποσαφήνιση των όρων της συμμετοχής τους.

Ίσως λοιπόν δεν είναι κατάλληλη η στιγμή για προσπάθειες επίλυσης του οργανωτικού ζητήματος μια και οι στιγμές καλούν σε ενεργοποίηση για τις εκλογές του φθινοπώρου. Στο κάτω κάτω βασικός πολιτικός όρος για την παραπέρα ανάπτυξη της ελπίδας που αντιπροσωπεύει ο Συνασπισμός είναι η επιτυχής παρουσία του στις επόμενες εκλογές. Πιστεύω όμως ότι είναι και τώρα η στιγμή για τη διατύπωση προβληματισμού αλλά —γιατί όχι— και για τη διατύπωση σκέψεων (έστω μη δεσμευτικών) βασικών παραγόντων του Συνασπισμού —και κυρίως των δύο κομμάτων— για τις γενικές κατευθύνσεις που θα 'βλεπαν την παραπέρα ανάπτυξη του Συνασπισμού. Κι αυτό πέρα από τα θετικά «ενδιάμεσα» μέτρα που υιοθετούνται αυτόν τον καιρό.

Ένα πρέπει να είναι σε όλους σφές. Όρος ανάπτυξης του Συνασπισμού είναι η οργανική ένταξη στους κόλπους του των μη ενταγμένων σε κόμματα και μάλιστα ως δυναμική διαδικασία που εμπειρεύει την απόλυτη και ισότιμη δυνατότητα συμμετοχής χωρίς περιορισμούς για το χρόνο ένταξης.

Δύο δρόμοι ανοίγονται.

Ο ένας είναι η πλήρης οργάνωση του Συνασπισμού από τη βάση μέχρι την κορυφή και ο άλλος είναι η δημιουργία και άλλης (ή και άλλων αν μόνο μία δεν είναι εφικτή) συνιστώσας οργανωτικά σχηματοποιημένης και αντιπροσωπευτικά εκπροσωπούμενης σε όλα τα όργανα του Συνασπισμού. Φυσικά, είναι απόλυτα θεμιτό και αποδεκτό ορισμένοι μέχρι σήμερα μη ενταγμένοι, με τις μετεξελίξεις που εκ

Η επιτυχημένη πορεία του Συνασπισμού σε ένα σημαντικό βαθμό οφείλεται στην προσέλκυση οπαδών που δεν ακολουθούν αλλά και «μελών» που δεν είναι ενταγμένοι στα δύο βασικά κόμματα ή έστω στα μικρότερα ή τις μικροομάδες που συμμετέχουν σ' αυτόν

των πραγμάτων προκύπτουν και στα δύο κόμματα, να άρουν τις προηγούμενες επιφυλάξεις ή αντιρρήσεις τους και να οδηγηθούν στην ένταξη στο ένα από αυτά. Όμως η μεγάλη πλειοψηφία των μη ενταγμένων, είτε είναι ανένταχτοι του αριστερού χώρου είτε προέρχονται από το ΠΑΣΟΚ, μάλλον επιζητούν άλλη λύση.

Η δημιουργία πλήρους οργάνωσης του Συνασπισμού όπου θα μετέχουν ισότιμα τόσο οι ενταγμένοι σε κόμματα ως μέλη όσο και οι μη ενταγμένοι ίσως είναι η πιο πρόσφορη. Βέβαια αυτό σημαίνει ότι τα δύο βασικά κόμματα του Συνασπισμού θα αποδεχθούν ορισμένα πράγματα απαραίτητα για την επιτυχή ανέλιξη μιας τέτοιας προσπάθειας που συμποσούνται στον περιορισμό της αυτονομίας τους ως παραγωγών πολιτικής ίσως με παράλληλη μεγαλύτερη έμφαση στις διαδικασίες παραγωγής ιδεολογίας.

Βασικότερη απ' όλες τις προϋποθέσεις είναι η έκφραση της πολιτικής βούλησης —και η αδιάκοπη επιβεβαίωσή της— για το αδιαμεσολάβητο και πρωτογενές, δικαίωμα παραγωγής πολιτικής από τον Συνασπισμό, ως ενιαίου πολιτικού οργανισμού.

Σ' αυτήν την περίπτωση ο Συνασπισμός θα τείνει να μετεξελιχθεί σε μπλοκ των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων της Αλλαγής ενώ στο αντίθετο άκρο θα αποτελεί «ομοσπονδία» κομμάτων και ομάδων με ή χωρίς δορυφορικές προσωπικότητες και «προσωπικότητες».

Με άλλα λόγια η πολιτική θα αποφασίζεται στα όργανα του Συνασπισμού και τα κομματικά μέλη δεν θα λειτουργούν ως κομματικές εκπροσωπήσεις. Έτσι, αν

ένα πολιτικό θέμα απασχολεί το Συνασπισμό, η προηγούμενη συζήτησή του σε κάποιο κομματικό όργανο δεν μπορεί να καταλήγει σε απόφαση δεσμευτική για τα μέλη του αλλά μόνο σε διευκρίνιση απόψεων που δεν θα πρέπει ενιαία να υποστηρίζονται αλλά να εμφανίζονται στο αντίστοιχο όργανο του Συνασπισμού με όλες τους τις διαφορές και με τη δυνατότητα επηρεασμού τους μέχρι και ανατροπής τους.

Η αντίθετη πρακτική (ενιαία κομματική γραμμή) οδηγεί ευθέως στην ακύρωση της πολιτικής διαδικασίας μέσα στο Συνασπισμό, θα αναγνωρίζεται ως «καπέλωμα» και θα εισπράττεται ως απόπειρα χρήσης του Συνασπισμού ως μαζικού χώρου του κόμματος, οδηγώντας έτσι ευθέως στη διάλυση του Συνασπισμού.

Είναι πιθανό μια πορεία μετεξέλιξης του Συνασπισμού σε ενιαίο μπλοκ των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων της αλλαγής να συναντήσει κάποιες αντιστάσεις κακώς εννοούμενης αυτοσυντήρησης κάποιων μηχανισμών των δύο κομμάτων καθώς και νοοτροπιών απλών μελών —πράγμα που θα είναι και το δυσκολότερο να αλλάξει— αλλά και στο κάτω κάτω χάριν και μόνο αυτού αποκτά μια ιδιαίτερη αξία ή προσπάθεια. Φυσικά δεν μπορεί να αποκλειστούν και κάποιες αντιστάσεις από μικροομάδες χωρίς όμως τελικά ιδιαίτερη σημασία, μια και ο πληθυντικός της μεγαλοπρέπειας δεν αυτοαπονέμεται αλλά κατακτάται. Πρέπει επίσης να είναι σαφές ότι η μετεξέλιξη αυτή δεν γίνεται με φετφάδες, αλλά είναι μία διαδικασία χρονικά απλωμένη και κατακτώμενη κάθε πολιτική στιγμή. Κατά τη διάρκειά της τίποτα δεν θα είναι δεδομένο πέρα από τους τύπους της και η ουσία της θα είναι συνεχώς προς επιβεβαίωση και εμπλουτισμό. —

Είναι προφανές ότι η άποψη αυτή της οποίας βασικό στοιχείο είναι η κατοχύρωση της ιδιότητας «μέλους του Συνασπισμού» δεν μπορεί να εφαρμοστεί αμέσως. Όμως είναι δυνατόν να αρχίσει να συζητείται και να δοθεί ως προοπτική.

Η άλλη λύση είναι η δημιουργία οργανωτικού σχήματος (ή σχημάτων) στα πλαίσια του Συνασπισμού. Μια τέτοια λύση μάλιστα μοιάζει να προωθείται τελευταία από ορισμένους. Ένα βασικό στοιχείο αυτής της λύσης είναι η δυνατότητα της λίγο πολύ άμεσης προώθησής της. Ένα ακόμα πλεονέκτημά της εμφανίζει

ΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

του Σπύρου Καβουνίδη

ται να είναι η αναγνώριση αυτού του σχήματος ως «συγγενούς» από απογοητευμένα μέλη ή οπαδούς του ΠΑΣΟΚ και άρα η ευκολότερη ένταξή τους μέσα από τις διαδικασίες ενός τέτοιου σχήματος.

Η λύση αυτή, που θα μπορούσε να είναι «λύση ανάγκης» αν η άποψη περί μελών του Συνασπισμού δεν υιοθετηθεί, έχει θετικά στοιχεία και θα μπορούσε να είναι αντικείμενο διαλόγου και προβληματισμού. Ίσως όμως είναι άκαιρη η προώθησή της σε ουσιαστικά προεκλογική περίοδο γιατί δεν υπάρχουν αντικειμενικά οι δυνατότητες για την αντιμετώπισή της ως πρότασης με απαιτήσεις πολιτικού διαλόγου από όλους τους ενδιαφερόμενους.

Πρέπει πάντως να τονιστεί ότι μια τέτοια λύση παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες τόσο θεωρητικές όσο και πρακτικές. Οι πρακτικές δυσκολίες συνίστανται κυρίως στο ότι το οργανωτικό σχήμα θα πρέπει να μπορεί να έχει διαδικασίες, λειτουργίες και παρουσία που θα πλησιάζει αυτή των υπαρχόντων στο Συνασπισμό κομμάτων. Αλλιώς κινδυνεύει να εκφυλιστεί σε μία διαδικασία απλώς ανάθεσης εκπροσώπησης χωρίς το υπόβαθρο που θα εγγυάται και θα υποστηρίζει την εκπροσώπηση αυτή.

Οι θεωρητικές δυσκολίες βρίσκονται κυρίως στο ότι το σχήμα αυτό θα πρέπει να έχει μία συνοχή που να δικαιολογεί την ύπαρξή του, δηλαδή ιδεολογικές και πολιτικές συντεταγμένες που το καθορίζουν περισσότερο από αυτές της πολιτικής ενότητας του Συνασπισμού. Ταυτόχρονα αυτές πρέπει, να διαφοροποιούνται από αυτές των άλλων κομμάτων του Συνασπισμού.

Όμως η λιγότερο ή περισσότερο παροδική διέλευση από το ΠΑΣΟΚ πρώτα απ' όλα δεν καλύπτει παρά μέρος των μη ενταγμένων.

Δεύτερον, δεν μπορεί να αποτελέσει ενοποιητικό παράγοντα γιατί η διαφορετική χρονικά αποχώρηση από το ΠΑΣΟΚ συχνά μπορεί να υποκρύπτει και διαφορές, απόλυτα θεμιτές, που μπορούν να συνυπάρχουν στο πλαίσιο της πολιτικής συμφωνίας για το Συνασπισμό, αλλά δύσκολα να συντίθενται σε σχήμα αυξημένης συνοχής.

Τρίτη, η επίκληση του «σοσιαλιστικού χώρου» πιστεύω ότι είναι μάλλον ασαφής και, παραδείγματος χάριν, δεν καλύπτει αρκετά διαδεδομένες θεωρητικές α-

πόψεις που υποστηρίζουν την αναγκαιότητα, στις σημερινές πια συνθήκες, της άρσης του σχήματος κομμουνιστών - σοσιαλιστών. Αντίθετα —αν χρειάζεται όρος που να υποδηλώνει κάποιες ιδεολογικές αναφορές— ο όρος «Νέα Αριστερά» μπορεί να είναι προτιμότερος.

Όμως το κρίσιμότερο θέμα είναι ότι η συσπείρωση των σήμερα μη ενταγμένων σε ένα ή περισσότερα σχήματα στο πλαίσιο του Συνασπισμού θα οδηγήσει αναπόδραστα σε «ομοσπονδποίηση» του Συνασπισμού όπου τα θέματα θα συζητούνται χωριστά και οι τελικές αποφάσεις θα λαμβάνονται δι' αντιπροσώπων σε όλα τα επίπεδα. Έτσι όμως θα καταργηθεί η δυνατότητα όσωσης και αλληλοεπηρεασμού, κάθε κομματικό σχήμα θα περιοριστεί στις κλειστές λειτουργίες του και οι επαφές ουσιαστικά θα αποτελούν διαπραγματεύσεις δι' εκπροσώπων. Ήδη όμως στα πρώτα βήματα του Συνασπισμού το θετικότερο ίσως στοιχείο ήταν ο διάλογος και αλληλοεπηρεασμός, σε ένα ιδιαίτερα θετικό κλίμα, όπου κυριαρχούσε η διάθεση για σύνθεση και για την προώθηση των στόχων του Συνασπισμού. Αυτό το μέγιστο θετικό στοιχείο υπάρχει κίνδυνος να υποχωρήσει ή και να χαθεί.

Η δημιουργία μιας μεγάλης και σύγχρονης Αριστεράς προϋποθέτει το συνεχή διάλογο, και τις συνθέσεις σε όλο της το σώμα και όχι τους δι' εκπροσώπων —διοικητικού τελικά χαρακτήρα— χειρισμούς. Εάν λοιπόν στόχος είναι η ανάδειξη μιας μεγάλης και σύγχρονης Αριστεράς, και πιστεύω ότι είναι, ή πρέπει να είναι αυτό βασικός στόχος, τότε οι λύσεις πρέπει να αναζητούνται σε εκείνες τις κατευθύνσεις που προάγουν τη δυναμική σύνθεση των διαφορετικών απόψεων και την προώθηση της οργανικής ενότητας και όχι λύσεις προώθησης της διαμερισματοποίησής της.

Με αυτή την έννοια οι οργανωτικές προτάσεις που συζητούνται ή και υλοποιούνται αυτή τη στιγμή είναι ένα καλό ενδιάμεσο βήμα αλλά παραμένει ως αίτημα η χάραξη της προοπτικής της πλήρους ένταξης στο Συνασπισμό τόσο των κομματικών μελών όσο και των σήμερα μη ενταγμένων με πλήρη και ισότιμα δικαιώματα, δηλαδή η προοπτική της ύπαρξης μελών του Συνασπισμού, με όσα αυτό συνεπάγεται οργανωτικά και πολιτικά.

ΔΑΙΔΑΛΟΣ - Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Θ. ΒΕΓΚΟΥ
Οί Προσωκρατικοί

Θ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Νεοελληνική φιλοσοφία

Ε. ΜΠΙΤΣΑΚΗ
Ἡ φιλοσοφία τοῦ ἀνθρώπου

J.D. BERNAL
Ἡ ἐπιστήμη στὴν ἱστορία
(τόμ. Α' - Γ')

A. SCHAFF
Γλώσσα, καὶ γνώση

M. CORNFORTH
Μαρξισμός
καὶ γλωσσικὴ φιλοσοφία

Ε. ΜΠΙΤΣΑΚΗ
Ἡ δυναμικὴ τοῦ ἐλάχιστου
(Τόμ. Α' & Β')

A. WOODCOCK-M. DAVIS
Θεωρία καταστροφῶν

N. ΤΑΜΠΑΚΗ
Ἀπὸ τὴ φυσικὴ
στὴ μεταφυσικὴ

D. STRUICK
Συνοπτικὴ ἱστορία
τῶν μαθηματικῶν

L. GEYMONAT
Ἐπιστήμη καὶ ρεαλισμός

ΑΡΣΑΚΗ 6, 105 64 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 3233271

ΑΡΧΗΓΙΚΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

του Σπύρου Δάμτσα

Η ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας αποτέλεσε ένα σταθερό χαρακτηριστικό των κοινοβουλευτικών δημοκρατιών της δύσης για την αντιμετώπιση των μεταπολεμικών αναγκών, την ανασυγκρότηση των οικονομιών τους, την προώθηση της ανάπτυξης και αργότερα τη διαχείριση της κρίσης. Το φαινόμενο αυτό εδραιώθηκε με τη δημιουργία μιας ισχυρής τεχνοκρατικής δομής που καλούνταν να αντιμετωπίσει τον αυξανόμενο ρόλο του κράτους. Η ανάγκη επιλεκτικής και αποτελεσματικής ενίσχυσης της παραγωγής από τη μια πλευρά και η δημιουργίας ενός εκσυγχρονισμένου ανταγωνιστικού πλαισίου από την άλλη, ιδιαίτερα μέσα σε συνθήκες αδυσώπητου διεθνούς ανταγωνισμού, υπαγόρευσε τη δημιουργία ενός κρατικού μηχανισμού που θα στέκονταν στο απυρόβλητο ενδεχομένων πολιτικών κλυδωνισμών.

Η χώρα μας δεν ακολούθησε την εξέλιξη αυτή. Μέσα σ' ένα κλίμα κατά περίπτωση αντιμετώπισης των κρατικών υποθέσεων με ανύπαρκτο ή δημαγωγικό προγραμματισμό (με εξαίρεση την περίοδο σταθεροποίησης που αποτελεί σπάνιο παράδειγμα ύπαρξης και συνεπούς εφαρμογής μιας συγκεκριμένης πολιτικής) η χώρα μας δεν κατάφερε να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ενός ποιοτικού κρατικού μηχανισμού παρ' όλο που υπήρχαν, εν αφθονία, τα απαραίτητα στελέχη.

Αντίθετα, το φαινόμενο αυτό πραγματοποιήθηκε στη χώρα μας κυρίως στο πολιτικό επίπεδο και σηματοδεύτηκε από την ταύτιση κράτους - κόμματος με την ακόλουθη υπαγωγή των κομματικών διαδικασιών στο αρχηγικό φαινόμενο. Ο λαϊκισμός αποτέλεσε το ιδεολογικό υπόβαθρο του φαινομένου αυτού που αναπτύχθηκε μέσα σε μια συγκυρία κατά την οποία η ιδεολογική διαμάχη κινούνταν ανάμεσα σ' έναν ξεπερασμένο νεοφιλελευθερισμό και μια αριστερή πρόταση που περιοριζόταν στο επίπεδο της προστασίας των θεσμών.

Με το ξέσπασμα του σκανδάλου Κοσκωτά διαλύεται η εύθραυστη συναινεση που είχε αρχίσει να συντελείται κατά την περίοδο της εφαρμογής του προγράμματος σταθεροποίησης και ανάγεται το αίτημα της κάθαρσης σε κύρια ιδεολογική πλατφόρμα δύο μεγάλων πολιτικών σχη-

ματισμών. Η εκλογική σκοπιμότητα και η έλλειψη ουσιαστικού πολιτικού λόγου δεν επέτρεψε να αποδοθεί η σωστή διάσταση στο δίκαιο αυτό αίτημα ώστε να μην αποσυρθούν από το πολιτικό σκηνικό τα σοβαρά κοινωνικο-οικονομικά και εθνικά προβλήματα.

Στις συνθήκες αυτές το αρχηγικό φαινόμενο παρουσίασε μια τρομαχτική έξαρση και συνδέθηκε άμεσα και επικίνδυνα με έναν άκρτο λαϊκισμό. Το πιο ανησυχητικό σημείο της πρακτικής αυτής ήταν η αναγνώριση της σχέσης ηγέτη - λαού σαν μοναδικού πόλου εξουσίας, υποβαθμίζοντας ή παρακάμπτοντας τις ενδιάμεσες μορφές εξουσίας, τους θεσμούς. Η υπονόμηση όμως των θεσμών είναι υπονόμηση του δημοκρατικού πολιτεύματος διότι οι θεσμοί αποτελούν τις εγγυήσεις του συστήματος της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας για την εξασφάλιση της εφαρμογής της λαϊκής εντολής, της εξισορρόπησης των εξουσιών των οργάνων του πολιτεύματος και κυρίως της αντιμετώπισης των καταχρήσεων της εκτελεστικής εξουσίας.

Ο αρχηγικός λαϊκισμός εξοβελίζει τον ουσιαστικό πολιτικό λόγο και φυσικά το διάλογο και τον αντικαθιστά με τη χαρισματική επαφή και το θεατρικό μονόλογο. Η πολιτική ψυχολογία έχει εδώ πλούσιο υλικό για την ανάλυση των φαινομένων της κομματικής ένταξης και της υποταγής. Η πρώτη οδηγεί σε μια αυστηρή οριοθέτηση των κομματικών γραμμών και υποδεικνύει εχθρούς και όχι πολιτικούς αντίπαλους, η δε δεύτερη προϋποθέτει την άνευ όρων παράδοση σ' έναν αρχηγικό αυταρχισμό από τον οποίο εκπορεύονται και στο πρόσωπο του οποίου νομιμοποιούνται όλες οι αξίες και ιδέες που προωθούνται στο χώρο του οποίου ηγείται. Η θεωρία του μαντριού βρήκε άξιους τιμητές στην ελληνική σκηνή. Αποδείχτηκε, λοιπόν, ότι ο λαϊκισμός, ενώ αυτοπροβάλλεται ως γνήσιος και άμεσος εκφραστής της λαϊκής κυριαρχίας, οδηγεί αντίθετα, με τη χειραγώγηση των συγκινησιακών αναγκών του πολυδοκιμασμένου ελληνικού λαού, στην υπερβολική ενίσχυση και την κατάχρηση της εκτελεστικής εξουσίας.

Ωστόσο, η προοπτική των συμμαχικών κυβερνήσεων, πολλά υποσχόμενη, επιφυλάσσει κινδύνους. Η κάθαρση, κύριο ενοποιητικό στοιχείο της παρούσας κυ-

βέρνησης, δεν πρέπει να ανάγεται σε ευκαιρία επίλυσης των πολιτικών διαφορών.

Η συγκρότηση συμμαχικών κυβερνήσεων προϋποθέτει συνεχή διαπραγμάτευση μεταξύ των κομμάτων όσον αφορά την πολιτική και τα πρόσωπα. Ανάλογα με τις διαφορές των εκάστοτε συνεργαζόμενων κομμάτων οι συμφωνίες που θα προκύψουν θα αφορούν κατ' ανάγκην μίαν ελάσσονα πλατφόρμα της πολιτικής που θα εφαρμοστεί. Η μεγάλη ευκαιρία που παρουσιάζεται σήμερα είναι η επίτευξη των συμφωνιών αυτών να μη γίνει με παρασκηνιακές διεργασίες αλλά με ανοικτό πολιτικό διάλογο. Τότε μόνον θα αναγκαστούν τα κόμματα να αναρριχθούν από τα ιδεολογικά τους χαρακτηριστικά και να αναπτύξουν ένα ουσιαστικό πολιτικό λόγο. Σε αντίθετη περίπτωση η πολιτική μας ζωή θα εμπλακεί εκ νέου στην ανούσια πολιτικολογία και το κουτσομπολιό της περιόδου των αλληπάλληλων ανασχηματισμών στο οποίο ο Τύπος παγιδεύτηκε ανεπιφύλακτα. Σε όλα τα κοινοβουλευτικά συστήματα συντελούνται πολιτικές συναλλαγές και παρασκηνιακές διεργασίες, η διαφορά είναι ότι στη χώρα μας επικρατεί η εντύπωση ότι η πολιτική ταυτίζεται με τα φαινόμενα αυτά. Η αναγωγή των εκλογών σε μια διαδικασία νίκης ή ήττας και πολύ περισσότερο ζωής ή θανάτου το αποδεικνύει.

Με αυτές τις προϋποθέσεις πορευόμεστε στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης χωρίς να έχουμε εξασφαλίσει τις απαραίτητες δομές που θα διαμορφώσουν τη δική μας πολιτική πρόταση τη στιγμή που διακυβεύονται οι βασικές κοινωνικο-οικονομικές μας επιλογές με την ανάλογη και αναπόφευκτη πολιτισμική τους διάσταση. Ο ετεροκαθορισμός των κοινωνικο-οικονομικών μας επιλογών δεν φαίνεται να ανησυχεί τους πολιτικούς ενώ αντίθετα επαναπαυόμαστε στη στάση ή της δογματικής άρνησης ή της παθητικής αποδοχής.

Ευθύνη όλων μας είναι να εντοπίζουμε και να επισημάνουμε τους κινδύνους, η πολιτική όμως και μάλιστα η κυβερνητική πολιτική ως τέχνη του εφικτού επιδέχεται μόνο κριτική επί του συγκεκριμένου. Ας αναμεινουμε λοιπόν τις εξελίξεις.

ΤΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΒΙΒΛΙΟ
1476
-1830

Από τις εκδόσεις
της Εθνικής Τραπέζης
της Ελλάδος
και του Μορφωτικού της
Ιδρύματος

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ, ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗ ΣΕΡΒΙΑΣ 2, ΤΗΛ. 3222730

ΙΟΥΝΙΟΣ '89: ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗ

Πολλά έχουν γραφεί και λεχθεί για τις αφίσες κατά την πρόσφατη προεκλογική περίοδο: ελάχιστα όμως έχουν ειπωθεί για τα αριθμητικά μεγέθη τους, τόσο συνολικά όσο και σε επίπεδο του κάθε πολιτικού κόμματος. Το άρθρο αυτό έχει σκοπό να αναφερθεί στα αριθμητικά μεγέθη (αριθμός αφισών, δαπάνη για την ενοίκιαση του χώρου, στη διάκριση ανάμεσα στις δωδεκάφυλλες και στις σαρανταοχτάφυλλες αφίσες) συνολικά και ανά πολιτικό κόμμα, δίνοντας επίσης και ενδείξεις της στρατηγικής που «ακολουθήθηκε» από κάθε κόμμα. Αποσκοπώντας στην κατά το δυνατόν πληρέστερη παρουσίαση, θεωρούμε σαν χρόνο έναρξης των πολιτικών αφισκολλησεων τον Ιούνιο του 1988.

Ο αριθμός των αφισών

(Πίνακες 1, 2, 3)

● Στο Σύνολο Ελλάδος

Κατά το διάστημα Ιουνίου 1988 - Ιουνίου 1989 χρησιμοποιήθηκαν 121.932 αφίσες από όλα τα πολιτικά κόμματα. Η ΝΔ χρησιμοποίησε το μεγαλύτερο αριθμό αφισών (58.953 αφίσες ή το 48,3% του συνόλου), με δεύτερο το ΠΑΣΟΚ (36.221 αφίσες ή το 29,7% του συνόλου), τρίτο τον Συνασπισμό (με 15.308 αφίσες ή το 12,6% του συνόλου) και τέταρτο το ΚΚΕ (με 9.000 αφίσες ή το 7,4% του συνόλου). Η ΕΔΗΚ και το ΕΣΚ χρησιμοποίησαν τις αφίσες σε όχι σημαντικό βαθμό.

Η μεγάλη πλειοψηφία των αφισών που χρησιμοποιήθηκαν αποτελείται από τις δωδεκάφυλλες αφίσες: το 96,1% του συνολικού αριθμού των αφισών αποτελείται από δωδεκάφυλλες (117.156 αφίσες), ενώ το 3,9% του συνολικού αριθμού των αφισών αποτελείται από σαρανταοχτάφυλλες (4.776 αφίσες).

Οι περισσότερες σαρανταοχτάφυλλες αφίσες χρησιμοποιήθηκαν από τη ΝΔ (3.470 αφίσες, από τις οποίες οι 800 μόνο χρησιμοποιήθηκαν στην Αθήνα, ενώ οι υπόλοιπες στην Επαρχία) και από το ΠΑΣΟΚ (1.066 αφίσες, που χρησιμοποιήθηκαν όλες στην Επαρχία). Ο Συνασπισμός χρησιμοποίησε μικρό αριθμό (240 σαρανταοχτάφυλλες) όλες στην Επαρχία).

● Στην Αθήνα

Κατά το διάστημα Ιουνίου 1988 - Ιουνίου 1989, χρησιμοποιήθηκαν 80.905 αφίσες από όλα τα πολιτικά κόμματα στη μεζονα περιοχή του λεκανοπεδίου.

Η ΝΔ χρησιμοποίησε το μεγαλύτερο αριθμό αφισών (35.000 αφίσες ή το 43,4% του συνόλου), με δεύτερο το ΠΑΣΟΚ (25.355 αφίσες ή το 31,3% του συνόλου), τρίτο τον Συνασπισμό (12.300 αφίσες ή το 15,2% του συνόλου) και τέταρτο το ΚΚΕ (με 5.800 αφίσες ή το 7,2% του συνό-

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Αριθμός αφισών και δαπάνη

Περιοχή: Σύνολο Ελλάδος

Κόμμα	Αριθμ. αφισών	%	Δαπάνη (')	%
ΠΑΣΟΚ	36.221	29,7	228.371	30,0
ΝΔ	58.953	48,3	371.678	48,9
ΚΚΕ	9.000	7,4	36.000	4,7
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	15.308	12,6	112.390	14,8
ΕΣΚ	1.150	0,9	5.750	0,8
ΕΔΗΚ	1.300	1,1	6.500	0,8
ΣΥΝΟΛΟ	121.932	100,0	760.689	100,0

(') Δαπάνη σε 000 δρχ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Αριθμός αφισών

Κόμμα	12φ		48φ		ΣΥΝΟΛΟ	%
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%		
ΠΑΣΟΚ	35.155	97,1	1.066	2,9	36.221	100,0
ΝΔ	55.483	94,1	3.470	5,9	58.953	100,0
ΚΚΕ	9.000	100,0	—	—	9.000	100,0
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	15.068	98,4	240	1,6	15.308	100,0
ΕΣΚ	1.150	100,0	—	—	1.150	100,0
ΕΔΗΚ	1.300	100,0	—	—	1.300	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	117.156	96,1	4.776	3,9	121.932	100,0

Δαπάνη (000 δρχ.)

Κόμμα	12φ		48φ		ΣΥΝΟΛΟ	%
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%		
ΠΑΣΟΚ	207.051	90,7	21.320	9,3	228.371	100,0
ΝΔ	303.434	81,6	68.244	18,4	371.678	100,0
ΚΚΕ	36.000	100,0	—	—	36.000	100,0
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	107.590	95,7	4.800	4,3	112.390	100,0
ΕΣΚ	5.750	100,0	—	—	5.750	100,0
ΕΔΗΚ	6.500	100,0	—	—	6.500	100,0
ΣΥΝΟΛΟ	666.325	87,6	94.364	12,4	760.689	100,0

Σ ΑΦΙΣΑΣ

του Μανώλη Χαιρετάκη

λου). Η ΕΔΗΚ χρησιμοποίησε μικρό αριθμό αφισών (1.300 αφίσες ή το 1,6% του συνόλου), όπως και το ΕΣΚ (1.150 αφίσες ή το 1,4% του συνόλου).

● Στην Επαρχία

Κατά το διάστημα Ιουνίου 1988 - Ιουνίου 1989 χρησιμοποιήθηκαν 41.027 αφίσες από όλα τα πολιτικά κόμματα στην Επαρχία.

Η ΝΔ χρησιμοποίησε το μεγαλύτερο αριθμό αφισών (23.953 αφίσες ή το 58,4% του συνόλου), με δεύτερο το ΠΑΣΟΚ (10.866 αφίσες ή το 26,5% του συνόλου), τρίτο το ΚΚΕ (3.200 αφίσες ή το 7,8% του συνόλου) και τέταρτο τον Συνασπισμό (3.008 αφίσες ή το 7,3% του συνόλου). Η ΕΔΗΚ και το ΕΣΚ δεν χρησιμοποίησαν τις αφίσες στην Επαρχία.

Η στρατηγική των πολιτικών κομμάτων ως προς τον αριθμό των αφισών

(Πίνακας 4)

Η ΝΔ έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στην αφισοκόλληση στην Επαρχία (το 59,4% των αφισών της χρησιμοποιήθηκε στην Αθήνα και το υπόλοιπο 40,6% στην Επαρχία).

Δεύτερο κόμμα ως προς τη σημαντικότητα της επαρχίας σε σχέση με τον συνολικό αριθμό αφισών είναι το ΚΚΕ (το 64,4% των αφισών του χρησιμοποιήθηκε στην Αθήνα και το υπόλοιπο 35,6% στην Επαρχία), ενώ το ΠΑΣΟΚ κατηύθυνε το μεγαλύτερο αριθμό των αφισών του στην Αθήνα (το 70% των αφισών του χρησιμοποιήθηκε στην Αθήνα, ενώ το 30% των αφισών του στην Επαρχία). Ο Συνασπισμός επικεντρώθηκε σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό στην Αθήνα, και ακόμη λιγότερο στην Επαρχία (το 80,3% των αφισών του χρησιμοποιήθηκε στην Αθήνα και το 19,7% στην Επαρχία). Το ΕΣΚ και η ΕΔΗΚ χρησιμοποίησαν τις αφίσες αποκλειστικά στην Αθήνα.

Η έμφαση η οποία δόθηκε στην αφισοκόλληση στην Επαρχία από τη ΝΔ είναι εμφανής από το γεγονός ότι ο αριθμός των αφισών που χρησιμοποίησε για την Επαρχία (23.953 αφίσες) είναι κατά 40,3% μεγαλύτερος από το άθροισμα των αφισών που χρησιμοποίησαν στην Επαρχία το ΠΑΣΟΚ, το ΚΚΕ και ο Συνασπισμός.

Η δαπάνη για τις αφίσες

(Πίνακες 1,2,3,5)

● Στο Σύνολο Ελλάδας

Κατά το διάστημα Ιουνίου 1988 - Ιουνίου 1989 δαπανήθηκαν 760.7 εκατ. δρχ. για αφισοκόλληση απ' όλα τα πολιτικά κόμματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Αριθμοί αφισών και δαπάνη

Περιοχή Αθήνα

Κόμμα	Αριθμ. αφισών	%	Δαπάνη (°)	%
ΠΑΣΟΚ	25.355	31.3	158.301	31.0
ΝΔ	35.000	43.3	222.350	43.6
ΚΚΕ	5.800	7.2	23.200	4.6
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	12.300	15.2	93.750	18.4
ΕΣΚ	1.150	1.4	5.750	1.1
ΕΔΗΚ	1.300	1.6	6.500	1.3
ΣΥΝΟΛΟ	80.905	100.0	509.851	100.0

(°) Δαπάνη σε 000 δρχ.

Περιοχή: Επαρχία

Κόμμα	Αριθμ. αφισών	%	Δαπάνη (°)	%
ΠΑΣΟΚ	10.866	26.5	70.070	27.9
ΝΔ	23.953	58.4	149.328	59.5
ΚΚΕ	3.200	7.8	12.800	5.2
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	3.008	7.3	18.640	7.4
ΕΣΚ	—	—	—	—
ΕΔΗΚ	—	—	—	—
ΣΥΝΟΛΟ	41.027	100.0	250.838	100.0

(°) Δαπάνη σε 000 δρχ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Αριθμοί αφισών

Κόμμα	Αθήνα		Επαρχία		ΣΥΝΟΛΟ	%
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%		
ΠΑΣΟΚ	25.355	70.0	10.866	30.0	36.221	100.0
ΝΔ	35.000	59.4	23.953	40.6	58.953	100.0
ΚΚΕ	5.800	64.4	3.200	35.6	9.000	100.0
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	12.300	80.3	3.008	19.7	15.308	100.0
ΕΣΚ	1.150	100.0	—	—	1.150	100.0
ΕΔΗΚ	1.300	100.0	—	—	1.300	100.0
ΣΥΝΟΛΟ	80.905	66.4	41.027	33.6	121.932	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Δαπάνη στις αφίσες (000 δρχ.)

Κόμμα	Αθήνα		Επαρχία		ΣΥΝΟΛΟ	%
	Αριθμ.	%	Αριθμ.	%		
ΠΑΣΟΚ	158.301	69.3	70.070	30.7	228.371	100.0
ΝΔ	222.350	59.8	149.328	40.2	371.678	100.0
ΚΚΕ	23.200	64.4	12.800	35.6	36.000	100.0
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ	93.750	83.4	18.640	16.6	112.390	100.0
ΕΣΚ	5.750	100.0	—	—	5.750	100.0
ΕΔΗΚ	6.500	100.0	—	—	6.500	100.0
ΣΥΝΟΛΟ	509.851	67.0	250.838	33.0	760.689	100.0

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

ΠΑΣΟΚ - στρατηγική αφισκοκόλλησης. Αριθμός αφισών.

ΜΗΝΑΣ	Αθήνα	Επαρχία	Σύνολο	Δαπάνη σε χιλιάδες δρχ.
Ιανουάριος 1989	1.800	250	2.050	9.100
Φεβρουάριος 1989	—	—	—	—
Μάρτιος 1989	—	—	—	—
Απρίλιος 1989	6.300	2.950	9.250	54.500
Μάιος 1989	10.555	1.858	12.413	82.211
Ιούνιος 1989	6.700	5.808	12.508	82.560
Α' εξ. 1989	25.355	10.866	36.221	228.371

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

ΝΔ - Στρατηγική αφισκοκόλλησης. Αριθμός αφισών

ΜΗΝΑΣ	Αθήνα	%	Επαρχία	%	ΣΥΝΟΛΟ	%	Δαπάνη σε χιλιάδες δρχ.
Ιούνιος 1988	2.400	6.9	515	2.2	2.915	5.1	19.240
Ιούλιος 1988	—	—	—	—	—	—	—
Αύγουστος 1988	—	—	—	—	—	—	—
Σεπτέμβριος 1988	—	—	—	—	—	—	—
Οκτώβριος 1988	—	—	2.945	12.3	2.945	5.2	16.520
Νοέμβριος 1988	2.300	6.6	—	—	—	—	20.000
Δεκέμβριος 1988	3.500	10.0	3.760	15.7	7.260	12.8	44.388
Β' εξάμηνο 1988	8.200	23.5	7.220	30.2	13.120	23.1	100.148
Ιανουάριος 1989	—	—	—	—	—	—	—
Φεβρουάριος 1989	6.500	18.6	1.500	6.3	8.000	14.1	47.350
Μάρτιος 1989	—	—	—	—	—	—	—
Απρίλιος 1989	—	—	—	—	—	—	—
Μάιος 1989	12.700	36.3	10.992	45.9	23.692	41.8	149.360
Ιούνιος 1989	7.600	21.6	4.241	17.6	11.841	21.0	74.640
Α' εξάμηνο 1989	26.800	76.5	16.733	69.8	43.533	76.9	271.530
ΣΥΝΟΛΟ	35.000	100.0	23.953	100.0	56.653	100.0	371.678

Η ΝΔ δαπάνησε το μεγαλύτερο κονδύλι (371.7 εκατ. δρχ. ή το 48,9% του συνόλου), με δεύτερο το ΠΑΣΟΚ (228,4 εκατ. δρχ. ή το 30% του συνόλου), τρίτο το Συνασπισμό (112,4 εκατ. δρχ. ή το 14,8% του συνόλου) και τέταρτο το ΚΚΕ (36 εκατ. δρχ. ή το 4,7% του συνόλου). Η ΕΔΗΚ μαζί με το ΕΣΚ δαπάνησαν 12,2 εκατ. δρχ. ή το 1,6% του συνόλου.

Το μεγαλύτερο ποσοστό της συνολικής δαπάνης για την πολιτική αφισκοκόλληση απορροφήθηκε από τη δαπάνη για τις δωδεκάφυλλες αφίσες (666,3 εκατ. δρχ. ή το 87,6% της συνολικής δαπάνης), ενώ οι σαρανταοχτάφυλλες απορρόφησαν 94,4 εκατ. δρχ. (το 12,4% της συνολικής δαπάνης).

Η μεγαλύτερη δαπάνη για τις σαρανταοχτάφυλλες πραγματοποιήθηκε από τη ΝΔ (68,2 εκατ. δρχ. ή το 18,4% της συνολικής της δαπάνης για τις αφίσες), με δεύτερο το ΠΑΣΟΚ (21,3 εκατ. δρχ. ή το 9,3% της συνολικής του δαπάνης για τις αφίσες) και τρίτο το Συνασπισμό (4,8 εκατ. δρχ. ή το 4,3% της συνολικής του δαπάνης για τις αφίσες).

● Στην Αθήνα

Κατά το διάστημα Ιουνίου 1988 - Ιουνίου 1989 δαπανήθηκαν 509,8 εκατ. δρχ. για αφισκοκόλληση απ' όλα τα πολιτικά κόμματα στη μείζονα περιοχή του λεκανοπεδίου.

Η ΝΔ δαπάνησε το μεγαλύτερο κονδύλι (222,3 εκατ. δρχ. ή το 43,6% του συνόλου), με δεύτερο το ΠΑΣΟΚ (158,3 εκατ. δρχ. ή το 31% του συνόλου). Τρίτο το Συνασπισμό (93,8 εκατ. δρχ. ή το 18,4% του συνόλου). Το ΚΚΕ δαπάνησε 23,2 εκατ. δρχ. ή το 4,6% του συνόλου, ενώ η ΕΔΗΚ και το ΕΣΚ δαπάνησαν μαζί 12,2 εκατ. δρχ., ή το 2,4% του συνόλου.

● Στην Επαρχία

Κατά το διάστημα Ιουνίου 1988 - Ιουνίου 1989 δαπανήθηκαν 250,8 εκατ. δρχ. για αφισκοκόλληση απ' όλα τα πολιτικά κόμματα στην Επαρχία.

Η ΝΔ δαπάνησε το μεγαλύτερο κονδύλι (149,3 εκατ. δρχ. ή το 59,5% του συνόλου), με δεύτερο το ΠΑΣΟΚ (70 εκατ. δρχ. ή το 27,9% του συνόλου), με τρίτο τον Συνασπισμό (18,6 εκατ. δρχ. ή το 7,4% του συνόλου) και τέταρτο το ΚΚΕ (12,8 εκατ. δρχ. ή το 5,2% του συνόλου).

Η στρατηγική των κομμάτων ως προς τη δαπάνη για τις αφίσες στην Αθήνα και στην Επαρχία

(Πίνακας 5)

Η ΝΔ έδωσε τη μικρότερη ποσοστιαία έμφαση στη δαπάνη για την αφισκοκόλληση στην Αθήνα —σε σχέση με όλα τα κόμματα που χρησιμοποίησαν αφίσες (το 59,8% της δαπάνης της χρησιμοποιήθηκε στην Αθήνα και το υπόλοιπο 40,2% στην Επαρχία).

Δεύτερο κόμμα, ως προς τη σημαντικότητα της έμφασης στη δαπάνη για την αφισκοκόλληση στην Επαρχία, είναι το ΚΚΕ (το 64,4% της δαπάνης του χρησιμοποιήθηκε στην Αθήνα και το υπόλοιπο 35,6% στην Επαρχία), με τρίτο κόμμα το ΠΑΣΟΚ (το 69,3% της δαπάνης του χρησιμοποιήθηκε στην Αθήνα και το υπόλοιπο 30,7% στην Επαρχία), και τέταρτο κόμμα τον Συνασπισμό (το 83,4% της δαπάνης του χρησιμοποιήθηκε στην Αθήνα και το υπόλοιπο 16,6% στην Επαρχία). Το ΕΣΚ και η ΕΔΗΚ δεν χρησιμοποίησαν αφισκοκόλληση στην Επαρχία.

Η έμφαση η οποία δόθηκε στην αφισκοκόλληση στην Επαρχία από τη ΝΔ είναι εμφανής από το γεγονός ότι η δαπάνη της για αφισκοκόλληση στην Επαρχία είναι κατά 47,1% μεγαλύτερη από το άθροισμα της δαπάνης του ΠΑΣΟΚ, του ΚΚΕ και του Συνασπισμού για αφισκοκόλληση στην Επαρχία.

Οι επιμέρους ποσοτικές στρατηγικές αφισκοκόλλησης των πολιτικών κομμάτων

● ΠΑΣΟΚ (Πίνακας 6)

Το ΠΑΣΟΚ άρχισε την αφισκοκόλληση του τον Ιανουάριο του 1989, με 2.050 αφίσες. Η άμεσα προεκλογική του αφισκοκόλληση άρχισε τον Απρίλιο του 1989, με 9.250 αφίσες, από τις οποίες το 68,1% χρησιμοποιήθηκε στην Αθήνα. Η αφισκοκόλληση συνεχίστηκε το Μάιο του 1989, με 12.413 αφίσες (το 85% στην Αθήνα), καταλήγοντας στις 12.508 αφίσες τον Ιούνιο του 1989, από τις οποίες ένα σημαντικό ποσοστό (το 46,4%) χρησιμοποιήθηκε στην Επαρχία.

Κατά τους δυο τελευταίους μήνες (Μάιο και Ιούνιο) το ΠΑΣΟΚ χρησιμοποίησε το 68,8% του συνολικού αριθμού των αφισών του, που απορρόφησαν το 72,1% της δαπάνης.

● ΝΔ (Πίνακας 7)

Η ΝΔ άρχισε την αφισκοκόλλησή της τον Ιούνιο του 1988 με 2.915 αφίσες. Τον Οκτώβριο του 1988 πραγματοποίησε αφισκοκόλληση μόνο στην Επαρχία, με 2.945 αφίσες. Η αφισκοκόλληση συνεχίστηκε —στην Αθήνα— το Νοέμβριο του 1988, με 2.300 αφίσες, και Πανελλαδικά το Δεκέμβριο του 1988, με 7.260 αφίσες.

Μέχρι και το Δεκέμβριο του 1988 είχε δαπανήσει 100.1 εκατ. δρχ. για αφισκοκόλληση.

Η αφισκοκόλληση επαναλήφθηκε —Πανελλαδικά— το Φεβρουάριο του 1989, με 8.000 αφίσες, καθώς και τον Μάιο του 1989, με 23.692 αφίσες (το 46,4% των αφισών τον Μάιο χρησιμοποιήθηκε στην Επαρχία) —και τον Ιούνιο του 1989, με 11.841 αφίσες.

Κατά τους δυο τελευταίους μήνες

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

ΚΚΕ - Στρατηγική αφισκοκόλλησης. Αριθμός αφισών

ΜΗΝΑΣ	Αθήνα	%	Επαρχία	%	ΣΥΝΟΛΟ	%	Δαπάνη σε χιλιάδες δρχ.
Ιούλιος 1988	2.800	48.3	1.200	37.5	4.000	44.4	16.000
Αύγουστος 1988	3.000	51.7	2.000	62.5	5.000	55.6	20.000
ΣΥΝΟΛΟ	5.800	100.0	3.200	100.0	9.000	100.0	36.000

Συνασπισμός - Στρατηγική αφισκοκόλλησης. Αριθμός αφισών

ΜΗΝΑΣ	Αθήνα	%	Επαρχία	%	ΣΥΝΟΛΟ	%	Δαπάνη σε χιλιάδες δρχ.
Μάιος 1989	8.200	66.7	2.005	66.7	10.205	66.6	74.925
Ιούνιος 1989	4.100	33.3	1.003	33.3	5.103	33.3	37.465
ΣΥΝΟΛΟ	12.300	100.0	3.008	100.0	15.308	100.0	112.390

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Ε.Σ.Κ. - Στρατηγική αφισκοκόλλησης. Αριθμός αφισών

ΜΗΝΑΣ	Αθήνα	Επαρχία	Σύνολο	Δαπάνη σε χιλιάδες δρχ.
Ιούνιος 1989	1.150	—	1.150	5.750

ΕΔΗΚ - Στρατηγική αφισκοκόλλησης. Αριθμός αφισών

ΜΗΝΑΣ	Αθήνα	%	Επαρχία	%	ΣΥΝΟΛΟ	%	Δαπάνη σε χιλιάδες δρχ.
Μάιος 1989	600	46.2	—	—	600	46.2	3.000
Ιούνιος 1989	700	53.8	—	—	700	53.8	3.500
ΣΥΝΟΛΟ	1.300	100.0	—	—	1.300	100.0	6.500

(Μάιο και Ιούνιο 1989), η ΝΔ χρησιμοποίησε το 62,8% του συνολικού αριθμού των αφισών της, που απορρόφησαν το 60,3% της δαπάνης.

● ΚΚΕ (Πίνακας 8)

Το ΚΚΕ χρησιμοποίησε την αφισκοκόλληση κατά τον Ιούλιο του 1988, με 4.000 αφίσες και τον Αύγουστο του 1988, με 5.000 αφίσες.

● Συνασπισμός (Πίνακας 8)

Ο Συνασπισμός χρησιμοποίησε την αφισκοκόλληση κατά το Μάιο του 1989 —με 10.205 αφίσες, καθώς και τον Ιούνιο του 1989— με 5.103 αφίσες. Η έμφαση δόθηκε το Μάιο του 1989, κατά τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν τα 2/3 του συνολικού αριθμού των αφισών.

● ΕΣΚ (Πίνακας 9)

Το ΕΣΚ χρησιμοποίησε την αφισκοκόλληση μόνο κατά τον Ιούνιο του 1989 - με 1150 αφίσες.

● ΕΔΗΚ (Πίνακας 9)

Η ΕΔΗΚ χρησιμοποίησε την αφισκοκόλληση κατά το Μάιο του 1989, με 600 αφί-

σες και τον Ιούνιο του 1989, με 700 αφίσες.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

● Τα στοιχεία που παραθέτουμε είναι σύμφωνα με τη δήλωση των εταιρειών αφισκοκόλλησης στην Α.Σ. NIELSEN. Τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνουν τον αριθμό των αφισών που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και το ενοίκιο που καταβλήθηκε από τα πολιτικά κόμματα για να παραμείνει αναρτημένη η κάθε αφίσα για μια δεδομένη χρονική περίοδο.

Δεν περιλαμβάνονται τα έξοδα εκτύπωσης των αφισών, μέγεθος αρκετά υπολογίσιμο, από μόνο του.

● Οι δωδεκάφυλλες αφίσες που αποτελούν και τη μεγάλη πλειοψηφία των αφισών, είναι το κανονικό μέγεθος των συνηθισμένων αφισκοκολλησεων. Οι αφίσες αυτές έχουν ύψος 2 μέτρων και πλάτος 4.2 μέτρων. Οι σαρανταοχτάφυλλες αφίσες έχουν ύψος 4 μέτρων και πλάτος 8.4 μέτρων.

● Στο βαθμό που τα αναγραφόμενα στοιχεία έχουν ως βάση τις εταιρείες αφισκοκολλησεων και μόνο, αποτελούν μια μη ολοκληρωμένη εικόνα της πολιτικής αφισκοκόλλησης, εφόσον υπήρξε και αφισκοκόλληση η οποία δεν διεκπεραιώθηκε μέσω των εταιρειών αυτών. Για το λόγο αυτό, τα στοιχεία που αφορούν κυρίως την πολιτική αφισκοκόλληση στην Επαρχία ενδέχεται να είναι υποτιμημένα.

ΑΠΙΣΤΕΥΤΑ ΚΑΙ

Ὁ πρωθυπουργός κήριος Τζανετάκης, διεπίστωσεν εἰς τὴν Λακωνίαν ὅπου μετέβη, ὅτι δὲν ὑπάρχει πολὺ νερό. Κε ὀνόμασεν τὴν ἔλειψιν νεροῦ κε τὰς πυρκαϊάς κατάραν τοῦ Ἔθνους. Ἄλλὰ ἐάν ἡ ἀνομβρία εἶναι κατάρρα, μήπως εἶνε ἐφτυχία τὸ πολὺ νερό; Ἐδιάβασα εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν τὴν ὁποῖαν οὐδέποτε ἀποχωρίζομαι, ὅτι ὅταν ἀρχισεν ὁ κατακλυσμός κε ἀρχισεν νά βρέχη ἐπὶ 40 ἡμέρας καὶ 40 νύκτας, τὸ ὕψος τῶν ὑδάτων ἐφθασεν τὰ 100 μέτρα κε τότε ἐγιναν πρωτοφανεῖς καταστροφές ἐξ αἰτίας τῆς ὑπάρξεως πολῶν ὑδάτων. Καὶ πάλιν οἱ ἄνθρωποι παραπονοῦντο κε ὀνόμαζαν κατάρρα τὸ πολὺ νερό. Εἶναι εἰς τὴν φῆσιν τοῦ ἀνθρώπου οὐδέποτε νά εἶναι ἐφχαριστημένος. Τοῦ διδῆς σοσιαλισμόν, καὶ μετὰ ὀκταετίαν ἐπιζητεῖ κυβέρνησιν Συνεργασίας. Τόν διαβεβόνης ὅτι τὸ εἰσόδημά του δὲν θά ἐλατοθῆ κε θά τοῦ κρατήσης σταθεράν τὴν τιμὴν τοῦ ψωμιοῦ κε ὁ ἴδιος διδῆι ἀφτά τὰ χρήματα πού τοῦ ἐξασφαλίζεις εἰς τόν πρῶτον τυχόντα γύφτον διὰ νά πάρη λεφκές καρέκλες ἀπὸ βακελίτην διὰ νά παρακολουθῆ ἀναπαφτικά καθήμενος τὰς πυρκαϊάς. Ναί μὲν τὴν ἐποχὴν τοῦ Νῶε ἔσβυσαν ὄλαι αἱ πυρκαϊαὶ τῆς ὑπέθρου, ἀλλὰ αἱ οἰκολογικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ καταστροφαὶ ἦσαν ἀνυπολόγιστοι διότι ὁ Νῶε στήν προσπάθειά του νά σώσῃ τὴν οἰκογένειά του, τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ ἄλλα ζῶα εἶχεν κυριολεκτικῶς ἀφανίσει τεράστιες ἐκτάσεις δένδρων διὰ τὴν ἀπαρέτητον ξυλίαν τῆς κιβωτοῦ. Οἱ τότε οἰκολόγοι ἐκρυσσαν τόν κώδωνα τοῦ κινδύνου ἀλλὰ ὁ Νῶε ἐκόφεφσεν. Ἐγνώριζεν ὅτι ὄλοι ἀφτοί μὲ τόν κατακλυσμόν θά πνιγοῦν, ὅπως καὶ ὄλοι οἱ ἐργάται κε τεχνῖται πού ἐργάσθησαν διὰ τὴν ταχίαν ἐκτέλεσιν τῆς Κιβωτοῦ καθὼς κε οἱ διάφοροι προμηθεφαὶ καλαμποκιοῦ διὰ τὴν τροφοδοσεῖαν τῶν γαλοπούλων, ὀρνίθων κε πτηνῶν. Κε μόνον διὰ τὸ σκάνδαλον καλαμποκιοῦ θά ἐπρεπεν ὁ Νῶε νά καταδικασθῆ ὀκτάκις εἰς θάνατον. Στὴν προσπάθειά του νά ἐξασφαλίσῃ 40 ἡμερῶν καλαμπόκη διὰ τὰ χιλιάδες πτηνά πού εἶχεν συγκεντρώσει εἰς τὸ ζωολογικόν σκάφος ἔβαλε στό χέρι δεκάδες προμηθεφτάς ὑποσχόμενος μίζας τὰς ὁποίας οὐδέποτε εἶχεν σκοπὸν νά πληρώσῃ, οὔτε νά ἀπολογηθῆ εἰς δικαστήριον βασιζόμενος στήν νεροποντὴν κε τὸ πνίξιμον τῆς ὑποθέσεως λόγω κατακλυσμοῦ. Μὲ τόσῃν βροχόπτωσιν οὐδεὶς δικαστῆς ἡμπορεῖ νά ἐπιζήσῃ διὰ νά ἐπιβάλλῃ κυρώσεις. Ἡ Ἁγία Γραφή ἀναφέρει τόν Νῶε ὡς ἄνθρωπον θεοσεβῆ. Ἄλλὰ τί θεοσεβῆς ἡμπορεῖ νά εἶναι ἕνας ἄνθρωπος πού προκίμενον νά σωθῆ ὁ ἴδιος ἀρνείται νά ἀπολογηθῆ κε ὠθεῖ ἄλλους εἰς τόν ὄλεθρον. Κατ' ἐμέ ὁ Νῶε ἦτο ἕνας

παλιάνθρωπος κε ἐγωῖστής. Ἐπιτρέπεται νά εἶσαι ἀναμεμιγμένος σέ ὑπόθεση καλαμποκιοῦ κε νά λές δὲν ἀπολογοῦμαι;

★ ★ ★

Ἄφτός ὁ Πολωνός πού γιὰ νά βρῆ τὸ νίκη του πῆγε στήν ὁδὸ νίκης κε ἀφοῦ ἐσφαξε ἕναν καταστηματάρχη συνελήφθη ἀπὸ τὴν Ἀλληλεγγύην ἀστυνομίας κε πολιτῶν, δὲν θά ἔχη πλέον ἄγχος γιὰ τὸ ἐνίκιον. Στόν Κορυθαλόν κανεὶς δὲν καταβάλλῃ ἐνίκιον ὅσα χρόνια νά καθίσῃ μέσα. Ἐπὶ πλέον ἐξασφαλίζει καὶ φαγητόν.

★ ★ ★

Πρὶν μεταβῆ ὁ δολοφῶνος στήν ὁδὸν Νίκης, εἶχεν εἰσέλθῃ σέ κατάσταση λαϊκῆς τέχνης τῆς ὁδοῦ Σέλεῦ ζητώντας δαχτυλίδια. Καὶ δαχτυλίδια μὲν δὲν πῆρε, ἐξασφάλισε ὅμως βραχιόλια μὲ τὰ ὁποῖα κε ἐφωτογραφήθη. Ὅπως ἐδήλωσεν εἰς τὴν ἀσφάλιαν, δὲν ἐφόνεψε τὴν πωλήτριαν διότι ἐμαγέφθη ἀπὸ τὰ μάτια της. Κι ἔτσι ἐφόνεψε τόν καταστηματάρχη πού εἶχεν τὴν ἀτηχίαν νά εἶνε ἀσχημος κε δὲν κατόρθωσε νά τόν μαγέφσῃ. Νά ἀφτούς τούς κινδύνους διατρέχομεν ὄλοι ἐμεῖς οἱ ἀσχημοὶ πού διατηροῦμε καταστήματα. Εἴμεθα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πρότου τυχόντος Πολοῦ.

★ ★ ★

Ὁ μεγαλέμπορος ὄπλων Κασόγκη κηλοφορεῖ ἐλέφθερος εἰς τὴν Ἀμερικὴν φορῶν ἕνα εἰδικόν βραχιόλι μὲ τὸ ὁποῖον ἀνά πᾶσαν στιγμὴν αἱ Ἀμερικανικαὶ ἀρχαὶ ἡμποροῦν νά γνωρίζουν εἰς ποῖον σημίον ἐβρίσκεται. Ἐγὼ πάντα τὸ

ἔλεγα ὅτι ἐπρεπε νά παραγγείλομαι μίαν δωδεκάδα ἀπὸ ἀφτά τὰ χρήσιμα βραχιόλια. Ἐνα τέτοιο βραχιόλι ἂν εἶχαμε βάλει κι ἐμεῖς εἰς τὸ χέρι του, ἀνά πᾶσαν στιγμὴν θά ξέραμε πού βρίσκετε σήμερα ὁ Νάσιουτζικ.

★ ★ ★

Ὅρισμένα ζητήματα νομικῆς φήσεως δὲν ἡμπορῶ νά τὰ καταλάβω. Οἱ δικασταὶ ἔβαλαν ποινὴν ὀκτάκις εἰς θάνατον τόν ἀπέσιον Παπαδόπουλον κε ταφτοχρόνως τόν ἐτιμώρησαν καὶ μὲ 143 χρόνια φηλακίην. Ἐάν ὄμος τόν φονέψομεν 8 φορές πῶς θά ἐκτίσῃ τὰ 143 ὑπόλοιπα χρόνια; Καὶ ἂν πάλιν ἐκτίσῃ τὰ 143, μὲ τί καρδιά νά φονέψομεν 8 φορές ἕναν γέροντα; Ἡδὴ ὁ Παπαδόπουλος εἶνε 57 ἐτῶν κε ἂν ἐκτίσῃ τὰ 143 ἀφτομάτως γίνεται 200 ἐτῶν ἀκριβῶς. Κε ποῖος ἀνάληγτος δεσμοφῆλαξ θά ἐβρεθῆ νά στρέψῃ τὸ ὄπλον του εἰς ἕνα τόσον σεβάσιμον κατάδικον πού ἡμπορεῖ νά φέρῃ συνάλαγμα εἰς τὴν χώραν λόγω σπανίας μακροβιότητος. Ὁ κήριος Σουφλιάς εἶπεν ὅτι χρωστᾶμε 13 τρισεκατομήρια. Ἐάν ὄμος ἐμεῖς μὲ τόσῃν ἐλαφρότητα φονέβομαι τούς χρυσοτόκους βαρηνποιίτας κε δὲν τούς ἀξιολοοῦμε καταλήλως, τὸ ἔτος 2189 θά ἔχομαι διόγκοσιν τοῦ Δημοσίου χρέους.

★ ★ ★

Ὅλοι οἱ πρῶν ὑπουργοὶ καὶ στελέχη τοῦ ΠΑΣΟΚ —ἀκόμη καὶ ὁ πρῶν προθυπουργός— ἰσχυρίζοντα εἰς τὰς διαφῶρους συνεντέφεξις ὅτι τὸ ΠΑΣΟΚ δὲν ἔχασεν στὶς τελεφετές ἐκλογές διότι ἐφόσον κατόρθωσε μὲ τόσον πολιτικόν διωγμόν κε ἐχθρικός ἐφημερίδας νά συγ-

ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ

Μασοβιζ.

κεντρόση ένα 40%, άρα είχε κερδισμένον (χαμένον είναι τό υπόλοιπον 60%). Έδω όμως κάνουν ένα λάθος. Κατ' αρχήν τό ΠΑΣΟΚ πήρε 39% καί όχι 40 καί μεταξύ 39 καί 40 υπάρχει μία μονάς πού αντιπροσωπεύει περίπου 60.000 ψήφους. Πώς λοιπόν τόσον άβασάνιστα κέ χάριν στρογγυλοποιήσεως κλέβουν τόσες ψήφους; Δέν φθάνουν όλες οι άλλες κλοπές;

★ ★ ★

Μέ τήν πτώσιν του άρεοπλάνου εις τήν Σάμον, όλα τά κόμματα έστειλαν βαθύτατα συλληπητήρια στίς οικογένειες των 34 άπωλεσθέντων. "Όταν όμως έβδομαδιαίως καί εις κάθε έξοδον φονέβονται 34 έως 40 λόγω τροχέων δυστυχημάτων κανένα κόμα δέν στέλνει συλληπητήρια. Κανονικά πρέπει νά στέλλονται συλληπητήρια εις όλους, είτε πετούν εις τούς έθέραις είτε προσκρούουν επί του έδάφους, είτε πνίγονται εις τάς θαλάσας μετά τό φαγητόν. Γιατί τόση συγκίνησις διά λίγους άτυχείς αιθεροβάμονες; "Όλοι οι υπόλοιποι πού άπολέονται δέν είναι Έλληνες;

★ ★ ★

Πόσον γρήγορα περνά ο καιρός... Πέρσο τέτοιαν έποχήν περίπου κατά τήν εισοδόν του στήν εκθεσιν Θεσσαλονίκης ο κήριος Μένιος Κουτσόγιωργας ως Α' αντιπρόεδρος τής Κυβερνήσεως ζήτητοκραβγάζετο μανιωδώς κέ άποθεώνετο εις τήν συμπτρετέβουσαν. Κέ όλοι οι παραληρούντες όπαδοί έθάβμαζαν πού ο προθυπουργός παρά τήν προσωπικήν του περιπέτειαν εις τό όμιχλώδες Λονδρινον είχε τήν διάβγειαν νά όρίση έναν τόσον άξιον αντιπρόεδρον διά νά μή μείνη άκέφαλος ή Χώρα.

Πόσον μελαγχολικός σκέψεις μάς φέρνει τό φθινόπορον όσον πλησιάζη.

★ ★ ★

Τό άρωστον ΠΑΣΟΚ άναγενάται δραστηριώς. Η Χαριλάου Τρικούπη άπεφάσισεν ως πρώτον μέτρον νά μήν γίνη πάνδημος ύποδοχή, ούτε νά παραταχθούν οι όπαδοί με πλαστικές σημείας όταν ο νεόνημος προθυπουργός θά μεταβή από τό Λαγονήσι εις τήν Έκάλην. Δέφτερον, ο πρόην άναπληρωματικός ύπουργός έξωτερικών κήριος Πάγκαλος

άνελαβεν με μεγάλην λεπτότητα τό δυσκολον έργον τής έξομαλύνσεως των διαφορών μεταξύ ΠΑΣΟΚ καί Συνασπισμού, ώστε νά καταστή έφικτή ή μελλοντική των συνεργασία. Όμιλών εις τήν Καστοριά (όπως έγραψεν ή Έλευθεροτυπία) ειπεν: "Όσοι κάθονται στα έδρανα του Συνασπισμού είναι ρετάλια καί σκουπίδια. Ο Φλωράκης είναι κουτοπόνηρος, ο Κύρκος είναι ξεφλημένος πολιτικός, ο Κωνσταντόπουλος καί ο Κουβέλης είναι δικηγορίσκοι καί άνθρωπάκια καί ο Λεντάκης κέ Άνδρουλάκης είναι άποτυχημένοι.

Μετά τήν όμιλιαν άφτήν, μάλον θά συνεργασθί στο νέον σχήμα ο κήριος Μαγκάκης.

★ ★ ★

Τό πιό προνοητικόν κράτος τής γής είναι ή Βραζιλία. Έπειδή στάς έορτάς του Καρναβάλου κάθε χρόνο φονέβοντε 600-700 χορεφταί ή κυβέρνησις προκαταβολικώς φτιάχνει 700 συλληπητήρια καί τά ταχυδρομεί εις τάς οικογενείας των θυμάτων. Τήν περασμένην όμως φορά τόν Φεβρουάριον, έγινε ενά τρομακτικόν λάθος. Με έγκληματικήν άδιαφοριαν κέ μή λαμβάνων ύπ' όψιν ή κηβέρνησις ότι τά ταχυδρομεία εκεί δουλέβουν πολύ γρήγορα, πολαί οικογένειαι έλαβαν τά συλληπητήρια πριν άκόμα χορέψουν οι χορεφταί.

★ ★ ★

Οι Άργεντινοί είναι πολύ ζηλόφθονοι. Έχοντες πληθορισμόν 1500% ούδέποτε αναφέρουν τήν Έλλάδα πού έχει μόνον 16% εις τάς μεταξή των συνομιλίας. Πάντοτε περιστρέφουν εις τήν συζήτησιν τήν Γιουγκοσλαβίαν πού ο πληθορισμός της έγγίζει τό 1530% ώστε νά φαίνεται ότι ή Άργεντινή είναι εις πολύ καλύτεραν μοίραν διεθνώς.

★ ★ ★

Κρίσιμος ή κατάστασις κέ εις τήν Πολονίαν. Η Άλληλεγγύη δέν μπορεί νά συνεργασθί με τό κομμουνιστικόν κόμα του στρατηγού Γιαρουζέλοσκ. Ούτε ο Πάπας, ούτε ή μετάβασις του Μπούς κατόρθωσαν νά έξομαλύνουν τήν κατάστασιν κέ νά πείσουν τόν Βαλέσα νά είναι πιό διαλακτικός εις τό θέμα τής πρωθυπουργίας. Κατά γενικήν όμολογιαν δια-

φόρων Πολωνών πού κατοικούν εις τό Μεταξουργιον κέ γνωρίζουν τά έδω πράγματα, ο μόνος πολιτικός πού άφτήν τήν στιγμήν ήμπορεί νά προσφέρη θετικός ύπηρεσίας είναι ο Πάγκαλος. Έάν άφτός μιλήση στήν πλατεία τής Βαρσοβίας κέ έξηγήση εις τούς όπαδούς τής Άλληλεγγύης ότι ο Γιαρουζέλοσκ είναι κουτοπόνηρος κέ ξεφλημένος πολιτικός κέ άκολουθως μιλών στους άνθρακωρύχους τούς πη ότι ο Βαλέσα είναι σκουπίδι, ρετάλι κέ άποτυχημένος ηλεκτρολόγισκος, τότε ή συνεργασία των δύο παρατάξεων θά είναι ζήτημα ώρων.

Ο Πάγκαλος έχει ειδικότητα στον κατεβασμό των παθών κέ όλοι οι μετανάστει προσβλέπουν με έμπιστοσύνην προς άφτόν.

★ ★ ★

Υπάρχει κληρονομικότης; Άπάντησιν εις τό έρώτημα άφτό πού άπασχολεί εκατομήρια ανθρώπων έδοσεν μία Άμερικανική άποστολή πού βρήκε σε μία νήσο του Ειρηνικού έναν Ίάπονα στρατιότην πού δέν είχε πληροφορηθί ότι ο Δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος είχε τελειόση. Ποία ήτο ή εκπληξις των έπιστημόνων όμως όταν εις τήν άλλην άκρην τής νήσου ανεκάλησαν κέ τόν πατέρα άφτου του στρατιότου πού κέ άφτός δέν είχε πληροφορηθί ότι ο Πρώτος παγκόσμιος πόλεμος είχε λήξει. □

ΕΠΙΟΛΟΓΕΛΟΓΙΟΝ
«Ο ΕΡΩΤΑΣ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ»
ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΡΑΣΙΑΜΑΝΤΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

ΚΥΠΡΙΑΚΟ: Η ΩΡΑ ΤΗΣ ΑΛΛΗΘΕΙΑΣ

Ο πρώην πρέσβης της Ελλάδας στην ΚΥΠΡΟ
Ευθ. Στοφορόπουλος μιλά στο ANTI για το
«περίγραμμα» Ντε Κουεγιάρ

Όλα τα δεδομένα συνηγορούν, ότι οι παρασκηνιακές διαδικασίες για την προώθηση «λύσης» του κυπριακού, μέσω μιας κατ' αρχήν συμφωνίας τον επόμενο Σεπτέμβρη, πάνω σε ένα «περίγραμμα», που έχει ήδη υποβάλει ο Γ.Γ. του ΟΗΕ Ξαβιέ Περέζ Ντε Κουεγιάρ στον πρόεδρο Βασιλείου και στον Τουρκοκύπριο ηγέτη Ραούφ Ντενκτάς, κινούνται με ταχύτατους ρυθμούς.

Ήδη το «περίγραμμα» Κουεγιάρ, προφανώς με πρωτοβουλία του Ντενκτάς διέρρευσε προς τον τουρκοκυπριακό Τύπο και από εκεί στον ελληνοκυπριακό.

Στην Κύπρο, η διάσταση απόψεων στους κόλπους της πολιτικής ηγεσίας για το «δέον γενέσθαι», βαθαίνει ολοένα και περισσότερο. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Σπύρος Κυπριανού και ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Βάσος Λυσσαρίδης, διαφωνούν ανοιχτά με τους χειρισμούς του κ. Βασιλείου, παρά τις προσπάθειες του τελευταίου να τους μεταπεισει με την «ομοφωνία» του ελληνικού πολιτικού κόσμου που μετέφερε στη μεγαλόνησο μετά την πρόσφατη επίσκεψή του στην Αθήνα.

Μια «ομοφωνία», ωστόσο, που αποσπάσθηκε από μian Αθήνα, παραζαλισμένη και απορροφημένη, με αδικαιολόγητη μονομέρεια, στην εσωστρέφεια της περιβόητης «κάθαρσης», που άλλους δείχνει να τους βολεύει για να σιωπούν, άλλους να τους εμποδίζει να καταλάβουν ή να υποκρίνονται ότι τους εμποδίζει, για να αδρανούν.

Κι όμως τα ερεθίσματα για έναν σοβαρότερο προβληματισμό υπάρχουν. Και δεν είναι μόνο οι αγωνίες και οι αντιδράσεις σημαντικής μερίδας της κυπριακής ηγεσίας ή τα μηνύματα από τις θαρραλέες αντικατοχικές κινητοποιήσεις των κυπρίων γυναικών, είναι, επίσης, η πρόσφατη περιοδεία του ειδικού συντονιστή του Στাইτ Ντιπάρτμεντ για το Κυπριακό, Νέλσον Λέτσου, σε Άγκυρα, Αθήνα και Λευκωσία, που ήρθε αυτή την ώρα να υπογραμμίσει το «έντονο ενδιαφέρον» των ΗΠΑ για την πορεία του ενδοκυπριακού διαλόγου. Είναι ακόμη αυτή η αναπάντεχη είδηση, που έβγαλε στον αέρα η Άγκυρα για «τετραμερή» συνάντηση Οζάλ - Μητσοτάκη - Κληρίδη - Ντενκτάς για το Κυπριακό στις 24-25 Αυγούστου, με την ευκαιρία της παρουσίας και των 4 αυτών ηγετών στην Αττάλεια της Τουρκίας για την ετήσια σύνοδο των συντηρητικών ευρωπαϊκών κομμάτων, και που είδε κι έπαθε να «διαψεύσει», με το λιγότερο δυνατό πειστικό τρόπο, στην Αθήνα ο κ. Α. Κανελλόπουλος.

Για όλους αυτούς τους λόγους, και διότι το κυπριακό, ως μείζον εθνικό θέμα επηρεάζει τη ζωή του ελληνικού λαού και την πορεία της Ελλάδας της ίδιας είτε το θέλουν μερικοί είτε όχι, είτε το έχουν συνείδηση είτε όχι, το «Αντί», θέλησε να καταγράψει τις εκτιμήσεις για το έγγραφο Κουεγιάρ, για την παρούσα κατάσταση και τις προοπτικές που διανοίγονται, ενός καθ' ύλην αρμόδιου και προσεκτικού παρατηρητή του κυπριακού. Του πρώην πρέσβη της Ελλάδας στην Κύπρο **Ευθύμιου Στοφορόπουλου**.

Ο αναγνώστης, αρμόδιος ή αναρμόδιος, μπορεί να συμφωνήσει αλλά και να διαφωνήσει με τις σκέψεις που ο πρώην πρέσβης εκθέτει, με τη γνωστή απλότητα αλλά και σαφήνεια που τον χαρακτηρίζει. Είναι όμως χίλιες φορές προτιμότερο να διαφωνείς ή να συμφωνείς ΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ και ΣΥΝΕΙΔΗΤΑ, παρά ΧΩΡΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ και ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟ είτε να αδιαφορείς, είτε να ευθυγραμμίζεσαι στα «τυφλά».

Ανδρέας Μπίστης

15 χρόνια μετά την τουρκική εισβολή και την κατο

ΑΝΤΙ: Κύριε Πρέσβη, διατυπώθηκε ο ισχυρισμός ότι το περίγραμμα Κουεγιάρ, που πρόσφατα διέρρευσε στον Τύπο, μπορεί να αποτελέσει τη βάση συμβιβασμού. Συμφωνείτε;

Ε. ΣΤΟΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν χωρεί συμβιβασμός σε θέματα γενικών αντικειμενικών αρχών και δυστυχώς το κείμενο αυτό προτρέπει σε παραβιάσεις τέτοιων αρχών:

- αφαίρεση, από σημαντικό αριθμό Κυπρίων, βασικών δικαιωμάτων τους, όπως είναι οι ελευθερίες εγκατάστασης και παρουσίας
- ρατσιστική εξίσωση της μειοψηφίας με την πλειοψηφία
- παραμονή τουρκικών στρατευμάτων, κατά πάσα δε πιθανότητα και εποίκων (καίτοι, ως σημειωθεί, το περίγραμμα αποφεύγει να αναφερθεί στον εποικισμό)
- διαφανής προσπάθεια νομιμοποίησης της τουρκικής εισβολής και κατοχής και του μεγαλύτερου μέρους των αποτελεσμάτων τους, καθώς και μελλοντικών επιθέσεων της Τουρκίας κατά της Κύπρου.

ΕΡ.: Τι θα λέγατε, όμως, αν σας ζητούσαν να συγκρίνετε, χωρίς αναφορές σε διεθνείς αρχές, τη σημερινή κατάσταση με εκείνη που διαφαίνεται στο σχέδιο Κουεγιάρ;

ΑΠ.: Θα έλεγα, πρώτον, ότι οι παραβιάσεις των αρχών θα έχουν πρακτικές συνέπειες. Αν εφαρμοσθεί μια τέτοια «λύση», γρήγορα οι Έλληνες Κύπριοι θα αισθανθούν πόσο αδικήθηκαν και θα προσπαθήσουν να εξαλείψουν τις αδικίες. Από τη μεριά τους, οι Τουρκοκύπριοι θα προσπαθούν να διατηρηθούν οι αδικίες, ίσως και να διευρυνθούν. Έτσι, η «λύση» θα είναι δύσκολα βιώσιμη, ακριβώς γιατί δεν θα είναι δίκαιη και εθνικώς αξιοπρεπής, για να αναφερθώ σε κριτήρια που έχει δεχθεί και ο πρόεδρος Βασιλείου.

Ας επιχειρήσουμε, όμως, μια σύγκριση μεταξύ σημερινής κατάστασης και εκείνης που σκιαγραφείται, αρκετά αόριστα, στο περίγραμμα Κουεγιάρ. Ας υποθέσουμε ότι η διαχωριστική γραμμή θα μεταθεθεί προς βορρά, έτσι ώστε να βρεθούν στο ελληνοκυπριακό ομόσπονδο κράτος τα σπίτια ενός σημαντικού αριθμού Ελλήνων προσφύγων.

Από τους υπόλοιπους θα μπορούν να επιστρέψουν στις εστίες τους, στο τουρκικό ομόσπονδο κράτος, τόσοι, ώστε να διατηρείται το ποσοστό της μόνιμης εκεί

ης Β. Κύπρου προτείνεται ως «λύση» το «περίγραμμα» Κουεγιάρ.

τουρκικής πλειοψηφίας που θα συμφωνηθεί. Ας υποθεθεί ότι, αντί για το σημερινό απόλυτο χωρισμό της Κύπρου, θα υπάρξει μια σχετική μεταβολή με τη λειτουργία κεντρικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης, με κατ' αρχήν ελεύθερη διακίνηση και εργασία και με πολύ περιορισμένη άσκηση των ελευθεριών εγκατάστασης και παρουσίας σε κάποιο μη προσδιοριζόμενο μελλοντικό στάδιο.

Ότι, αντί για τους 36.000 Τούρκους στρατιώτες, θα παραμείνουν 5.000 και ότι —πρόκειται, φυσικά για απλές υποθέσεις— αντί 65.000 εποίκων θα παραμείνουν 10-15.000.

ΕΡ.: Γιατί όμως θα δεχθούν η Άγκυρα και ο Ντενκτάς να κάνουν τέτοιου είδους «παραχωρήσεις» προς την ελληνική πλευρά;

ΑΠ.: Δεν θα είναι πάντως, διότι η Άγκυρα υφίσταται διεθνείς πιέσεις, στις οποίες να μην μπορεί να αντισταθεί, ούτε διότι έχει πρωτόβουλα εγκαταλείψει τους επεκτατικούς της σκοπούς. Γνωρίζουμε πως ούτε το ένα ούτε το άλλο συμβαίνει.

Αν δεχθούν οι Τούρκοι τις αλλαγές που αναφέραμε, αυτό θα το κάνουν γιατί με τη «λύση» θα εισπράξουν σημαντικό αντίτιμο.

Όχι μόνο τον επίσημο εκτουρκισμό, σε αποφασιστικό βαθμό, μεγάλο τμήμα της Κύπρου, δηλαδή του μελλοντικού βόρειου ομόσπονδου κράτους, που θα έχει μονίμως τουρκοκυπριακή κυβέρνηση και πλειοψηφία πληθυσμού, ενώ θα διατηρεί, παράλληλα, τα κύρια χαρακτηριστικά χωριστής και χωριστικής οντότητας. Αλλά και την υπαγωγή ολόκληρης της μελλοντικής Ομοσπονδίας υπό τουρκικό έλεγχο, μέσω ενός πλέγματος τουρκοκυπριακών «βέτο» στα κεντρικά όργανα (κυβέρνηση, Άνω και Κάτω Βουλή), και σε συνδυασμό με το βάρος που θα ασκεί το τουρκικό ομόσπονδο κράτος με την παρουσία τούρκων στρατιωτών και εποίκων. Όλα αυτά με την υπογραφή μας.

Ότι έτσι έχουν τα πράγματα προκύπτει και από άρθρο του Τούρκου δημοσιογράφου Μεμέτ Αλί Μπιράντ, στην «Μιλλιέτ» της 25ης Ιουλίου, όπου παρατηρεί ότι «το μακροπρόθεσμο συμφέρον της Τουρκίας δεν είναι να ελεγχθεί μέρος της Κύπρου δια των Τουρκοκυπρίων», ενώ το άλλο «θα κάνει ό,τι θέλει», αλλά να εγκαθιδρυθεί «ένα ομοσπονδιακό σύστημα, στα πλαίσια του οποίου θα ζουν χωριστά η ελληνική και η

τουρκική κοινότητα» και συγχρόνως να ασκεί η Τουρκία «έλεγχο σε ολόκληρη την Κύπρο».

Κατά συνέπεια, γράφει ο Μπιράντ, «πρέπει να δώσουμε κάτι για να πραγματοποιηθεί το ομοσπονδιακό σύστημα που έχουμε υπόψη μας».

ΕΡ.: Μπορεί, λοιπόν, να υπάρξει επιλογή, με τη λογική του «μικρότερου κακού», ανάμεσα στη σημερινή κατάσταση και στη διαφανόμενη λύση;

ΑΠ.: Νομίζω ότι είναι εξίσου κακές για τον ελληνισμό και αντιστοίχα, εξίσου καλές για τους Τούρκους. Έτσι εξηγείται και το γεγονός ότι έχουν δημιουργηθεί, μεταξύ τόσο των Ελλήνων όσο και των Τούρκων, αντίθετες «σχολές», οι οποίες, υπερτονίζοντας τα πλεονεκτήματα της σημερινής κατάστασης ή της διαφανόμενης «λύσης», λαμβάνουν θέση υπέρ της μιας ή της άλλης.

ΕΡ.: Οι οπαδοί της «λύσης» υποστηρίζουν ότι η αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων και των εποίκων, η τουλάχιστον του μεγαλύτερου μέρους τους, θα επιτρέψει στους Τουρκοκύπριους να αποκτήσουν μεγαλύτερη ανεξαρτησία απέναντι στην Άγκυρα. Ποια είναι η γνώμη σας;

ΑΠ.: Υπάρχουν Τουρκοκύπριοι που θέλουν να ξεφύγουν κάπως από την κηδεμονία της Άγκυρας. Και αυτοί όμως, απορρίπτουν δικαίες ρυθμίσεις στην Κύπρο. Στοιχεία, εξάλλου, του περιγράμματος Κουεγιάρ, όπως τα τουρκικά στρατεύματα και οι έποικοι που θα παραμείνουν, καθώς και το σύστημα εγγυήσεων, αποτελούν μέσα διαιώνισης της εξάρτησης και του ελέγχου των Τουρκοκυπρίων από την Τουρκία. Το κυριότερο, όμως, τέτοιο μέσο θα είναι ο άδικος χαρακτήρας του συνολικού πλέγματος των ρυθμίσεων που προνοεί η «λύση», παραχωρώντας υπερπρονόμια στους Τουρκοκύπριους, για τη διατήρηση των οποίων θα έχουν πάντοτε την ανάγκη της Άγκυρας.

ΕΡ.: Η αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων και των εποίκων και η επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους, αποτελούν πάγια και μείζονα αιτήματά μας. Η ικανοποίησή τους, όχι βέβαια η πλήρης, αλλά σε μεγάλο βαθμό, θα αποτελούσε θετική εξέλιξη;

ΑΠ.: Ζητούμε την αποχώρηση όλων των στρατευμάτων και όλων των εποίκων, την επιστροφή όλων των προσφύγων.

την αποκατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των Κυπρίων. Διότι πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η στρατιωτική κατοχή, ο εποικισμός, η βίαιη εκδίωξη Ελληνοκυπρίων από τις πατρογονικές τους εστίες, αποτελούν τα μέσα πίεσης τα οποία η Τουρκία χρησιμοποιεί για να πετύχει τη ρύθμιση που θέλει να μας επιβάλει.

Η Τουρκία πήρε περισσότερα για να κρατήσει αυτά που εξ αρχής ήθελε.

Όταν το πετύχει, όταν δηλαδή αναγκασθούμε να δεχθούμε τους τουρκικούς όρους, τα μέσα πίεσης θα διατηρηθούν μόνο στο βαθμό που η Άγκυρα θα κρίνει ότι χρειάζονται για να παραμείνει αμετάβλητη η κατάσταση που θα μας έχει επιβληθεί.

Τέτοια μέσα θα αποτελούν η «εγγύηση» της Τουρκίας, η αναβαθμισμένη ΤΟΥΡΔΥΚ (όπως και με τις συνθήκες Ζυρίχης - Λονδίνου, όπου ο λόγος ύπαρξης της αντιστοίχης ΕΛΔΥΚ ήταν για να δικαιολογηθεί η ύπαρξη της ΤΟΥΡΔΥΚ), οι έποικοι (αρκετοί από τους οποίους έχουν υπηρετήσει στο στρατό κατοχής), σε συνδυασμό με τη γεωγραφική εγγύτητα των στρατιωτικών αεροδρομίων και των λιμανιών της Τουρκίας και με το γεγονός ότι το αεροδρόμιο Λευκονοίκου και οι ναυτικές εγκαταστάσεις στην Κηρύνεια, φαίνεται μάλιστα ότι θα υπαχθούν στην αρμοδιότητα της κεντρικής κυβέρνησης, αλλά θα βρίσκονται στο έδαφος του τουρκικού ομόσπονδου κράτους. Ακόμη και η υπό ΝΑΤΟϊκή —και ειδικότερα βρετανική— επιρροή ειρηνευτικής Δύναμης του ΟΗΕ, τέτοιο ρόλο θα εξακολουθήσει να παίζει.

Αν σε αυτά προστεθεί ο προωθούμενος αφοπλισμός των Κυπρίων αδελφών μας, καθίσταται φανερό ότι θα ευρισκονται στο έλεος της Άγκυρας.

ΕΡ.: Ποιο είναι το νόημα του λεγόμενου «εκαυχρονισμού» του «συστήματος εγγυήσεων»;

ΑΠ.: Δεν προκύπτει σαφώς από το κείμενο του περιγράμματος. Είναι πάντως αξιοπρόσεχτο ότι με αυτό ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, συμβάλλει στην προσπάθεια να διατηρήσει η Τουρκία προσχήματα για μελλοντικές επιχειρήσεις τύπου «Ατίτλα». Διότι δεν έχουν βέβαια πρακτική αξία οι όποιες αναφορές στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και η πρόταση να «συσχετισθεί» η Συμφωνία Εγγύησης με το Χάρτη.

Σαν να μην ίσχυε ο Χάρτης όταν συνήφθησαν οι συνθήκες Ζυρίχης - Λονδίνου και να μην τον είχαν υπογράψει τα μέρη εκείνων των συνθηκών. Και σαν να σέβονται οι κυβερνήσεις της Άγκυρας, το Χάρτη και τα Ηνωμένα Έθνη.

Από το περίγραμμα προκύπτει ότι και η Βρετανία θα διατηρήσει την ιδιότητα της «εγγυήτριας δύναμης», επιπλέον των νεοαποικιακών στρατιωτικών της «δικαιωμάτων» στο νησί και την επιρροή της στην UNFICYP, που ήδη αναφέραμε.

Μαζί με την Τουρκία με την οποία οι Βρετανοί συνεχίζουν να συμμαχούν για να αδικούν τον κυπριακό λαό.

Βέβαια, «εγγυήτρια δύναμη» θα είναι και η Ελλάδα. Χρειαζόμαστε, όμως, αυτή την ιδιότητα για να βοηθήσουμε τον κυπριακό λαό όταν μας το ζητεί; Κατά δημοσιογραφικές πληροφορίες, ενδέχεται

να προστεθούν στους «εγγυητές», χώρες της ΕΟΚ. Αμφιβάλλω αν η προσθήκη αυτή θα έχει πρακτική αξία.

Ο σκοπός τέτοιων επιπρόσθετων «εγγυήσεων», όπως και της «εγγύησης» της Ελλάδας, θα είναι να δικαιολογήσουν τις «εγγυήσεις» Τουρκίας και Βρετανίας.

ΕΡ.: Το ενδεχόμενο της λεγόμενης «επαναπροσέγγισης» Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων και κυρίως η προοπτική μιας μεταξύ τους οικονομικής συνεργασίας, προβάλλεται σαν επιχείρημα για να στηριχθεί η υπόθεση σταδιακής βελτίωσης του συστήματος που θα συμφωνηθεί. Εσείς τι λέτε;

ΑΠ.: Αυτό θα μπορούσε ίσως να συμβεί αν δεν υπήρχε ο τουρκικός επεκτατισμός.

ΕΡ.: Με τα σημερινά, λοιπόν, δεδομένα του περιγράμματος Κουεγιάρ, ποies προοπτικές διαβλέπετε;

ΑΠ.: Αν η ελληνική πλευρά δεχθεί να συνεχίσει τις συνομιλίες με βάση το περίγραμμα Κουεγιάρ, ή θα αχθεί να δεχθεί όσα θέλουν οι Τούρκοι, που ζητούν σήμερα περισσότερα για διαπραγματευτικούς λόγους, ή θα αναγκασθεί να διακόψει τις συνομιλίες αργότερα με ενδεχόμενη συνέπεια ορισμένες αναγνωρίσεις του ψευδοκράτους.

Αν απορρίψουμε το περίγραμμα ως ασυμβίβαστο με τις αρχές και τις αποφάσεις του ΟΗΕ και επιμεινουμε ότι αυτές πρέπει να αποτελούν βάση οποιουδήποτε ενδοκυπριακού διαλόγου, που πάντως δεν μπορεί να διεξαχθεί υπό την απειλή των όπλων του «Ατίτλα» και την πίεση του εποικισμού και της προσφυγιάς, θα έχουμε θέσει τέρμα στις συνομιλίες υπό τους όρους που διεξήχθησαν από το 1974 έως σήμερα.

Θα κατηγορηθούμε διεθνώς γι' αυτό. Δεν αποκλείεται να υπάρξουν και αναγνωρίσεις του ψευδοκράτους: πρόκειται για κίνδυνο μεγαλύτερο σήμερα (γιατί δεχθήκαμε πέσει να ξαναρχίσουμε τις «διακοινοτικές» πάνω σε απαράδεκτη βάση και υπό τις συνθήκες του συνεχιζόμενου εκβιασμού), αλλά μικρότερο από όσο θα καταστεί μελλοντικά, αν σήμερα δεχθούμε το περίγραμμα Κουεγιάρ.

ΕΡ.: Γιατί φτάσαμε σ' αυτό το αδιέξοδο και τι μπορούμε να κάνουμε για να βγούμε απ' αυτό;

ΑΠ.: Διότι δεν μπορέσαμε, από το 1974 μέχρι σήμερα, να μεταβάλλουμε το ισοζύγιο δυνάμεων, ιδίως των στρατιωτικών, Ελληνισμού Τουρκίας. Οι Τούρκοι χρησιμοποιούν στην Κύπρο ωμή, παράνομη, στρατιωτική βία. (Απειλή και χρήση τέτοιας βίας χρησιμοποιούν και στο Αιγαίο), παραβιάζοντας τα σύνορά μας και αναγκάζοντάς μας να μην ασκούμε το κυριαρχικό μας δικαίωμα επέκτασης των χωρικών μας υδάτων στα 12 μίλια, ή να μην εκμεταλλευόμαστε τμήματα της υφαλοκρηπίδας που αναμφισβήτητα μας ανήκουν.

Αν δεν πάρουμε τη μοίρα μας στα χέρια μας, ενισχύοντας όσο χρειάζεται τις στρατιωτικές, αλλά και τις πολιτικές, οικονομικές, ηθικές και μορφωτικές μας δυνάμεις, θα εξακολουθήσουμε να μην έχουμε άλλη επιλογή από την προσαρμογή στα σχέδια του τουρκικού επεκτατισμού και των υποστηρικτών του.

Η ΚΥΠΡΟΣ ΣΕ Κ

Με το άρθρο αυτό του τ. πρεσβευτή Αλέξανδρου Γ. Ξύδη ολοκληρώνεται η σειρά μιας έρευνας —μαζί με τη συνέντευξη του πρέσβη Στοφορόπουλου που δημοσιεύεται στις προηγούμενες σελίδες και το άρθρο του πρέσβη Μιχ. Δούντα στο προηγούμενο τεύχος— για τις σημερινές εξελίξεις στο Κυπριακό. Ελπίζουμε ότι τα κείμενα αυτά θα αποτελέσουν αφορμή για περαιτέρω προβληματισμούς.

Η αναρκτήρια δήλωση του Γεν. Γραμματέα των ΗΕ (29.6.89) προς τον Πρόεδρο Γ. Βασιλείου και τον κ. Ρ. Ντενκτάς ήταν κιόλας τόσο ευνοϊκή για την Τουρκοκυπριακή πλευρά ώστε να δικαιολογεί κάθε ανησυχία για το τελικό «διάγραμμα» που προανάγγειλε ο κ. Κουεγιάρ. Τούτο υποβλήθηκε στους κ. Βασιλείου και Ντενκτάς στις 25.7.89. Δημοσιεύθηκε κατά τα φαινόμενα πλήρες δυο μέρες αργότερα στον τουρκικό Τύπο —παρα την παράκληση του Γενικού Γραμματέα να τηρηθεί απόρρητο— ενώ ο πρόεδρος Βασιλείου επισκεπτόμενος την Αθήνα (27-28.7) διαβεβαίωνε τους Έλληνες επισήμους ότι ήταν «θετικό», αλλά δεν μπορούσε να τους το ανακοινώσει, πριν ενημερώσει το Εθνικό Συμβούλιο στη Λευκωσία. Τώρα που το γνωρίζουμε κι εμείς από δημοσιεύματα όχι του ελληνικού Τύπου (που, ως σήμερα 5.8.89, μοιάζει να το έχει αγνοήσει ολότελα και σαν είδηση ακόμα), αλλά του κυπριακού*, οι ανησυχίες μας δικαιώνονται σε όλη τη γραμμή. Πρόκειται για το πιο άδικο, το πιο αναποτελεσματικό, το πιο επικίνδυνο γιατί το πιο μονομερώς φιλο-τουρκικό χαρτί που βγήκε από το αγγλο-αμερικανικό μαγειρείο του κ. Κουεγιάρ, που μόνο κατ' επίφαση λειτουργεί από χρόνια, στο Κυπριακό, σαν αμερόληπτη Γραμματεία των 157 Κρατών - Μελών, επιφορτισμένη, βάσει συγκεκριμένων αποφάσεων, με αποστολή παροχής καλών υπηρεσιών, και όχι διαιτητή ή μεσολαβητή μεταξύ αντιμαχόμενων μερίδων.

Δεν μας παίρνει ο χρόνος, ούτε ο χώρος για λεπτομερή ανάλυση του «διαγράμματος», μπορούμε όμως να σημειώσουμε περιληπτικά μερικά χαρακτηριστικά του:

1. Προβλέπει τη συγκρότηση μιας Ομόσπονδης Δημοκρατίας της Κύπρου (ΟΔΚ) απαρτιζόμενη από δυο «ομοσπονδιακά» κράτη, ένα ελληνοκυπριακό (ΕΚ), ένα τουρκοκυπριακό (ΤΚ). Η Ομόσπονδη Κυ-

βέρνηση (ΟΚ) θα έχει μια σειρά εξουσιών αρχίζοντας από τις «εξωτερικές υποθέσεις» και τελειώνοντας με το «Κυπριακό Πανεπιστήμιο» τη δημόσια υγεία, το περιβάλλον και τον τουρισμό.

2. Εξασφαλίζει τη μόνιμη αναπηρία της ΟΚ γιατί «όλοι οι νόμοι πρέπει να εγκρίνονται και από την Άνω και από την Κάτω Βουλή... κατά πλειοψηφία από κάθε σώμα...». Ο πρόεδρος και αντιπρόεδρος της ΟΔΚ, δεν θα προέρχονται βέβαια από την ίδια κοινότητα —«θα έχουν, χωριστά ή από κοινού, το διττό δικαίωμα να προβάλλουν βέτο για οποιοδήποτε νόμο ή απόφαση της Βουλής και του Υπουργικού Συμβουλίου...».

3. Εξασφαλίζει μόνιμη δυσπιστία και καχυποψία ανάμεσα ΟΚ και «κυβερνήσεων» των Ομοσπονδιακών κρατών. Σε τέτοιο σημείο που ειδική διάταξη ρητά προβλέπει ότι «η ΟΚ δεν μπορεί να καταπατεί τις εξουσίες και λειτουργίες των δυο ομοσπονδιακών κρατών».

4. Οι τρεις ελευθερίες (δικακίνηση, εγκατάσταση, ιδιοκτησία) «θα αναγνωρίζονται από το ομόσπονδο σύνταγμα», φαλκιδεύονται όμως στην πράξη από τις διοικήσεις των ομοσπονδιακών κρατών «που θα ρυθμίζουν αυτά τα δικαιώματα με τρόπο που θα συμφωνηθεί». Πουθενά η παραμικρή μνεία Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

5. Η «αποστρατικοποίηση της ΟΔΚ θα είναι ο στόχος» αλλά αμέσως παρακάτω προβλέπεται «αριθμητική ισορροπία των ελληνικών και ελληνοκυπριακών στρατευμάτων και εξοπλισμού από την μία και των τουρκικών και τουρκοκυπριακών στρατευμάτων και εξοπλισμού από την άλλη...» που θα μειωθεί «σε συμφωνηθέν επίπεδο» και θα έχουν απέναντί τους «...ομόσπονδη δύναμη αποτελούμενη από Ε/Κ και Τ/Κ μονάδα ίσου μεγέθους, υπό την κοινή γενική διοίκηση του προέδρου και αντιπροέδρου».

6. Τούρκοι έποικοι δεν αναφέρονται πουθενά. Μια πολύ επικίνδυνη διάταξη που προφανώς τους καλύπτει είναι η εξής: «Ζητήματα που σχετίζονται με τη δημογραφική δομή της ΟΔΚ θα εξετάζονται μέσα στα πλαίσια της προετοιμασίας της συνολικής συμφωνίας».

7. Για τις «εδαφικές ρυθμίσεις» όπως συνότρεπα περιγράφεται η σιωπηρή αναγνώριση της εδαφικής διχοτόμησης του νησιού και για την «επιστροφή» στην Ε/Κ

*Οι παραπομπές που παραθέτονται, σε εισαγωγικά, προέρχονται από το κείμενο της «Χαραυγής» Λευκωσίας, που το δημοσίευσε στις 27.7. μεταφρασμένο από τα τουρκικά. Το κείμενο μοιάζει πλήρες και αυθεντικό, κι η διπλή μετάφρασή του (αγγλικά - τουρκικά - ελληνικά) επαρκής. Στο ίδιο κείμενο, στηρίζεται έως σήμερα και το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών.

ΡΙΣΙΜΗ ΚΑΜΠΗ

του Αλ. Ξύδη

πλευρά ελάχιστων εκατοστών διχοτομημένου πια εδάφους δεν υπάρχει συγκεκριμένη μνεία (πούθε άραγε επήγαζαν διάφορες κουβέντες περί «επιστροφής» των περιοχών Μόρφου, Λεύκας και Βαρωσιού;), πέρα από μιαν αναφορά στη συμφωνία κορυφής (Μακαρίου - Ντενκτάς) του 1977 που κι αυτήν στενεύουν οι προσδιορισμοί από τα «σημεία εργασίας της Βιέννης του 1984». Εισάγεται εδώ η έννοια «συσχετισμού ανάμεσα στο μέγεθος της περιοχής που θα ΕΠΑΝΑΦΕΡΘΕΙ υπό Ε/Κ διοίκηση και του αριθμού των Ε/Κ εκτοπισθέντων που μπορούν να επιστρέψουν σε αυτήν την περιοχή από τη μια, και στο ανώτατο όριο αναφορικά με τον αριθμό Ε/Κ που μπορούν να διαμένουν στο ομοσπονδιακό κράτος υπό Τ/Κ διοίκηση από την άλλη» (υπογράμμισή δική μου). Όλες οι σχετικές παράγραφοι —και είναι αρκετές— που αναφέρονται στους «εκτοπισθέντες» είναι διατυπωμένες καθαρά για προστασία των Τουρκοκυπρίων —οι Ελληνοκύπριοι εκτοπισθέντες μπαίνουν παντού σε δεύτερη μοίρα.

8. Τέλος στο κεφάλαιο «οικονομική ανάπτυξη» όλες οι παράγραφοι κατευθύνονται προς την ενίσχυση και ανάπτυξη της Τ/Κ κοινότητας «για εξάλειψη της υπάρχουσας οικονομικής ανισορροπίας ανάμεσα στις δυο κοινότητες... η ΟΚ θα συστήσει γι' αυτόν τον σκοπό «ειδικό ταμείο». Θα κληθούν δηλαδή οι Ελληνοκύπριοι να πληρώσουν για τη μόνιμη ανάπτυξη των Τ/Κ καθώς και των Τούρκων εποίκων που θα έχουν παραμείνει.

Το «διάγραμμα» του κ. Κουεγιάρ θα ήταν απ' αρχής μέχρι τέλους απαράδεκτο για οποιαδήποτε χώρα είχε προβλήματα με μειονότητά της, την οποία έχει επέμβει με τα όπλα για να «προστατέψει» μια γειτονική χώρα. Πόσο ολέθριες είναι τέτοιες λύσεις δείχνουν πολλές εμπειρίες της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας —το πιο χτυπητό παράδειγμα είναι εκείνο των «Σουδητών Γερμανών» για τους οποίους επενέβη με τα όπλα ο Χίτλερ, με αποτέλεσμα την καθυπόταξη όλης της Τσεχοσλοβακίας, και στη συνέχεια το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο πρόεδρος Βασιλείου έχει φτάσει στη μεγάλη καμπή. Πρέπει να αποφασίσει να αποβάλει το προσωπείο συμπαθητικότητας κατά τα άλλα, και τις συμπεριφορές της αισιοδοξίας, και να αντιμετωπίσει τη στυγνή πραγματικότητα της ά-

μεσης γειτνίασης με έναν αχόρταγο επεκτατιστή, όσο είναι ακόμα πρόεδρος της Δημοκρατίας της Κύπρου, μέλος των ΗΕ, της Αγγλικής Κοινοπολιτείας και σεβαστού εταίρου στο Κίνημα των Αδελφωτών. Παραμερίζοντας τις ύποπτες πρωτοβουλίες του κ. Κουεγιάρ, πρέπει να αξιοποιήσει όλες τις ειδικές για την Κύπρο αποφάσεις από το 1974 του Συμβουλίου Ασφαλείας, καθώς και τα ψηφίσματα της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ —όλα αυτά τα κείμενα που ο κ. Γενικός Γραμματέας τα αγνοεί συστηματικά (δεν αναφέρονται πουθενά στο διάγραμμα) αν δεν τα παραβαινει, και να επιμείνει στη σύγκληση της διεθνούς διάσκεψης για το Κυπρικό την οποία από το 1974 έχει προτείνει η Σοβιετική Ένωση. Μια τέτοια διάσκεψη θα είχε και το προσόν ότι θα αφαιρούσε από τα χέρια του Γενικού Γραμματέα την πρωτοβουλία των χειρισμών, την οποία φαίνεται να δέχεται ανεπιφύλαχτα ο πρόεδρος Βασιλείου, ενώ ο Ντενκτάς, μόνιμος αντιρρησίας, βλέπει τον Κουεγιάρ να του προσφέρει κάθε φορά ένα πιο φιλοτουρκικό σχέδιο.

* * *

Στη 10η επέτειο της εισβολής των Τούρκων είχα διατυπώσει μερικές προτάσεις για μια «μαχητική» (όχι πολεμική) διπλωματική αντιμετώπιση του Κυπριακού με στενή συνεργασία Κύπρου και Ελλάδας (ΑΝΤΙ 266-20.7.84). Τώρα για την 15η επέτειο, επαναλαμβάνω συνοπτικά τις προτάσεις αυτές:

1. Η κυπριακή κυβέρνηση να αποσύρει επίσημα, δημόσια και πανηγυρικά όλες τις παραχωρήσεις που έχουν κάνει από το 1974 ο Μακάριος, ο Κυπριανός και τώρα ο Βασιλείου. Θα αποχτήσει έτσι όλη την ελευθερία της για να ξεκινήσει μια καινούρια διαπραγμάτευση με τους Τουρκοκύπριους (και με τις άλλες μειονότητες που τεινουμε να τις ξεχνούμε) μόλις έχουν αποχωρήσει τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής και η ΕΛΔΥΚ και έχουν αντικατασταθεί από τις δυνάμεις των ΗΕ (για τις οποίες βλέπε παρακάτω).

2. Η κυπριακή κυβέρνηση να προχωρήσει στη συγκρότηση αξιόμαχων ενόπλων δυνάμεων που να είναι σε θέση να αντιταχθούν σε κάθε απόπειρα των Τούρκων να επεκτείνουν την κατοχή τους.

3. Η κυπριακή κυβέρνηση να ζητήσει από την ελληνική τη σημαντική ενίσχυση της ΕΛΔΥΚ σε άντρες και σε υλικό, ώστε όχι μόνο να συμβάλουν στην ταχύτερη εκπαίδευση και εκγύμναση των κυπριακών δυνάμεων, αλλά και να είναι σε θέση η Ελλάδα να επιτελέσει αποτελεσματικά τις συμβατικές υποχρεώσεις ως εγγυήτρια της Κυπριακής ανεξαρτησίας.

4. Σε πολύ στενό συγχρονισμό με τις προτεινόμενες παραπάνω ενέργειες, η ελληνική κυβέρνηση να υποβάλει επίσημα για εγγραφή στην Ημερήσια Διάταξη της προσεχούς Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ πρόταση για αποστολή στην Κύπρο από τα ΗΕ σημαντικής ειρηνευτικής αστυνομικής δύναμης που να κατοχυρώσει την ασφάλεια όλων των κατοίκων της Κύπρου, να αντικαταστήσει το ταχύτερο τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής και την ΕΛΔΥΚ, να ξηλώσει την πράσινη γραμμή, και να εποπτεύσει στον ταχύτατο επαναπατρισμό όλων των Τούρκων εποίκων. Η Ελλάδα να καλύψει τα έξοδα της διεθνούς δύναμης ή πάντως πολύ σημαντικό μέρος της. Θα είναι οπωσδήποτε λιγότερα από τα έξοδα μιας πολεμικής επιχείρησης. (Αυτό είχε αρχικά διατυπωθεί σαν σκέψη από τότε Πρωθυπουργό Α. Παπανδρέου χωρίς ποτέ να υλοποιηθεί επίσημα).

5. Μόλις έχουν αποχωρήσει οι τουρκικές και ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις, καθώς και όλοι οι Τούρκοι έποικοι, η κυπριακή κυβέρνηση να προβεί σε διαπραγματεύσεις με τους Τουρκοκύπριους (και με τις άλλες μειονότητες) με μοναδική βάση τις συμφωνίες και το σύνταγμα του 1960.

Αυτά μεταξύ άλλων πρότεινα στις 13.7.1984. Είχα την τύχη των χρησμών της οξυδερκούς αλλά δυσάρεστης Κασσάνδρας. Δεν είναι όμως όλα χαμένα. Μην επείγονται μερικοί να κάνουν αβαντίες για ένα πλοίο που κλυδωνίζεται αλλά δεν έχει βουλιάξει ως τώρα, ή να επιδιώκουν λύσεις καταστροφής που δεν είναι παρά βολικά κλεισίματα — για τους Μεγάλους.

Η Δημοκρατία της Κύπρου παραμένει αναγνωρισμένη από 156 κράτη-μέλη των ΗΕ ανεξάρτητη και αδελφωμένη όσο το επιτρέπει η πρόσκαιρη αδυναμία της όχι όμως ακέραιη και αποστρατιωτικοποιημένη. Νομικά και διεθνώς ολόκληρη κι ως είναι εδαφικά ακρωτηριασμένη. Δεν πρέ-

πει η ντε φάκτο σημερινή διχοτόμηση να μεταβληθεί σε ντε γιούρε καθεστώς. Υπάρχουν ακόμα λύσεις όπως εκείνη που σκιαγραφούσα τότε. Απαιτούν βέβαια «κάποια ξεστρατίσματα από τις ως τώρα πεπατημένες, κάποια ξεβολέματα διαφόρων κατεστημένων και ταχύτατη εκτέλεση γιατί ο καιρός στενεύει...».

Επειδή το ίδιο το «διάγραμμα» Κουεγιάρ εισάγει για πρώτη φορά αναφορές και μνείες σημαντικών διατάξεων από τις Συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου που εγκαινιάστησαν το 1960 την Κυπριακή Δημοκρατία (αναλογία Ε/Κ προς Τ/Κ 70 προς 30 στην Κάτω Βουλή, 7 προς 3 στην Κυβέρνηση, Συμφωνίες Εγγύησης και Συμμαχίας κ.ά.) συμπληρώνω τις προτάσεις μου εκείνες ως εξής:

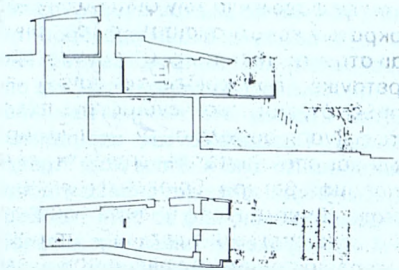
Να επιστρέψουμε Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, Ελλάδα και Τουρκία στις Συμφωνίες ακριβώς εκείνες σε εφαρμογή άλλωστε των οποίων ισχυρίστηκαν οι Τούρκοι ότι εισβάλανε το 1974. Είναι λιγότερο περιπλοκές, δύσχρηστες και άδικες από όλες τις λύσεις που προτάθηκαν έκτοτε, και πιο σύμφωνες με το πνεύμα των ΗΕ. «Παρ' όλες τις ατέλειές τους» έγραφα το 1984, «τα κείμενα αυτά αποδειχθηκαν τα μη-χειρόνα σε σύγκριση με όσα σχεδιάστηκαν αργότερα. Τώρα που οι Τουρκοκύπριοι πήραν μια γερή γεύση τουρκικής κατοχής, και οι Ελληνοκύπριοι έχουν ακόμα ζωντανή στο πετσί τους την εμπειρία των Κυπρίων και Ελλαδικών ακροδεξιών που οργάνωσαν το πραξικόπημα και οδήγησαν στην εισβολή, η μεγάλη πλειονότητά τους δεν αυταπατώνται πια για τα μειονεκτήματα της πιο στενής εξάρτησης από τη μια ή την άλλη από τις «μητροπόλεις», της διχοτόμησης του νησιού ή της ολοκληρωτικής κατάληψής τους από την Τουρκία ή την Ελλάδα...».

Και ακόμα να επιδιώξει η Ελλάδα κυρίως, αλλά και η Κύπρος, τη σύγκληση της διεθνούς διάσκεψης που προτείνει από το 1974 η Σοβιετική Ένωση και στην οποία ουσιαστικά μόνο η Τουρκία και οι ΗΠΑ αντιτάσσονται. Ας βγουν αυτές οι δυο χώρες καλούμενες στη διάσκεψη να ξεκαθαρίσουν υπεύθυνα και δημόσια γιατί αντιτάσσονται σε μια διεθνή προσπάθεια των ΗΕ με στόχο τη δικαιότερη λύση του Κυπριακού, την κατοχύρωση της ενότητας, ακεραιότητας και ανεξαρτησίας ενός κράτους μέλους των ΗΕ από 30 χρόνια, και την ειρήνευση αυτής της παραγμένης φωλιάς της Εγγύς Ανατολής. Ή μήπως οι ΗΠΑ πιστεύουν ακόμα όπως το 1964 (Άτσεσον) ότι πρέπει να σβυστεί από τον ΟΗΕ και από τη Μεσόγειο το κράτος αυτό, και να μοιραστεί το έδαφός του ανάμεσα σε δυο γείτονές του;

Σίφνος 5 Αυγούστου 1989
Αλέξανδρος Ξύδης

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ
ΤΟΥ ΜΗΤΣΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μια συνάντηση. Σεφέρης - Μακρυγιάννης
Η «ζωντανή έκφραση» που είναι ο Μακρυγιάννης και η συνάντησή που κατ' αρχήν πραγματοποιήθηκε ο Σεφέρης μαζί του, επανεγγράφονται από τον συγγραφέα μαζί με τις ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις του σχετικά με τη νεοελληνική λογοτεχνική σκέψη.

Φύλλα - φτερά
Πέντε ενόητες διηγημάτων: Το ριζιμιά λιθάρι, δύο συνθέσεις για κιθάρα, οι ρίζες των μπουζουκιών, παρένθεση με πλαγιαίλους, τρεις άλλες ιστορίες.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
Δεινοκράτους 131
Αθήνα 115 21, τηλ. 72.49.300

ΑΙΟΛΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ

Οι ναυαγοί του Ιωνάθαν - Ξεχειμώνιασμα στους πάγους - Δόκιμω ΟΞ - Ο μαστρο-Ζαχαρίας - Οι περιπέτειες της οικογένειας Ποτικέα - Ένας Αμερικανός δημοσιογράφος το 2889 - Η πλάνη και άλλα διηγήματα - Το νησί με τις έλικες - Ο κύριος Ρε-Δίεση - Οικογένεια χωρίς όνομα - Ο δρόμος της Γαλλίας

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ
ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα ☎ 363.02.14

ΑΙΟΛΟΣ ΤΑΞΙΔΙΑ-ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ

ΜΑΡΚΟ ΠΟΛΟ: Τα ταξίδια - ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ: Η ανακάλυψη της Αμερικής [Α' τόμος: Ημερολόγιο Πλοίου 1492-1493, Β' τόμος: Ταξιδιωτικές αφηγήσεις 1493-1504] - ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ ΝΤΕ ΛΑΣ ΚΑΖΑΣ: Σύνομη ανασκόπηση της καταστροφής των Ινδιών - ΤΖΕΪΜΣ ΚΟΥΚ: Τα ταξίδια γύρω από τον κόσμο [Α' και Β' τόμος] - ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΖΟΣ: Έλληνες θαλασσοπόροι στις μεγάλες ανακαλύψεις

Σόλωνος 114, 106 81 Αθήνα ☎ 363.02.14

αντι δεσεις στον κοσμο

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ:

Η απομόνωση του Ισραήλ, κλειδί για τη λύση

Όταν ο πρόεδρος του Ιράν διαβεβαίωνε ότι με τη μεσολάβησή του θα βρισκόταν λύση στο θέμα των ομήρων των λιβανικών οργανώσεων, αρκεί οι Ηνωμένες Πολιτείες να επέδειχναν συνετή στάση, πλανήθηκε η εντύπωση ότι οι όμηροι, τόσο από την αραβική όσο και από την ισραηλινή πλευρά, θα ελευθερώνονταν. Είχε προηγηθεί άλλωστε η αναβολή της θανάτωσης του Σισίπιο δύο συνεχόμενες φορές, σημάδι τότε ότι οι παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις έπαιρναν καλό δρόμο. Η απότομη μεταστροφή όμως των Αράβων απαγωγέων, που άφησαν τους Αμερικανούς κατά μέρος και απείλησαν ότι θα σκότωναν έναν από τους Ισραηλινούς ομήρους τους, αν ο Σείχης Ομπέιντ δεν αφηνόταν ελεύθερος, επιβεβαίωσε για άλλη μια φορά ότι κανείς δεν μπορεί να προβλέψει τις εξελίξεις στο Λίβανο.

Η νέα περιπέτεια οδηγεί στην υπόθεση ότι αυτές οι παράνομες αραβικές οργανώσεις είναι από ένα σημείο και πέρα ανεξέλεγκτες ακόμη και από εκείνους που, όπως πιστεύουμε στη Δύση, είναι οι πάτρωνές τους. Εκτός από την αποτυχία του Αραβικού Συνδέσμου στην προσπάθειά του να πείσει τις ενδιαφερόμενες πλευρές να άρουν το γενικότερο αδιέξοδο στο Λίβανο, από τις ανακοινώσεις της ιρανικής κυβέρνησης δεν είναι σαφές κατά πόσο αυτή καθοδηγεί ή απλώς παρακολουθεί τους απαγωγείς στην τακτική τους. Η υπόθεση αυτή που οπωσδήποτε υπόκειται σε αναθεώρηση, ακολουθείται πάντως από την εδραίωση του χιλιοεπιπέδου συμπεράσματος ότι βασικός συντελεστής, εκ των ουκ άνευ, του φαύλου κύκλου της τρομοκρατίας στο Λίβανο παραμένει το Ισραήλ. Η κυβέρνηση Σαμίρ είχε τον κυνισμό να ομολογήσει ότι είχε αποφασίσει την απαγωγή του Ομπέιντ δύο μήνες πριν την εκτελέσουν οι Ισραηλινοί καταδρομείς και έτσι άθελά της ανέδειξε μία καινούρια πτυχή του μεσανα-

τολικού, που ίσως αποβεί καθοριστική για τις εξελίξεις στο άμεσο μέλλον, δηλαδή το ρήγμα που έχει ανοίξει στις σχέσεις του Ισραήλ με τους παραδοσιακούς δυτικούς συμμάχους του.

Πρέπει να επισημανθεί κατ' αρχήν η βίαιη επίθεση του βρετανικού Τύπου κατά του Ισραηλινού υπουργού Άμυνας Γιτζάκ Ράμπιν, που τον κατηγορήσε έμμεσα ότι είναι ανίκανος να εκτιμήσει σωστά την ψυχολογία των φιλοϊρανών τρομοκρατών και ότι ουσιαστικά τους μιμείται στην τακτική τους. Οι εγκυρότερες βρετανικές εφημερίδες άφησαν να εννοηθεί ότι αυτό που ενδιαφέρει πρωτίστως είναι η ασφάλεια των δυτικών ομήρων και οποιαδήποτε ενέργεια τη θέτει υπό αμφισβήτηση βρίσκει αντίθετη τη Δύση. Έπειτα είναι η περίπτωση του Μπους, ο οποίος αντιμετωπίζει τη σοβαρότερη κρίση από την ημέρα που ανέλαβε καθήκοντα.

Ο Αμερικανός πρόεδρος βρέθηκε στο επίκεντρο των συζητήσεων όχι μόνο διότι είναι ο ηγέτης μιας άμεσα ενδιαφερόμενης χώρας, αλλά κι επειδή οι χειρισμοί του προξένησαν εντύπωση. Εμφανίστηκε ήπιος, διαλλακτικός και ψυχραιμος και το ίδιο συμβούλευε να κάνουν όλοι οι άλλοι, εχθροί και φίλοι. Ανέλαβε συγκεκριμένες διπλωματικές πρωτοβουλίες, κυρίως προς την πλευρά του Ιράν, δέχθηκε την προοπτική να ανταλλάγουν οι όμηροι, αλλά το σημαντικότερο, φρόντισε να πάρει τις αποστάσεις του από το Ισραήλ. Οι εκπρόσωποί του τόνισαν ότι η Ουάσιγκτον αρνείται να συμβουλευτεί το Τελ-Αβίβ αν πρέπει ή δεν πρέπει να έλθει σε διαπραγματεύσεις με τους Άραβες απαγωγείς για την ανταλλαγή των ομήρων και ταυτόχρονα κάλεσαν την ΕΣΣΔ και τις ευρωπαϊκές χώρες να συμβάλουν στην άρση του αδιεξόδου. Το Ισραήλ δεν μπόρεσε να κρύψει τη δυσαρέσκειά του όταν είδε ότι απομονώνεται και αυτό καταγράφηκε στην ειδησεογραφία των πρώτων ημερών.

Είναι φανερό ότι όσο περνάει ο καιρός, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα είναι όλο και λιγότερο διατεθειμένες να υποστηρίξουν το Ισραήλ στην έξαλλη πολιτική του. Η διαμόρφωση νέου τύπου σχέσεων μεταξύ των χωρών που ανήκουν στα δύο μεγάλα πολιτικοκοινωνικά στρατόπεδα, μετά την φιλελευθεροποίηση των ανατολικών κοινωνιών και τις εντυπωσιακές συμφωνίες που έχουν επιτευχθεί στον τομέα του αφοπλισμού, επιβάλλει σήμερα την επίλυση των τοπικών διαφορών και την κατάργηση των εστιών έντασης. Η αποχώρηση των Σοβιετικών από το Αφγανιστάν, ο τερματισμός της νοτιοαφρικανικής κατοχής στη Ναμίμπια και οι διαπραγματεύσεις για την Καμπότζη είναι κινήσεις ακριβώς μέσα σ' αυτό το πλαίσιο.

Ακολουθεί η Μέση Ανατολή, όπου η περίπτωση των ομήρων είναι απλώς μια από τις συνιστώσες του συνολικού προ-

βλήματος και όχι η σημαντικότερη. Η κατάσταση στα κατεχόμενα και ο εμφύλιος πόλεμος κρατούν πάντα το ηφαίστιο σε ενέργεια.

Όσον αφορά τον εμφύλιο, ο τερματισμός του προϋποθέτει την αποχώρηση του Ισραήλ από το νότιο και της Συρίας από το δυτικό τμήμα του Λιβάνου και την κατανομή της εξουσίας μεταξύ των Μωαμεθανών και των Χριστιανών εις τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται ισορροπία. Για τα κατεχόμενα δεν γίνεται λόγος: η αποχώρηση του Ισραήλ κρίνεται σχεδόν απ' όλους απαραίτητη ως η μοναδική δίκαιη λύση.

Σε μια εποχή που οι πάντες μιλούν με συναινετικό πνεύμα, από την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης η οποία έφθασε στο σημείο να αναγνωρίσει το κράτος του Ισραήλ, έως την αριστερή πτέρυγα της ισραηλινής Βουλής που πολλαπλασιάζει τις επαφές της με τους Παλαιστίνιους στα κατεχόμενα, καθίσταται ηλιού φαεινότερον ότι η εξουδετέρωση της μισαλλόδοξης πολιτικής της ισραηλινής κυβέρνησης από τη διεθνή κοινότητα θα ανοίξει το δρόμο στην επίλυση ενός προβλήματος, που από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και μετά συσσώρευσε χιλιάδες νεκρούς, ξεσηπίωσε πολύ περισσότερους ανθρώπους, κατέστρεψε μια από τις ομορφότερες περιοχές της Ανατολής και θα φορτώσει γενιές του 21ου αιώνα με μνήμες μεσαιωνικές.

Παντελής Μούτουλας

Books and comics from USA

at very cheap prices

Fiction and non-fiction books

We have thousand titles of books: Novels, scientific books (computer, economy, psychology, biology, history, geography etc.).

Movie classics, rare art books and magazines for collectors.

Rare Comics (Marvel, DC etc.).

ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151, ΤΗΛ. 7015292
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ

Επιμέλεια: ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ

ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Για τον Γκράμοι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ.

Παρεμβάσεις

Μετάφραση: ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ

Μια σημαντική μελέτη του Νίκου Πουλιαντζά αναδημοσιεύεται σε αυτή την έκδοση, καθώς επίσης και τρεις συνεντεύξεις του.

ΠΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ

Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

Μετάφραση: ΑΝΤΑΙΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ

Η προβληματική του Ινγκράο για την κρίση εκφράζει μια απόπειρα θεωρητικής αναγωγής και σύνθεσης της καθημερινής πολιτικής του μεγαλύτερου κομμουνιστικού κόμματος εκτός εξουσίας.

ΛΟΥΓ΄ ΑΛΤΟΥΣΕΡ

Στοιχεία αυτοκριτικής

Μετάφραση: ΤΑΚΗΣ ΚΑΦΕΤΖΗΣ

Πέντε δοκίμια του Λουί Αλτουσέρ, χαρακτηριστικά για τον ισχυρά αυτοκριτικό τους χαρακτήρα, τα οποία μνημειώνουν τον βαθιά ανήσυχο τρόπο σκέψης του.

ΡΑΛΦ ΜΙΛΛΙΜΠΑΝΤ

Το Κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία.

Ανάλυση του δυτικού συστήματος εξουσίας

Μετάφραση: ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΛΗΣ

Πρόλογος: ΣΠΗΛΙΟΣ

ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ο συγγραφέας ασχολείται με κεντρικά ζητήματα της θεωρίας περί Κράτους, όπως είναι η σχέση της κυρίαρχης τάξης με την οικονομία και την πολιτική, η φύση και ο ρόλος του Κράτους και η σχέση τους με την «κρατική ελίτ».

ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ - Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ - Α. ΤΟΖΕΛ

Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ

Μετάφραση - Επιμέλεια: ΤΑΚΗΣ

ΚΑΦΕΤΖΗΣ

Τρία δοκίμια - δείγματα γραφής των πρόσφατων αναζητήσεων στο χώρο του δυτικού μαρξισμού, που έχουν σαν κύριο αντικείμενο το πρόβλημα της θεωρητικής υπόστασης και των πρακτικών συνεκδοχών της πολιτικής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

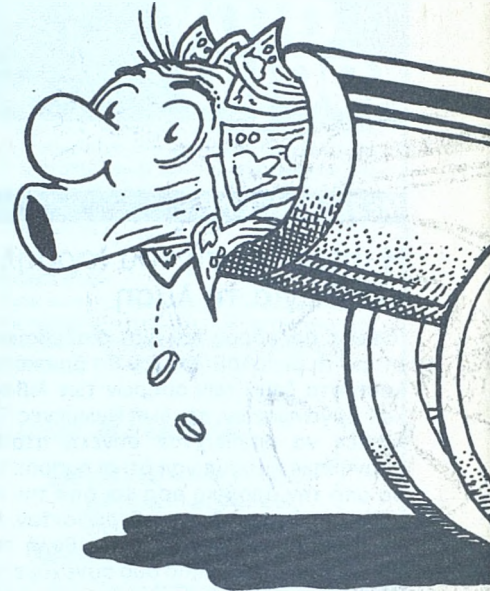
Δεινοκράτους 131

Αθήνα 115 21 τηλ.: 7249300

ΕΛΛΑΣ - ΑΥΣΤΡΙΑ

Περίεργοι θάνατοι Αυστριακών

Οι αυστριακοί βιομήχανοι όπλων θεωρούνται σαν οι ύαινες του διεθνούς λαθρεμπορίου όπλων. Ο χώρος δράσης τους είναι εκείνες οι εμπόλεμες χώρες, ή οι περιοχές υψηλής έντασης, όπου οι πλασιών των μεγάλων δυνάμεων έχουν αλληλοεξουδετερωθεί, και, ταυτόχρονα, οι ιδιωτικοί μεγαλέμποροι θεωρούν τις συναλλαγές προς το παρόν ασύμφορες. Παντού, όπου εμφανίζονται, η ατμόσφαιρα μυρίζει μπαρούτι και πτωμαΐνη — συχνά μάλιστα — περισσότερο μετά από ό,τι πριν από την εμφάνισή τους.

Για κακή τύχη των βιομηχάνων όπλων, η αυστριακή νομοθεσία περί εξαγωγής όπλων απαγορεύει αυστηρά τέτοιες πωλήσεις. Αυτό ισχύει πολύ περισσότερο για τις κρατικές επιχειρήσεις, που έχουν και τη μερίδα του λέοντος στην παραγωγή βαρέως οπλισμού. Η επιλογή τέτοιων αγορών, όπως εκείνες της Χιλής, του Μαρόκου, της Ιορδανίας του Ιράκ ή του Ιράν, στις αρχές της δεκαετίας του '80, ήταν έτσι κάτι που θα έπρεπε να οδηγήσει αναπόφευχτα στη συνειδητή παραβίαση των νόμων.

Όπως και πράγματι έγινε. Μόνο που για να περάσουν απαρατήρητες αυτές οι πωλήσεις έπρεπε να στηθεί ένας τεράστιος μηχανισμός παραπλάνησης της δημοσιότητας, καθώς και να βρεθούν ενδιάμεσοι, που θα ανελάμβαναν τη μεταφορά των όπλων, χωρίς να κινήσουν ιδιαίτερες υποψίες.

Από την επιτυχημένη συνεργασία των Αυστριακών παραγωγών και των Ελλήνων κερδοσκοπών, που έσπευσαν να προσφέρουν σαν μεσολαβητές τις καλές τους υπηρεσίες, προέκυψε έτσι το διάβητο σκάνδαλο «Νόρικουμ», το πιο γνωστό σε μια σειρά τέτοιων πράξεων λαθρεμπορίου. Η εταιρεία Νόρικουμ είναι γνωστή για τα κανόνια της του τύπου GHN 155, δηλαδή διαμετρήματος 155 χιλιοστών και βεληνεκούς 39,6 χιλιομέ-

τρων. Η πέτρα του σκανδάλου: Η πώληση 200 τέτοιων κανονιών καθώς και μιας μεγάλης ποσότητας πυρομαχικών στο Ιράν αξίας 800 εκατομμυρίων δολαρίων το 1984-86, δηλαδή ακριβώς στην εποχή, που ο πόλεμος Ιράν - Ιράκ βρισκόταν στο αποκορύφωμά του.

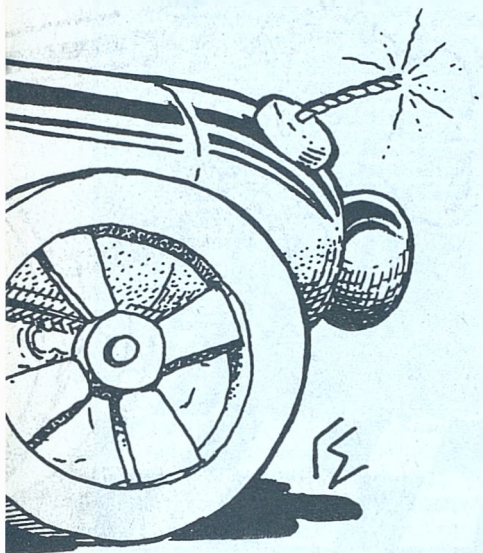
Το ότι το σκάνδαλο έγινε ήδη από το φθινόπωρο του 1985 γνωστό, οφείλεται αποκλειστικά στα περιοδικά ΒΑΣΤΑ και PROFIL. Οι μάντζερ της Νόρικουμ «ποιούσαν την νήσσο», η εισαγγελία την ανήμπορη και η κυβέρνηση την ανήξερη. Στη συνέχεια όμως η πίεση του Τύπου έγινε τόσο μεγάλη, ώστε η εισαγγελία να αναγκαστεί να επέμβει και να διερευνήσει την υπόθεση σε βάθος.

Το αποτέλεσμα της έρευνας συνόψισε πρόσφατα το PROFIL σ' ένα δημοσίευμα με τον τίτλο «Η συνωμοσία του κράτους». Όπως αποδεικνύεται τώρα επίσημα, γνώση των παρανομιών δεν είχαν μόνο οι μάντζερ της εταιρείας, αλλά και η τότε στρατιωτική και πολιτική ηγεσία της χώρας. Η πρακτική απόληξη είναι τώρα μια δίκη εναντίον των επικεφαλής και δεκάδων άλλων μάντζερ της Νόρικουμ, που πρόκειται να αρχίσει τέλη Σεπτεμβρίου, καθώς και μια δικαστική προανάκριση εναντίον του τότε σοσιαλιστή καγκελάριου Φρεντ Σινοβατς καθώς και δυο πρώην σοσιαλιστών υπουργών. Ο κύ-

ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΑ

στη Βιέννη και την Αθήνα

του Νίκου Χειλά

κλος των κατηγορουμένων πολιτικών αναμένεται ότι θα διευρυνθεί και το αργότερο αμέσως μετά τη δίκη των μάντζερ σχεδιάζεται η συγκρότηση μιας εξεταστικής επιτροπής του Κοινοβουλίου για τον καταλογισμό των πολιτικών ευθυνών.

Και η πιο μακάβρια ίσως πλευρά της υπόθεσης: Οι δικαστικές αρχές διέταξαν πρόσφατα μια νέα αυτοψία στα «επίγεια κατάλοιπα» δύο παλιότερα «υψηλά ιστάμενων» προσωπικοτήτων, του πρώην υπουργού Άμυνας **Καρλ Λίντγκεντορφ**, και του πρώην διευθυντή της εταιρείας, της Νόρικουμ, **Χέρμπερτ Αφφάλτερ**, οι οποίοι ήταν επίσης αναμεμιγμένοι στην υπόθεση και πέθαναν κάτω από μυστηριώδεις συνθήκες — ο πρώτος δήθεν σαν «αυτόχειρ», και ο δεύτερος από καρδιακή προσβολή.

Μια εξίσου μακάβρια μυρωδιά αποπνέει όμως και η ελληνική πλευρά της συναλλαγής. Το τραγικότερο στοιχείο της είναι ο θάνατος του πρώην πρεσβευτή της Αυστρίας στην Ελλάδα **Χέρμπερτ Άμρι** τόν Ιούλιο του 1985 στην Αθήνα. Ο Άμρι, ήταν μόλις 45 ετών, πέθανε από έμφραγμα του μυοκαρδίου μετά από μια δεξίωση στην αυστριακή πρεσβεία, στην οποία είχαν πάρει μέρος και μερικοί από τους μεσολαβητές και γνώστες του λαθρεμπορίου. Ο αυστριακός Τύπος αλλά

και η αυστριακή αστυνομία δεν απέκλεισαν τη δολοφονία, δεδομένου ότι ο Άμρι, που είχε μάθει σαν πρώτος αυστριακός διπλωμάτης τα τεκταινόμενα, είχε αρχίσει μερικές μέρες πρωτίτερα να βομβαρδίζει το υπουργείο Εξωτερικών στη Βιέννη με πληροφορίες προβάλλοντας και το αίτημα, να διακοπεί αμέσως το λαθρεμπόριο. Οι ελληνικές αρχές αποδέχτηκαν αμέσως τη γνωμοδότηση των γιατρών, που εξέτασαν πρόχειρα το νεκρό, ενώ ο ελληνικός Τύπος δεν έδωσε στο θέμα ιδιαίτερη σημασία. Εντύπωση προκάλεσε όμως, ότι οι αυστριακές αρχές έκαναν από την αρχή ό,τι μπορούσαν για να κουκουλώσουν το θέμα. Όπως είχε δηλώσει τότε, η κόρη του Άμρι, Ντίτας, 24 ώρες μετά το θάνατο του πατέρα της στο υπουργείο Εξωτερικών στη Βιέννη οργίασαν οι φήμες σχετικά με μια ενδεχόμενη δολοφονία. Παρόλα αυτά δεν δόθηκε εντολή για αυτοψία, για το φόβο ότι αν επιβεβαιωνόταν η θεωρία περί δολοφονίας, τότε «το σκάνδαλο θα γινόταν ακόμη μεγαλύτερο».

Η ελληνική πτυχή της υπόθεσης δεν περιορίζεται όμως στον περίεργο θάνατο του Άμρι. Η ανάγνωση της δικογραφίας εναντίον των μάντζερ της «Νόρικουμ», που έχει στη διάθεσή του το «ΑΝΤΙ», δεν αφήνει καμιά αμφιβολία, ότι στη δεκαετία του '80 η Ελλάδα πρόσφερε ένα ιδανικό service σαν διαμετακομιστικό κέντρο στη διακίνηση όπλων. Η καθαρά «ιδιωτική πρωτοβουλία» δεν υστερούσε φυσικά: Σαν εμπνευστής της ιρανο-αυστριακής-ελληνικής σύμπραξης φέρεται ο μεγαλέμπορος αρμάτων μάχης **Χριστόφορος Μπόικος**, ο οποίος επιμένει όμως στο ότι δεν ασχολήθηκε στη συνέχεια με την υπόθεση. Η ιδιωτική πρωτοβουλία ευδοκίμησε όμως με ταχύτατους πλέον ρυθμούς από τη στιγμή που το κράτος, αν και μέσω ανεπίσημων φορέων, ανέλαβε τη διοργάνωση της ετήσιας διεθνούς έκθεσης όπλων Defendory στο Φάληρο. Μπροστά στην ακτή του Φαλήρου λοιπόν, σε μια πολυτελή θαλαμηγό, συναντήθηκαν στις 12 Οκτωβρίου 1984 οι εκπρόσωποι του Ιράν και της Αυστρίας, για να συζητήσουν τη συναλλαγή. Παρών και ο εκπρόσωπος της «Νόρικουμ» στην Αθήνα **Γιώργος Λουκάς**. Παρών όμως και ο ιρανικής καταγωγής έμπορος όπλων **Αλ Χατζή Ρεζά Ντάι**, ο οποίος είχε εμφανιστεί σαν ο κύριος μεσολαβητής του Deal.

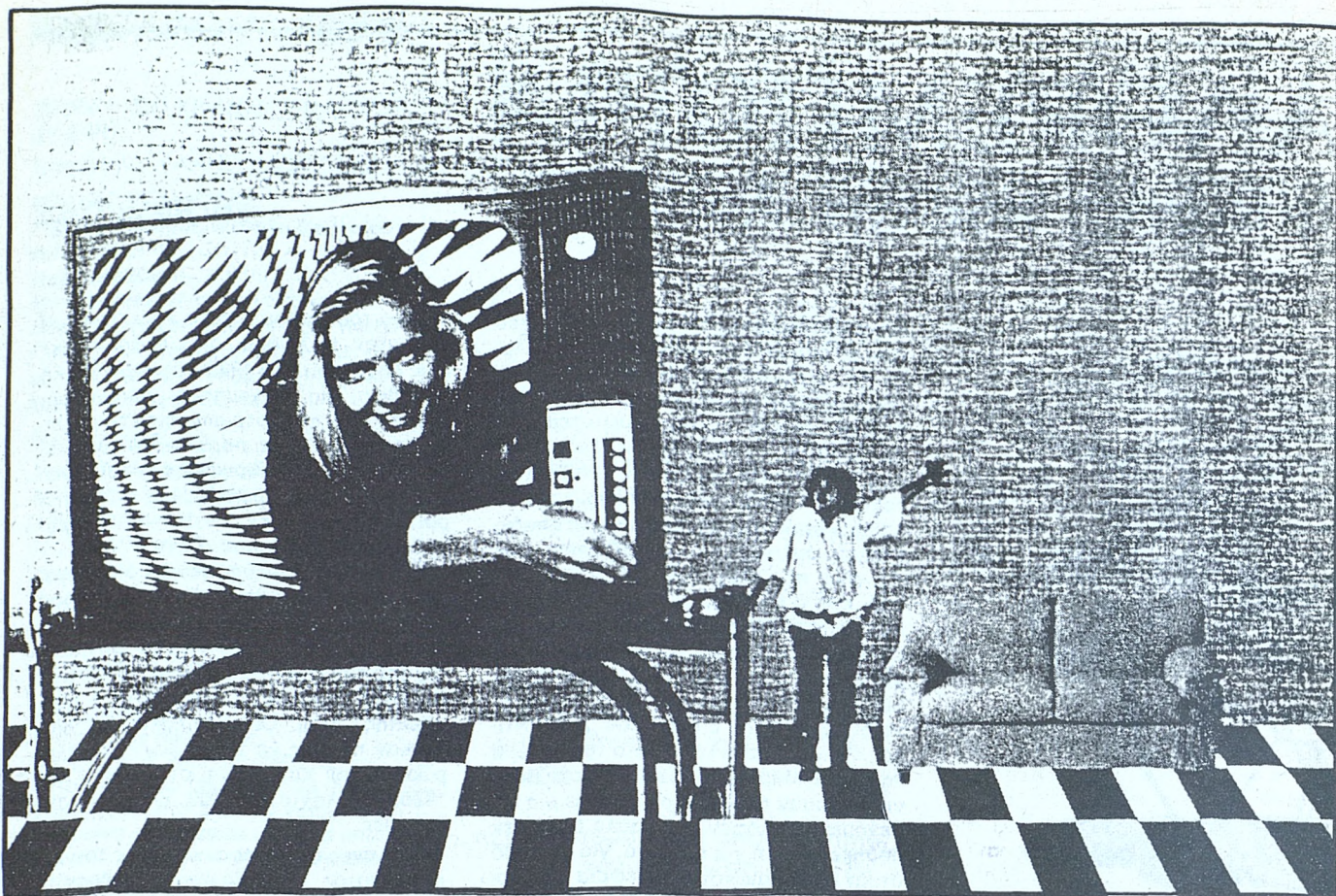
Και ήταν πάλι ο ίδιος Χατζή Ντάι, η ε-

ταιρεία του οποίου, Cirico, έχει την έδρα της στην Καλλιθέα, που εμφανίστηκε στις αρχές Ιουλίου 1985 στην αυστριακή πρεσβεία, για να χτυπήσει συναγεμώ: Οι Ιρανοί και οι Αυστριακοί συνεταιίροι είχαν αποφασίσει να παραιτηθούν από τη μεσολάβησή του και να μην του πληρώσουν καμιά προμήθεια. Σε μια τέτοια περίπτωση, απειλούσε ο Ντάι, «θα καταφύγω αμέσως στη δημοσιότητα».

Ο Γιώργος Λουκάς, που επισκέφθηκε αμέσως μετά την πρεσβεία, επιβεβαίωσε του λόγου το ασφαλές. Τα λεγόμενά του κατά τ' άλλα καταγράφηκαν σε μια κασέτα, από ένα μαγνητόφωνο που φρόντισε να θέσει μυστικά σε λειτουργία ο πρεσβευτής Άμρι. Οι αυστριακοί αναγκάστηκαν πάντως να υποκύψουν και πλήρωσαν στον Χατζή Ντάι στις αρχές του 1985, τουλάχιστον 360 εκατομμύρια δραχμές.

Έλληνες ήταν και οι κομιστές του εμπορεύματος. Τα πλοία που μετέφεραν τα όπλα είναι, αν και επιμέρους υπό παναμέζικη σημαία, ελληνικής πλοιοκτησίας. Η δικογραφία τα αναφέρει ονομαστικά: Πρόκειται για τα πλοία Άτλας, *Ελεφτερία Κ.*, *Αγγελική*, *Ρίο Βεντούρε*, *Ελίζα Δυο*, *Νικόλα*, και *Τράουτενβελς*, τα οποία μεταξύ Ιουλίου 1985 και Αυγούστου 1986 μετέφεραν τα όπλα από το λιμάνι Καρντέλιεβο της Γιουγκοσλαβίας στο λιμάνι Μπαντάρ Αμπάς του Ιράν στον περσικό κόλπο. Επίσημα, δηλαδή ψευδώς, ο τόπος αποστολής ήταν η Λιβύη και σε μια περίπτωση η Ταυλάνδη.

Η πλοιοκτήτρια εταιρεία «European Navigation Company», που δεν δίστασε να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή εκατοντάδων ναυτικών στέλλοντάς τους με κυριολεκτικά εκρηκτικό υλικό στην εστία των εχθροπραξιών, τον Περσικό Κόλπο, καμώνεται την αμέτοχη. Τους ανήξερους παρίσταναν κατά σειρά, όταν ο γράφων τους επισκέφθηκε το καλοκαίρι του 1986 στην Αθήνα, και ο υπεύθυνος της Defendory **Δημητρώπουλος**, όπως και ο εκπρόσωπος της Νόρικουμ, Λουκάς. Ο πρώτος ενεργούσε έτσι προφανώς λόγω «εθνικού συμφέροντος», ενώ ο δεύτερος, λόγω ελληνικής υπηκοότητας δεν διώχθηκε ποινικά —τουλάχιστον όχι ακόμα. Δυστυχώς γι' αυτόν όμως δεν εκπληρώθηκε η ευχή, που εξεδήλωσε απέναντι στον Άμρι, και έχει καταγραφεί στην κασέτα: «*Το καλύτερο για μας θα ήταν να βύθιζαν οι Ιρακίνοι τα καράβια, αμέσως μόλις θα έφτευαν από εμάς.*»

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ή ΟΛΙΓΟΠΩΛΙΑΚΟΣ ΠΛΟΥΡΑΛΙΣΜΟΣ

Όταν αυτό το τεύχος του «Αντί» θα κυκλοφορεί στα περίπτερα είναι πολύ πιθανόν ότι θα είναι γνωστές και οι τελικές ρυθμίσεις για το θέμα της ιδιωτικής τηλεόρασης.

Και αυτό γιατί η κυβέρνηση Τζαννετάκη πιέζεται ασφυκτικά από ορισμένες πλευρές να «τελειώσει» το θέμα όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, για λόγους που μπορεί εύκολα να αντιληφθεί κανείς, αν αναλογισθεί τα τεράστια οικονομικά, αλλά κυρίως πολιτικά συμφέροντα, που επενδύονται σε αυτόν τον τομέα. Δεν είναι καθόλου υπερβολικό να λεχθεί ότι στην υπόθεση της ιδιωτικής τηλεόρασης παίζεται η προοπτική της εξουσίας στη χώρα μας για τα επόμενα πενήντα τουλάχιστον χρόνια.

Έτσι, τα ενδεχόμενα που υπάρχουν είναι δυο: Ή το πλαίσιο που θα θεσμοθετηθεί θα κατοχυρώνει και θα διαφυλάσσει τον ανταγωνισμό στην νεοπαγή «τηλεοπτική αγορά», των ιδιωτών-επιχειρηματιών μεταξύ τους, προς όφελος

του Δημ. Τηλεθεατή

—βεβαίως— και της κρατικής τηλεόρασης που θα αναγκασθεί να προσαρμοσθεί στα νέα δεδομένα, ή η λεγόμενη «απελευθέρωση» της τηλεόρασης θα γίνει υπόθεση ενός πολύ στενού κύκλου κεφαλαιούχων, οι οποίοι θα έχουν κάθε λόγο να συνασπισθούν και να μονοπωλήσουν την αγορά. Συγκροτώντας έκ παραλλήλου και ένα επιχειρηματικό μπλοκ εξουσίας, το οποίο θα έχει τη δύναμη να υπαγορεύει τα κελεύσματά του στην πολιτική ζωή του τόπου.

Ας δούμε όμως τι ακριβώς έχει γίνει μέχρι σήμερα και πώς η κυβέρνηση Τζαννετάκη έχει χειρισθεί το θέμα. Μια ωραία... πρωία (ή μάλλον μεσημβρία...) ο κυβερνητικός εκπρόσωπος και υπουρ-

γός Προεδρίας κ. Αθαν. Κανελλόπουλος εμφανίζεται στην αίθουσα ενημέρωσης των πολιτικών συντακτών και ανακοινώνει ότι θα δοθούν δυο άδειες για τη δημιουργία και λειτουργία καναλιών τηλεόρασης σε δυο ομάδες εκδοτών.

Ο εκπρόσωπος της κυβέρνησης διευκρινίζει μάλιστα ότι αυτό θα γίνει με υπουργική απόφαση (!), η οποία θα κυρωθεί από τη Βουλή αργότερα!...

Η μεθόδευση υπήρξε πρωτοφανής και οπωσδήποτε αντάξια των «παλαιών καλών ημερών» των κυβερνήσεων της ΝΔ και της «αλήστου μνήμης» ΕΡΕ.

Για ένα θέμα τόσο σημαντικό για την διαμόρφωση των συσχετισμών στο πεδίο της εξουσίας έμπαινε στην άκρη και αυτή ακόμα η πεπατημένη διαδικασία της αστικής κοινοβουλευτικής νομιμότητας.

Οι αντιδράσεις που σημειώθηκαν υποχρέωσαν την κυβέρνηση να αναδιπλωθεί και δια στόματος του λαλίστατου εκπροσώπου της να «διορθώσει» το «ατόπη-

μα», εξαγγέλλοντας ότι η υπόθεση της ιδιωτικής τηλεόρασης θα ρυθμιστεί με νομοσχέδιο, που θα κατατεθεί στη Βουλή προς συζήτηση και ψήφιση.

Αυτά επισήμως!... Τι συμβαίνει όμως στο παρασκήνιο;

Η κυβέρνηση ήταν έτοιμη να δώσει το αποκλειστικό προνόμιο της λειτουργίας ιδιωτικής τηλεόρασης σε δυο ομάδες εκδοτών: Η πρώτη αποτελείται —ως γνωστόν— από τους κ. **Λαμπράκη, Βαρδανογιάννη, Τεγόπουλο, Αλαφούζο** και **Μπόμπολα**. Αλλά ουσιαστικά ελέγχεται σε μεγάλο ποσοστό από τον **Όμιλο Βαρδανογιάννη** ο οποίος και —όπως λέγεται— στηρίζει τόσο την εκδοτική επιχείρηση Τεγόπουλου, όσο και το συγκρότημα Λαμπράκη.

Και οι πέντε έχουν ιδρύσει την εταιρεία «**ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ**» και ελέγχουν ένα μεγάλο μέρος του ημερήσιου Τύπου αλλά και των ερτζιανών. («Έθνος», «Βήμα», «Τα Νέα», «Καθημερινή», «Ελευθεροτυπία», «Μεσημβρινή» από εφημερίδες, «TOP FM» και «SKY» από σταθμούς καθώς και αρκετά περιοδικά). Επίσης το συγκρότημα Λαμπράκη έχει στη διάθεσή του ιδιότητα studio και πλήρη εξοπλισμό και τεχνονομία παραγωγής. Η δεύτερη ομάδα αποτελείται από τους κ. **Κυριακού** («Αντέννα»), **Βουδούρη** («ΕΛ. ΤΥΠΟΣ») και **Καραγιάννη** («ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ», μαζί του είναι και ο επιχειρηματίας κ. **Γ. Σαραντάπουλος**, που είναι συνιδιοκτήτης της εφημερίδας).

Σύμφωνα όμως με τις τελευταίες πληροφορίες έχει πάψει ήδη να υφίσταται ως ομάδα, αφού διαφώνησε και αποχώρησε ο κ. Βουδούρης. Έτσι ως βασικός διεκδικητής της άδειας εμφανίζεται ο κ. **Μ. Κυριακού**, του οποίου όμως η οικονομική επιφάνεια δεν μπορεί να καλύψει την επένδυση, που απαιτεί τουλάχιστον 4,5 δισεκατομμύρια δρχ. ετήσιο λειτουργικό κόστος· φημολογείται, λοιπόν, ότι ο κ. Κυριακού έχει συνάψει συμφωνία με τον «μεγιστάνα» του Τύπου κ. **Μέρντοκ** του οποίου έχει «ανοίξει η όρεξη» για την ελληνική αγορά. Εξ άλλου είναι γνωστό ότι ο εν λόγω επιχειρηματίας που διατηρεί στενές σχέσεις τόσο με τον κ. **Μητσοτάκη** (λέγεται, μάλιστα, ότι ο πρόεδρος της ΝΔ προσπάθησε να συμβιβάσει τις διαφορές των κκ. Βουδούρη και Κυριακού, χωρίς αποτέλεσμα) όσο και με κρατικούς παράγοντες ανατολικών χωρών, αλλά και με τον κ. **Α. Παπανδρέου**, έχει μεγάλη ενθάρρυνση για χρηματοδότηση από ομογενειακούς οικονομικούς κύκλους των ΗΠΑ που επηρεάζονται από τον **(ΣΙΑ) Ιάκωβο**. Αν, λοιπόν, δοθούν τελικά δυο μόνον άδειες είναι ξεκάθαρο ότι δημιουργείται ένα τραστ με απόλυτη κυριαρχία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ημερήσιος και περιοδικός τύπος, ραδιοφωνικοί σταθμοί, τηλεόραση), το οποίο θα μονοπωλήσει την αγορά και θα αναδειχθεί σε αυτόνομο και ανεξέλεγκτο παράγοντα άμεσης και καθοριστικής επιρ-

ροής στην πολιτική ηγεσία της χώρας, χωρίς να υπάρχει η καθιερωμένη σε κάθε σύγχρονη αστική δημοκρατία δικλείδα της εξισορρόπησης.

Βεβαίως, διατυπώνεται και ο αντίλογος, ο οποίος έχει κάποια λογική βάση: Με δεδομένο το πολύ μικρό μέγεθος της ελληνικής αγοράς ποιοί και πόσοι επιχειρηματίες μπορούν να επενδύσουν τόσο μεγάλα ποσά που χρειάζονται για την δημιουργία και λειτουργία των καναλιών και πώς είναι δυνατόν να συντηρήσουν τις τηλεοπτικές τους επιχειρήσεις όταν τα ετήσια έσοδα από τη διαφήμιση (η οποία θα «κοπεί» σε πολλά κομμάτια) θα είναι κλάσματα του λειτουργικού κόστους; Το επιχείρημα αυτό ακολουθεί το σχήμα «πρωτόστερον», γιατί προκαθορίζοντας το αποτέλεσμα έρχεται να προκαταλάβει την αφετηρία.

Το θέμα της ιδιωτικής τηλεόρασης είναι πρωτίστως πολιτικό. Και αφορά την άσκηση δικαίωματος που απορρέει ευθέως από διατάξεις του Συντάγματος. Κατά συνέπεια, η κυβέρνηση δεν μπορεί να απαλλοτριώσει το δικαίωμα αυτό, ανοίγοντας την πόρτα σε μονοπωλιακές ή ολιγοπωλιακές καταστάσεις. Η όποια νομοθετική ρύθμιση πρέπει για να είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα, να κατοχυρώνει δυνάμει την άσκηση αυτού του δικαιώματος, προσδιορίζοντας και το κατάλληλο πλαίσιο προδιαγραφών και ελέγχου. Οπότε από εκεί και πέρα ας πάρε ο κάθε επιχειρηματίας τις πρωτοβουλίες και τα «ρίσκα» του. Και κάτι ακόμη... Όταν κατά καιρούς έρχεται στο προσκήνιο το αίτημα για τη διαμόρφωση μιας πλήρους αντιμονοπωλιακής και αντιολιγοπωλιακής νομοθεσίας (αντι-τραστ) και στη χώρα μας —όπως ακριβώς συμβαίνει στην Ευρώπη— σε τομείς της οικονομίας όπου έχουν παρουσιασθεί ανάλογα συμπτώματα (π.χ. τσιμεντοβιομηχανία κλπ.) πώς είναι δυνατόν να περνάει τόσο αβασάνιστα η δρομολόγηση των διαδικασιών για την συγκρότηση ενός παντοδύναμου τραστ στον κατ' εξοχήν χώρο έδρασης των μηχανισμών εξουσίας και πολιτικής χειραγώγησης του κοινωνικού σώματος;

Είναι σαφές ότι ο Συνασπισμός αιφνιδιάσθηκε στην όλη ιστορία. Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ορισμένα στελέχη του δεν έχουν «ιδίαν άποψιν» για το θέμα, που συγκλίνει με τις αντιλήψεις Κανελλόπουλου και άλλων τινών, όπως εκφράσθηκαν στην πράξη με τους γνωστούς παράδεκτους κυβερνητικούς χειρισμούς.

Το θέμα όμως δεν έχει κλείσει ακόμη (ευτυχώς!) και η πρόκληση για την Αριστερά είναι μεγάλη, εφ' όσον με την παρέμβαση της (που είναι κρίμα να εξαντλείται στο «Εθνικό Συμβούλιο Τηλεόρασης») μπορεί πολλά να σώσει και περισσότερο να διαφυλάξει. Άλλωστε δεν είναι η πρώτη φορά που θα ενεργεί ανάλογα στην παρούσα κυβέρνηση!...

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΣΕΙΡΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ - ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ - ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ - ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Επτά κείμενα για το Νίκο Καβαδία.

Συναγωγή άρθρων για τον ποιητή Νίκο Καβαδία.

ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ

Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη.

Συστηματική καταγραφή των αρχαιοελληνικών πηγών του Οδυσσέα Ελύτη.

Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ

«ΑΡΙΑΔΗΝ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη.

Προσπάθεια αποκρυπτογράφησης της ερωτικής ποιητικής του Γ. Σεφέρη, μέσα από την προσέγγιση του ποιήματος «Αριάδνη».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ» του Α. Εμπειρικού.

Ανάγνωση φιλολογική και κριτική του ποιήματος και διερεύνηση των μορφών αφήγησης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και πνευματική ζωή.

Συναγωγή κειμένων για το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΟΡΗΣ

Ο γλωσσικός αφελληνισμός.

Πέραν του μισοξενισμού και της υποτέλειας.

Εξέταση του θέματος της συστηματικής χρήσης ξένων λέξεων, οι οποίες παραμένουν έξω από τη μορφολογία της ελληνικής γλώσσας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλ. Παπαδιαμάντη

Υφολογική προσέγγιση του διηγήματος «Ο έρωτας στα χιόνια».

ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ

Ούτως ή άλλως: Αναγνωστάκης, Εγγονόπουλος, Καχτίσης, Χατζής.

Τέσσερις μεταπολεμικοί συγγραφείς, δυο ποιητές και δυο πεζογράφοι επιλεγμένοι παραδειγματικά αλλά και παρουσιασμένοι με υποδειγματικά διαφοροποιημένες μεθοδεύσεις.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Δεινοκράτους 131

Αθήνα 115 21 τηλ.: 7249300

Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ «ΑΘΗΝΑ 9.84»

του Γ. Ερτζιανού

Τελικά «τις πτάνει;» για την κατάπτωση του «Αθήνα 9.84»; Ποιος είναι ο βασικός παράγων που συνετέλεσε στην κατεδάφιση του κύρους και της αξιοπιστίας ενός σταθμού που αποτέλεσε το σύμβολο της «άνοιξης» των ερτζιανών στη χώρα μας.

Τα όσα διαδραματίστηκαν μέχρι σήμερα στο δημαρχιακό μέγαρο της οδού Λιοσίων, όπου στεγάζεται ο σταθμός, έδειξαν ότι ναί μεν υπήρξαν προσωπικές αντιδικίες. Ναι μεν υπήρξαν λάθη, ίντριγκες, συντεχνιακές παρεούλες, αντιτιθέμενα συμπεριφέροντα, παρεμβάσεις κομμάτων κλπ. κλπ.

Αλλά είναι σφόδρα πιθανόν ότι όλα αυτά θα είχαν αποφευχθεί αν είχε κατοχυρωθεί θεσμικά η αυτόνομη υπόσταση και λειτουργία του «9.84», στη βάση ενός ραδιοφωνικού ιδρύματος με σημαία του την πολυφωνία και τον πλουραλισμό.

Κανείς από τους ιθύνοντες του σταθμού δεν ενδιαφέρθηκε πραγματικά γι' αυτό.

Γιατί όπως αποδείχθηκε ο καθένας, πέραν της δεδομένης και αναγνωρίσιμης προσφοράς του έπαιζε και το δικό του προσωπικό παιχνίδι.

Αυτό έπραττε ο κατά τα άλλα άξιος κ. Γ. Τζαννετάκος, ο πρόεδρος της ΔΕΔΤ και γνωστός για τις σχέσεις του με την Ρηγίλλης κ. Ν. Απέργης και πολλοί άλλοι εκουσίως ή ακουσίως αναμειχθέντες.

Η υπογραφή της απόφασης που κατοχυρώνει την αυτονομία του σταθμού, που ετέθη πριν από λίγες μέρες από τον υπουργό των Εσωτερικών κ. Ν. Κωνσταντόπουλο θα μπορούσε να έχει τεθεί πολύ πιο νωρίς...

Γιατί τώρα είναι μάλλον πολύ αργά. Η πτώση της ακροατικότητας είχε αρχίσει να γίνεται ανησυχητική και επί των ημερών του κ. Τζαννετάκου. Βεβαίως η δυσaréσκεια της ΝΔ που δεν μπόρεσε ποτέ να υπαγάγει τον «9.84» στον έλεγχο της Ρηγίλλης ήταν δεδομένη και διαρκώς παρούσα.

Ωστόσο η ΝΔ στη συγκεκριμένη περίοδο που ξέσπασε η κρίση στον «9.84» δεν είχε κανένα λόγο να καθοδηγήσει «προνουντιαμένο» κατά του κ. Τζαννετάκου. Εφ' όσον και στα κρατικά ραδιοηλεκτρονικά μέσα έχει βάλει «γερό πόδι» και έχει εξασφαλίσει την τυφλή κομματική υποστήριξη του «Αντέννα» στα ερτζιανά.

Η «κρίση Τζαννετάκου» πυροδοτήθηκε από τις διενέξεις μεταξύ του πρώην διευθυντή και των μελών της Δ.Ε.

Όλοι έπαιζαν ένα παιχνίδι προσωπικής επιρροής στο σταθμό, με διαφορεποιούμενη στόχευση.

Οι συσχετισμοί έφεραν τον Γιάννη Τζαννετάκο «από κάτω», με αποτέλεσμα να φθάσουμε στην απομάκρυνσή του.

Ο πρώην διευθυντής όμως ήλεγχε ένα μεγάλο μέρος του προσωπικού. Η Δ.Ε., λοιπόν, όταν υποπτεύθηκε ότι υπάρχει ενδεχόμενο απεργίας του προσωπικού αντέδρασε με ...«λοκ άουτ»!...

Η ενέργεια αυτή αποδείχθηκε μοιραία.

Τα περαιτέρω είναι γνωστά. Οι εργαζόμενοι διχάστηκαν... Οι προσκείμενοι στη ΝΔ και κάποιοι άλλοι παρέμειναν, ενώ όλοι οι υπόλοιποι διέκοψαν τη συνεργασία τους.

Από τη μαζική έξοδο δημοσιογράφων και παραγωγών έσπευσαν να επωφεληθούν οι ανταγωνιστικοί ιδιωτικοί σταθμοί «Αντέννα» και «Sky» με ιδιαίτερη βουλιμία.

Τη γενική διεύθυνση ανέλαβε πλέον ο κάθε άλλο παρά μητσοτακικός δημοσιογράφος κ. Στ. Ζούλας. Ενώ οι Β. Μπιστικός και Π. Λουκάς παραιτήθηκαν από την Δ.Ε.

Το τι θα ακολουθήσει από δω και πέρα γρήγορα θα φανεί... □

Η ΔΥΣΚΟΛΗ Ε Με αφορμή την κρίση στο

«Το πραγματικό πρόβλημα του 9.84 δεν είναι ένα πρόβλημα απομάκρυνσης ή παραμονής συγκεκριμένων προσώπων στη διοίκησή του, αλλά πρόβλημα θεσμικής λειτουργίας. Ο 9.84 δεν κατάφερε σε αυτά τα 2,5 χρόνια της λειτουργίας του να δημιουργήσει ένα θεσμικό πλαίσιο, που να του εξασφαλίζει αφενός μια ευέλικτη και άμεσης αποτελεσματικότητας διοίκηση και μια οργανική σχέση με το Δήμο της Αθήνας, στον οποίο ανήκει, που να εγγυάται την ανεξαρτησία του» (Δημοσιογράφος του 9.84, «Ελευθεροτυπία» 4.8.89, σελ. 23).

Δεν είναι τυχαίο ότι η πεμπτούσια των προβλημάτων της τοπικής ραδιοφωνίας εντοπίζεται από την ίδια τη δημοσιογράφο του σταθμού, η οποία συμμετέχει άμεσα στην παραγωγή και οργάνωση της ραδιοφωνικής εργασιακής εμπειρίας.

Οι υπόλοιπες εκδηλώσεις διαμαρτυρίας (όλων των κομμάτων, των ραδιοσταθμών, των εφημερίδων, η φαρισαϊκή νότα του Μπέη) που σιωπούν για τα ουσιαστικά διαρθρωτικά προβλήματα του σταθμού είναι τουλάχιστον αναξιόπιστες, διότι ήδη από το ξεκίνημα της τοπικής ραδιοφωνίας υπήρχε λόγω μικροκομματικών κοντόφθαλμων υπολογισμών πλήρης αποδοχή και πριμοδότηση της αντιδημοκρατικής οργάνωσης και διάρθρωσης των δημοτικών (αλλά και των ιδιωτικών) ραδιοσταθμών.

Το θεσμικό πλαίσιο της δημοτικής (όπως άλλωστε και της ιδιωτικής) ραδιοφωνίας πάσχει. Κι αυτό οφείλεται σε μια αντιστροφή των πραγμάτων. Συνταγματικά προστατευτικό αγαθό και κανονιστικός τομέας εν προκειμένω είναι η διαδικασία της ραδιοφωνικής παραγωγής στο δημοτικό ραδιόφωνο. Αυτή αποτελεί και την κατευθυντήρια κανονιστική εικόνα στην οποία πρέπει να προσανατολίζονται οι νομικές μορφές οργάνωσης της δημοτικής ραδιοφωνίας.

Οι οργανωτικές αυτές μορφές αποτελούν μια λειτουργία της ελεύθερης ραδιοφωνικής επικοινωνίας κι όχι αντιστροφή. Δηλαδή η απόφαση για το ποια νομική οργανωτική μορφή θα επιλεγεί για την πραγματοποίηση της δημοτικής ραδιοφωνικής επικοινωνίας —π.χ. η μορφή της ιδιωτικής επιχείρησης, της δημοτικής κλπ.— εξαρτάται από το ποια οργανωτικά μέσα εγγυώνται με τον καλύτερο τρόπο την ελευθερία της ραδιοφωνικής παραγωγής.

Με λίγα λόγια η δημοτική ραδιοφωνική επιχείρηση ως μορφή οργάνωσης της ραδιοφωνικής διαδικασίας διαφέρει από

ΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑΣ

84

της Πέρας Ζέρη

Συνέλευση των εργαζομένων μπροστά στα κατεβασμένα ρολλά του σταθμού.

τις άλλες δημοτικές επιχειρήσεις (π.χ. φωταερίου, συλλογής απορριμάτων, κατασκευής δρόμων κλπ.) που έχουν ως αποστολή την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών εντάσσεται (όπως άλλωστε όλος ο ραδιοηλεκτρονικός χάρτης) στα πλαίσια προστασίας των άρθρων του Συντάγματος (14 παρ. 1 και 15 παρ. 2) που εγγυώνται την ελεύθερη ατομική και μαζική επικοινωνία και δεν καλύπτεται από τις αντίστοιχες συνταγματικές διατάξεις για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Η οργάνωση της δημοτικής ραδιοφωνικής επιχείρησης και ενδεχόμενες ιδιαίτερες ρυθμίσεις θα κριθούν με μέτρο τις απαιτήσεις που θέτουν οι συνταγματικές διατάξεις σχετικά με την ελεύθερη δημόσια επικοινωνιακή διαδικασία και όχι στη βάση της συνταγματικής κατοχύρωσης των δραστηριοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι δημοτικοί ραδιοσταθμοί πρέπει ν' αποτελούν αυτόνομους φορείς μιας αυτορυθμιζόμενης ραδιοφωνικής παραγωγής στη βάση της συνταγματικής εγγύησης της ραδιοφωνικής επικοινωνίας.

Γι' αυτό είναι αναγκαίο να θεσμοθετηθούν ιδιαίτερα οργανωτικά μέτρα που να προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες συνθήκες και απαιτήσεις για τη λειτουργία ενός δημοτικού ραδιοσταθμού και να διασφαλίζουν μια διαδικασία ελεύθερου αυτοπροσδιορισμού της παραγωγής του ραδιοφωνικού προγράμματος.

Στον 9.84 η αρμόδια για το σταθμό δημοτική επιχείρηση είναι οργανωμένη σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ΠΔ 25/89 για την τοπική ραδιοφωνία. Με την

ψηφίση του παραπάνω διατάγματος είχα αναφέρει (Πολίτης τ. 88-89 του 1988) ότι με το διάταγμα αυτό «επιδιώκεται ανοικτά να θεσμοθετηθεί στα ραδιοφωνικά (σ.σ. δημοτικά) προγράμματα η επέκταση των πολιτικών σχέσεων εξουσίας».

Έτσι επικυρώνεται μια εργαλειακή αντίληψη για το ραδιόφωνο, όταν αυτό μετατρέπεται σ' ένα κοινωνικοποιημένο εργαλείο στα χέρια των κομμάτων (κι όχι όλων των κοινωνικών ομάδων). Η στρατηγική και τα «ειδικά» συμφέροντα του Δημάρχου και του πλειοψηφούντος κόμματος στο Δημοτικό Συμβούλιο γίνονται «ανεπαίσθητα ορατά» μέσα από την πολιτική του προγράμματος.

Δεν είναι τυχαίο ότι όλα τα κόμματα στο ΔΣ της δημοτικής επιχείρησης για τον 9.84 σιωπούν ως προς τη θέσπιση του νέου οργανογράμματος (που εξασφαλίζει τις παρεμβάσεις τους) και τα αντιπολιτευόμενα διαμαρτύρονται μόνο για τις απαράδεκτες και αντιδημοκρατικές διαδικασίες και μεθοδεύσεις. Όμως η τωρινή διάρθρωση των δημοτικών και διαδημοτικών σταθμών, σε όσους η διεύθυνση και η πλειοψηφία του συντακτικού και λοιπού προσωπικού δεν βρίσκονται σε στιβαρά κομματικά χέρια είναι φυσικό να οδηγήσει όχι απλά σε μπατάρισμα, αλλά σε φούντο (όταν μάλιστα το συντακτικό δυναμικό διακρίνεται από ένα ανεβασμένο επίπεδο δημοσιογραφίου επαγγελματισμού).

Άλλωστε, όλα τα κόμματα (Δεξιά, ΠΑΣΟΚ, Αριστερά) όταν ψηφίστηκε το Προεδρικό Διάταγμα ήταν της άποψης ότι «οι δήμαρχοι, οι κοινοτάρχες και οι παρά-

γοντες θα κάνουν αυτό που εκείνοι νομίζουν (σ.σ. όχι φυσικά οι συντάκτες) με βάση τις πλειοψηφίες - μειοψηφίες».

Ποια εχέγγυα λοιπόν προσφέρουν οι δημοτικές παρατάξεις για την εξασφάλιση μιας ελεύθερης ραδιοφωνικής παραγωγής; Μια ουσιαστική λύση για την πραγματοποίηση ενός πολυφωνικού προγράμματος από ένα δημοτικό σταθμό (όσο κι αν φαίνεται προκλητικό) βρίσκεται στην εξασφάλιση της αυτονομίας των συντακτών ή καλύτερα μιας σχετικής αυτονομίας (γιατί απόλυτη αυτονομία δεν υπάρχει) στην εργασιακή τους διαδικασία.

Η ραδιοφωνική παραγωγή δεν αποτελεί διοικητική δράση που προγραμματίζεται από το ΔΣ της δημοτικής ραδιοφωνικής επιχείρησης. Η ραδιοφωνική διαδικασία μόνον τότε λειτουργεί σωστά, όταν οργανώνεται μ' έναν ευέλικτο τρόπο και είναι ανοικτή για καινοτομίες και αυτό σημαίνει κυρίως ότι εξασφαλίζονται τα περιθώρια για πρωτοβουλίες και αυτοσχεδιασμό στους επαγγελματίες παραγωγούς που δεν προσανατολίζονται σε κανόνες, αλλά στην εκπλήρωση της αποστολής τους.

Ο Γενικός Διευθυντής που πρέπει να είναι αρμόδιος για την κατάρτιση του οργανογράμματος μπορεί να προβάλλει ένα «αντανεκλαστικό» δικαίωμα που να εξασφαλίζει την αυτονομία της παραγωγής στο σταθμό και κατά συνέπεια την ελεύθερη ραδιοφωνική παραγωγική διαδικασία.

Έτσι, ούτε το δεξιό ακροατήριο θα μπορεί να στριγγλίζει, επειδή ο 9.84 δεν μετέδιδε μόνον τις «αλήθειες» του κόμματός του, ούτε του Δημάρχου θα του ανοίξει η όρεξη να δώσει στο πλοίο τη δική του κλίση, αλλά ούτε και η Αριστερά θα μπαίνει σε πειρασμούς.

Και σ' αυτή την περίπτωση δυστυχώς ο πολιτικός λόγος της Αριστεράς ήταν ανεπαρκέστατος και δεν θα ενοχλούσε ιδιαίτερα αν δεν ήταν και επικίνδυνος και εδώ εννών τη θεσμοποίηση της ιδιωτικής τηλεόρασης με όρους που μπορεί μεν να εξασφαλίζουν τη «φυσική» επιχειρηματική ελευθερία των εκδοτών στην τηλεόραση, όχι όμως και την εκπλήρωση των ουσιαστικών λειτουργιών της τηλεόρασης για τη δημοκρατική τάξη και την πολιτιστική ζωή της χώρας μας. Επειδή όμως η βαλίτσα πάει μακριά θα επανέλθουμε στο σοβαρό αυτό θέμα αναλυοντας της πολυσχιδείς διαστάσεις του.

ΕΠΙ
σημαί
νούμε

Και πάλι για τον Ελαιώνα

Η περιινή συνάντηση σε μια αλάνα στην οδό Αγίας Άννης αρ. 43 για τα προβλήματα του Ελαιώνα είχε μια πολύ θετική ανταπόκριση από τα μέσα

ενημέρωσης, τους φορείς, την πολιτεία και τους πολίτες. Το ANTI πιστεύει ότι στην περιοχή αυτή εστιάζονται πολλά από τα προβλήματα του οικιστικού συγκροτήματος της πρωτεύουσας και ειδικά όσα έχουν σχέση με το κυκλοφοριακό και τη ρύπανση.

Για το λόγο αυτό αποφασίσαμε να επαναλάβουμε στον ίδιο χώρο τη συνάντηση εκείνη. Την Κυριακή 27 Αυγούστου, στις 6 το απόγευμα και ως τα μεσάνυχτα σας περιμένουμε στη «Συνάντηση του Ελαιώνα - 1989» για να συζητήσουμε με αρμόδιους και μη τα πολλά οικολογικά —και άλλα— προβλήματα της περιοχής αυτής. Φέτος με άλλους τρόπους θα προσεγγίσουμε τα θέματα. Και οι πολιτιστικές διαστάσεις δεν θα είναι οι μικρότερες.

Ελάτε λοιπόν, την Κυριακή 27 Αυγούστου, στις 6 μ.μ. στην αλάνα της οδού Αγίας Άννης 43. Περισσότερες πληροφορίες στο επόμενο τεύχος του ANTI.

Μάνος Χατζιδάκις - Αιώνια νέος

Ο Μάνος Χατζιδάκις είναι από τους λίγους καλλιτέχνες —αν όχι ο μόνος στο χώρο που κινείται— που με την παρουσία τους μας υπενθυμίζουν πως η τέχνη δεν είναι μια καθαρά εμπορική επιχείρηση. Πως η διαστρέβλωση της αισθητικής του ακροατηρίου, δεν είναι κατ' ανάγκη

κοινή συνθήκη να συμπαράσχει και τους δημιουργούς.

Μέσα από τις κινήσεις και τα εγχειρήματά του, στην πορεία του χρόνου, ακόμα και μέσα από κάποιες αντιφάσεις, μπορούμε να διακρίνουμε, αυτό που ονομάζουμε «βασιικές αρχές» στον κάθε άνθρωπο. Και ο Μάνος Χατζιδάκις, την περίοδο αυτή της πλήρους ωριμότητάς του, απέδειξε για άλλη μια φορά το νεανικό αίσθημα της διαρκούς αναζήτησης, της απόρριψης και της ανασύστασης που διαθέτει.

Στις 4 Αυγούστου στο Ηρώδειο με τη Νάνα Μούσχουρη και μικρή ορχήστρα δωματίου, παρουσίασε την τελευταία δισκογραφική δουλειά του «Οι μύθοι μιας γυναίκας» σε ποίηση Νίκου Γκάτσου, καθώς και αποσπάσματα από παλιότερους κύκλους τραγουδιών, δοσμένα μ' ένα καινούργιο «χρώμα».

Μουσική από κινηματογραφικά έργα, τραγούδια από τις «Αντανακλάσεις», τον «Κύκλο με την κιμωλία» λιγότερο ή περισσότερο γνωστά, μα σίγουρα όχι απ' αυτά με την μεγάλη απήχηση στο ευρύ κοινό, όπου ο ίδιος έχει ονομάσει εμπορικά.

Η Νάνα Μούσχουρη σοβαρή και μετρημένη, με μια έξοχη φωνητική παρουσία —δεν είναι δυνατόν να συγκριθεί με τον παλιό της εαυτό— απέδωσε όλο το μεγαλείο της μουσικής μέσα από μια εκφραστική λιτότητα. Τραγούδια που η μουσική τους εκφορά τα κάνει να ξεφεύγουν από τον όρο τραγούδι με την απλοϊκή έννοια που το 'χουμε συνηθίσει όπου η ορχήστρα πέρα από συνοδευτικό έχει έντονα εκφραστικό ρόλο, τονίζοντας με λαπτική αποχρώσεις το νόημα και το χρώμα

κάθε λέξης του στίχου.

Όσο για τον πρόσφατο κύκλο «Οι μύθοι μιας γυναίκας», μοιάζει αν είναι σαν η απάντηση του συνθέτη στο πρόσταγμα της εποχής που ζητά το ευκολονόητο, το επίπεδο και το απλοϊκό.

Πίσω από το λιτό στίχο πίσω από την «όμορφη» μουσική, όχι την ψυχαγωγική, αλλά τη λειτουργική, την αρρηκτα δεμένη με το λόγο, που για τις ανάγκες του γίνεται μέχρι και οδυνηρή, σ' ένα βαθύτερο πεδίο αποκάλυπτε όλη τη «δυσκολία» και τον πλούτο που έκρυβε.

Το «κραυγές για ενός άγγελου μνήμη» —ταγκό για την Alma Mahler— με την αναφορά του στην 7η συμφωνία του G. Mahler, «Τα λόγια που περιμένα» —αφιέρωμα στον Maurice Jaubert— μ' ένα μοτίβο μέσα του του ίδιου του Jaubert. η Χαμπανέρα για τον

Lorca, —η «Ταορμίνα»—, το παλιό Ταυρομένιον η αρχαία πόλη που καταστράφηκε από την Αίτνα, «Η πόλκα των Εβραίων της Πράγας». Όλα κάτω από το όνομα «τραγούδι» κρύβουν έναν μικρό κόσμο. Ο G. Mahler είχε πει πως «γράφοντας μια συμφωνία χτίζεις έναν κόσμο». Για τα μικρά αυτά κομμάτια από τις ενόχτες τραγουδιών του Μάνου Χατζιδάκι μπορούμε να πούμε πως απεικονίζουν ένα μικρό κόσμο γεμάτο από τα βιώματα και τις καταβολές που έχει ο σημερινός άνθρωπος, ο άνθρωπος που σέβεται τον εαυτό του και το παρελθόν.

Είναι αλήθεια πως ο συνθέτης ποτέ δεν είναι τόσο «εύκολος» όσο το ακροατήριο θα 'θελε. Έτσι δεν μπορούμε να μιλήσουμε για μια αναπάντεχη στροφή του.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΙΟΥΛΙΟΥ 1988 ΣΤΙΣ 7.00 μ.μ. ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ 43, ΜΕΤΑΞΥ ΟΔΟΥ ΟΡΦΕΟΥ ΚΑΙ ΠΕΤΡΟΥ ΡΑΛΛΗ

Ο Ελαιώνας από σκουπιδότοπος να γίνει χώρος ζωής

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ Περιοδικού
ANTI ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΥΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ - ΑΙΓΑΛΕΩΝ - ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΡΕΝΤΗ - ΜΟΣΧΑΤΟΥ ΚΑΙ ΤΑΥΡΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΗ
ΔΙΣΚΟΙ

Αυτό που είναι σήμερα, δεν είναι παρά η συνέχιση της πορείας του από τον «Ματωμένο γάμο», την «Μυθολογία» τον «Κύκλο του C.N.S» τον «Οδοιπόρο» και τη «Μελλισάνθη».

Είναι η απόρροια της σχέσης του με την Πειραματική Ορχήστρα Αθηνών και την ΚΟΑ, ο δρόμος που χάραξε με τις αναζητήσεις του μέσα από το «Τρίτο πρόγραμμα» και το πολιτιστικό περιοδικό «Τέταρτο».

Ήδη μετά τη μεγάλη εμπορική επιτυχία του με τη μουσική για το «Ποτέ την Κυριακή» είχε δηλώσει «Τίποτα χειρότερο από μια επιτυχία που προέρχεται από κάτι που δεν εκτιμάς». Και πιο πρόσφατα για τους «Μύθους μιας γυναίκας» σχετικά με την άποψή του για το τραγούδι του και την καταγωγή του είχε πει ότι τον ενδιαφέρει «η σύζευξη ποιήματος και μουσικής να φτάσει σε απόλυτα όρια αλλά συγχρόνως η φόρμα του τραγουδιού να φτάσει στην απόλυτη περιεκτικότητα και λιτότητα. Η καταγωγή μου είναι το λαϊκό τραγούδι του τόπου μας και η συμφωνική μουσική».

Με τις παραπάνω σκέψεις η επιλογή του προγράμματος στην εμφάνιση στο Ηρώδειο ήταν μέσα στη συγκεκριμένη πορεία που ίσως με κάποιες τυχαίες παρακάμψεις ακολουθεί ο καλλιτέχνης, κάτω από τις ίδιες «βασικές αρχές» του — τα τελευταία τουλάχιστον 20 χρόνια.

Μερικοί από τους θεατές παρακινημένοι ίσως εν μέρει από το «εμπορικό» πρόσωπο του Χατζιδάκι — αυτό που ο ίδιος πλέον έχει απορρίψει — ένιωσαν στενάχωρα μπροστά στα συμβάντα. Αξίζει να σημειωθεί πάντως πως ο χώρος ήταν ασφυκτικά γεμάτος.

Ο Μάνος Χατζιδάκις από τους λίγους «τραγουδοποιούς» που επάξια φέρουν τον τίτλο του «συνθέτη» σ' αυτή του την εμφάνιση παρέμεινε σεμνός και κυρίαρχος του εαυτού του. Χωρίς περιττές κινήσεις και άσκοπα δείγματα ενθουσιασμού απ' τα ορμητικά χειροκροτήματα των παραυρισκομένων, χωρίς να αποδεχθεί τις «παραγγελίες», μετά το τέλος τη συναυλίας που ζητούσαν τα παλιά αγαπημένα «κομμάτια», τα γνώριμα και ευκολοτραγουδιστα μιας άλλης εποχής. Χωρίς να παρασυρθεί και χωρίς να παρασύρει το ακροατήριό του σε μια ατμόσφαιρα πανηγυρίου.

Παρέμεινε στο ύψος που κατόρθωσε να φτάσει, «εκέι

που το λαϊκό συναντιέται με το έντεχνο», στο επίπεδο του καλλιτέχνη που ξέρει να σέβεται το έργο του, το ακροατήριό του, μα κυρίως τον εαυτό του.

Νεκτάρης Μητρόπουλος

Στιγμές που διαρκούν

Αναφορά στο «έργο» του περφόρμερ, αυτοσχεδίαστη και συγγραφέα Σάκη Παπαδημητρίου, με αφορμή την πρόσφατη «διανομή» στη χώρα μας του τελευταίου δίσκου του «PIANO ORACLES» (έκδοση της αγγλικής ανεξάρτητης εταιρείας LEO RECORDS) και την έκδοση του βιβλίου του «Περίοδος δειγματισμού» από τις εκδόσεις Απόπειρα.

1. ΤΟ ΛΥΚΟΦΩΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ

«Περφόρμερ», «αυτοσχεδίαστής», «συγγραφέας»... Τρεις σημαίνοντες χαρακτηρισμοί που επιστρατεύονται με αγαθή —κατά τεκμήριο—

προαίρεση και δικήν «αντικειμενικής» πολιτιστικής δικογραφίας, για να προσδιορισουν με ευκρίνεια την *κυρίαρχη* —δημόσια— *εικόνα* ενός προσώπου που δεν την απανεί γενικώς αλλά και δεν διστάζει, ευκαιρίας δοθείσης, να τη θέσει υπό αμφισβήτηση παρ' ότι προσδιορίζεται από αυτή... Και τι άλλο θα μπορούσε να ισχύει εξάλλου, ως συνθήκη αυθεντικότητας και μακροζωίας, για έναν —επί δεκαετίες τώρα— θητεύοντα στην πολυσήμαντη έκπληξη, στο μαγνητισμό της στιγμιαίας ευφορίας, στον αναπάντεχο και αναπότρεπτο αισθησιασμό, στον αντιαυταρχικό και «αρνησιθρησκο»... διαλογισμό, στον καλλιτεχνικό, ή και «ακαλλιέργητο» πολιτιστικό αντιπερισπασμό εν γένει; Γιατί βέβαια, είτε ο ίδιος αισθάνεται ευγνώμων γι' αυτά, είτε όχι, το *απρόοπτο* και εν μέρει το «απροσδιόριστο» είναι ό,τι του εξασφαλίζει ένα ουσιώδες —συχνά καθαρτήριο— «πέρας» μια ερευνητικής —συμπυκνωμένη— «διάρκεια» και μια περιπε-

τειώδη «διάσταση», στις ΔΡΑΣΕΙΣ του. Αυτό, με άλλα λόγια, που ο ναρκισσευόμενος θετικισμός και η προσφιλή του ηθική, αποκαλούν περιφρονητικά (και φθονερά!): δ-ι-α-τ-α-ρ-α-χ-ή-...!

Να πώς το βλέπει ο ίδιος: «...Η δράση για τη δράση με όργανο και τον ήχο — είναι μια άλλη περίπτωση — μια σύγχρονη θεραπευτική του πνεύματος — που σπάει το φράγμα της εγκεφαλικής δυνατότητας επεξεργασίας — απαιτούνται πλακέτες κομπιούτερ για ταυτόχρονη πολυτακτοποίηση πολλαπλών πληροφοριών μη συνδεδεμένων — κι από κομπιούτερ βγαίνουν βέβαια — ήχος με βιντεοδράση — κάθε νότα αλλαγή εικόνας — κάθε συγχορδία μεταβολή χρώματος — κάθε μέτρο διαφορετικές συσχετίσεις — η ανθρώπινη φαντασία δεν προλαβαίνει να συναρμολογήσει τόσες εικόνες — μόνο η τεχνολογία μπορεί — τυχαίοι συνειρμοί και κολλάζ — με τόσο γρήγορες εναλλαγές που δεν είναι

δυνατόν να φτιάξουν ιστορίες — οπτικός κυκλώνας σαρώνει το θεατή — μπερδεύει τη γραμμή του οριζοντα — θολώνει την ατμόσφαιρα — δεν τον αφήνει να κοιτάξει σε βάθος ούτε να ατενίσει μακριά — δεν του προσφέρει σιωπή — κενό ή μονοχρωμία — το διάλειμμα καταργήθηκε — δεν έχεις καιρό να πεις μια κουβέντα στο διπλανό σου — η συνήθεια τι ρόλο παίζει; — συνηθίζεται κι αυτή; — συ-

νειρμοί οργανωμένοι ή τυχαίοι; — οδηγούν πουθενά ή γίνονται μόνο ως δράσεις; — για να συμπληρωθεί ο μουσικός χρόνος με κίνηση και χρώμα και ήχο (;) — εξωφρενική κινητικότητα σε σχέση με την παθητική στάση του δέκτη — (ίσως όχι παθητική — άλλοι τη λένε παθιασμένη ή παθιάρικη) — ίσως γι' αυτό το λόγο λειτουργούν — και γι' αυτό φαίνεται ότι ζητούνται — ως η άλλη όχθη της ακινησίας — η δράση της νευρώσης — μπορεί και να είναι δημιουργική — ή αποτελεσματική εξαιρέτητα — η τόλμη (ή το θράσος) φωτογράφισης των παραισθησεων — ακουστική και ηλεκτρονική και οπτική ακτινοβολία με ανεξαρκίβωτες παρενέργειες — οργανισμός διαρκείας ή διαρκής προσπάθεια χωρίς οργανισμό; — ή μήπως κάπου ανάμεσα στα δυο; — ...» (Απόσπασμα από το κείμενο *Ηχοδράσεις*, που περιέχεται στον τόμο «Περίοδος Δειγματισμού»).

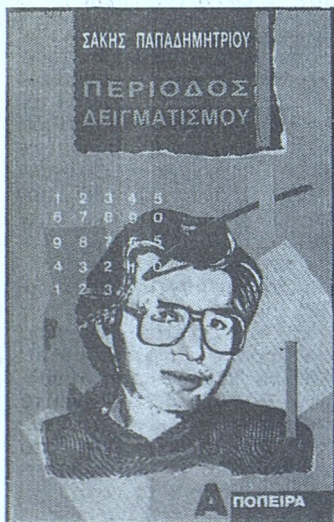
Μετά από μια τέτοια, *προωθμένη* πρόταση δράσης που τόσο «βιωματικά» περιγράφει ο Σάκης Παπαδημητρίου, πώς μοιάζουν άραγε τέτοιοι τίτλοι γνωριμίας / προσέγγισης της παρουσίας και των ηχοδράσεων του, σαν αυτούς: «περφόρμερ», «συγγραφέας»; Τι στιγμή μάλιστα που δικαιωματικά πια συνοδεύονται νοερά από «χαρκτηρισμούς» όπως: «συνθέτης», «ποιητής», «σκηνοθέτης»... κλπ.; Πόσο άνοστα πομπώδης και ενοχλητική είναι στις μέρες μας η σύγκλιση τους! Και ακόμη χειρότερα, η *σύννοσή* τους; η, μετά φανών και λαμπάδων, επιστροφή στην ενεργό δράση της από καιρό παροπλισμένης αλλά επιβλητικής ακόμη και σεβάσμιας αρχαϊκής φιγούρας του ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ.

Πού κείται όμως σήμερα η αϊγλή του *Δημιουργού*; Να, το —διστακτικό ίσως αλλά εύλογο— ερώτημα που περιφέρεται αμήχανα εν είδη βλάσφημης περγαμνής για τους «νικητές», ή απόμαχου φωτοστέφανου για τους «ηττημένους». — Και σίγουρα στους τελευταίους συνωθούνται από τώρα οι φανατικοί θιασώτες του «υπερβατικού», από κοινού ασφαλώς με τους θλιβερά εγωφαθείς (κενότης γαρ) «άρχοντες του καεστημένου» και τους ομοειδείς τους «αιρεσιάρχες»...

Πού εδράζει λοιπόν σήμερα την «ιστορική της βαρύτητα» αυτή η ...αϊγλή; *Προς τη μεριά του ΙΕΡΟΥ, ή προς τη μεριά του ΓΕΛΟΙΟΥ;*

Να λοιπόν, που το όλο θέμα το ξεκινήσαμε στραβά, επιτρέποντας στην πιο κοινότοπη δημοσιογραφική δεοντολογία να κυριαρχήσει. Ξεχάσαμε βλέπετε προς στιγμήν πως οι θεοί έχουν ριχτεί στην πυρά. Και αυτή η «πτώση» των Θεών, η βιομηχανική τέλος πάντων εξαχλωσή τους, έφερε σαν χιονοστιβάδα ή, εν πάση περιπτώσει, μετά από αλληπάλληλες φιλότιμες πλην όμως αποτυχημένες ανελακύνσεις, το καταράκλισμα των «ημιθέων»!

Και μέσα σε ένα τέτοιο απομυθοποιητικό στροβιλισμό φυσικό ήταν τα «σημάδια ισχύος» να ξεπλυθούν, να ξελωθούν ή να λιώσουν... Και τα παράσημα «ευφήμου μνείας» σύντομα να διακωμωδηθούν και να εγκαταλειφθούν κι αυτά, ως πενιχρά ορνιθοσκαλισμάτα της Ιστορίας, ως ψευτικά πολιτιστικά ιδιογράμματα, ή... ως φτηνά σκιάχτρα.

Και ναι: ο Σάκης Παπαδημητρίου συνιστά άλλη μια «περίπτωση» από εκείνες που είναι σε θέση να μας βεβαιώσουν ότι σήμερα, ακόμη και το κατ'εξοχήν ρομαντικό «λυκόφωρος» αυτών των «Θεών», ούτε καν μας αγγίζει...

2. Ο ΠΕΡΦΟΡΜΕΡ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ

...Κι όμως: ο Σάκης Παπαδημητρίου, είναι «περφόρμερ», είναι «αυτοσχεδιαστής», είναι «συγγραφέας», είναι... Ναι, αλλά υπό ποια έννοια; Μα... υπό την απλούστερη δυνατή!

Ο Σ.Π. είναι περφόρμερ, με την έννοια ότι παρεμβαίνει στην καθημερινότητα και θεατρικοποιεί τη δική του (και δική μας) μικροϊστορία, όχι γιατί ΔΕΝ ΘΕΛΕΙ —κατά τα, πάλαι ποτέ, επαναστατικά ήθη και κριτήρια— αλλά γιατί απλού-

στατα ΔΕΝ ΤΟΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ να άγεται και να φέρεται μονίμως από αυτήν. — Και όποτε τον ενδιαφέρει, ξέρει σίγουρα να επωφελείται αξιοπρεπέστατα και αποτελεσματικά των «ευκαιριών» της. (Ας μην ξεχνάμε: Σε κοινωνίες αμειλιχτού α-ν-τ-α-γ-ω-ν-ι-σ-μ-ο-ύ επιβιώνουμε...).

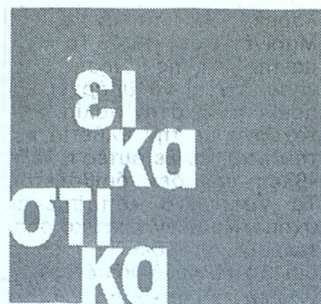
Είναι αυτοσχεδιαστής, γιατί ξέρει να αφήνεται στον αισθησιασμό, την έξαρση ή την γοητευτική αμηχανία της στιγμής. Γιατί νιώθει σαν προσωπική αποδέσμευση την επιθυμία να χρωματίσει, να ξεπλύνει το μέικ-απ τους, ή να ωθήσει ως τα άκρα, τις φυεγαλές διαθέσεις. Έτσι, που παίζοντας ζωντανά επί σκηνής και κατά πως το συνηθίζει συγχρόνως πάνω, μέσα και γύρω από το «κλασικό» πιάνο, να υποβάλλει στο —παθιασμένο;— κοινό του, την τρισδιάστατη, ολοζώντανη εικόνα κάποιου που... ονειρεύεται! (Και όχι πάντα φυσικά κατά «ειδυλλιακό» τρόπο).

Τέλος, είναι συγγραφέας, απλά και μόνο με την έννοια ότι: δεν —μπορεί— να —κάνει— αλλιώς!

Γράφει, από θέση αδυναμίας. Και σπάνια «αντιστέκεται» στη γραφή. Ακόμη και στην περίπτωση που δεν γράφει «αισθητά» με πάθος, το γράψιμό του διέπεται από μια εσωτερική ταραχή. Γράφει, βλέπετε, από πάθος. Κάτι, που αν πράγματι αληθεύει, δεν είναι δυνατόν, παρά να τον οδηγεί (περιοδικά) στον «εξορκισμό»: στην *κατάργηση* της γραφής. «...Χωρίς remote control ή κρυφές συνδεσμολογίες — ταξίδια δοκιμαστικά — πειραματικές ασκήσεις υπέρβρασης — υπερβίωσης λέγεται; — επιβίωσης μόνο, δεν... — υπέρ... — κάτι τελοσπάντων...». («Ασκήσεις Επιβίωσης», «ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΙΣΜΟΥ», σελ. 58).

Αλλά θα επανέλθουμε.

Χρήστος Τσανάκας

Ο ήχος και η εικόνα της ελληνικής μνήμης

Στάθης Χρυσικόπουλος: Ένας Πατρινός ζωγράφος σφραγίζει με την παρουσία του έργου του το 4ο Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας. Μια παρουσία που λαμβάνει χώρα στον εικαστικό χώρο «Σταφιδαποθήκες Μπάρι», από τις 22 Ιουλίου ως τις 13 Αυγούστου. Θέμα της έκθεσης «Ο ΜΥΘΟΣ».

Εδώ το θέμα χρησιμοποιείται με διττό τρόπο: Από την μια ως μεθοδολογική αναφορά σε αυτή την ίδια βαθύτερη υπόστασή του και από την άλλη ως ιστόρημα και εικονογραφικό σύστημα όλης της δυτικής τέχνης από την αναγέννηση μέχρι σήμερα. Το έργο «μιλά» με σύμβολα του παρελθόντος για την Ελλάδα του σήμερα, αλλά και τα προβλήματα της παγκόσμιας κοινότητας. Ο δημιουργός συνδιαλλάσει στοιχεία από την οπτική ποίηση — ο αρχαίος μελικός λόγος κατέχει πολύ εξέχουσα θέση — του εννιόπη και τέλος ποτίζει τα έργα του με μια βαθειά θεατρική αίσθηση.

Ο καλλιτέχνης θέτει ως επιχείρημα ότι, αυτές οι παρωχημένες μορφές (μύθοι) μπορούν να καταστούν επίκαιρες αν επαναπροταθούν μέσα από ένα καινούριο εικονοποιητικό σύστημα μια νέα εικαστική σημειολογία γενικά.

Το «αφήγημα» ενός Πίνακα «Πραγματοποιείται» στο χώρο. Ήρωες και πρωταγωνιστές η Αφροδίτη, η Αγία Μαρία των Καθολικών, η Μητέρα Φύση και οι εκπρόσωποί της: ο Αλέξανδρος (αιώνια έφηβος με τα υγρά μάτια του, όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται στο εισαγωγικό σημείωμα του καταλόγου των έργων), ο Οδυσσέας όπου από κάθε λιμάνι στέλνει το ίδιο πάντα —σε περιεχόμενο— τηλεγράφημα στην Πηνελόπη υπονοώντας ίσως, ότι αφειρητά και άφιξη ταυτίζονται, είναι το ίδιο σημείο.

Ο ίδιος ο Στάθης Χρυσικόπουλος, σε συνέντευξη που

μας παραχώρησε, λέει για το έργο του και τη ζωγραφική γενικότερα:

ΑΝΤΙ: «Κύριε Χρυσικόπουλε, πού βρίσκεται η ελληνική ζωγραφική?».

Σ.Χ.: Εγώ σαφώς δεν είμαι τεχνοκριτικός. Αυτοί υποτίθεται τουλάχιστο ότι ξέρουν καλύτερα. Πάντως σαν ζωγράφος μπορώ να πω ότι τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει τεράστια άλματα. Κάνοντας σύγκριση με την εποχή της επιστροφής μου από την Ιταλία (1975), που πήγα να στις γκαλερί και έβλεπα έργα των Ελλήνων ζωγράφων, με τη σημερινή, έχουν γίνει άλματα πολύ μεγάλα. Οι ζωγράφοι σήμερα είμαστε πιο κοντά στα νέα ρεύματα.

ΑΝΤΙ: Σήμερα η ζωγραφική, ακολουθεί ή προπορεύεται από την κοινωνική πραγματικότητα; Πόσο ελιτίστικη είναι;

Σ.Χ.: Οπωσδήποτε η λειτουργία της τέχνης δεν είναι αυτή του Μεσαίωνα ή της Αναγέννησης, που ήταν σαφώς δεμένη με τον κόσμο. Όταν λέμε «Κόσμος» δεν εννοούμε τίποτα τεράστια πλήθη. Αυτά τα πλήθη ήταν «δεμένα» με ένα έργο, για λόγους καθαρά θρησκευτικούς και όχι αισθητικούς. Γι' αυτούς το έργο ήταν μια Παναγία ανεξάρτητα αν την ζωγράφιζε ο Μιχαήλ Άγγελος ή ο Τζόττο. Η «αισθητική» ήταν περιορισμένη στον κύκλο των ευγενών και των μεγαλοαστών. Ακόμα και ένα κοινωνικό φαινόμενο όπως η γαλλική επανάσταση — πολύ επίκαιρη— αποτυπώθηκε μετά και μάλιστα μετά την παλινόρθωση της αυτοκρατορίας. Αντίθετα στη διάρκεια της ρωσικής επανάστασης, η τέχνη ακολουθεί και οι μάζες ακολουθούν την τέχνη. Υπήρχαν ακόμα και ζωγράφοι που «βγήκαν» μέσα από την επανάσταση. Σήμερα παρ' όλη την ανάπτυξη των μέσων επικοινωνίας δεν μπορούμε, να χαρακτηρίσουμε τη συμμετοχή του κόσμου σαν ένα μαζικό φαινόμενο. Στην Ελλάδα ποιος θα ξεκινήσει, για παράδειγμα από την Τρίπολη να δει μια έκθεση στην Πάτρα ή την Αθήνα;

ΑΝΤΙ: Πόσο εύκολο είναι για έναν ζωγράφο που ζει και εργάζεται σε μια επαρχιακή πόλη όπως η Πάτρα, να αναδειχθεί, να γίνουν ευρύτερα γνωστά, τα έργα του;

Σ.Χ.: Όλα δυστυχώς είναι επικεντρωμένα στην πρωτεύουσα. Εδώ —στην Πάτρα— ο χώρος για την τέχνη είναι περιορισμένος. Πάντως, όπου και να ζεις, η δουλειά είναι ίδια ποιοτικά. Εμείς έχουμε την ανάγκη να βγει η δουλειά μας και πιο έξω. Για το λόγο

αυτό είναι απαραίτητο να είσαι μέσα στα αθηναϊκά εικαστικά κυκλώματα, να κάνεις καλές δημόσιες σχέσεις.

ΑΝΤΙ: Η έκθεση είναι στο σύνολό της, μια παραγωγή για το φεστιβάλ της Πάτρας;

Σ.Χ.: Εδώ και τέσσερα χρόνια ασχολούμαι με το θέμα του ΜΥΘΟΥ και ήταν μία ευτυχής σύμπτωση που το φεστιβάλ έχει το ίδιο θέμα.

Η δουλειά υπήρχε σε προπαρασκευαστικό στάδιο και τώρα έγινε η εκτέλεση των έργων. Τα έργα αυτά δουλεύονται και ξαναδουλεύονται, γιατί έχουν ένα θεωρητικό υπόβαθρο. Είναι η ελληνική Μυθολογία, η ρωμαϊκή Μυθολογία και διάφορα φιλοσοφικά ρεύματα, όπως η κοσμοθεωρία του Αναξιμένη η του Εμπεδοκλή. Απαιτείται ψάξιμο για την κατανόηση της λειτουργίας των συμβόλων της ελληνικής Μυθολογίας. Το

λαρμέ, τον Ναπολιναίρ, τον Μαρινέτι στα 1912. Το κίνημα της οπτικής ποίησης ξεκίνησε, χωρίς να υπάρχει κάποια επαφή, στην Ιταλία, ταυτόχρονα με την Ελβετία και τη Βραζιλία. Σε αυτές η λέξη «βλέπεται» δεν διαβάζεται. Τα γράμματα «σπασμένα» σχηματίζουν ένα οπτικό αποτέλεσμα που δεν μπορεί να διαβαστεί. Αυτό μοιάζει με τη γεωμετρική τεχνοτροπία... Η οπτική ποίηση έχει κάτι το σατιρικό, το χιουμοριστικό. Δίνει τη δυνατότητα στον καλλιτέχνη να δοκιμάσει πάρα πολλά στοιχεία έκφρασης. Σήμερα, το κίνημα αυτό υπάρχει παγκόσμια. Στην Ελλάδα εκπροσωπείται από τους Μιχάλη Μήτρα, Δημοσθένη Αγραφιώτη, Κωστή Τριανταφύλλου, Έρση Σωτηροπούλου κ.ά.

ΑΝΤΙ: Ταυτόχρονα με την έκθεση στην Πάτρα συμμετέχετε σε μια

ρέκλες του δειπνου, το άδειο τραπέζι, το άδειο του χώρου...

Τη συνέντευξη πήρε η Όλγα Φωτακοπούλου

Βεβήλωση

Πριν λίγο καιρό, δημοσιεύτηκε στο Αντί, ένα κείμενο των Τ. Φραγκούλη και Γ. Τσιώμη για το σπίτι του Ροδάκη στην Αίγινα, που σήμερα βρίσκεται σε άθλια κατάσταση. Με τον τρόπο του, το αγροτικό αυτό σπίτι ήταν ένα από τα σημεία αναφοράς της αρχιτεκτονικής του μεσοπολέμου στην Ελλάδα, και ας μην το είχε χτίσει κάποιος από τους επώνυμους. Το ότι το είχε προσέξει και μελετήσει ο Πικιώνης, αρκούσε.

Τώρα μαθαίνουμε πως ένα άλλο αντίστοιχο αρχιτεκτόνημα, το σπίτι για διακοπές στην Ανάβυσσο (1962) του Άρη Κωνσταντινίδη, κινδυνεύει να αλλοιωθεί με προσθήκες. Πλάι στο τόσο γνωστό και μελετημένο κτίσμα, και σε ελάχιστη απόσταση (μερικά μέτρα) από αυτό, σε λίγο θα ορθώνεται ένα άλλο κτίσμα, το οποίο τώρα βρίσκεται στα θεμέλια. Το «οικόπεδο» έχει περιφραχτεί, μια ταμπέλα απαγορεύει την είσοδο — όλα δείχνουν ότι τα πράγματα πήραν οριστικά το δρόμο τους.

Δεν με ενδιαφέρει αν το καινούριο κτίσμα είναι «νόμιμο» ούτε αν απέχει τα σωστά μέτρα από τη γραμμή του «αιγιαλού». Προεκλογική περίοδο είχαμε πριν δυο μήνες, όλα θα πρέπει κανείς να τα περιμένει (όλη η Ελλάδα έχει φουντώνει στο αυθαίρετο, γιατί να εξανιστάται κανένας;). Αυτό όμως που με καίει είναι ότι, ακόμα και νόμιμη, η νέα οικοδομή όποιος καταπληκτικός και υπέροχος να την έχει σχεδιάσει, θα καταστρέψει τελεσίδικα ένα από τα λίγα κτίρια-κλειδιά της σύγχρονης ελληνικής αρχιτεκτονικής.

Γιατί το κτίσμα αυτό είχε αρχικά σχεδιαστεί σε άμεσο διάλογο με ένα θαλασσινό το-

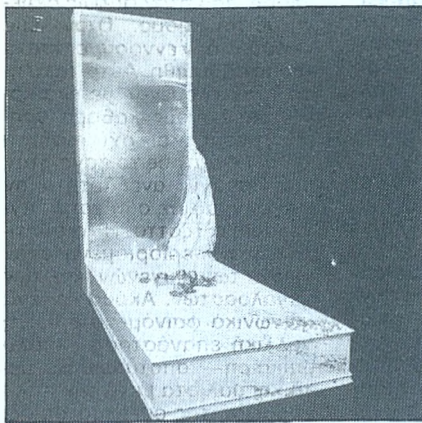
πίο και με μια αμόλυνη παραλία, εξαιρετικά λιτό και περιορισμένο ώστε να «μοιάσει» με τα ταπεινά ανώνυμα έργα που τόσο θαύμαζε ο αρχιτέκτονας του. Αυτή η βασική ιδέα δεν πρόκειται να επιβιώσει, όταν δίπλα του θα στηθεί κάτι ξένο, όσες προσπάθειες γίνουν «ένταξης» (η λέξη της μόδας) ή «αρμονικής συμβίωσης».

Είναι αλήθεια, ότι οι ιδιοκτήτες του δεν του φέρθηκαν με τον ανάλογο σεβασμό. Όταν το επισκέφθηκα πριν πέντε-έξι χρόνια, έδειχνε όλα τα σημάδια της εγκατάλειψης και, το χειρότερο, της περιφρόνησης. Αλλά τουλάχιστον, οι ζημιές δεν ήταν τόσο εκτεταμένες με λίγες επισκευές θα μπορούσε να αποκατασταθεί τελείως, φτάνει κάποιος να το φρόντιζε. Ποιος όμως θα ήταν αυτός; Ο ιδιοκτήτης, που φανερά αδιαφορούσε, χωρίς να τον αναγκάσει κανένας; (δικό του ήταν, το έκανε ό,τι ήθελε!)

Συχνά ακούγονται ήχοι ικανοποίησης ότι σώθηκαν τόσα «νεοκλασικά» ή, αντίστοιχα, κηρύχθηκαν «διατηρητέα» τόσα άλλα «παραδοσιακά». Ειδικά όμως για τα καταξιωμένα έργα της σύγχρονης (μεταπολεμικής) αρχιτεκτονικής παραγωγής δεν ακούγεται τίποτα! Δεν πάνε πολλά χρόνια από τότε που ο Η. Κωνσταντόπουλος κατάγγειλε τη φρικαλέα μεταποίηση των έργων του Τάκη Ζενέτου, έργα που θα έπρεπε κανονικά να τα κρατήσουμε ως κόρη οφθαλμού. Παλιότερα είχε γίνει το περίφημο «τζάμωμα» στο περίπτερο του Πικιώνη στο Λουμπαρδιάρη, χωρίς να βρεθεί κάποιος να το εμποδίσει (κι ας φώναζε καθυστερημένα ο Π. Κаланτζόπουλος).

Παρόμοιοι βιασμοί επιχειρούνται καθημερινά πάνω σε άλλα, λιγότερο ίσως γνωστά έργα, αλλά πάντως σημαντικά για την ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής. Όποιος ψάξει λίγο τα πράγματα θα βρεθεί, όπως και εγώ βρέθηκα τόσες φορές, μπροστά σε αρκετά επώδυνα εκπλήξεις: ελάχιστοι είναι εκείνοι οι χρήστες/ιδιοκτήτες που δεν παρεμβαίνουν στο αρχιτεκτονικό έργο που «τους ανήκει». Και καλά κάνουν, μια και κανείς δεν κάνει τον κόπο να τους εξηγήσει πως τους έτυχε ένα «σύγχρονο» μνημείο, για το οποίο θα πρέπει να είναι υπερήφανοι.

Αν αυτά τα σημερινά «μνημεία» δεν είναι «παράδοση», τότε τι στο καλό είναι παράδοση —μόνο τα σαχνισιά και τα κυμάτια; Τι να τα κάνω τα

IN MEMORIAM:
κατασκευή,
200 x 100 x 220, 1989.

ρόδι για παράδειγμα, συνόδευε πάντα τους νεκρούς μαζί με άλλες κόκκινες τροφές. Το μήλο αποτελούσε στοιχείο γνώσης, ευτυχίας, ερωτισμού. Όταν το κρατούσε όμως η Ήρα ήταν το διαβατήριο για τον Παράδεισο, για τα Ηλύσια Πεδία. Το κωδών ήταν το σύμβολο του γάμου.

ΑΝΤΙ: Τι είναι οπτική ποίηση;

Σ.Χ.: Η οπτική ποίηση ξεκίνησε το 1963 —λεγόταν και τεχνολογική ποίηση— από τη Φλωρεντία. Χρησιμοποιεί οπτικά μέσα και γραπτό λόγο, αποσπασματικό ή γράμματα σκέτα για την επίτευξη ενός εικαστικού αποτελέσματος, και μιας διαφορετικής νοηματικής διαδικασίας. Η οπτική ποίηση με αυτή την έννοια, χάνεται στην Αρχαία Ελλάδα. Ο Σιμωνειδής ο Κείος έχει γράψει οπτικά ποιήματα με την τότε μορφή. Ακόμα ο Σιμίας, οι Αλεξανδρινοί ποιητές. Φάνηκαν πάλι με τον Μα-

ομαδική έκθεση στη Μαδρίτη, την International Ars Sonora.

Σ.Χ.: Ναι συμμετέχω με ένα έργο μου. Το Ars Sonora μεταφράζεται ως ηχητική ακουστική ποίηση. Είναι μια από τις μορφές οπτικής ποίησης όπως η συμβιωτική, η καλλιγραφική ποίηση.

Η ακουστική ποίηση δεν έχει εικόνα, μόνο ήχο. Δεν έχει την ανάγκη κάποιου χώρου. Είναι κύρια ζωντανό ήχο ή από την ίδια τη φύση. Η μουσική χρησιμοποιείται λίγο.

ΑΝΤΙ: Τι είναι οπτικο-ακουστικό περιβάλλον;

Σ.Χ.: Είναι ένα environment (περιβάλλον) με ήχο. Προσθέτω ήχο γιατί αν λείψει, θα χάσει πολύ το έργο. Ο «μυστικός δειπνος» είναι ένα μικροπεριβάλλον. Υπάρχει ταυτόχρονα μια παρουσία-απουσία.

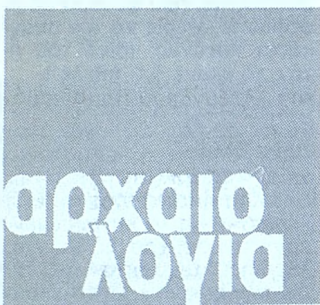
Την παρουσία υποδηλώνει η φιογούρα, οι φωνές που ακούγονται (πρόποση της Traviata).

Την απουσία οι άδειες κα-

γραφικά σαχνισιά και τα μαρμάρινα κυμάτια, όταν μπροστά στα μάτια μου παραχαράζονται και κακοποιούνται άλλα, πιο κοντινά και οικεία σε μας αρχιτεκτονήματα, που ήταν και είναι «σχολείο» και πρότυπα για μας;

Για όλα αυτά υπάρχει βέβαια δικαιολογία: το ΥΠΠΟ είναι υπερφορτωμένο με τη διατήρηση των ενδόξων μνημείων του παρελθόντος, η αντίστοιχη υπηρεσία στο ΥΠΕΧΩΔΕ έχει αποδεκατιστεί εδώ και καιρό (ας μην πούμε τίποτα για το ΣΑΔΑΣ ή ακόμα περισσότερο, για το ΤΕΕ). Τι απομένει; — τίποτα. Όλα καλώς βαίνουν στην επικράτεια αυτό το καλοκαίρι...

Δημήτρης Φιλιππίδης

Πονόψυχη δημοσιογραφία

«“Κάνετε κάτι! Σώστε μας!”; φωνάζουν.

Κι οι φωνές τους αντηχούν σαν καμπάνες μέσα στα παραδοσιακά καλντερίμια κι έχεις το φόβο, πως κάποιου ντουβάρη θα πέσει στο κεφάλι σου, από τα “διατηρητέα” και θα σε καταντήσει... παραδοσιακό και μη διατηρητέο.

“Άλλοι μας φωνάζουν, “Πέστε στην Αρχαιολογική, πως αν θέλει οπωσδήποτε να βρει ερείπια, να σκάψει ολόγυρα στην πόλη και θα βρει, όσους τάφους θέλει. Κι όχι να σκάβει τον τάφο των ζωντανών”.

Μεταφέρω την κραυγή διαμαρτυρίας από τα διατηρητέα σαράβαλα τς Βέροιας με την ελπίδα ότι οι σημερινοί αρμόδιοι θα σταθούν πάνω από το ψυχρό γράμμα της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, που τα τελευταία χρόνια έχει στενάξει πολύ κόσμο. Όχι μόνο στη Βέρροια. Κάποιος πρέπει να της πει, ότι κι αυτοί που ζούνε σήμερα, έχουν δικαίωμα στη ζωή».

Με τα λόγια αυτά κλείνει το ρεπορτάζ της κ. Αγγελικής Δαμίγυ με τίτλο «Το λίφτινγκ δεν πέτυχε», στον «Ελεύθερο Τύπο» της 5/8/89. Εκεί κατέληξε μετά την... επικίνδυνη αποστολή της στην Βέρροια. (Επικίνδυνη καθώς φαίνεται αφού

σημειώνει ότι κινδυνεύεις να φας κάποιο δοκάρι στο κεφάλι καθώς περπατάς στις παραδοσιακές γειτονιές: την Καριώτισσα και την Μπαρμπούτα). Και διανθίζει με τις λεζάντες που αναδημοσιεύουμε πίστά, φωτογραφίες από τους παραδοσιακούς οικισμούς της πρωτεύουσας της Ημαθίας.

Του είδους αυτού η δημοσιογραφία, στο όνομα της στήριξης (λαϊκών) αιτημάτων, υπηρετεί τα ταπεινότερα κίνητρα και συμφέροντα. Οι γειτονιές της Καριώτισσας και της Μπαρμπούτας είναι οικιστικά σύνολα μοναδικά και δεν παρουσιάζουν ενδιαφέρον μόνον για κάποια επιμέρους αρχιτεκτονήματα αλλά κυρίως γιατί και ως σύνολα αποτελούν μνημεία. Και σαν σύνολα πρέπει να διασωθούν. Οι φθορές, αλλοιώσεις και καταστροφές που ήδη υπέστησαν από την εργολαβική λαίλαπα κατεδάφισης και αντικατάστασής τους από πολυκατοικίες είναι ήδη πολλές. Αλλά, το θέμα αυτού του σημειώματος δεν είναι η αξιολόγηση αυτών των μνημειακών οικιστικών συνόλων. Είναι η «πονετική δημοσιογραφία» που αντί να βοηθή την κοινή γνώμη στην κατανόηση της σημασίας που έχει η διατήρηση όσων μνημείων απέμειναν, αντίθετα συνεικονεί την αδηφάγο mania του νεοέλληνα για απόκτηση διαμερισμάτων επί αντιπαροχή».

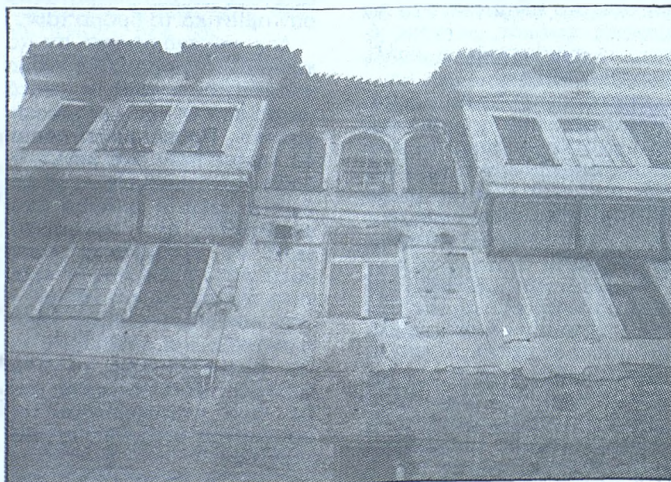
Ένα από τα θετικά έργα της κ. Μελίνας Μερκούρη στο υπουργείο Πολιτισμού ήταν η υιοθέτηση εισηγήσεων της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας για χαρακτηρισμό πολλών μνημείων ως παραδοσιακών. Οι φτηνοί λαϊκισμοί που μεταφέρονται στο ρεπορτάζ της κ. Δαμίγυ ελπίουμε ότι δεν θα

βρουν ανταπόκριση. Αλλά αντίθετα θα τονωθεί το ενδιαφέρον της πολιτείας ώστε και άλλοι χαρακτηρισμοί να γίνουν σε σύνολα και μεμονωμένα κτίσματα όλων των περιόδων της ιστορίας μας και χρήματα να δαπανηθούν για τη διατήρησή τους. Αν οι άνθρωποι του Τύπου θέλουν να υπηρετήσουν τα λαϊκά συμφέροντα, οφείλουν διαφορετικά να «σκύψουν» στα λαϊκά προβλήματα. Αν κάποιες εργασίες συντήρησης δεν έγιναν με την απαιτούμενη ευαισθησία, αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει άλλοθι για να κάνουμε «λίφτινγκ» στην εργολαβική κερδοσκοπία.

Η λεζάντα γράφει: «Μερικά από τα διατηρητέα σαράβαλα, αποτελούν εστίες μόλυνσης για την πόλη».

Η λεζάντα γράφει: «Αυτό ονομάζεται σπίτι παραδοσιακό και διατηρητέο, όπου συνυπάρχουν άνθρωποι με παντάρια και φίδια».

Πολιτιστικός Αύγουστος στον Πειραιά

Η έμπρακτη εναντίωση στην υποβάθμιση της ζωής συνίσταται στην προβολή της ποιότητας. Την πρόταση αυτή καταθέτουν ξανά οι δήμοι **Δραπετσώνας, Κερατσινίου, Κορυδαλλού, Νίκαιας και Περάματος**, διοργανώνοντας τον δικό τους **7ο Πολιτιστικό Αύγουστο**.

Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα μουσικών θεατρικών και χορευτικών αποχρώσεων μεταξύ των οποίων επισημαινουμε:

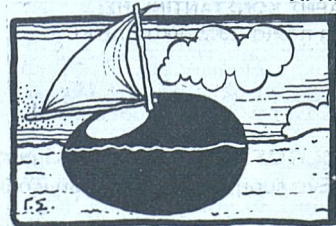
α) στο Κατράκειο: συναυλία της Joana Marini, μιας από τις σημαντικότερες ερμηνεύτριες παραδοσιακών τραγουδιών της Ιταλίας (18.8), τις συνθέσεις των **Ντάρριους Ταλάι** και **Μωχάμετ Νταντιχέρμ** (21.8) πάνω σε περσιότικους παραδοσιακούς ρυθμούς καθώς και τη συναυλία του **Μάνου Χατζιδάκι** στις 2.9 με την Μ. Φαραντούρη, τη Ν. Βενετσάνου και Η. Λιούγκο.

β) στο **Α' Δημ. Σχολείο Κερατσινίου**: στις 7.9 την **Αρλέτα** σε συνθέσεις του **Νότη Μαυρουδή**.

γ) στο **θεατράκι Κορυδαλλού**: στις 22.8 την **Έλλη Πασπαλά** και την θεατρική παράσταση του **Πατούχα** από το θέατρο «ΝΕΑΣ ΠΟΡΕΙΑΣ» στις 28.8.

δ) στο **Δημοτικό Κηποθέατρο Κύπρου και Προύσης στη Νίκαια** στις 28.8 τον **Louisiana Red** έναν από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του αμερικανικού μπλουζ και τέλος στο **Δημοτικό Στάδιο - Πρόνοια του Περάματος**: στις 5.9 τους **Βαμβάρη - Βούη** στις 7.9, τους **Hoss Daly** και **Β. Σούκα** — όλες οι εκδηλώσεις αρχίζουν στις 9 μ.μ. — και αξίζει να τις επισκεφθούμε. Διότι ως μην ξεχνάμε ότι μέσα από την καλλιτεχνική έκφραση ποιότητας και την συνάντηση των ανθρώπων ακόμα και κάτω από τον νεφοσκεπή ουρανό στις «ξεχασμένες» από την πολιτεία και τους εκπροσώπους τους συνοικίες του Πειραιά μπορούν να δράσουν καταλυτικά ενάντια στην υποβάθμιση της ζωής όλων μας.

Α. Κ.

Βιβλία που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του σύγχρονου πολίτη

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

- **CHARLES KAHN:**
Ο Αναξιμανδρος και οι απαρχές της ελληνικής κοσμολογίας
- **ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΕΡΟΠΑΓΙΤΟΥ:** Περί μυστικής θεολογίας
- **G.S. KIRK:**
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ: Τα κοσμολογικά αποσπάσματα
- **ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ:** Στοιχειώσις Θεολογική

ΣΕΙΡΑ: «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

- **ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ:**
Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ
Παρεμβάσεις
- **ΛΟΥΙ ΑΛΤΟΥΣΕΡ:**
Στοιχεία αυτοκριτικής
- **ΡΑΛΦ ΜΙΛΙΜΠΑΝΤ:**
Το Κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία
- **ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ - Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ - Α. ΤΟΖΕΛ:**
Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ
- **ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ:**
Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

ΣΕΙΡΑ: «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ»

- **M.Z. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ:**
«ΑΡΙΑΔΗΝΗ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη
- **ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:**
«Εις την οδόν των Φιλελλήνων»
- **ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΟΡΗΣ:**
Ο γλωσσικός αφελληνισμός
Πέραν του μισοξενισμού και της υποτέλειας
- **ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:**
«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη
- **ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ:**
Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη
- **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ - ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ - ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ - ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ**
Επτά κείμενα για τον Καβαδία

ΔΟΚΙΜΙΑ • ΜΕΛΕΤΕΣ

- **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ:**
Θεσμοί, Ιδεολογία και Πολιτική στο Μεσοπόλεμο
- **Γ.Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ:**
Πολιτικό σύστημα και Πολιτική
- **ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ:**
Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς
- **ΥΓΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ:**
Το συμπόσιο για το ΕΣΥ
- **ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:**
Δημοκρατική διοίκηση επιχειρήσεων
- **ΠΕΤΡΟΣ ΠΙΖΑΝΙΑΣ:**
Ο μαρξισμός της ιστορικής σοσιαλδημοκρατίας
- **ΠΛΟΥΤΗΣ ΣΕΡΒΑΣ:**
Κυπριακό: «Στρατηγική» και Στρατηγική
- **ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ:**
Η Αδιαχώρητη Κοινωνία
- **ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:**
Μια συνάντηση. Σεφέρης - Μακρυγιάννης
- **ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ:**
Συνηγορία της παραλογοτεχνίας
- **ΜΑΡΙΚΑ ΤΟΥΝΤΑ:**
Η δίκη του Φλωμπέρ
- **ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:**
Ο Κόσμος του ελληνικού χορού
- **ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΛΙΑΠΗΣ:**
Ο χορός στους Κουντουριώτες

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

- **ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ:**
Μεροληπτική κατάθεση
- **ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:**
Φύλλα - φτερά
- **ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ:**
Λεπτομέρειες
- **ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:**
Η εργασία στην ποίηση

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

- **«ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»:**
Το βιβλίο που εντόπισε και ανέλυσε ένα φαινόμενο:
τε κίτς στη σύγχρονη Ελλάδα
- **ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ:**
Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια
- **ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:**
Ο Τρίτος Δρόμος
- **ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΙΤΖΗΣ:**
Τσιγγάνικη Ορχήστρα
- **Α. ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗΣ:**
Το ημερολόγιο του Ανδρέα

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

- **ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ:** Ιστορία μιας γραμμής
Ένα ευρηματικό, παιδαγωγικό βιβλίο για παιδιά προσχολικής ηλικίας με ωραία σχέδια - αφητηρίες για την περιπέτεια της φαντασίας.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΒΑΛΤΙΝΟΣ: «ΣΤΗΝ ΕΤ-2 ΚΥΡΙΑΡΧΕΙ ΕΝΑ ΠΝΙ

Η κακοδαιμονία είναι, γενικά συνώνυμο της τηλεόρασης μας. Οι λόγοι —κυρίως πολιτικής υφής—, είναι πολλοί και ποικίλοι. Σήμερα η «ιστορική» κυβέρνηση Τζαννετάκη διακηρύσσει: πλήρη ελευθερία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αυτομάτως η ευθύνη μετατίθεται στις πλάτες των νέων υπευθύνων των δύο καναλιών. Αναμφίβολα η θητεία τους είναι εξαιρετικά βραχύβια, και ως εκ τούτου αποτρεπτική καθοριστικών και μακρόπνοων αλλαγών. Το δέλεαρ όμως, για τα ελληνικά δεδομένα, μεγάλο.

Ο συγγραφέας **Θανάσης Βαλτινός**, και γενικός διευθυντής της ΕΤ-2, σ' αυτή την κρίσιμη, ιδιόμορφη και μεταβατική περίοδο της ελληνικής τηλεόρασης, μιλάει με συγκρατημένη αισιοδοξία για τις δυνατότητες που του παρέχονται, και τους στόχους που θέτει αυτός και οι συνεργάτες του, «για να αλλάξει», όπως χαρακτηριστικά λέει, «η αρνητική εικόνα που έχει παγιώσει από καταβολής της η ΕΤ-2».

Μισέλ Φάις

ΕΡ.: Αναλαμβάνετε την εποπτεία ενός τηλεοπτικού καναλιού, το οποίο έχει χαρακτηριστεί, συχνά και από πολλές μεριές, ως «βασιλικότερο του βασιλέως», τόσο επί χούντας, όσο επί Δεξιάς, αλλά και τελευταία επί ΠΑΣΟΚ.

ΑΠ.: Σίγουρα το διάστημα είναι πάρα πολύ σύντομο και ως εκ τούτου νομίζω ότι δεν μπορεί να γίνουν μεγάλες παρεμβάσεις στο ήδη διαμορφωμένο πρόγραμμα. Μπορεί ωστόσο —κι αυτό είναι πεπειθισή μου— να αλλάξει, όντως, την αρνητική εικόνα που έχει παγιώσει από καταβολής της, θα έλεγα, η ΕΤ-2...

ΕΡ.: Ακόμη και σε σχέση με την ΕΤ-1 αυτή η αίσθηση του «φτωχού συγγενή» που την διακρίνει;

ΑΠ.: Δεν θα ήθελα να κάνω συγκρίσεις, δεν έχει νόημα. Νομίζω πάντως ότι, ήδη, έχουν αρχίσει να διαφαίνονται οι πρώτες ενδείξεις μιας άλλης νοοτροπίας που επικρατεί, τα πρώτα αποτελέσματα —εν σπέρματι— αυτής της προσπάθειας. Υπάρχει μια διαφορετική οπτική, μια διαφορετική διάθεση, και άλλα, τελικά, ζητούμενα. Είναι ορισμένα πράγματα απλά πιστεύω που σιγά-σιγά, με σύντονες προσπάθειες, θα εφαρμοστούν σε όλο το πρόγραμμα...

ΕΡ.: Αρχής γενομένης από το Δελτίο Ειδήσεων φυσικά...

ΑΠ.: Ναι, υπάρχουν βεβαίως ορισμένα επιμέρους προβλήματα. Κι αυτό γιατί ένα πρόγραμμα τηλεοπτικό οργανώνεται, κυρίως, βάσει ενός ευρύτερου και μακρόπνοου σχεδιασμού. Το πρόγραμμα, τώρα, που βρήκαμε στην ΕΤ-2 κάλυπτε τον Αύγουστο και ένα μέρος του Σεπτέμβρη, ποιοτικά δε θα το χαρακτηρίζα αμφιλεγόμενο.

Το κανάλι δηλαδή είχε ήδη κάνει τις βασικές αγορές του, όπως και τις παραγωγές του σε σήριαλ και τηλεταινίες. Αυτό σημαίνει ότι ξεκινάμε με αρκετά δεδομένα που δεν είναι δικές μας επιλογές.

ΕΡ.: Άρα οι επεμβάσεις σε αυτά τα μέρη του προγράμματος είναι, εξ αντικειμένου πια, μικρές, περιορισμένης εμβέλειας;

ΑΠ.: Αναγκαστικά νομίζω. Το μόνο, ίσως, που θα μπορούσαμε να κάνουμε και ήδη το οργανώνουμε είναι, ας το πούμε έτσι, η μερική αναδιανομή προγράμματος. Επιλογή και προβολή κάποιων άλλων κινηματογραφικών ή τηλεοπτικών ταινιών, καθώς επίσης και ανακατάταξη κάποιων σταθερών εκπομπών, στον ευρύτερο ιστό προγράμματος.

ΕΡ.: Μιλάμε δηλαδή, κυρίως, για μικροεπεμβάσεις διορθωτικού χαρακτήρα...

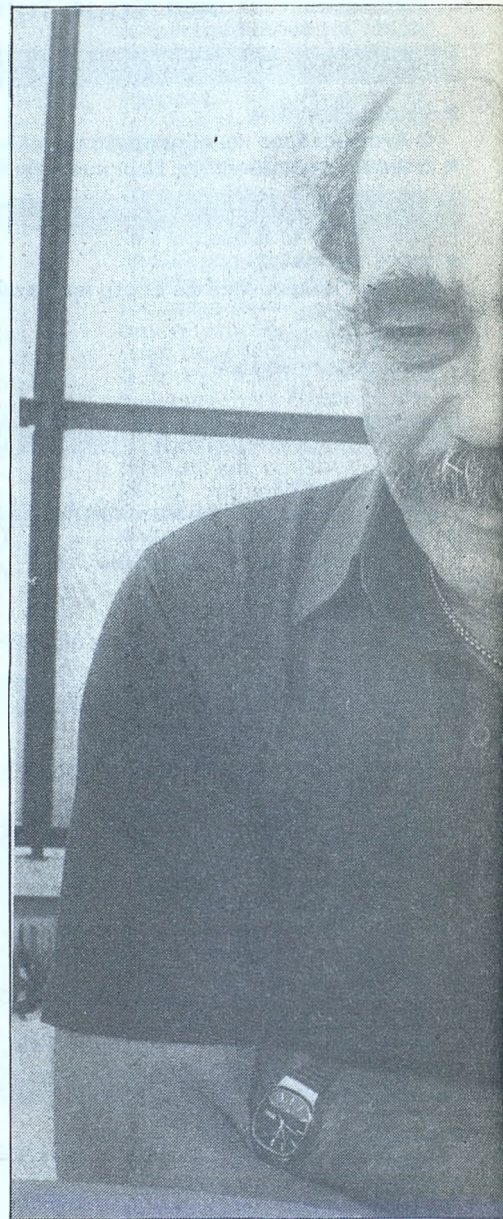
ΑΠ.: Ακριβώς. Εκεί, όμως, που φιλοδοξούμε να παρέμβουμε αποφασιστικά είναι στον τόνο και στο ύφος του καναλιού όπως αυτά διαχέονται στις εκπομπές λόγου, προβληματισμού και επικαιρότητας και φυσικά στις ειδήσεις. Αναφέρομαι σε εκπομπές που στήνονται με λίγα οικονομικά και τεχνικά μέσα και το μόνο που απαιτούν είναι τόλμη, φαντασία και ευαισθησία.

Δεν έχουμε λοιπόν αυταπάτες και ψευδαισθήσεις. Δεν πρόκειται —γιατί είναι αδύνατον— να αλλάξουν ριζικά πράγματα.

Παρενθετικά, επίσης, κάτι που μας απασχολεί ζωηρά είναι το γλωσσικό ύφος που διαμορφώνεται μέσω του καναλιού.

Έχουμε σκεφτεί, και θα πραγματοποιηθεί πολύ σύντομα, μια σειρά γλωσσικών σεμιναρίων μέσα στην ΕΤ-2. Θα ωφεληθούμε όλοι νομίζω από αυτά και έμμεσα ο αποδέκτης της νέας γλωσσικής μας αντίληψης: ο θεατής.

Πολλοί λένε ότι οι ειδήσεις είναι κατευθυνόμενες και ελεγχόμενες. Δεν αρκεί, όμως, να δώσεις στον τηλεθεατή μόνο έντιμη πληροφόρηση. Για μένα εξίσου σημαντικό είναι ο τρόπος παρουσίασης των Δελτίων Ειδήσεων —να είναι άμεσος, οικείος, ελκυστικός— όσο, φυσικά,

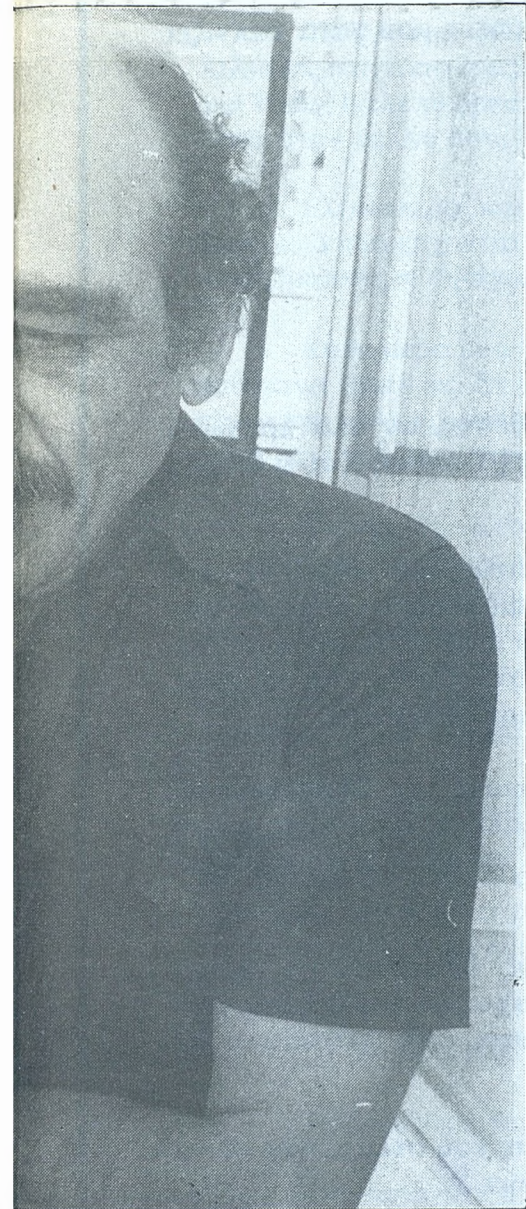

και η ποιότητα των ελληνικών βάσει των οποίων συντάσσονται.

ΕΡ.: Εδώ εγείρεται ένα άλλο ζήτημα κ. Βαλτινέ. Και στα δύο κανάλια υπάρχουν δημοσιογράφοι η κομματική τοποθέτηση των οποίων αποτελεί σοβαρή τροχοπέδη της ενημέρωσής μας, αλλά και θίγει ευρύτερα την αξιοπιστία της ΕΡΤ Α.Ε. Πώς θα αντιμετωπιστούν αυτές οι περιπτώσεις;

ΑΠ.: Είναι ήδη μέσα στα σχέδιά μας —μιλώ για την ΕΤ-2— να αντικατασταθούν. Προσοχή, όμως, κανένας εργαζόμενος στην τηλεόραση δεν προκειται να χάσει τη θέση του. Απλώς θα γίνουν οι κατάλληλες εσωτερικές μετακινήσεις ώστε να μην υπάρξει από καμιά μεριά δυ-

ΥΜΑ, ΚΑΙ ΜΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗ, ΣΥΓΥΡΙΣΜΑΤΟΣ»

σαρεσκεία. Πρέπει να το συναισθανθούν όλοι ότι πρόθεση της νέας διοίκησης της ΕΤ-2 δεν είναι να τιμωρησει αλλά να συμμαζέψει, όσο της είναι εφικτό, την άθλια κατάσταση που παρέλαβε...

ΕΡ.: Η περίπτωση, δηλαδή, του δημοσιογράφου κ. Χατζάρα της ΕΤ-1 που απομακρύνθηκε από την εκφώνηση ειδήσεων, υπάγεται σε αυτό το πνεύμα της, ας το ορίσουμε έτσι, «έμμεσης κάθαρσης»;

ΑΠ.: Υπάρχουν πρόσωπα στην τηλεόραση των οποίων η εν γένει πολιτεία προκαλεί πολλές, και από διάφορες μεριές αντιδράσεις. Ας μην ξεχνάμε επίσης ότι ένας δημοσιογράφος δεν ασκεί το λει-

τούργημα του μόνο εκφωνώντας ειδήσεις. Αλλά πέρα από αυτό, συχνά στις δυο ΕΤ γίνονται ενδοοικογενειακές ανακατανομές χάριν της συνολικής αποδοτικότητας και λειτουργίας...

ΕΡ.: Στην δική σας αρμοδιότητα υπάρχει ακόμη η περίπτωση του δημοσιογράφου της «Αυριανής» κ. Τσιριγκούλη, που παρουσιάζει την εκπομπή «Ώρα για κινηματογράφο». Παραβλέποντας τα «πύρινα» άρθρα του στο τώως κυβερνητικό φύλλο, πολλοί και από πολλές μεριές εκφραζόμενοι, συνάδελφοί του αλλά και τηλεθεατές αμφισβητούν τόσο την δημοσιογραφική του επάρκεια για την εν λόγω εκπομπή, όσο και το γλωσσικό ήθος του...

ΑΠ.: Οπουδήποτε υπάρχει ανεπάρκεια θα θεραπευθεί. Οποιοσδήποτε δηλαδή κριθεί ακατάλληλος θα κάνει κάτι άλλο πάντα μέσα στον κύκλο των δυνατοτήτων του και των υποχρεώσεων του. Την περίπτωση του κ. Τσιριγκούλη δεν τη γνωρίζω προσωπικά για να εκφέρω γνώμη. Πρόθεσή μας, όμως πέρα από αυτές τις δύο περιπτώσεις που μου αναφέρατε είναι να ανανεώσουμε την τηλεόρασή μας ακόμη και από πρόσωπα που, κατά κοινή ομολογία, κρίνονται επιτυχημένα, κι αυτό γιατί η φθορά που επέρχεται με την καθημερινή συνάφεια είναι τεράστια.

Δεν υπάρχουν ούτε σκοπιμότητες, ούτε καθ' υποβολήν αποφάσεις. Απλώς στην ΕΤ-2 κυριαρχεί ένα πνεύμα και μια πρακτική συγυρίσματος.

ΕΡ.: Αλήθεια, από όλα αυτά που σκεφτόσαστε να υλοποιήσετε σε αυτό το σύντομο χρονικό διάστημα τι πιστεύετε ότι θα παραμείνει και μετά τη λήξη της θητείας σας;

ΑΠ.: Υποθέτω ότι αν αυτά που προτιθέμεθα να κάνουμε βρουν ανταπόκριση στον κόσμο, δημιουργήσουν, δηλαδή, μια καλή παράδοση, μάλλον θα συνεχιστούν. Μόνο μια εμπειρία αλλά και στραβή πολιτική αντίληψη μπορεί να αλλάξει, φερ' ειπείν, ένα έγκυρο δελτίο ειδήσεων.

ΕΡ.: Επειδή οι μέρες μας μου φέρνουν στο νου — θρουμένων βεβαίως, των αναλογιών — το μεταπολιτευτικό κλίμα του '74, τότε που κυριαρχούσε και πάλι στα μέσα μαζικής επικοινωνίας μια γενικότερη αίσθηση ευφορίας: συλλογικές διαδικασίες, πλουραλισμός, σύγχρονοι και ελκυστικοί τρόποι προσέγγισης της επικαιρότητας κλπ. Αναρωτιέμαι, δηλαδή, μήπως αυτό το κλίμα είναι χαρακτηριστικό μόνο των «συναρτητικών» συγκυριών του νεώτατου πολιτικού μας βίου και μόλις περνάμε στην ρουτίνα της άσκησης της εξουσίας όλα ξεχνιούνται και παραγράφονται...

ΑΠ.: Συμμερίζομαι, ως ένα βαθμό, την ανησυχία και τον προβληματισμό σας. Ωστόσο δεν μπορώ να αναφερθώ σε κάτι που, ενδεχομένως, θα συμβεί στο μέλλον. Μπορώ να μιλήσω γι' αυτά που γίνονται τώρα.

Παρεμπιπτόντως, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι δεν είχαμε καμιά απολύτως, ούτε έμμεση, ούτε άμεση επέμβαση, από κανένα κέντρο ή πηγή εξουσίας. Αυτό που ειπε η κυβέρνηση: «απόλυτη ελευθερία και στα δυο κανάλια» είναι κάτι που τηρείται με απαράβατο τρόπο μέχρι σήμερα. Κι αυτό για μένα είναι κάτι εξαιρετικά θετικό και γόνιμο.

ΕΡ.: Δυσaráσκεεις σε συλλογικό επίπεδο έχουσε εκδηλωθεί μέσα στους κόλπους της ΕΤ-2 κι αυτό το συνδέω με την «ιδιόμορφη» στάση που έχει αρχίσει να τηρεί το ΠΑΣΟΚ μέσα στους εργασιακούς χώρους;

ΑΠ.: Προς το παρόν επικρατεί ένα κλίμα συνεργασίας. Τριβές φυσικά υπάρχουν αλλά εκδηλώνονται μεμονωμένα και ατομικά.

ΕΡ.: Ποια κατάσταση παραλάβατε σε οικονομικό και σε διοικητικό επίπεδο;

ΑΠ.: Σήμερα υπάρχουν άμεσες απαιτητές ανάγκες οι οποίες υπερβαίνουν κατά πολύ το 1 δισεκατομμύριο δραχμές και είναι ζήτημα αν υπάρχουν στο ταμείο του καναλιού ρευστά διαθέσιμα της τάξεως του ενός δεκάτου αυτού του ποσού.

Υπάρχει μια πρωτοφανής, ποικίλου χαρακτήρα, σπατάλη: δυνάμεων, χρημάτων... Ξέρετε ότι κινδυνεύουμε να μας κόψουν το φως και το τηλέφωνο... βρισκόμαστε πραγματικά σε αξιοθρήνητη κατάσταση.

ΕΡ.: Από πλευράς κυβερνήσεως υπάρχει το ενδεχόμενο δανειοδότησης;

ΑΠ.: Η κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να μας ενισχύσει ώστε να μπορέσουμε να σταθούμε τουλάχιστον στα πόδια μας.

ΕΡ.: Ως συγγραφέας, σκέφτεστε να δώσετε κάποιες προτεραιότητες γύρω από τις ελάχιστες, ή ισχνές, εκπομπές του βιβλίου;

ΑΠ.: Έχω σκεφτεί μια σειρά από πράγματα που θα φέρουν τον τηλεθεατή πιο κοντά στο βιβλίο, εκπομπές άποψης και ενημέρωσης που με σβελτάδα και χωρίς καμιά διάθεση διδασκισμού θα τον πληροφορούν προσφέροντάς του, ταυτοχρόνως, ψυχαγωγία.

ΕΡ.: Επειδή, όπως λένε, τα mass media είναι «ομαδικά αθλήματα», ποιες είναι οι σχέσεις σας, τόσο με τον πρόεδρο του φορέα τον κ. Κοντογιώργη, όσο και με το γενικό διευθυντή της ΕΤ-1 κ. Μορώνη;

ΑΠ.: Καλές και δημιουργικές. Τόσο με τον κ. Κοντογιώργη όσο και με τον κ. Μορώνη...

ΕΡ.: Δεν συνεχίζεται δηλαδή η «ευγενής άμιλλα», η καλυμμένη αντιπαλότητα, μεταξύ των δυο καναλιών.

ΑΠ.: Όχι, τουναντίον. Υπάρχει μάλιστα η προοπτική και η έντονη επιθυμία συνεργασίας των δυο καναλιών στην αντιμετώπιση των προβλημάτων τους.

ΜΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΑΠΟΓΕΥΜΑ, ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΕΚΔΟΓΕΣ.

Πληκτρα, φωτα και γεματες σταχτοθηκες. Η τελευταια μου γοπα καπνιζει
ακομα. Απεναντι στον τοιχο:

Ολοι σε κοιτανε πως περνας
μεσα απο τοιχους.

Πως ανακατευεις μπυρα με κρασι.

Δε σε γουσταρουνε γατι
περπατας με πανινα στο χιονι.

Δε σε θελουν ετσι.

Θελουν να ζησεις μια ζωη
χωρις κοκκινα μαλλια.

Χωρις να 'σαι Ινδιανος.

Παλι αναρωτιεμαι αν ειμαι ο Ινδιανος της υποθεσης, αν ολα πραγματι
βαινουν καλως. Μα τι διαολο σχεση εχουν ολα αυτα με τη Suzanne; Και τι διαολο
σχεση εχει η Suzanne με ολα αυτα;

Ο Christoph υπερ-
ισχυριζεται οτι πρεπει να
ερωτευμενος συζυγος.
ζυγος, ουτε ερωτευμενος
αμυνεται καθε σπιθαμης

Στους ημερησιους
συνανταω ατομα με περι-
την ατομικη του γλωσσα
μικη του ζωη.

Στους νυχτερι-
κφουρτης ο Christoph με αποτελειωνει με μια πισωπλατη μαχαιρια στο σθηθος, χαι-
ρομαι που τη γνωμη του μοιραζονται η Anne και η Suzanne, ετσι κατευθυνω και
διαμοιραζω το μισος μου σε πολυποικιλες κατευθυνσεις.

Τις εφημεριδες σταματησα να τις διαβαζω απο τοτε που σταματησα να τις
καταλαβαινω, απο τοτε που σταματησαν να με ενδιαφερουν.

Επαγγελματικα χωριζω το Α απο το Β απο το Γ απο το Δ. Εν ολιγοις, προσθετω
ενδιαμεσες γραμμες αναμεσα στα αρχικα γραμματα. Στην αρχη νομιζα οτι προ-
κειται για δημιουργικη δουλεια, υστερα καταλαβα οτι απλα (δια)χειριζομαι. Αλλα
τα λεφτα φτανουν για τη μπυρα και αυτο ειναι καλο.

Μεθαυριο η 18. Ιουνιου του 89 θα ειναι χτες και ολοι θα ξερουμε τι ψηφισε
ο ελληνικος λαος. Κατα ποσον οι μελλοντικοι σωτηρες θα ψηφιζαν τον ελληνικο
λαο ειναι - wohl - αλλη υποθεση.

Το ραδιο κατρακυλα σε βαθη ανεξελεγκτα διχως καν να ειναι a rolling stone.
Η μονη εκπομπη που με ευχαριστηση ακουσα τα τελευταια χιλιαεφτακοσιαδωδεκα

εκτακτη ανταποκριση

απο Frankfurt/M

του προσωρινου

συνεργατη μας

Ηλια Ο! Μωυσιδη Esq.

ιπταται του παροντος και
σταματησω να φερομαι σαν
Του απαντησα οτι ουτε συ-
ειμαι. Αυτος, εν τουτοις,
πατριου εδαφους.

δρομους της Φραγκφουρτης
κεφαλαια, καθε ενας μιλαει
και υπερασπιζεται την ατο-

νους δρομους της Φραγ-
κφουρτης ο Christoph με αποτελειωνει με μια πισωπλατη μαχαιρια στο σθηθος, χαι-
ρομαι που τη γνωμη του μοιραζονται η Anne και η Suzanne, ετσι κατευθυνω και
διαμοιραζω το μισος μου σε πολυποικιλες κατευθυνσεις.

χρονια ηταν η εκπομπη για την Αρμενια. Ισως ο Boris Vian να εχει δικιο οτι η μαζα εχει παντα αδικο ωστοσο η μαζα διαλεξε σ' αυτη την περιπτωση τα πιο ομορφα τραγουδια, τραγουδια που χρονια δεν περπατουσαν σε κανεναν σταθμο.

Τα χρονια, φιλε, ευκολα περνανε. Οι νυχτες ειναι που περνανε δυσκολα. Χιλιαδες στιχακια ανεβοκατεβαινουνε τις διασταυρωσεις του μυαλου μου. Suzanne, quo Vadis; Βαλε το φρεσκο διαμερισμα σου στον κωλο σου. Ελπιζω καποτε να χαθεις μεσα στον κολπο σου, να αυτοκαταναλωθεις, να αυτοφαγωθεις.

Ελικοπτερα και αεριωθουμενα ιπτανται πανω απο την πολη, κανεις δεν ξερει απο που ερχονται και που πανε, ο *θορυβος* ειναι απεριγραφτος, οι μερες ειναι απεριγραφτες, η Φραγκφουρτη το καλοκαιρι ειναι απεριγραπτη.

Καθε μερα ενα γαλλικο ψωμακι, δυο ντοματες, ενα τεταρτο φετα, ενα κιλο ροδακινα Ημαθιας. Εν αναμονη της νυχτας, τα νειατα αποκτανε ορεξη. Τα χρονια που μαγειρευα αρνακι περασαν *ανεπιστρεπτι*, τωρα φαντασματα τριγυρνανε αναμεσα στις κουζινες και τις Suzanne της ζωης μου.

Τις νυχτες – μετα τα βραδυα – ξυπναω ιδρωμενος απο εφιαλτες διχωσ νοημα, διχωσ αρχη και διχωσ τεχειροτερες, ονειρευομαι βατο και οτι εγω πρεπει να μηντα πεντε αιωνες σε αοξυγονο μοιραζεται με βραδυα – ειναι καταθλι-

Τη μισω. Κι αν

αυτο δεν ειναι

αγαπη, να μου

τρυπησετε

τη μυτη.

ειναι, στη συντριπτικη τους χονται μετα το μεσημερι, ογια βραδυ ειναι καταλυτικη, διαφερει αν ανακατευεις κοκκινα μαλλια, αν εισαι

Τα απογευματα πλειοψηφια, τακτικα. Ερταν η διψα για μπυρα και οταν κανεναν πια δεν ενμπυρα με κρασι, αν εχεις Ινδιανος.

Τα βραδυα ειναι βραδυα των ωραιων και των ερωτευμενων.

Τα βραδυα ειναι ομορφα.

Και, μετα την τεταρτη μπυρα, ολες οι γυναικες στου Paulaner ειναι ομορφες.

Οι γυναικες της Σαλονικης δεν ειναι πιο ομορφες. Ειναι πιο κομπαρσες. Περπατωντας μεσα στο *Εναλλαξ*, στο *Santié*, βλεπεις την ελληνικη μελαγχολια του *ματαιοτης ματαιοτητων*, τα σγουρα μαλλια εν γνωσει τους αυτοκτονημενων εφηβων και τη διαθεση για ενα παιχνιδι εναντια στη ζωη, εναντια στο *ματαιοτης ματαιοτητων*. Η Θεσσαλονικη ειναι πολις νυχτερινη. Η Θεσσαλονικη ειναι πολις αποδημων Ελληνων, πλατεια πολυχρωμη με Κωστηδες και Μαριες οπως πουθενα δεν μπορει να ξαναυπαρξει.

Η μπυρα τελειωνει και τα στοιχεια τελειωνουν. Εις οiwνος *αριστος*, αλλα η Suzanne την κοπαναει με ομοιοκαταληξια ανοιγοντας δρομους μεσα στα ονειρα της. Τη μισω. Κι αν αυτο δεν ειναι αγαπη, να μου τρυπησετε τη μυτη.

Ηλιας Ο! Μωυσιδης Esq., Frankfurt/M

ΒΙΒΛΙΟ

Αντικρυστοί καθρέφτες

Η Χριστινή Ντουνιά γράφει για το βιβλίο του Τίτου Πατρικίου, «Αντικρυστοί καθρέφτες», Εκδόσεις Στιγμή, Αθήνα 1988

Ο τίτλος της νέας ποιητικής συλλογής του Τίτου Πατρικίου υποδηλώνει εκ προοιμίου μια περιοχή όπου μείζονες αντιθέσεις, αντιθέσεις που ορίζουν έναν κόσμο, αλληλοαναιρούνται. Οι «Αντικρυστοί καθρέφτες» είναι μια διάταξη ή, αν θέλετε, μια δομή που εξουδετερώνει τις αντιθέσεις, το πραγματικό και το ειδωλό του, την ουσία και το φαινόμενο, το πρότερο και το ύστερο, την επιφάνεια και το βάθος, τη θέση και την αντίθεση, μετατρέποντας τη μία σε αντανάκλαση της άλλης, τη μία σε ειδωλό της άλλης, και ούτω καθ' εξής, επ' άπειρον. Μέσα σε αυτή τη διάταξη, κάθε απόπειρα να συλληφθεί το οικείο, το καιρίο, το αυθεντικό και να διακριθεί από την αέναη επανάληψη αυτού που επιστρέφει και σφειτερίζεται τη θέση του, αποδεικνύεται γρήγορα δίχως τέλος. Μέσα σε αυτή τη διάταξη, η ποίηση παρουσιάζεται σαν μια περιπέτεια όπου κατά ένα παράδοξο τρόπο η επιστροφή και η επανάληψη είναι συνυφασμένες με «αυτό που μένει», με το αποτύπωμα που αφήνει ο λόγος του ποιητή¹.

Τρία ποιήματα, το πρώτο, το ποίημα που χωρίζει τη συλλογή σε δυο ίσα μέρη — το τεσσαρακοστό σε σύνολο εβδομηνταεννιά ποιημάτων— και το τελευταίο, ορίζουν με ακρίβεια τους τόπους, με τη διπλή σημασία της λέξης, αυτής της περιοχής. Τα παραθέτω:

*Τύλιγαν τον καθρέφτη
εσωτερικά φυτά
σκέπαζαν το ειδωλό σου
χάδια χεριών που χάθηκαν
ψαξίματα χεριών που ακόμα
δεν σ' αναγνωρίζουν.*

(Το ειδωλό)

*Δεν είναι τα ειδωλά μας
που επαναλαμβάνονται στο
άπειρο*

*είμαστε εμείς οι ίδιοι
ατέρμονα τεμαχισμένοι
σαν μονοκύτταροι*

οργανισμοί.

(Μερισμός πυρήνος)

*Κάθομαι έναν Αύγουστο
ολόκληρο
κλεισμένος κι ολομόναχος
να γράψω.*

*Να γράψω τι; Ποιήματα
ήδη αρχισμένα,
μισοφτιαγμένα*

*να τα τελειώσω για
ποιήματα να αισθήσεις
άλλων παλιότερων*

*Αυγούστων.
Του σημερινού Αυγούστου
τις αισθήσεις*

*ίσως κάποιον Αύγουστο
μελλοντικό
τελειωτικά ν' αποτύπωσω
στο χαρτί².*

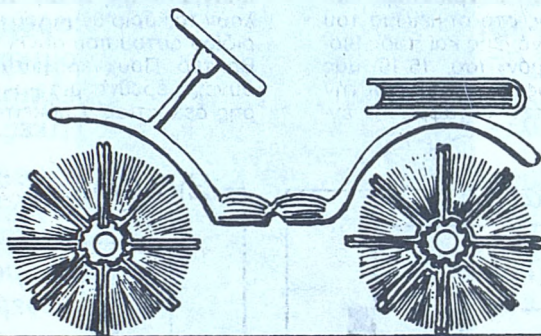
(Ο Αύγουστος)

Ανάμεσα στο ανώνυμο ειδωλό που ορίζει το δεύτερο ενικό πρόσωπο ανοίγοντας την προοπτική μιας διάστασης υπαρξιακής, το «εμείς» μιας ανεύρετης κοινότητας ο-

*Ανάμεσα στο παρελθόν που
με ωθεί
και στο μέλλον που με σέρνει
προσπαθώ να ακινητήσω
για μία στιγμή μες στο παρόν
λίγο να δω τι συμβαίνει
γύρω μου.*

(Κινητήριες δυνάμεις)

Αν ο χρόνος και ο χώρος, αυτού που θα οριζόταν ως παρόν καταποντίζεται μες στη διπλή άβυσσο του παρελθόντος και του μέλλοντος, αυτό που μένει είναι η αδυναμία του παρόντος να γεννήσει αισθήσεις: το παρόν συνεπώς ορίζεται σαν μια μάταιη απόπειρα να βιωθεί με τον τρόπο που ορίζουν οι αισθήσεις. Επειδή το ίδιο είναι μια στιγμή ασύλληπτη, κάτι που δεν παγιώνεται ποτέ ως διάρκεια αλλά εξαντλείται στην αέναη διαδοχή του ίδιου ανυπόστατου τώρα, ό,τι ανήκει στο παρόν μετέχει της ουσίας του και συμπαρασύρεται από την ακατάλυτη ροή του (βλ. «Έτη φωτός» και «Σημερινές αισθήσεις»).

που επαναλαμβάνεται επ' άπειρον το ίδιο με τη μορφή του άλλου και το πρώτο ενικό πρόσωπο εκείνου που γράφει ποιήματα, που αποτυπώνει αισθήσεις στο χαρτί, μεσολαβεί ο χρόνος μιας περιπέτειας, η περιπλάνηση σε τόπους οικείους ή άγνωστους, το απόσταγμα του βιώματος, η λειτουργία μιας μνήμης συλλογικής ή προσωπικής³.

Εντούτοις μες στους αντικρυστούς καθρέφτες, μέσα από την επανάληψη και την επιστροφή, δεν απαλείφεται μόνον η διάκριση του προσώπου και του ειδώλου του, αλλά ανοίγει μια άβυσσος που απορροφά το χώρο και το μετατρέπει σε κάτι κινούμενο και ρευστό, σε μιαν άλλη όψη του χρόνου: «μια πόλη σαν κλεψύδρα που αδειάζει από κατοίκους» ή «κάτι σαν άμμος που όλο αλλάζει σχήματα και πάντα μένει άμμος» («Πόλη της Τοσκάνης»). Εκεί ο ποιητής δεν έχει τόπο να σταθεί:

το ποίημα το φιλοξενεί, επιχειρεί να το οικειοποιηθεί και να το πρόδιαγράψει, με έναν τρόπο ειρωνικό (βλ. μεταξύ άλλων τα ποιήματα «Η πρόσκληση» και «Το πρόσχημα»).

Μένει ακόμη η ποίηση ως χώρος της επιστροφής και δίοδος για την επιστροφή: και η ειρωνεία στη δραματικότερη ίσως εκδοχή της, την αυτοειρωνεία⁴. Ο Τίτος Πατρικίος ξέρει από καθρέφτες, ξέρει τους κανόνες του παιχνιδιού και τον τρόπο με τον οποίον παρασύρεται ο παίκτης. Έτσι στήνει το δικό του παιχνίδι μες στο παιχνίδι, προσχεδιάζει τις κινήσεις φιλοξενώντας συνάμα το τυχαίο, παίζει δηλώνοντας σοβάρα πως «σ' όλες τις περιπτώσεις κερδίζει το τέλος» και μέσα από το παιχνίδι συντηρεί αυτό που μένει:

Όπου ζει κανείς εκεί

αγαπάει

ό,τι κι αν ζει στο τέλος το

αγαπάει

έπειτα χάνονται τα πρόσωπα

σβήνουν τα γνώρισματά ένα-ένα

μένει μονάχα δίχως να

παλιώνει

η γλώσσα που τα έχει

εκφράσει.

(Αυτό που μένει)

1. Σαράντα χρόνια χωρίζουν τη συλλογή Αντικρυστοί καθρέφτες από την πρώτη ποιητική σύνθεση του Τίτου Πατρικίου που ήδη φέρει τον τίτλο *Επιστροφή στην ποίηση*. Το ποίημα αυτό γράφτηκε το 1948 αλλά, για λόγους που σχετίζονται με την εμπλοκή του ποιητή στην περιπέτεια της ελληνικής αριστεράς μετά την απελευθέρωση και τον εμφύλιο, εκδόθηκε πολύ αργότερα: *Ποιήματα I (1948-1954)*, Θεμέλιο 1977. Πολλά συνέβησαν, πολλά άλλαξαν, πολλά χάθηκαν μέσα στο χρονικό αυτό διάστημα. Η ποίηση παραμένει το σταθερό σημείο όπου μπορεί πάντα να επιστρέψει ο ποιητής.

2. Τα «μισοφτιαγμένα ποιήματα», θραύσματα μνήμης κάποιου Αυγούστου που το παρόν εγκαλεί, πλάγια αναφορά στην ποίηση του Κ. Καβάφη, με τον οποίον φαίνεται να επικοινωνεί ο Τίτος Πατρικίος στην τελευταία του ποιητική συλλογή.

3. Φυσικά ο περιορισμένος χώρος του παρόντος κριτικού σχολίου δεν επιτρέπει την εξέταση όλων των παραμέτρων που ορίζουν τη συλλογή *Αντικρυστοί καθρέφτες*. Επιγραμματικά ωστόσο θα ήθελα να παρατηρήσω ότι ο Τίτος Πατρικίος εγκαταλείπει (οριστικά;) την πολυστιχική και πολυμερή σύνθεση της πρώτης ποιητικής περιόδου του (βλ. Δημήτρης Μαρωνίτης, *Ποιητική και πολιτική ήθικη*, Κείδρος 1976, σ.σ., 61, 70) μένοντας στο ολιγόστιχο, κάποτε επιγραμματικό, ποίημα στο οποίο από νωρίς επίσης είχε επιδοθεί. Η πρότιμη αυτή δεν είναι άμοιρη της στάσης του ποιητή απέναντι στη

δραστικότητα του συλλογικού οράματος: βαθμιαία, αλλά σταθερά, τη θέση του *εμείς*, καταλαμβάνει ένα *εγώ* που επιχειρεί να βρει τις ισορροπίες του μέσα στα θραύσματα ενός κόσμου κατακερματισμένου.

4. Ο ίδιος ο Τίτος Πατρίκιος υπογραμμίζοντας ένα ανάλογο στοιχείο στον Κ. Καρυωτάκη έχει πει: «Ο Καρυωτάκης είναι ένας από τους ελάχιστους ποιητές μας, μαζί με τον Καβάφη και, κατά κάποιον τρόπο το Σεφέρη, που έχει χιούμορ, αυτοειρωνεία, που αστειεύεται με τον ίδιο τον εαυτό του». Βλ. «Κ. Καρυωτάκης», στο *Σάτιρα και Πολιτική στη Νεότερη Ελλάδα*, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, 1979, σ. 259. Οι σκιές των τριών αυτών ποιητών πιστεύω ότι διακρίνονται — με διαφορετικούς τρόπους — στη συλλογή *Αντικρυστοί καθρέφτες*.

ΑΛΦΟΝΣΟΣ ΔΩΔΕ
Ταρταρίνος ό έκ Ταρασκώνος
Μετάφρασις ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ
Φιλολογική επιμέλεια
Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλου
Προλογικά σημειώματα
Ελένης Ι. Δαμβουνέλη,
Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλου
Εκδόσεις «Εστία»
(Ι. Δ. Κολλάρος και Σία),
Αθήνα 1989, σσ. 146.

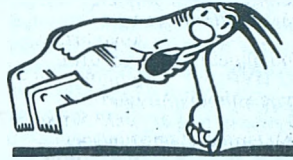
Κυκλοφορεί από τον εκδοτικό οίκο της «Εστίας» η μετάφραση του μυθιστορή-

ματος «Ταρταρίνος ό έκ Ταρασκώνος» του Αλφόνσου Δωδέ από τον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη. Η μετάφραση πρωτοδημοσιεύθηκε, σύμφωνα με τον πρόλογο της κ. Ελένης Ι. Δαμβουνέλη, σε επιφυλλίδες στην εφημερίδα **Ακρόπολις** (από 16/1 ως 23/3 και από 26/4 ως 31.5 1894). Την ίδια χρονιά κυκλοφόρησε και σε βιβλίο από το εκδοτικό τμήμα της «Ακροπόλεως». Η επανέκδοση της «Εστίας» βασίζεται στο κείμενο του βιβλίου αυτού (βλ. το σχετικό σημείωμα του επιμελητή, σσ. 145-146). Μετά την κριτική έκδοση των Απάντων του Παπαδιαμάντη από τον Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλο (τ. 1-5, εκδ. **Δόμος**, Αθήνα 1981-1988), η δημοσίευση των μεταφράσεων που εκπόνησε ο συγγραφέας εκκρεμεί: η σημασία των τόσο για την φιλολογική επανεξέταση του κυρίως έργου, όσο και για τα γράμματα μας γενικότερα, είναι αυτονόητη.

Ο Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος στο σημείωμά του «'Εξ ανάγκης καί προς βιοπορισμόν» (σσ. 15-19) μας πληροφορεί: «Μέ αυτήν (ενν. την μετάφραση) έγ-

καινιάζεται από τις εκδόσεις της «'Εστίας» ή επανέκδοση των έντελώς άγνωστων στον σημερινό άναγνώστη καί δυσεύρετων άν όχι άνεύρετων μεταφράσεων του μεγαλύτερου και σημαντικότερου πεζογράφου μας».

Ευχόμαστε τα εγκαίνια αυτά να προκόψουν και οι παπαδιαμαντικές μεταφράσεις να δούνε όλες σύντομα το φώς της δημοσιότητας.

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ
Ελληνική Θεατρολογία
Εκδόσεις Εταιρείας Θεάτρου
Κρήτης, Κρητική Θεατρική
Βιβλιοθήκη, Τόμος Β'

Η ιστορία του ελληνικού θεάτρου από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και οι διασυνδέσεις του με τα θεατρικά πεπραγμένα της Δύσης αποτελούν το κύριο θέμα του εγχειριδίου αυτού που συνέθεσε ο Βάλτερ Πούχνερ μετά από συνεχή έρευνα μιας ολόκληρης δεκαετίας. Πρόκειται για

την πρώτη συνοπτική και σύγχρονης πλήρη ανασκόπηση του ελληνικού θεάτρου, καθώς και του καταλυτικού ρόλου που διαδραμάτισε το αρχαίο δράμα στην εξέλιξη του ευρωπαϊκού θεάτρου από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα.

Πλανόδιον
Λογοτεχνικό Περιοδικό
Αθήνα Ιούλιος 1989

Το «Πλανόδιον» ανήκει στα λογοτεχνικά περιοδικά μικρής ολκής αλλά μεγάλης εμβέλειας, που μέσα στον εκδοτικό κυκεώνα της Αθήνας συχνά δεν τυγχάνουν της προσοχής που αξίζουν.

Πρόκειται για μια από τις σπάνια προσεγμένες τόσο αισθητικά όσο και απόψεως περιεχομένου εκδόσεις που φανερώνουν έκδηλα την αγάπη για τη λογοτεχνία και το σεβασμό προς το αναγνωστικό κοινό.

Το 10ο τεύχος περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ενδιαφέρουσα σειρά δειγμάτων γραφής Ελλήνων υπερρεαλιστών εκπροσώπων του λόγου όπως του Ν. Καρούζου, του Ν. Βέη, του Νάσου Βαγενά, κ.ά. καθώς και τρία δοκίμια του Νικάλου Κάλα για τον υπερρεαλισμό σε μετάφραση Γιάννη Πατίλη.

Εκδόσεις ΕΞΑΝΤΑΣ

'Ανοιξαντάρια

Κώστας Ζουράρις

Θεοείδεια παρακατιανή

Εισαγωγή στην άνορια της πολιτικής

ΕΞΑΝΤΑΣ
21ος ΑΙΩΝΑΣ

Τζαβέλλα 1 Τηλ.: 3604885

Εκδόσεις ΕΞΑΝΤΑΣ

Δέμος Λιβεριάδης

έθνατος τής ζωής

1958 1988

Τζαβέλλα 1
Τηλ.: 3604885

Διαλογος

ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

● Ένα από τα καθήκοντα του κ. Φ. Κουβέλη, θεωρεί ότι είναι και ό,τι σημειώνει ο Κ.Ν. Κοκκαλάκης:

Ο κ. Φ. Κουβέλης εδήλωσε ότι θα ενεργήσει και θα αξιώσει την επάνοδο στη νομική υπηρεσία του ΟΤΕ των 25 δικηγόρων, που απέλυσε το ΠΑΣΟΚ όταν ανήλθε στην εξουσία. Συγχρόνως εδήλωσε ότι δεν θα ζητήσει την απόλυση των διορισθέντων στις θέσεις των απολυσθέντων. Το πρόβλημα πράγματι είναι σοβαρό και οξύ. Και οι εκδιωχθέντες πρέπει να αποκατασταθούν και οι αντικαταστάτες των δεν θα πρέπει να βρεθούν χωρίς εργασία. Αλλά θα είναι εξωφρενικό να υπηρετούν συγχρόνως πενήντα δικηγόροι στον ΟΤΕ ενώ χρειάζονται μόνον είκοσι πέντε. Πώς πρέπει να λυθεί το πρόβλημα; Μόνο μια κυβέρνηση σαν τη σημερινή και μόνο ένας υπουργός της Δικαιοσύνης σαν τον κ. Κουβέλη μπορούν να δώσουν τη μόνη έντιμη και ηθική και αδιάβλητη λύση. Αυτή είναι: όλοι οι ενδιαφερόμενοι, οι παλαίοι που είχαν εκδιωχθεί από το ΠΑΣΟΚ και οι νέοι που διορίστηκαν από το ΠΑΣΟΚ και οποιοσδήποτε άλλος νέος, μέχρι 35 ετών, δικηγόρος το επιθυμεί, να υποβληθούν σε μια αδιάβλητη δοκιμασία, ώστε με αξιοκρατικά κριτήρια και με μόνο κριτήριο την αξία του καθενός να επιλεγούν οι είκοσι πέντε που θα καταλάβουν τις είκοσι πέντε θέσεις. Και η τακτική αυτή θα πρέπει να εφαρμοσθεί σε όλες τις πόλεις και για όλους τους δικηγόρους των τραπεζών, ΔΕΗ, ΟΤΕ κλπ. διότι, όπως ανέφερα σε μια επιστολή μου που είχε δημοσιευθεί στο ΑΝΤΙ τον Φεβρουάριο 1982 και τότε, επί υπουργίας Γ.Α. Μαγκάκη, είχε εξαπολυθεί ένα κύμα απολύσεων όλων των υπηρετούντων δικηγόρων και η αντικατάστασή τους με φίλους του ΠΑΣΟΚ. Όσοι ισχυρίζονται ότι είναι σοσιαλιστές δεν θα αρνηθούν να συμμορ-

φωθούν προς την σοσιαλιστική ηθική που αξιώνει ήθος και αξιοκρατία.

Λαμία 29 Ιουλίου 1989

Κ.Ν. Κοκκαλάκης

ΣΤΟ ΠΥΡ...

● Συγκρίσεις από τον αναγνώστη μας Μ. Μανωλόπουλο με αφορμή ένα κείμενο του Μποστ.

Αγαπητό ΑΝΤΙ διαβάζοντας προσεκτικά τον γνωστό πολιτικό αρθρογράφο σου και σχολιαστή Μποστ (σωστά διάβασες τον χαρακτηρισμό), χάρηκα για την αναφορά του στην Χριστιανική Δημοκρατία της Ισπανίας, η οποία ενδέχεται να ζητήσει τιμές και διοίκηση στην μακρινή αυτή χώρα, όπου συκυβερνούν οι ανιέρως συνεργασθέντες σοσιαλιστές με την Βασιλική Συντηρητική Παράταξη.

Νομίζω ότι η αναφορά δεν είναι τυχαία και θυμίζει την δικιά μας Χριστιανική Δημοκρατία που συνεκάθησε με τους «άθεους κομμουνιστές» του εσωτερικού στην Συμμαχία για να φύγει η δεξιά. Τότε οι πολλοί δεξιοί και αριστεροί δεν καταλάβαιναν τις απαιτήσεις των καιρών. Πλήθος ευσεβών δια τα τότε συμβαίνοντα έστειλαν την Χ.Δ. στο πυρ το εξώτερον (δηλ. στο διάβολο). Λέτε να κάνουν τώρα το ίδιο και στον Μητσοτάκη και να στραφούν προς άλλες κατευθύνσεις; Το μέλλον θα δείξει.

Μιχ. Μανωλόπουλος
πρώην ψηφοφόρος της
Συμμαχίας και νυν της Χ.Δ.

ΜΠΟΣΤΟΔΙΑΛΟΓΟΣ

● Ο Τάσος Γούλας διαφωνεί με τον Μποστ σε «διάλεκτο Μποστ», αν και αναρωτιόμαστε κατά πόσον ο ίδιος ο Μποστ θα βγάλει άκρη, στην εξοχή που ξεκουράζεται.

Μα Γκορμπατσόφλογύται στα σοβαρά κύργιε Μποστ; Όχι κε μα τω νε όχει και

πάλη όχει. Τω πρώτω αιδάφειο ταίλεφτέου άρθρου Σας αναφαίρι: Σίγκαικρημένω ριτό του Ουγκώ κατέλιξε πτερώνεντο: «Τίποτις ισχειρώτερο μοίως ωριμασμένεις ιδάιας». Της παρΑΛΛΑΓΗΣ δηλαδή: «Τοίπωτα παλιών κράτυστο κε εποικύνδινο μιας ορυμασμαινης ειδές». Μα ξαιχνάται κύργιε Μποστ; ΕΣΥΣ τα γράφαται τουτλοφωρούντες «κάλλοιο με μπανγκ παρά με τουρότω». Ε λιπόν όχει!; Αλλά σε αιπαναλαμβάνό ασκαρδαμικτεί: «Ρυτό του Ουγκώ καταίλιξε πρώσφατα πταιρώεντο: «Τοίποτα πλέων κράτειστο απώ οριμασμένεις οιδάιας». Συνεπώς πράγματα παρΑΛΛΑΓΗΣ... Αρκετά και φτάνω; Καταλιγώ: ορέο εδάφειο. Η βλακεδάφειο. Συνεχίζο παρΑΛΛΑΓΗΣ: Αιδάφειο ορέο και κουτώ. Πρώσεξαι τώρα κύργιε Μποστ: μπορό να επαναπαρΑΛΛΑΓΗΣ λαίγωντας: Κουτσεδάφειο έξτρα πρίμα. Κε η καταστροφή που κάνετε στις αράδες Σας υπαιρεπικύνδοινη; Μπορι να μας πάρουν είδηση; Όπως εγώ παραδηγματος χάρουν. Με τον Γκόρμπυ-Τρακαγκόρμπυ Σας Μας ίστε απωλίτος άχρυστως. Αφού των νεοκολοελλήνων κατελίφθησαν κε όχει μόνο απώ την ΓκορμπατσόΦΟΡΙΑ Μας. Τι; Πος; Ποσώς; Ισχει για τους λογωπλάστες και λογωτέχνες με την ακατανήκτη γοητία Τους; Αλλά και αικ τον πραγμάτων με νεωλογυσμούς των λογίων. Ξέχασαι κύριε Μποστ τω τιχέο «Γκόρμπι-Μανύα» κε τον Γάλο «Γκορμπιμανιάκ» θιμυθίτε μόνο το ερεβυστικό και βυρτουωζικό «Γκορμπασμός». Κε κάνουμε μετά αν όχου ο οίδιος ο Βοϊτύλας, αλλά ένας απώ σπόντες χωρτάτος σχολειογράφως αρχύσει μπαρουφωλογόντας περι «εντώς/ώρμπει και αικτώς/γκόρμπει»; Πος; Τιπες; Τως έλισσεσ κε τούτων τον Γκόρμπιο Δαισμό;

Θα Γκορμπακίζεσε βέβεα! Δυκώς Σου πάντα ιππογραφεί Τζαννής Κυρκοφλωράκης
Τάσος Γούλας

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΥΡΚΑΛ

● Με αφορμή δημοσίευμα στο προηγούμενο τεύχος του ΑΝΤΙ, ο πρόεδρος της ΠΥΡΚΑΛ μας έστειλε την ακόλουθη επιστολή:

Και η απάντηση του ΑΝΤΙ:
Αποφύγει, για μια ακόμα φορά, να ομολογήσει την «πικρή» —για τον ίδιο— αλήθεια, ο πρόεδρος της ΠΥΡΚΑΛ κ. Γ. Κουμανάκος. Και προσπαθεί να μας πείσει ότι η εταιρεία του «δεν έκανε λαθρεμπόριο όπλων». Αν είναι έτσι τότε γιατί ανέλαβε η ΠΥΡΚΑΛ να μεταπουλήσει τους αμερικανικούς πυραύλους στη Νότια Κορέα; Μήπως επειδή οι αρμόδιες αμερικανικές αρχές δεν έδιναν τη σχετική άδεια λόγω του πιθανού τελικού προορισμού των όπλων; Άλλωστε, αν δεν κάνουμε λάθος, η Ν. Κορέα είναι κι αυτή σύμμαχος των ΗΠΑ και μπορεί να αγοράζει απευθείας αμερικανικό υλικό.

Όσον αφορά τον κ. Δενδρινό διαθέτουμε —δυστυχώς για τον κ. Κουμανάκο— έγγραφα που αποδεικνύουν ότι αυτός ελέγχει την εταιρεία ΕΝΣΟ, στην οποία μεταπούλουσε τους πυραύλους η ΠΥΡΚΑΛ, για να χαθούν τα ίχνη τους και να διοχετευθούν οι «μίζες».

Αυτά μόνο επί του παρόντος, αν και ο κ. Κουμανάκος όφειλε να γνωρίζει ως στρατιωτικός, ότι «τα πολλά λόγια είναι φτώχεια».

Κύριε Διευθυντά,

Το περιοδικό σας έχει συνηθίσει τους αναγνώστες του σε αρθρογραφία που συνδυάζει τη μαχητικότητα με τη σοβαρότητα και την ακρίβεια των πληροφοριών του.

Μας εξέπληξε λοιπόν το άρθρο του τελευταίου τεύχους σας (411 της 28.7.89) με τον τίτλο «Λαθρέμπορος όπλων η κρατική ΠΥΡΚΑΛ».

Αν οι λέξεις δεν έχουν χάσει εντελώς το νόημά τους, λαθρέμπορος είναι εκείνος που παραβαίνει τις σχετικές με τη λαθρεμπορία ποινικές διατάξεις των νόμων της χώρας του ή μιας άλλης χώρας. Ποιες όμως είναι οι παραβάσεις που διέπραξε η ΠΥΡΚΑΛ για να της αξίζει ο χαρακτηρισμός του «κοινού λαθρεμπορου όπλων»; Εσείς ο ίδιος επικαλείστε ως βασικό στοιχείο των αποκαλύψεών σας τις άδειες εξαγωγών που για κάθε εξαγωγή αμυντικού υλικού, πρέπει να εκδίδουν οι υπουργοί Εθνικής Αμύνης, Εξωτερικών και Εμπορίου, καθώς και άλλες δύο δημόσιες υπηρεσίες, η Τράπεζα της Ελλάδος και το Τελωνείο. Καταχωρίζετε μάλιστα και φωτοτυπία, τριών αλληλοδιάδοχων παρατάσεων προθεσμίας εξαγωγής της ίδιας παραγγελίας του Υπουργείου Εμπορίου.

Επομένως οι ελληνικοί νόμοι τηρήθηκαν, όπως τηρούν-

ται πάντα από την ΠΥΡΚΑΛ. Δεν έχουμε επίσης παραβεί, απ' όσα γνωρίζουμε, τους σχετικούς νόμους άλλης χώρας. Τα όσα γράφετε περί έρευνας των δικαστικών αρχών των ΗΠΑ προφανώς δεν έχουν την παραμικρή σχέση με την εταιρεία μας. Σας συγχαιρούμε πάντως που εσείς αποσαφηνίσατε τους λαθρεμπορικούς μηχανισμούς, ενώ οι Αμερικάνοι «ερευνούν μήνες αυτή την υπόθεση, χωρίς να έχουν βρει μέχρι σήμερα κάποια άκρη».

Στο επίκεντρο της πολεμικής του άρθρου σας βρίσκεται ο τελικός προορισμός του εξαγωγμένου αμυντικού υλικού. Ο ισχυρισμός σας ότι ο τελικός παραλήπτης ήταν το Ιράν, είναι αυθαίρετος και ολοκληρωτικά αναληθής. Η ΠΥΡΚΑΛ είχε σύμβαση με το Υπουργείο Αμύνης της Ν. Κορέας. Αυτό το υπουργείο άνοιξε τη σχετική πίστωση και εξέδωσε τα αντίστοιχα Πιστοποιητικά Τελικού Χρήστη. Δεν πουλήσαμε σε καμία ιδιωτική εταιρεία ή κάποιον ενδιάμε-

σο. Πουλήσαμε κατευθείαν στο υπουργείο Αμύνης. Αν ισχυριζόσθε ότι τελικά τα πυρομαχικά εστάλησαν στο Ιράν, τότε θα είχαμε να παρατηρήσουμε ότι:

α. Κατηγορείτε την κυβέρνηση της Νότιας Κορέας και όχι την ΠΥΡΚΑΛ.

β. Πρωτοτυπείτε σε διεθνή κλίμακα, διότι ουδέποτε και από κανέναν η Νότια Κορέα κατηγορήθηκε για οποιαδήποτε ανάμιξη σε ενίσχυση (με εξαγωγές όπλων κτλ.) οποιοδήποτε από τους εμπόλεμους του Περσικού.

γ. Ο ισχυρισμός σας είναι δύσκολο να γίνει πιστευτός δεδομένου ότι όπως είναι πασίγνωστο το Ιράν, διαθέτει δικό του εργοστάσιο, κατασκευασμένο από μεγάλη γερμανική εταιρεία που παράγει αντίστοιχο πυρομαχικό το RPG 7, από το οποίο προμήθευε τις Ένοπλες Δυνάμεις του με εκατοντάδες χιλιάδες κομμάτια, και όχι με μερικές χιλιάδες που ήταν η εξαγωγή μας στην Ν. Κορέα.

Αυτός λοιπόν ο ισχυρισμός

σας, ο οποίος εν πάση περιπτώσει δεν αφορά την ΠΥΡΚΑΛ, πού στηρίζεται;

Το άρθρο σας διανθίζεται και με δύο ονόματα που «χρεώνονται» στην ΠΥΡΚΑΛ. Των κ. Λίλιου και Δενδρινού που χαρακτηρίζονται «εγκάθετοι» του κ. Α. Παπανδρέου. Ο μεν πρώτος είχε κατά καιρούς συναλλαγές, ως αντιπρόσωπος ξένων οίκων, με την ΠΥΡΚΑΛ αλλά φυσικά ουδείς ουδέποτε τον «εγκατέστησε» στην εταιρεία μας. Ο δεύτερος επανήλθε το έτος 1986 ως Διευθυντής Μελετών και Ερευνών, αλλά ουδέποτε υπήρξε μέλος του Δ.Σ. της ΠΥΡΚΑΛ, όπως γράφει το άρθρο σας, ούτε είχε ανάμιξη στις πωλήσεις και τις εξαγωγές. Η εταιρεία δεν γνωρίζει να διατηρεί ο κ. Δενδρινός προσωπική επιχείρηση που να έχει δραστηριότητα ασυμβίβαστη με εκείνη της σύμβασης εργασίας του.

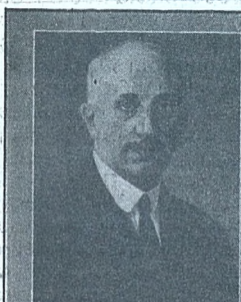
Ο ισχυρισμός ότι η ΠΥΡΚΑΛ πουλούσε αμυντικό υλικό πρώτα στην ελληνική εταιρεία ENCO «η οποία αφού κρα-

τούσε μία "μίζα" ίση με το 27% της τιμής πώλησης, το έστελνε εν συνεχεία στην Κορέα» είναι τελείως ψευδής, γιατί ουδέποτε πωλείται τέτοιο υλικό σε ιδιώτες παρά μόνο στις Ένοπλες Δυνάμεις της πελατίδος χώρας δια των νομίμων αντιπροσώπων τους, που είναι συνήθως τα υπουργεία Εθνικής Άμυνας.

Αντιφάσκει άλλωστε ο ισχυρισμός αυτός με τις ίδιες τις άδειες εξαγωγής του υπουργείου Εμπορίου, που τις δημοσιεύετε και τις επικαλείται το άρθρο σας, και οι οποίες έχουν εκδοθεί στο όνομα της ΠΥΡΚΑΛ και όχι της ENCO.

Λυπούμαστε, αν έτσι εξατιμίζεται το πυροτέχνημα για τη μίζα του 27%.

Όπως βλέπετε κύριε Διευθυντά, η μανία σας να εντοπίζετε «μίζες», ακόμη και εκεί που από το ίδιο το άρθρο σας αποδεικνύονται φανταστικές, προφανώς για να υπηρετήσετε κάποιες πολιτικές σκοπιμότητες και όχι την αλήθεια, σας οδήγησε στο να αδικήσε-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Θεσμοί, Ιδεολογία και Πολιτική στο Μεσοπόλεμο

ΚΕΙΜΕΝΑ:

- Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
- Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
- Τ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
- ΕΥ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
- Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ
- Θ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
- Η. ΗΛΙΟΥ
- Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
- Γ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ
- Γ. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ
- Γ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ
- Δ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
- Ν. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ
- Χ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
- ΑΛ. ΡΗΓΟΣ
- ΧΡ. ΡΟΖΑΚΗΣ
- Κ. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
- ΑΛ. ΣΒΩΛΟΣ
- ΑΝ. ΤΑΧΟΣ

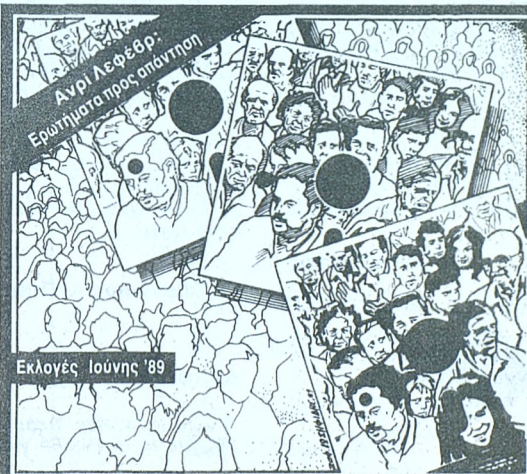
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΟΛΥΚΟΙΤΟΣ

σοσιαλιστική

θεωρία και πράξη

Τεύχος 6-7
Ιούνιος-Ιούλιος 89
δρχ. 200

Ανρί Λεφόντρε
Ερωτήματα προς απάντηση

Εκλογές Ιουνίου '89

- Γ. Παπαδάτος: Για μια νέα πορεία
- Κ. Πλούμης: Διαπιστώσεις - Αναζητήσεις
- Δ. Δασύλας: Οι νέες πραγματικότητες

- Γ. Πανταγιάς: Πολιτική και Οράματα
- Β. Τακτικός: Ο σοσιαλιστικός χώρος
- Θ. Αλευράς: Το τέλος και η αρχή

- Ι. Χατζηαγγελίδης: Νεολαία και εκλογές
- Β. Βουτσινάς: Ο Δημόσιος Τομέας
- Σ. Μπουζάκης: Παιδεία και Ειρήνη

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
σε βιβλιοπωλεία και περιπτερά

τε κατάφωρα την ΠΥΡΚΑΛ, που είναι πάντοτε νομοταγής και διόλου «αμαρτωλή» όπως θέλετε να την αποκαλείτε.

Αν «η δικαιοσύνη πρέπει να διαλευκάνει πλήρως τις λεπτομέρειες για ένα ακόμα έγκλημα», αυτό είναι η δυσφήμιση ανώνυμης εταιρείας που διαπράξεσε οι στήλες σας. Ελπίζουμε ότι η αποκατάσταση της αλήθειας η οποία αποτελεί χρέος σας, θα μας απαλλάξει όλους από δικαστικές εμπλοκές.

Ο πρόεδρος
Γ. Κουμανάκος

ΠΟΛΙΤ-ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

● Από τον Γιάννη Σχιζία, απάντηση σε γράμμα του προέδρου του ΔΟΚΕ:

Αγαπητό ANTI, «Κατόπιν εκλογής» και με βαρείς χαρακτηρισμούς «εναντίον μου» —που μου δίνουν το δικαίωμα μιας μικρής κατάναλωσης του πολύτιμου χώρου σου— επιχειρεί ο πρόεδρος του «Δημοκρατικού Οικολογικού Κόμματος Ελλάδος» (ΔΟΚΕ) κ. Βεργής, να υπερασπίσει τον Οικολογικό - Εναλλακτικό χώρο... (Επιστολή του στο στις 14.7.89). Τι κουτοπονηριά! Δεδομένου ότι θέμα του άρθρου μου στο ANTI της 2ας Ιουνίου 1989 ήταν ακριβώς το πώς οι «Οικολόγοι - Εναλλακτικοί», παρ' όλα τα ελαττώματα και τα προβλήματα τους, δεν είχαν το ίδιο επίπεδο με μια σειρά από κινήσεις, στις οποίες συμπεριλαμβάνονταν και η δική του. Όμως ο κ. Βεργής έκανε πως δεν κατάλαβε, και προσφέρει την ανεπιθύμητη συνηγορία του σε έναν χώρο από τον οποίο έχει επανειλημμένα κατακεραυνωθεί στο παρελθόν για τις αρχηγικές του πόζες.

Κατά τα άλλα, διατελώ (κολακευμένος από τους υβριστικούς του χαρακτηρισμούς).

Γιάννης Σχιζίας

ΔΑΓΚΩΜΑΤΑ

● Από την Θεσσαλονίκη, ο κ. Αθ. Κ. Παπατζίμας, μας γράφει για «όψεις»:

Αγαπητό «ANTI», «Όψεις» είναι το ψευδώνυμο κάποιου συνεργάτου της «φιλελεύθερης», «πεφωτισμένης» εφημερίδος «Καθημερινή». Η κάτωθι επιστολή εστά-

λη στην εν λόγω εφημερίδα, αλλά ο φιλελευθερισμός της δεν έφθασε μέχρι του σημείου να τη δημοσιεύσει:

Ο όφης της συντηρητικής παρατάξεως αποδεικνύεται για μια εισέτι φορά ουροβόρος και μάλιστα χωρίς να (αυτο)ανατροφοδοτεί την κοσμική —συμπαντική πραγματικότητα. Αφορμή για την ανωτέρω σκέψη το περιγελαστικό σημείωμα του «όφews» για την κινηματογραφική ταινία του Αποστόλου Δοξιάδη «Τεριρέμ» και την θαυματουργό αυτο-ίαση, δια της πίστεως, καρκινώματος τινός. Προφανώς η συντηρητική παράταξις έχει διαβρωθεί μέχρις μυελού οστέων από τον εν τέλει κατασκότεινο διαφωτισμό και τον καρκίνο του Θετικισμού του 19ου αιώνας, θεωρεί δε την πίστη και την Ορθόδοξη του Χριστού Ανατολική Εκκλησία «παρωχημένη» ή απλώς μνημείο - στήριγμα του Έθνους.

Είναι λυπηρό καθ' ην στιγμήν διενεργούνται συνέδρια με θέμα «Αριστερά και Εκκλησία στην Ελλάδα σήμερα», να θεωρούν οι φιλελεύθεροι συντηρητικοί demode, out τα περί Ορθοδοξίας και να ομιλούν χλευαστικώς περί «νεο-ορθοδόξων» (κατά το «νεο-μαρξιστάι», «νεο-ρομαντικοί», «νεο-φιλελεύθεροι» και τελικώς «νεο-τίποτε»). Όπως προσφυώς ελέχθη, «έκαστος εφ' ω ετάχθη», οι δε συμπαθείς συντηρητικοί ας μην είναι υπέρμαχοι μόνον εκλεκτικών μονοπλεύρων συντηρήσεων και ας φροντίζουν λίγο να συν-τηρούν την γνήσια ταυτότητα - ιδιοπροσωπία τους, η οποία ούτως ή άλλως είναι δεδομένη, όσες λεοντές και προσωπεία κι αν αλλάζουμε.

Και κάτι τελευταίο: Δεν θα έβλαπτε, ούτε για τους όψεις, καταπραμένους ή μη, μια περιοδεία στο Άγιον Όρος πότε-πότε.

Φιλικός

Άθανάσιος Κ. Παπατζίμας

ΔΕΛΦΙΚΑ

● Από τον κ. Περ. Νεάρχου, πήραμε το ακόλουθο γράμμα:

Κύριε Διευθυντά, Αναφέρομαι στο δημοσίευσά σας «Αθήνα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» στη στήλη «Επισημαίνουμε» του τεύχους της 28ης Ιουλίου. Ειδικότερα, στα όσα γράφετε για «τη διαχείριση από το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών τη ευγενική φροντίδι

του κ. Περικλή Νεάρχου 300 εκατομ. δρχ.» της Πολιτιστικής Αθήνας.

Θα ήθελα να σημειώσω πρώτο ότι για τη συμμετοχή του Κέντρου Δελφών στη διοργάνωση της Πολιτιστικής Αθήνας υπήρξε απόφαση της υπουργού Πολιτισμού και του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Δελφών. Η συμμετοχή του Κέντρου Δελφών, όπως και άλλων εποπτευομένων από το ΥΠ.ΠΟ φορέων ιδιωτικού δικαίου, κρίθηκε αναγκαία για να γίνει δυνατή η έγκαιρη χρηματοδότηση της «Πολιτιστικής Αθήνας» μέσα στα ασφυκτικά στενά χρονικά περιθώρια που υπήρχαν. Δεύτερο η διαχείριση των χρημάτων για την «Πολιτιστική Αθήνα» που κινήθηκαν μέσα από το Κέντρο Δελφών (300 περίπου εκατ.) δεν έγινε «φροντίδι του κ. Περικλή Νεάρχου» αλλά από ειδική επιτροπή του ΥΠ.ΠΟ. η οποία είχε και τον έλεγχο των δικαιολογητικών για τις δαπάνες.

Για το σύνολο του ποσού αυτού έχουν αποδοθεί από την ειδική επιτροπή του ΥΠ.ΠΟ. τα έννομα παραστατικά. Επιφυλάξεις εξέφρασε η επιτροπή μόνο για δικαιολογητικά δαπανών ύψους 7.900 εκ.

Σε ό,τι αφορά το χρεωστικό υπόλοιπο του προσωπικού μου λογαριασμού, ύψους 2,6 εκατ. και όχι 6,1 εκατ. (6,1 είναι χωρίς την εκκαθάριση αποδοχών) αφορούσε προκαταβολές έναντι για έξοδα παραστάσεως και ενδεχομένως υπερωρών για ολόκληρη την περασμένη εξεστία.

Για να μη δίνεται όμως λαβή για οποιαδήποτε παρεξήγηση σε αυτό το θέμα, που ουσιαστικά δεν έχει κανένα αντικείμενο, εφόσον υπάρχει, τουλάχιστον για τα έξοδα παραστάσεως, εκφρασμένη και ομόφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου γι' αυτό, μη δένισα κάθε χρεωστικό υπόλοιπο στον προσωπικό μου λογαριασμό, όπως είχα ανακοινώσει στη σχετική συνέντευξη Τύπου. Περιμένω να αποφασίσει τελεσίδικα η Εκτελεστική Επιτροπή και το Διοικητικό Συμβούλιο του Κέντρου Δελφών τι οριστικά δικαιούμαι να πάρω ώστε να λήξει πια αυτή η εκκρεμότητα.

Παρακαλώ να φιλοξενήσετε την επιστολή μου αυτή στην ίδια στήλη του περιοδικού σας για την ενημέρωση των αναγνωστών σας.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση
Περικλής Νεάρχου
Διευθυντής του
Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού
Κέντρου Δελφών

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.48.240

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
ΑΛΕΚΑ ΣΗΜΑΝΤΗΡΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοσχεδιασμός —
Αναπαραγωγή φιλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΝΕΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» Α.Ε.
Θέση Μαριδά Μαντρίγκο
Παλλήνη Αττικής
Τηλ. 66.65.081-66.68.424

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.650 δρχ.
Ετήσια 3.300
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 10.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 2.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 20
ετήσια: δολ. 40
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 23
ετήσια: δολ. 45

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 150
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 250

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ANTI»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.
Λαοσάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

Τα τετράδια της UNICEF χαρίζουν το χαμόγελο στα παιδιά όλου του κόσμου

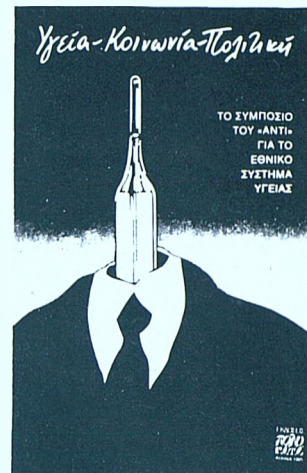

Διατίθενται:
Εμπορική Τράπεζα
Γενική Τράπεζα
Τράπεζα Μακεδονίας - Θράκης
σ' όλη την Ελλάδα

unicef
Ξενίας 1, τηλ. 778 0017 - 777 8268 - 778 4223

BSB Athens

ΤΟΝΕΥΤΗΡΙΟ

Περιλαμβάνονται οι εισηγήσεις των: Γ. Τούντα, Γ. Κριμπα, Ν. Μανιού, Ν. Φίλια, Σπ. Δοξιάδη, Γερ. Πεντόγαλου, Άγγ. Χατζάκη, Έφης Λεοντίδου, Μ. Μυλωνάκη, Στ. Καφαντάρη, Ηλ. Κούβελα, Γ. Ευδοκίμηση, Θ. Χατζόπουλου, Άλκη Βατόπουλου, Φ. Σαλαμίνιου, Γ. Κυριόπουλου, Δ. Τριχόπουλου, Κ. Στεφανή και του υπουργού Γ. Γεννηματά.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»

Δεινοκράτους 131 • 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 72.49.300

ΕΚΚΛΩΓΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
καρσολη & δημητριου 12
152 32 χαλανόρι
τηλεφ. 68.13.222
ΚΩΝΣΤ. ΑΓΓ. ΒΛΑΧΟΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ

Τεύχος 10 - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1989

Φάκελλος: **Εκλογές. Και μετά...**
Σχόλια και άρθρα για τις εκλογές

Μια συνέντευξη με τους
**Τάκη Λαμπρία, Παρ. Αυγερινό,
Αθ. Αθαβάνο, Μ. Παπαγιαννάκη**

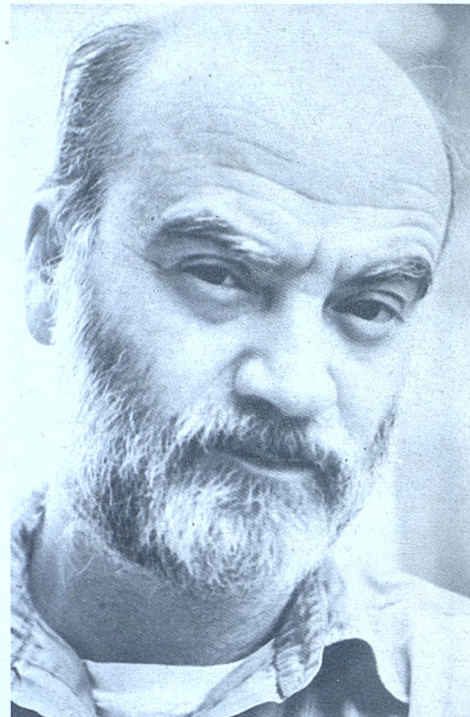
Μια συζήτηση με την
Εύα Κοταμανίδου

**Για την Κίνα
Για τη Γαλλική Επανάσταση
Για το Σοσιαλισμό**

(ένα κείμενο του Αϊνστάϊν)

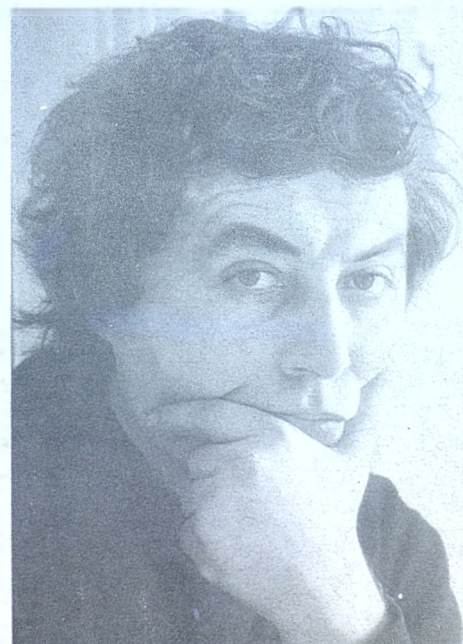
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΟΛΛΑΣ

- Το τρυφερό δέρμα *(Διηγήματα)*
- Τα καλύτερα χρόνια *(Νουβέλα)*
- Το πέμπτο γένος *(Νουβέλα)*

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΟΥΡΟΥΝΗΣ

- Οι συμπαίχτες *(Μυθιστόρημα)*
- Μερόνυχτα Φραγκφούρτης *(Διηγήματα)*
- Οι πρώτοι πεθαίνουν τελευταίοι *(Μυθιστόρημα)*
- Τα τύμπανα της κοιλιάς και του πολέμου *(Διηγήματα)*

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΧΑΡΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

- 525 Τάγμα Πεζικού *(Μυθιστόρημα)*
- Δανεικιά γραβάτα *(Διηγήματα)*
- Τα παιδιά της Χελιδόνας *(Μυθιστόρημα)*
- Δέσποινα *(Νουβέλα)*

από τις **ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ**
Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ